

STRATEGIE ROZVOJE LIBERECKÉHO KRAJE 2021-2027

Liberecký kraj
U Jezu 642/2a, 461 80 Liberec 2

**Výpis z usnesení přijatých na 4. zasedání
Zastupitelstva Libereckého kraje konaném dne 23. 6. 2020**

USNESENÍ č. 211/20/ZK

Strategie rozvoje Libereckého kraje 2021-2027

Zastupitelstvo kraje po projednání

s c h v a l u j e

dokument Strategie rozvoje Libereckého kraje 2021-2027

a u k l á d á

Ing. Michalu Křížovi, členovi rady kraje, řízení rezortu hospodářského a regionálního rozvoje, evropských projektů a územního plánování, zajistit realizaci Strategie rozvoje Libereckého kraje v souladu se schváleným zněním dokumentu.

Termín: 31. 12. 2027

Martin Půta
hejtman

Liberec dne 31. 7. 2020 *Kavanová*
Zpracovala Bc. Iveta Kavanová

ÚVODNÍ SLOVO

MARTIN PŮTA

hejtman Libereckého kraje

Vážení přátelé,

o Strategii rozvoje Libereckého kraje pro roky 2021 až 2027 se může samospráva kraje opírat v momentech, kdy rozhoduje o významných projektech a aktivitách v našem regionu.

Za existenci tohoto dokumentu jsem velice rád. Vnímám ho jako důležitý podklad pro vydávání stanovisek k záměrům ucházejícím se o ekonomickou podporu z evropských, národních či krajských finančních zdrojů. Je tedy důležitou koncepcí, se kterou musí být tyto záměry a projekty z území kraje v souladu.

Plánování na dlouhé roky dopředu je pro kvalitní vedení kraje důležité. Nebýt jasných vizí a koncepcí, neposunuli bychom se v žádné oblasti lidské činnosti kupředu.

MICHAL KRÍŽ

člen rady kraje, řízení rezortu hospodářského a regionálního rozvoje,
evropských projektů a územního plánování

Vážení přátelé,

dostáváte do rukou dokument, který je výsledkem práce, diskuzí a přemýšlení celé řady osob a subjektů z Libereckého kraje. Je shodou na tom, kam má vývoj Libereckého kraje směřovat v nejbližších 7 letech, které problémy je třeba řešit a kam zaměřovat svoji podporu. Zastřešuje tematické dokumenty a koncepce napříč obory v rámci kraje, včetně nejnovějších trendů, chytrých řešení a inovací.

Chtěl bych poděkovat všem těm, kteří se na tvorbě dokumentu podíleli, protože kromě toho, že vznikl kvalitní dokument, je cenný především způsob, jakým byl zpracován a projednán. Do jeho tvorby se totiž zapojilo více než 300 osob z celého kraje, které pracovaly v 15 pracovních skupinách, účastnily se 45 workshopů a 135 hodin jednání. Tento způsob práce umožnil setkávání osob a subjektů napříč krajem z různých oblastí a různých zaměření, vytvořil platformu pro diskuzi o jeho budoucím rozvoji, pomohl k navázání nových kontaktů a získání nových zkušeností.

Věřím, že tato práce byla přínosem pro všechny zúčastněné a že i nadále zůstane Liberecký kraj příkladem poctivého a profesionálního strategického plánování.

OBSAH

1. ÚVOD.....	11
1.1 Zkušenosti s tvorbou strategických dokumentů Libereckého kraje	13
1.2 Východiska pro zpracování Strategie	14
1.3 Proces zpracování a projednání Strategie	16
1.4 Struktura dokumentu	18
2. ANALÝZA ÚZEMÍ LIBERECKÉHO KRAJE.....	21
2.1 Postavení Libereckého kraje v rámci České republiky.....	23
2.2 Megatrendy.....	27
2.3 Ekonomické podmínky	33
2.4 Lidé a veřejné služby.....	38
2.5 Cestovní ruch, sport a kultura.....	47
2.6 Infrastruktura.....	52
2.7 Životní prostředí a zemědělství	60
2.8 Rozvoj a správa území	68
2.9 Specifické regiony.....	78
3. SWOT ANALÝZA.....	81
Ekonomické podmínky.....	82
Cestovní ruch, sport a kultura.....	84
Infrastruktura.....	87
Lidé a veřejné služby	90
Rozvoj a správa území	94
Životní prostředí a zemědělství	97
4. NÁVRHOVÁ ČÁST	99
4.1 Struktura návrhové části	101
4.2 Struktura strategických a specifických cílů	102
A PROSPERUJÍCÍ KRAJ	105
A1 Pružně reagující pracovní trh	106
A2 Konkurenceschopné podnikání, výzkum, vývoj a inovace.....	108
B ATRAKTIVNÍ KRAJ.....	113
B1 Cestovní ruch jako důležitá součást hospodářství	114
B2 Sport pro každého	118
B3 Živá kultura a kulturní dědictví	122

C PROPOJENÝ KRAJ	125
C1 Spolehlivá doprava	126
C2 Chytré sítě	132
D PEČUJÍCÍ KRAJ	137
D1 Vzdělávání pro budoucnost	138
D2 Zodpovědná péče o zdraví	143
D3 Vstřícné a dostupné služby v sociální oblasti	148
D4 Bezpečné místo pro život	154
E SPOLUPRACUJÍCÍ KRAJ	159
E1 Otevřená správa a rozvoj území	160
E2 Města pro život	165
E3 Sebevědomý venkov	169
F ZELENÝ KRAJ	173
F1 Zdravé životní prostředí	174
F2 Respektovaná příroda a krajina	177
F3 Šetrné zemědělství a lesní hospodářství	179
5. ANALÝZA VAZEB	183
5.1 Vzájemné vazby v rámci dokumentu	184
5.2 Vazba dokumentu na Strategii regionálního rozvoje ČR 2021+	186
5.3 Vazba dokumentu na Zásady územního rozvoje Libereckého kraje	188
5.4 Vazba dokumentu na problematiku klimatické změny	190
5.5 Vazba dokumentu na problematiku chytrých řešení	196
6. HOSPODÁŘSKY SLABÉ OBLASTI	201
6.1 Metodika vymezení	203
6.2 Výsledné vymezení	208
7. VENKOVSKÉ OBLASTI	211
7.1 Metodika vymezení	213
7.2 Výsledné vymezení	217
8. IMPLEMENTAČNÍ ČÁST	219
8.1 Priority Libereckého kraje	221
8.2 Sledování a vyhodnocování naplňování cílů Strategie	225
8.3 Finanční zdroje pro naplňování cílů Strategie	226
8.4 Aktualizace Strategie	238
9. DOPORUČENÍ KE STRATEGII V RÁMCI PROCESU SEA	239
10. ZÁVĚR	243
11. ZDROJE POUŽITÝCH DAT A INFORMACÍ	245
12. VYSVĚTLIVKY POJMŮ A ZKRATEK	247
13. PŘÍLOHY	253

ZPRACOVATELSKÝ TÝM

ODBOR REGIONÁLNÍHO ROZVOJE A EVROPSKÝCH PROJEKTŮ KOORDINÁTOR DOKUMENTU

Lukáš Chmel
Ivana Pecháčková
Zuzana Šiftová

Rádi bychom touto cestou poděkovali všem, kteří se svými náměty, připomínkami a postřehy podíleli na zpracování tohoto dokumentu.

Poděkování patří také všem členům pracovních skupin, kteří se aktivně podíleli na tvorbě Strategie.

PRACOVNÍ SKUPINA BEZPEČNOST OBYVATEL

Brychcí Petr
Ehrenbergerová Linda
Jirotko Lukáš
Kadlec Karel
Matyáš Petr

Poruba Lukáš
Prousková Vendula
Říha Standa
Stará Michaela
Strouhal Václav

Svárovský Arnošt
Švarc Michal
Zdráhala Petr

PRACOVNÍ SKUPINA CESTOVNÍ RUCH

Brožek Dominik
Coufal Pavel
Červová Lenka
Faiglová Michaela
Heinzl Jan
Hodačová Barbora
Hornová Eva
Hruboň Jiří

Kašpar Jakub
Kořínková Jitka
Lauer Martin
Miklík Zbyněk
Mimrová Stanislava
Nastoupilová Jana
Nedvěďická Blanka
Novotná Hana

Pastva David
Pavlů Karolína
Příkaský Vít
Šída Jaroslav
Šulcová Eva
Vajnerová Lidie
Vančatová Jana
Vinklátová Květa

PRACOVNÍ SKUPINA DOPRAVA

Blažek Pavel
Jaško Pavel
Ježková Marcela
Liška Viktor
Lubojacký Oldřich
Lukeš Jiří
Matoušek Miloš

Pěnička Petr
Petera Vladimír
Plašil Jiří
Pospíšil Otto
Římánek Jiří
Šén Petr
Šimek Ladislav

Šnorbert Martin
Šrajer Jaroslav
Vaško Tomáš
Wohlmuth Jan
Zápotocká Jana

PRACOVNÍ SKUPINA KULTURA A PAMÁTKOVÁ PÉČE

Bednařík Libor
Bílková Iveta
Brožová Jana
Féna Martin
Haidlová Pavla
Hamplová Jana

Kašparová Štěpánka
Kocourková Lucie
Konvalinková Blanka
Krčmář Miloš
Masáková Anna
Novotná Irena

Petrýdesová Dana
Prandnerová Lucie
Rákosová Zdeňka
Rellichová Ludmila
Vinklátová Květa
Zápotocká Anna

PRACOVNÍ SKUPINA PODNIKÁNÍ A INOVACE, VÝZKUM A VÝVOJ

Bartoň Jan
Demel Jaroslav
Ferdan Antonín
Fouňová Libuše
Frieserová Lenka
Gubančok René
Hotař Vlastimil

Chudoba Martin
Lenfeld Petr
Málek Lubomír
Marek Jan
Mašek Jan
Němeček Pavel
Pachl Vladimír

Ptáčková Ivana
Skalický Martin
Štefan Michal
Těšinová Pavla
Truhlář Jiří
Vohlídal Ondřej
Vysloužilová Lucie

PRACOVNÍ SKUPINA ROZVOJ MĚST A PODPORA BYDLENÍ

Blažej Luboš
Bureš Přemysl
Čínková Eliška
Habadová Iveta
Hajnála Martin
Chochola Martin

Chuchlík Jakub
Kneysová Věra
Lubojacký Oldřich
Morcová Dana
Plašil Jiří
Steinzová Barbara

Strouhal Václav
Šnorbert Martin
Tuž Pavel
Tvrzník Pavel
Vítková Barbara

PRACOVNÍ SKUPINA ROZVOJ VENKOVA A HOSPODÁŘSKY SLABÝCH OBLASTÍ

Andrová Iva
Čepičková Hana
Dobrovský Petr
Doubnerová Jitka
Gorec Michal

Ištoková Pavlína
Kašparová Štěpánka
Lubojacký Oldřich
Ondráček Vratislav
Plašil Jiří

Šípková Gabriela
Tvrzník Pavel
Vítková Barbara

PRACOVNÍ SKUPINA SOCIÁLNÍ SLUŽBY

Adameček David
Babej Sára
Bergmanová Růžena
Bittmann Julius
Bobková Petra
Čančík Michal
Čančíková Milena
Čepelka Oldřich
Černá Pavlína
Dušák Petr
Fořtová Kateřina
Glaserová Jana
Guzýová Ludmila
Hanzl Jiří
Hasoňová Hana
Havlík Ladislav
Havrdová Milena
Henke Břeněk
Hušková Andrea
Hylmarová Anna
Chmel Radek

Kejzarová Alena
Kočová Marie
Kohoutová Karla
Kráslová Kateřina
Kurfirstová Marcela
Límová Michaela
Lochmanová Michaela
Machartová Zora
Merglová Olga
Morcová Dana
Nováková Kovářová Marie
Ortová Eva
Palečková Zuzana
Pech Pavel
Pecháčková Barbora
Peková Irena
Pochop Radim
Porubská Lenka
Pražáková Marcela
Průcha Lukáš
Pšeničková Martina

Ptáček Vladimír
Rubášová Marcela
Semrádová Martina
Simeth Jiří
Skalická Petra
Sochůrková Adéla
Součková Vladimíra
Stich Jiří
Suchá Barbora
Šedivá Renata
Škodová Lenka
Škutinová Martina
Šťastná Andrea
Šťovičková Stanislava
Teplá Martina
Tůma Jiří
Váňová Helena
Vondrová Daniela
Wirrig Veselková Iveta
Žapotocká Anna

PRACOVNÍ SKUPINA SPORT

Henych Stanislav
Hornický Karel
Kubsch Jiří
Litreits Ondřej

Matějka Miroslav
Matek Štěpán
Pícek Jan
Pokorný Tomáš

Strouhal Václav
Sviatková Lucie
Vargová Jiřina

PRACOVNÍ SKUPINA STUDENTI VYSOKÝCH ŠKOL

Burešová Veronika
Fabiánek Ivo
Ferkl Matěj
Hink Ondřej

Kameník Vojtěch
Kozáková Barbora
Machačny Vojtěch
Novák Jáchym

Svobodová Monika
Zlesák David

PRACOVNÍ SKUPINA VEŘEJNÁ SPRÁVA, OBČANSKÁ SPOLEČNOST A ROZVOJ ÚZEMÍ

Černá Věra
Hájková Katka
Hanzlíček Jaroslav
Hujerová Ivana
Hurt Tomáš
Klápště Petr

Kneysová Věra
Loučková Kotasová Radka
Mališ Ivan
Němec Oldřich
Pohlodková Lenka
Randáková Anna

Šikola Josef
Šípková Gabriela
Štěpánek Ilja
Vítková Barbara

PRACOVNÍ SKUPINA VZDĚLÁVÁNÍ, ZAMĚSTNANOST A ZAMĚSTNATELNOST

Bartoňová Mirka
Baxa Jaromír
Bindášová Juliána
Bobvošová Lenka
Bucová Dominika
Desenský Petr
Drličková Hana
Dufková Veronika
Forysová Kateřina
Gamba Robert
Kanaloš Jan

Klas Jan
Kulas Václav
Květová Zdeňka
Lauerman Jiří
Lenfeld Petr
Machartová Zora
Ondrušková Radka
Pilnáčková Jana
Průcha Lukáš
Rotková Jitka
Rýžáková Miroslava

Řebíčková Lenka
Seidlová Lenka
Semerád Jaroslav
Strouhal Václav
Šmejda Libor
Vašková Helena
Vojtíšková Naďa
Winklerová Lucie
Zábranská Magdalena

PRACOVNÍ SKUPINA ZDRAVOTNICTVÍ

Ackermannová Lenka
Borkovcová Veronika
Dobrevová Giljan
Halamová Lenka
Havlová Kateřina
Holá Marta
Hujerová Ivana
Kalenský Jiří

Kejzarová Alena
Klíčová Bedřiška
Kramář Luděk
Mečl Jan
Pavlů Jana
Prattingerová Jana
Prousková Vendula
Ptáčková Blanka

Riegerová Alena
Sobotka Přemysl
Škodová Marcela
Šortová Jitka
Valenta Vladimír
Veselá Naďa

PRACOVNÍ SKUPINA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ A ZEMĚDĚLSTVÍ

Beranová Renata
Fišerová Doubravka
Hráská Danuše
Hušek Jiří
Kašpar Jakub
Kočí Aleš
Korytář Jan

Loosová Jana
Mertlík Jan
Miklasová Markéta
Modrý Martin
Morávková Květa
Nedvěďická Blanka
Petříčková Jarmila

Pokorná Tereza
Pop Karel
Řičář Ludvík
Vacek Jan
Válek Petr
Vlčková Radka

ÚVOD | **1.**

Strategické a koncepční dokumenty kraje představují důležitý nástroj pro realizaci regionální politiky. Sledují dosavadní a řeší budoucí vývoj územního obvodu kraje s cílem zajistit jeho všestranný, vyvážený a udržitelný rozvoj.

Na krajské úrovni je základním koncepčním dokumentem regionální politiky strategie rozvoje kraje, kterou pořizuje a schvaluje jeho samospráva. Povinnost tento dokument zpracovat vyplývá z platné **legislativy**:

Zákon č. 129/2000 Sb. o krajích:

Zákon ukládá kraji povinnost pečovat o všestranný rozvoj svého území a potřeby svých občanů a krajskému zastupitelstvu koordinovat rozvoj územního obvodu, schvalovat strategie rozvoje územního obvodu kraje, zajišťovat jejich realizaci a kontrolovat jejich plnění.

Aktualizovaný zákon č. 248/2000 Sb. o podpoře regionálního rozvoje:

Zákon nastavuje kompetence v oblasti regionálního rozvoje a vyplývá z něj, že cílem podpory regionálního rozvoje je zajistit dynamický a vyvážený rozvoj území ČR se zřetelem na kvalitu života a životní prostředí, přispět ke snižování regionálních rozdílů a zároveň umožnit využití místního potenciálu pro zvýšení hospodářské a sociální úrovně jednotlivých regionů.

Zákon stanovuje, že:

1. Strategie rozvoje územního obvodu kraje určuje ve stanoveném období zaměření a cíle rozvoje kraje zejména s ohledem na dynamický a vyvážený rozvoj kraje a jednotlivých částí jeho území a stanoví základní podmínky pro naplňování těchto cílů.
2. Strategie rozvoje územního obvodu kraje zejména:
 - a) analyzuje a hodnotí úroveň rozvoje svého územního obvodu,
 - b) schvaluje a realizuje strategii rozvoje územního obvodu kraje, sleduje a hodnotí její plnění,
 - c) podporuje rozvoj regionů vymezených ve strategii kraje,
 - d) doporučuje ve vztahu k působnostem správních úřadů a obcí opatření pro realizaci priorit a cílů obsažených ve strategii rozvoje územního obvodu kraje,
 - e) koordinuje ve svém územním obvodu spolupráci v oblasti regionálního rozvoje.

Tento zákon dále stanoví, že strategie rozvoje územních obvodů krajů jsou zpracovávány s platností pro programové období Evropské unie a ukládá kraji povinnost zpracovat v polovině programovacího období EU zprávu o uplatňování strategie, na jejímž základě zastupitelstvo kraje případně rozhodne o aktualizaci nebo zpracování nové strategie rozvoje územního obvodu kraje.

Význam strategie rozvoje kraje dále spočívá v tom, že je dokumentem pro vydávání souladů a stanovisek k záměrům, projektům a aktivitám ucházejícím se o finanční podporu z evropských, národních či krajských finančních zdrojů. Je tedy důležitou koncepcí, se kterou musí být tyto záměry a projekty z území kraje v souladu. Strategie rozvoje kraje je obecným rámcem pro rezortní a regionální koncepční dokumenty na krajské úrovni.

Strategie rozvoje Libereckého kraje 2021-2027 je tedy koncepčním dokumentem regionální politiky Libereckého kraje na období 2021-2027 a jejím cílem je navrhnout takové aktivity, které povedou jednak k naplňování cílů regionální politiky na úrovni EU a ČR, ale především k odstraňování problémů, naplňování potřeb a vyváženému rozvoji území celého Libereckého kraje.

Od samého počátku vzniku krajů v roce 2000 si samospráva kraje byla vědoma toho, že základem regionální politiky je koncepční přístup, který umožňuje s nadhledem a v nejširších souvislostech správně vyhodnotit aktuální stav území kraje a na jeho základě zacílit podporu na takové problémy a takové potřeby obyvatel a regionů, aby byl zajištěn všestranný a vyvážený rozvoj celého kraje. Proto má zpracovávání strategických dokumentů pro regionální politiku Libereckého kraje dlouholetou tradici a dlouhodobě patří k důležitým agendám krajského úřadu.

Prvním nástrojem regionální politiky kraje byl **Program rozvoje Libereckého kraje z roku 2000**, který byl zpracován hned souběžně se vznikem krajů v ČR.

Druhý **Program rozvoje Libereckého kraje 2004-2006** reagoval na vstup České republiky do Evropské unie a hlavním tématem bylo efektivní využití finančních prostředků EU a vazba programu rozvoje kraje na první operační programy umožňující využití finančních prostředků EU k řešení témat regionální politiky.

Třetí **Program rozvoje kraje 2007-2013** se poprvé zpracovával na sedmileté plánovací období EU a novým aktuálním tématem bylo promítnutí principů udržitelného rozvoje a místní Agendy 21 do navrhovaných opatření a aktivit, včetně velkého množství indikátorů pro jejich sledování a vyhodnocování.

Novými tématy pro čtvrtý **Program rozvoje Libereckého kraje 2014-2020** byly inovace a konkurenceschopnost regionů. Z hlediska procesu zpracování dokumentu bylo typické poměrně masivní zapojení veřejnosti a významných subjektů z území, a to již od samého zahájení prací. Tento proces tvorby dokumentu „odspoda“ byl pro zpracovatele díky rozsáhlé komunikaci s územními partnery velmi pracný a časově náročný. Jeden celý rok trvalo vlastní zpracování dokumentu a jeden celý rok trvalo jeho projednávání až do závěrečného schválení v zastupitelstvu kraje. Za tento přístup ke zpracování dokumentu obdržel kraj od Národní sítě Zdravých měst ocenění „Dobrá praxe – Ověřeno – Strategické plánování s veřejností“.

Aktualizace zákona č. 248/2000 Sb. o podpoře regionálního rozvoje v roce 2017 přinesla pro kraje mnohé změny, mimo jiné také změnu názvu základního koncepčního dokumentu regionální politiky. Místo „programu rozvoje kraje“ ukládá zpracovávat „strategii rozvoje kraje“. Z tohoto důvodu je v pořadí dalším navazujícím dokumentem **Strategie rozvoje Libereckého kraje 2021-2027** (dále jen SRLK 2021-2027), která je zpracována pro období 2021-2027. Nová témata, která se ve strategii objevují a jako průřezová se promítají do navrhovaných opatření a aktivit, jsou klimatická změna a chytrá řešení. Z hlediska procesu zpracování byl zopakován vyzkoušený způsob širokého zapojení veřejnosti od samého začátku zpracování. Inovací bylo zapojení studentů Technické univerzity v Liberci a tím byl dán prostor mladé generaci promítnout také jejich pohled na budoucí rozvoj kraje do konkrétních aktivit strategie rozvoje kraje.

Vývoj území Libereckého kraje probíhá v kontextu s vývojem celé České republiky a Evropské unie a je tedy nezbytné, aby i koncepční dokumenty zabývající se rozvojem území kraje vycházely z koncepčních dokumentů vyšších územních celků.

ÚROVEŇ EVROPSKÉ UNIE

Na úrovni Evropské unie je východiskem pro regionální politiku České republiky tzv. **Politika soudržnosti**, která pro období 2021 - 2027 navrhuje pět politických cílů (v období 2014-2020 bylo 11 tematických cílů):

1. Inteligentnější Evropa - podporující inovativní a inteligentní ekonomické transformace,
2. Ekologičtější Evropa - s nízkými emisemi uhlíku, podporou čistého a spravedlivého přechodu, zelených a modrých investic, oběhového hospodářství, přizpůsobení se změně klimatu a předcházení rizikům,
3. Propojenější Evropa - zvýšením mobility a regionální dostupnosti informačních a komunikačních technologií,
4. Sociálnější Evropa - prostřednictvím implementace Evropského pilíře sociálních práv,
5. Evropa blíže občanům - podporou udržitelného a integrovaného rozvoje městských, venkovských a pobřežních oblastí prostřednictvím místních iniciativ.

NÁRODNÍ ÚROVEŇ

Na národní úrovni je strategickým rámcem dokument **Česká republika 2030**, který je výsledkem několikaletého procesu koordinovaného Úřadem vlády České republiky. Je dokumentem, který udává směr, jímž by se měl rozvoj naší země a společnosti vydat v příštích desetiletích. Dokument je opřen o dva významné koncepty – kvalitu života a udržitelný rozvoj, které promítá do všech klíčových oblastí. Jeho naplnění by mělo zvýšit kvalitu života v České republice a nasměrovat naši zemi k rozvoji, který bude udržitelný po sociální, ekonomické i environmentální stránce. Dokument vytváří základní rámec pro ostatní strategické dokumenty na národní, krajské i místní úrovni. Vládou ČR byl schválen v dubnu 2017.

Garantem regionálního rozvoje na národní úrovni je Ministerstvo pro místní rozvoj, které zabezpečuje provázanost národní regionální politiky s regionální politikou Evropské unie a také s ostatními odvětvovými politikami ovlivňujícími rozvoj území. Ve spolupráci s ostatními ústředními orgány navrhuje vymezení regionů, jejichž rozvoj je potřeba podporovat a dále zpracovává Strategii regionálního rozvoje ČR, která určuje zaměření a cíle regionálního rozvoje státu a regionů.

Strategie regionálního rozvoje České republiky 2021+

Základním východiskem pro zpracování Strategie rozvoje Libereckého kraje 2021-2027 je tedy Strategie regionálního rozvoje České republiky 2021+. Tento dokument člení území České republiky do několika typů území (tj. témat regionálního rozvoje) a pro každý typ určuje cíle, opatření a aktivity, které je potřeba z národní úrovně podporovat. Jednotlivá témata regionálního rozvoje, jejich popis a územní vymezení v případě Libereckého kraje shrnuje následující tabulka.

Témata regionálního rozvoje ve Strategii regionálního rozvoje ČR 2021+

Téma	Vymezení v rámci České republiky	Vymezení v rámci kraje
METROPOLITNÍ ÚZEMÍ	Praha, Brno, Ostrava a jejich zázemí	---
AGLOMERACE	ostatní krajská města + Opava a Chomutov	aglomerace Liberec-Jablonec nad Nisou
REGIONÁLNÍ CENTRA A JEJICH VENKOVSKÉ ZÁZEMÍ	sídla s více než 15 tisíci obyvateli a spádovým územím alespoň 30 tisíc obyvatel	Jablonec nad Nisou, Česká Lípa, Turnov
STRUKTURÁLNĚ POSTIŽENÉ KRAJE	Ústecký, Moravskoslezský a Karlovarský kraj	---
HOSPODÁŘSKY A SOCIÁLNĚ OHROŽENÁ ÚZEMÍ	správní obvody ORP definované na základě stanovených indikátorů a správní území obcí zasahujících do bývalých vojenských újezdů	ORP Nový Bor, Frýdlant, Tanvald a Semily + obce zasahující do bývalého vojenského prostoru Ralsko

Území spadající do prvních tří výše uvedených témat pokrývají celé území České republiky. Přes tato území je překryto území dalších dvou témat.

REGIONÁLNÍ ÚROVEŇ

Na regionální úrovni je garantem regionálního rozvoje kraj. Ten jako východiska pro zpracování Strategie využívá krajské rezortní dokumenty, jejichž přehled je uveden v kapitole 2.8.10.

Na výsledné podobě dokumentu se podílela také řada dalších zdrojů, například výstupy z jednání tematických pracovních skupin složených z přibližně 300 zástupců subjektů mimo krajský úřad, výstupy z procesu projednávání dokumentu s veřejností ve všech obcích s rozšířenou působností, výstupy z projednávání v rámci procesu hodnocení vlivu na životní prostředí (SEA) či výstupy z analýzy provázanosti návrhu Strategie s platnými Zásadami územního rozvoje Libereckého kraje.

Rozhodnutí o tom, že je potřeba zpracovat Strategii rozvoje Libereckého kraje 2021-2027 (dále jen Strategie), schválila Rada Libereckého kraje usnesením č. 1177/18/RK ze dne 19. 6. 2018. Zpracováním dokumentu byl pověřen odbor regionálního rozvoje a evropských projektů Krajského úřadu Libereckého kraje.

Přípravné práce byly zahájeny v roce 2018 souběžně s pořizováním Strategie rozvoje České republiky 2021+, která je základním strategickým dokumentem regionální politiky ČR a východiskem pro zpracování regionálních strategií. Liberecký kraj se do pořizování národního dokumentu aktivně zapojil v rámci Regionální pracovní skupiny pro Strategii regionálního rozvoje ČR a využil tak možnosti aplikovat nově získané informace do regionálního dokumentu.

Práce na Strategii byly zahájeny na základě radou kraje schváleného Projektového plánu tvorby Strategie rozvoje Libereckého kraje 2021-2027, který popisuje organizační strukturu tvorby, jednotlivé aktivity, způsob komunikace a spolupráce s externími subjekty, a to vše včetně časového harmonogramu. Zároveň bylo vytvořeno logo Strategie a webové stránky www.kraj-lbc.cz/srlk pro usnadnění propagace dokumentu a komunikace s veřejností.

Na půdě krajského úřadu došlo k aktualizaci složení tzv. PRLK týmu – skupiny složené ze zástupců jednotlivých odborů, kteří jsou kontaktními osobami pro spolupráci věcně příslušných odborů úřadu při koncepčním a strategickém plánování. Tato interní pracovní skupina se scházela průběžně po celou dobu zpracování Strategie.

Vzhledem k tomu, že se způsob práce na strategickém plánování se zapojením veřejnosti v minulosti osvědčil, bylo vytvořeno 14 pracovních skupin, do kterých se mohla veřejnost přihlásit:

Bezpečnost obyvatel

Sociální služby

Cestovní ruch

Sport

Doprava

Studenti vysokých škol

Kultura a památková péče

Veřejná správa, občanská společnost a rozvoj území

Podnikání a inovace, výzkum a vývoj

Vzdělávání, zaměstnanost a zaměstnatelnost

Rozvoj měst a podpora bydlení

Zdravotnictví, zdravý životní styl

Rozvoj venkova
a hospodářsky slabých oblastí

Životní prostředí a zemědělství

Pro nominované členy pracovních skupin pořizovatel v listopadu 2018 uspořádal Úvodní konferenci, které se účastnilo téměř 200 osob. Jejím smyslem bylo seznámení se se způsobem tvorby dokumentu a zapojením pracovních skupin do tohoto procesu.

Pro každou pracovní skupinu byla zorganizována tři jednání, v rámci kterých byla pro dané téma zpracovávána SWOT analýza, definována vize a na závěr již byla navrhována konkrétní opatření a aktivity.

Výstupy z jednání pracovních skupin se staly jedním z podkladů pro tvorbu nového dokumentu. Po konzultaci s věcně příslušnými odbory krajského úřadu vzniknul první návrh Strategie, který byl zveřejněn na začátku listopadu 2019 a následně oficiálně představen na Závěrečném setkání pracovních skupin.

Vzhledem k tomu, že proces zpracování je stejně důležitý jako proces projednávání nového dokumentu, byla i projednávání věnována velká pozornost. Po Závěrečném setkání pracovních skupin tedy následovala veřejná představení a projednávání Strategie ve všech obcích s rozšířenou působností v kraji. Relevantní připomínky byly následně do dokumentu zapracovány a takto upravená finální verze byla v lednu 2020 předána zpracovateli Hodnocení vlivů koncepce na životní prostředí a veřejné zdraví (tzv. SEA, na základě zákona č. 100/2001 Sb. o hodnocení vlivu na životní prostředí a veřejné zdraví). Souhlasné stanovisko příslušného úřadu (odboru životního prostředí a zemědělství Krajského úřadu Libereckého kraje) ke koncepci bylo vydáno dne 26. 5. 2020.

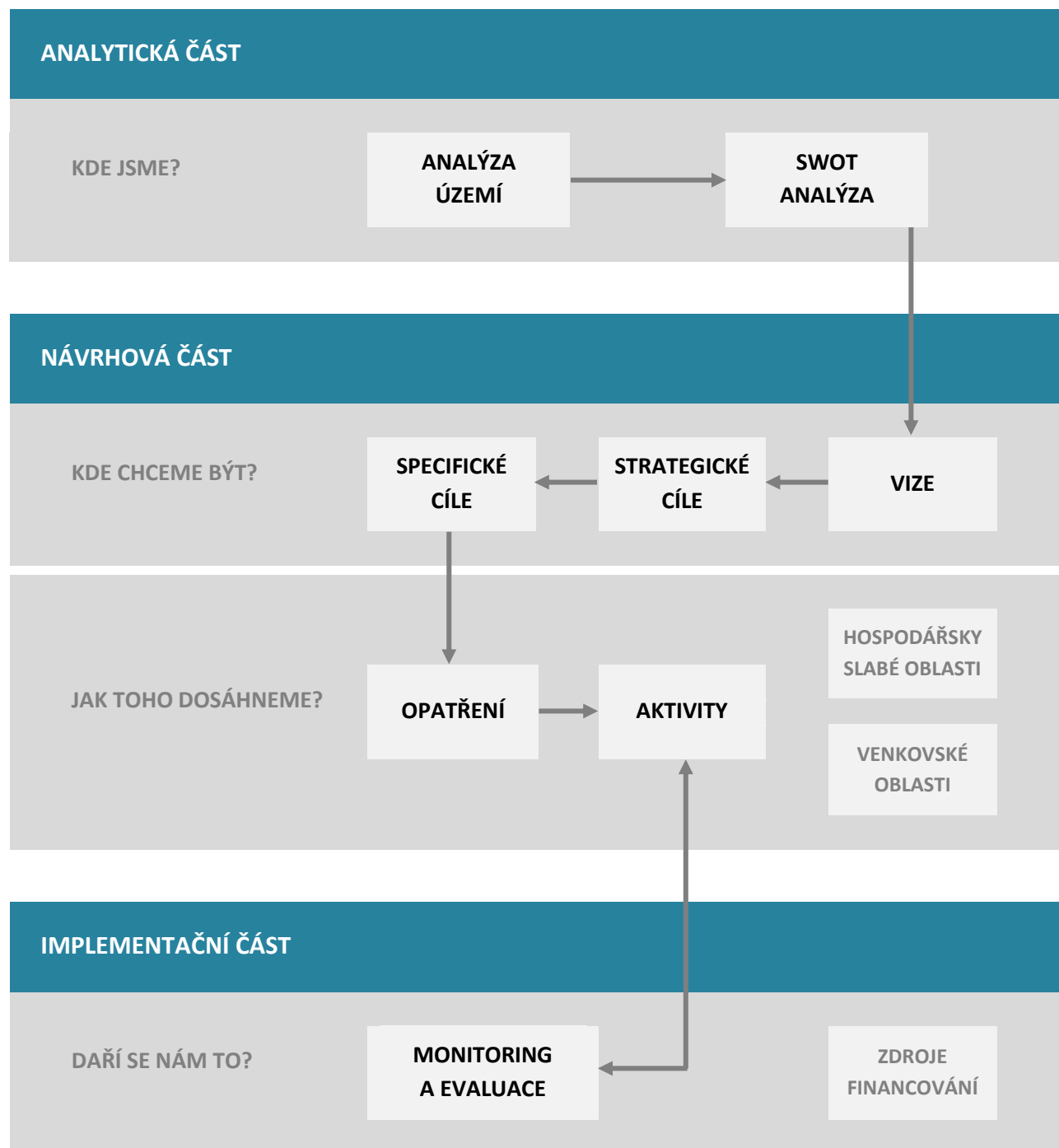
Finální verze Strategie, Hodnocení vlivů koncepce na životní prostředí a veřejné zdraví (SEA) a Stanovisko příslušného úřadu ke koncepci byly společně předloženy na jednání rady a zastupitelstva kraje v červnu 2020.

Přístup ke zpracování Strategie přispěl k tomu, že Liberecký kraj obdržel od Národní sítě zdravých měst ocenění za dobrou praxi při strategickém plánování s veřejností.

1.4 STRUKTURA DOKUMENTU

Strategie rozvoje Libereckého kraje 2021-2027 je kromě úvodních a závěrečných kapitol a textů rozdělena do tří hlavních částí, a to části analytické, návrhové a implementační. Celkovou strukturu dokumentu shrnuje následující schéma.

ANALYTICKÁ ČÁST

Analýza území Libereckého kraje

Celá kapitola je zpracována tak, aby popisovala území kraje reálně a objektivně na základě aktuálních dat a informací. Obsahuje části hodnotící postavení Libereckého kraje v rámci ČR, vývoj globálních megatrendů na území kraje, popis současného stavu v oblasti ekonomiky, veřejných služeb, cestovního ruchu, kultury, sportu, infrastruktury, veřejné správy a životního prostředí a zemědělství, a zabývá se také specifickými regiony našeho kraje.

SWOT analýza

Na analýzu území navazuje SWOT analýza, ve které jsou identifikovány *silné stránky* kraje (přednosti a vše, v čem je Liberecký kraj dobrý), *slabé stránky* (slabiny a vše, co v kraji nefunguje, čím je rozvoj kraje limitován a jeho problémy), *příležitosti* (představující to, co by mohlo být impulsem a pozitivním zdrojem rozvoje kraje) a *hrozby* (to, co může naopak další vývoj kraje brzdit či omezovat). SWOT analýza tedy představuje stručné shrnutí stavu v Libereckém kraji. Zároveň je spojovacím článkem mezi částí analytickou a návrhovou.

NÁVRHOVÁ ČÁST

Strategické a specifické cíle, opatření a aktivity

Základem návrhové části je navržený propojený systém strategických cílů, specifických cílů, opatření a aktivit. Strategické a specifické cíle prostřednictvím nadefinovaných vizí popisují stav, kterého má být dosaženo do roku 2027. Opatření a aktivity popisují činnosti, které je potřeba podporovat, aby bylo stanovených cílů dosaženo. Základním metodickým principem je dodržení provázanosti analytické části, SWOT analýzy a návrhové části.

Nová témata k řešení

Součástí návrhové části je kapitola, jejímž cílem je upozornit na témata, která jsou pro připravované období 2021-2027 nová, aktuální a průřezově se promítající do téměř všech opatření a aktivit. Jedná se o téma klimatická změna, konkrétně o aktivity, které mohou tento proces zmírnit či zpomalit, a dále aktivity, které jsou zaměřeny na adaptaci na klimatickou změnu. Dalším novým tématem objevujícím se v strategii jsou chytrá řešení související s rozvojem nových technologií, postupů a řešení při podpoře rozvoje měst, obcí a regionů.

Hospodářsky slabé oblasti

Vymezování hospodářsky slabých oblastí na území kraje patří do kompetence jednotlivých krajů a je dáno zákonem č. 248/2000 Sb. o podpoře regionálního rozvoje. Jedná se o regiony, které vykazují znaky zaostávání a nižší potenciál pro svůj socioekonomický rozvoj. Vzhledem k tomu, že cílem regionální politiky je vyvážený rozvoj všech částí regionu, je potřeba do těchto obcí směřovat podporu. V Libereckém kraji je tato podpora nastavena v rámci Dotačního fondu Libereckého kraje, kdy zařazení obce mezi hospodářsky slabé umožňuje bodové zvýhodnění projektu dané obce ucházející se o finanční podporu z Dotačního fondu Libereckého kraje.

Venkovské oblasti

Cílem vymezování venkovských oblastí v rámci kraje je řešení problémů a potřeb venkova. V Libereckém kraji je tato podpora realizována prostřednictvím Programu obnovy venkova v rámci Dotačního fondu Libereckého kraje, kdy obce zařazené do venkovských oblastí mohou být žadateli o finanční podporu z tohoto programu.

IMPLEMENTAČNÍ ČÁST

Implementační část obsahuje návrh, jak s dokumentem pracovat, jak realizovat navržená opatření a aktivity. V kapitole jsou dále definováni garanti plnění jednotlivých opatření a je zde nastíněna možnost financování projektů pro sledované období. Nedílnou součástí je také monitoring naplňování cílů Strategie a sledování stanovených indikátorů.

ANALÝZA ÚZEMÍ LIBERECKÉHO KRAJE | 2.

Liberecký kraj patří mezi nejmenší kraje České republiky. Zaujímá rozlohu 3 163 km² a v polovině roku 2019 zde žilo téměř 443 tisíc obyvatel. Leží na severu České republiky. Na západě sousedí s Ústeckým krajem, na jihu s krajem Středočeským a na jihovýchodě s Královéhradeckým krajem.

Geografickou polohu kraje lze považovat za výhodnou, leží v dobré dostupnosti hlavního města Prahy a zároveň na hranici s Německem a Polskem, což přináší mnoho příležitostí pro rozvoj přeshraniční spolupráce.

Území Libereckého kraje zahrnuje sever české kotliny, východní část Lužických hor, Jizerské hory a západní Krkonoše s krkonošským podhůřím. Jedná se o převážně hornatý kraj, nejvyšším bodem je Kotel (1 435 m) v Krkonoších, nejnižší bod představuje vyústění řeky Smědé na Frýdlantsku na hranici s Polskem (208 m).

Specifikem kraje je vysoký podíl chráněných území, což na jedné straně představuje značný potenciál pro cestovní ruch, avšak na druhé straně také významné omezení dalších možností rozvoje.

Vodní toky na území kraje patří do povodí Ploučnice (západ), Jizery (východ) a Lužické Nisy (sever). Vydátné zásoby povrchových vod v horských oblastech a podzemních vod (Česká křídová tabule) vytvářejí z Libereckého kraje velice významnou a perspektivní zásobárnu pitné a užitkové vody. Využití mají také minerální prameny a naleziště rašeliny.

Z hlediska nerostného bohatství jsou významná především ložiska nerudných surovin (sklářských a slévárenských písků, karbonatických surovin), dále ložiska uranových rud a stavebních surovin (stavebního kamene a štěrkopísků).

Z hlediska administrativního členění je Liberecký kraj tvořen okresy Liberec, Jablonec nad Nisou, Česká Lípa a Semily. Správních obvodů obcí s rozšířenou působností je v kraji celkem 10, obcí s pověřeným obecním úřadem 21 a nachází se zde 215 obcí, z nichž je 39 se statutem města. Největšími městy jsou Liberec, Jablonec nad Nisou a Česká Lípa.

Liberecký kraj spolu s krajem Královéhradeckým a Pardubickým tvoří NUTS2 Severovýchod.

V porovnání s ostatními kraji a celorepublikovým průměrem disponuje Liberecký kraj nejvyšším podílem lesní půdy na celkové rozloze, což je způsobeno především hornatým terénem, který tak znemožňuje vyšší využití ploch pro zemědělství a je zde proto podprůměrné zastoupení zemědělské půdy.

Více než tři čtvrtiny obyvatel kraje žijí ve městech, což představuje v rámci České republiky nadprůměrnou hodnotu, stejně jako nízký průměrný věk obyvatel. Porovnání postavení kraje v mezikrajském srovnání z hlediska dalších ukazatelů je součástí následující kapitoly.

2.1

POSTAVENÍ LIBERECKÉHO KRAJE V RÁMCI ČESKÉ REPUBLIKY

V následujících tabulkách je uvedeno porovnání základních ukazatelů za Liberecký kraj v jednotlivých tematických oblastech s hodnotami za celou Českou republiku a porovnání postavení Libereckého kraje mezi ostatními kraji.

Z hlediska ekonomiky a podmínek pro její rozvoj se řadí Liberecký kraj mezi nejhůře postavené regiony České republiky. Na některé ze sledovaných ukazatelů má ale značný vliv velikost kraje, jehož malá rozloha (navíc umocněná přírodními podmínkami) a malá populační velikost mohou být limitem ekonomického rozvoje.

Při sledování zaměstnanosti v jednotlivých sektorech ekonomiky je zřejmá dominance průmyslu, která do značné míry pozitivně ovlivňuje výši průměrných mezd v kraji.

Liberecký kraj představuje populačně druhý nejmenší kraj v republice, avšak z hlediska věkového průměru se jedná o jeden z nejmladších.

Potenciál pro cestovní ruch má Liberecký kraj velký, což jej posouvá v rámci mezikrajského srovnání na přední příčky a spolu s ukazateli za kulturu a sport vysoce převyšuje celorepublikový průměr.

V oblasti technické infrastruktury a energetiky lze v kraji s porovnáním s republikovými hodnotami spatřovat určité rezervy. Naopak v oblasti životního prostředí, jeho ochrany a znečištění emisemi dosahuje v mezikrajském srovnání Liberecký kraj na přední příčky.

EKONOMICKÉ PODMÍNKY

Ukazatel	Hodnota za LK	Srovnání s ČR	Pořadí LK v rámci ČR
Hrubý domácí produkt	170 809 mil. Kč	3,2 % (P)	13.
Míra ekonomické aktivity (2019)	57,5 %	59,9 % (H)	14.
Podíl nezaměstnaných osob (k 30. 4. 2020)	3,5 %	3,4 % (H)	10.-11. (↑)
Průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnance (2017)	26 582 Kč	28 694 Kč (H)	5.
Počet registrovaných ekonomických subjektů (2019)	117 304	4,1 % (P)	12.
Podíl obyvatel zaměstnaných v:			
zemědělství, lesnictví a rybářství	1,7 %	2,8 % (H)	12.-13.
průmyslu	41,1 %	30,2 % (H)	1.
stavebnictví	7,7 %	7,3 % (H)	8.
Výdaje na vědu a výzkum	3 426,2 mil. Kč	3,3 % (P)	8.

LIDÉ A VEŘEJNÉ SLUŽBY

Ukazatel	Hodnota za LK	Srovnání s ČR		Pořadí LK v rámci ČR
Počet obyvatel (2019)	443 690	4,1 %	(P)	13.
Průměrný věk obyvatel (2019)	42,3 let	42,5 let	(H)	4. (↑)
Celkový přírůstek počtu obyvatel na 1000 obyvatel (2019)	3,0 ‰	4,1 ‰	(H)	8.
Počet žáků a studentů (školní rok 2017/2018):				
základní školy	40 722	4,4 %	(P)	13.
gymnázia	3 984	3,1 %	(P)	13.
odborné vzdělávání	10 874	3,9 %	(P)	13.
vysoké školy	5 543	2,2 %	(P)	11.
Počet lékařů na 1000 obyvatel	3,9	4,7	(H)	12.
Počet lůžek v nemocnicích na 1000 obyvatel	5,5	5,7	(H)	6.-7.
Průměrný měsíční starobní důchod	12 301 Kč	12 435 Kč	(H)	6.
Počet lůžek v domovech pro seniory	1 028	2,8 %	(P)	13.
Počet registrovaných trestných činů na 1000 obyvatel	20,5	18,1	(H)	14. (↑)
Počet mimořádných událostí se zásahy jednotek požární ochrany	5 739	4,6 %	(P)	3. (↑)

CESTOVNÍ RUCH, SPORT A KULTURA

Ukazatel	Hodnota za LK	Srovnání s ČR		Pořadí LK v rámci ČR
Počet hostů v hromadných ubytovacích zařízeních (2019)	1 048 865	4,8 %	(P)	7.
Průměrný počet přenocování (2019)	3,0 nocí	2,6 nocí	(H)	3.-4.
Počet členů České unie sportu	55 745	4,9 %	(P)	10.
Počet sportovních klubů (v ČUS)	355	4,9 %	(P)	12.
Počet muzeí, galerií a památníků v provozu	26	5,5 %	(P)	11.-12.
Počet památkových objektů zpřístupněných návštěvníkům za vstupné	18	5,5 %	(P)	8.-9.

INFRASTRUKTURA

Ukazatel	Hodnota za LK	Srovnání s ČR		Pořadí LK v rámci ČR
Délka silnic a dálnic	2 424 km	4,3 %	(P)	11.
Provozní délka železničních tratí	550 km	5,7 %	(P)	10.
Přeprava cestujících veřejnou autobusovou dopravou v rámci kraje	11 802 tis. osob	3,9 %	(P)	12.
Přeprava cestujících železniční dopravou v rámci kraje	5 407 tis. osob	4,6 %	(P)	8.
Výroba elektřiny brutto	416,9 GWh	0,5 %	(P)	13.
Spotřeba zemního plynu v domácnostech na 1 odběratele	951,0 m ³	866,4 m ³	(H)	8.
Podíl obyvatel zásobovaných vodou z vodovodů pro veřejnou potřebu	92,4 %	94,7 %	(H)	11.
Podíl obyvatel bydlících v domech napojených na kanalizaci pro veřejnou potřebu	69,6 %	85,5 %	(H)	14.
Podíl čištěných odpadních vod	98,5 %	97,6 %	(H)	5.-6.
Podíl jednotlivců používajících internet na obyvatelstvu nad 16 let	76,4 %	80,1 %	(H)	13.

ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ A ZEMĚDĚLSTVÍ

Ukazatel	Hodnota za LK	Srovnání s ČR		Pořadí LK v rámci ČR
Rozloha chráněných území:				
národní park	11 649 ha	9,8 %	(P)	4.
chráněná krajinná oblast	98 714 ha	8,7 %	(P)	5.
maloplošná chráněná území	5 847 ha	5,2 %	(P)	10.
Investice na ochranu ŽP na území kraje	1 027 428 tis. Kč	3,3 %	(P)	13.
Emise znečišťujících látek do ovzduší (2017):				
tuhé znečišťující látky	1 853 t	3,4 %	(P)	2. (↑)
oxid siřičitý	1 219 t	1,2 %	(P)	2. (↑)
oxidy dusíku	3 330 t	2,1 %	(P)	1. (↑)
oxid uhelnatý	23 236 t	3,3 %	(P)	3. (↑)
Produkce komunálního odpadu na 1 obyvatele	308 kg	351 kg	(H)	1. (↑)
Podíl zemědělské půdy na celkové rozloze (2019)	44,1 %	53,3 %	(H)	12.
Podíl lesních pozemků na celkové rozloze (2019)	44,6 %	33,9 %	(H)	1.

ROZVOJ A SPRÁVA ÚZEMÍ

Ukazatel	Hodnota za LK	Srovnání s ČR	Pořadí LK v rámci ČR
Hustota zalidnění (2019)	140,3 ob./km ²	135,6 ob./km ² (H)	6.
Podíl městského obyvatelstva	77,2 %	69,0 % (H)	4.
Počet dokončených bytů na 1000 obyvatel	2,4	3,2 (H)	10.
Volební účast (komunální volby 2018)	45,44 %	47,34 % (H)	11.

Poznámka k tabulkám:

Srovnání s ČR – je uvedena buď hodnota za celou Českou republiku (H), nebo podíl Libereckého kraje na hodnotě za celou Českou republiku (P).

Pořadí LK mezi kraji v rámci ČR – pořadí je stanoveno tak, že kraj s nejpříznivější hodnotou daného ukazatele je na 1. místě. V případě, že je nejpříznivější hodnota nejnižší, je hodnota daného ukazatele označena (↑). Zda je pořadí Libereckého kraje mezi ostatními kraji v rámci ČR sledováno v absolutních či relativních hodnotách je určováno podle sledování hodnoty daného ukazatele ve sloupci Srovnání s ČR.

Pokud není uvedeno jinak, jedná se o data s platností k 31. 12. 2018.

2.2 MEGATRENDY

Globální megatrendy jsou procesy, které dlouhodobě ovlivňují a mění myšlení, aktivity a organizaci společnosti, mění budoucí realitu světa v oblasti sociální, technologické, ekonomické, environmentální či politické. Jedná se o procesy, které přesahují hranice kraje i států a mají evropský či globální charakter. Významně se tak podílejí na budoucím vývoji území států a regionů.

Význam a projevy těchto faktorů v České republice jsou podrobně popsány v dokumentu Strategický rámec ČR 2030 a jejich územní průmět je řešen ve Strategii regionálního rozvoje ČR 2021+. Obě studie definují a vyhodnocují celkem 29 globálních megatrendů.

V rámci analýzy Libereckého kraje byla snaha ověřit, zda a jak se tyto megatrendy, či některé z nich, projevují na území kraje a jaký mají dopad na jeho vývoj.

Vzhledem k tomu, že ne všechny megatrendy jsou pro Liberecký kraj relevantní a také je nelze na krajské úrovni statisticky změřit, neboť data pro ně jsou v této podrobnosti nedostupná, vybrali jsme pro potřeby SRLK 2021-2027 a pro území Libereckého kraje pouze ty megatrendy, kterými má smysl se zabývat, mají vypovídací schopnost, mají územní průmět a jsou měřitelné na regionální úrovni. Přesto je potřeba počítat s tím, že jde o poměrně zjednodušený pohled na tuto komplexní problematiku vzájemně provázaných a vzájemně se ovlivňujících trendů vývoje.

Vybrané globální megatrendy s dopadem na území Libereckého kraje:

Urbanizace	Rostoucí objem migrace
Globální ekonomický růst	Rostoucí populace
Globální stárnutí obyvatel	Rostoucí spotřeba energií
Rostoucí mobilita	Změna klimatu
Rostoucí nerovnosti	Zvyšující se dostupnost technologií

Vybrané globální megatrendy hodnocené v rámci Libereckého kraje se nijak významně neliší od trendů vývoje těchto ukazatelů na úrovni České republiky. Jediným ukazatelem, ve kterém dochází k odlišnému vývoji, jsou „Rostoucí nerovnosti“. V rámci kraje dochází spíše k vyrovnávání rozdílů mezi jeho jednotlivými částmi, ubývá obcí a obyvatel v hospodářsky slabých oblastech, což je cílem regionální politiky a je to v pořádku.

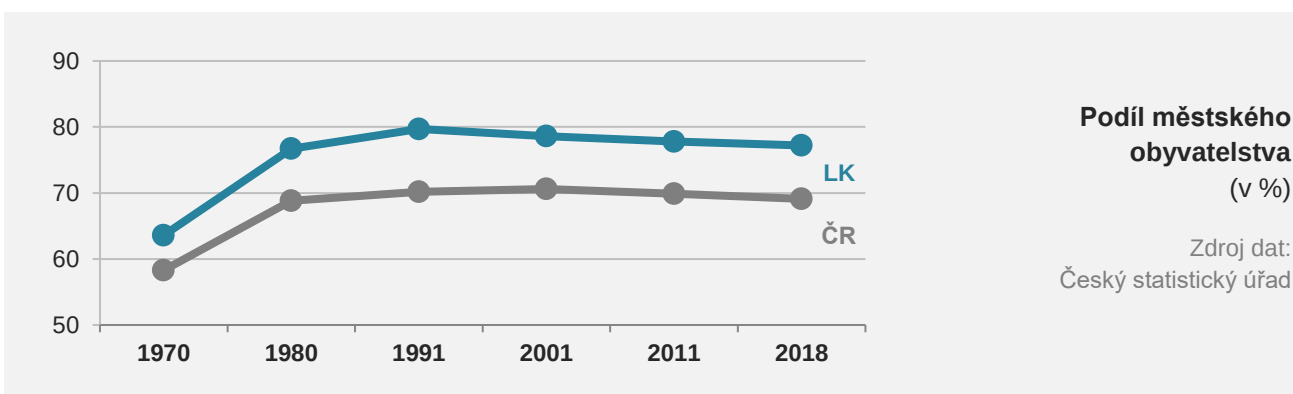
Popis jednotlivých megatrendů včetně grafického znázornění jejich vývoje je uveden dále.

URBANIZACE

Urbanizace představuje proces koncentrace obyvatelstva do měst a s tím spojené dopady do území, tj. odchod obyvatel z venkovských oblastí, oslabení populačního potenciálu venkova a zvýšení požadavků na plošný rozvoj a služby ve městech.

Tento trend v kraji i ČR kulminoval především v 80. a 90. letech minulého století a přinesl přírůstek počtu obyvatel v hlavních centrech osídlení, výstavbu panelových sídlišť a související občanské vybavenosti. Od roku 2006 podíl městského obyvatelstva v kraji mírně klesá a jako dominantnější se zde projevuje spíše suburbanizace, tedy proces, kdy roste zájem spíše o bydlení v menších obcích v zázemí větších měst. Jedním z jejích dopadů je rozšiřování zástavby do zázemí měst, vyšší využití individuální automobilové dopravy a s tím spojené rostoucí dopravní zatížení měst.

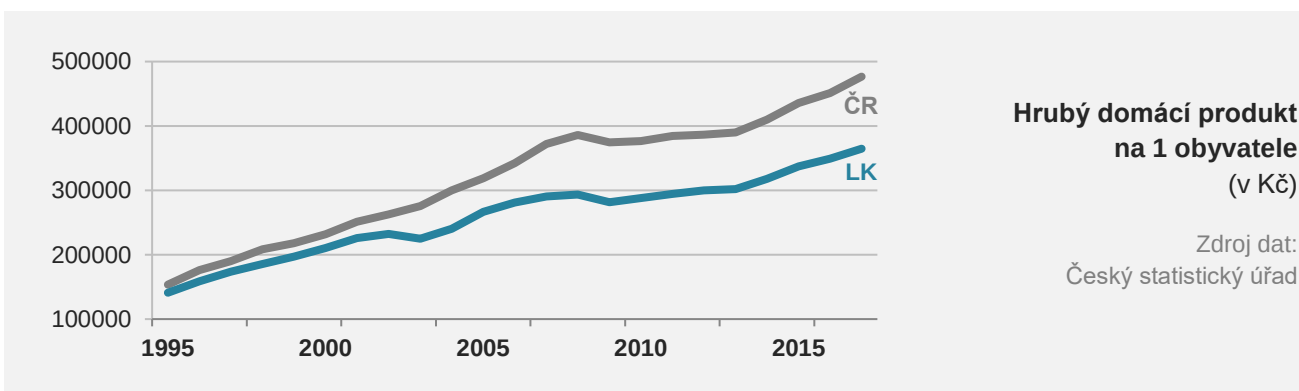
V porovnání s ČR však patří Liberecký kraj k regionům s významným podílem městského obyvatelstva, což je dáno historickým hospodářským významem regionu.

GLOBÁLNÍ EKONOMICKÝ RŮST

Ekonomický růst se nejčastěji zjišťuje pomocí sledování hrubého domácího produktu na 1 obyvatele. Ten vyjadřuje peněžní hodnotu produktů a služeb vytvořených za dané období na určitém území a určuje také výkonnost ekonomiky. Globální ekonomický růst se dlouhodobě zvyšuje s výjimkou drobných zpomalení v době světové ekonomické krize. Přispívá k zintenzivnění globalizace, růstu spotřeby zdrojů, rostoucí mobilitě a ovlivňuje řadu dalších megatrendů.

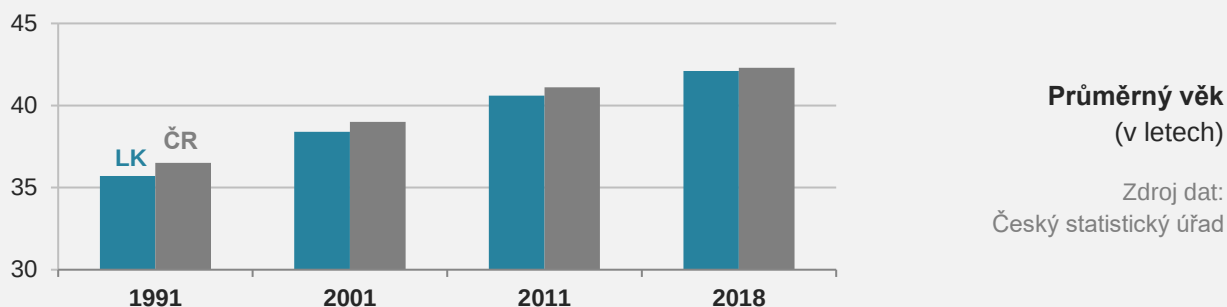
Tento ukazatel má v kraji trvale rostoucí tendenci, avšak v porovnání s ČR zařazuje Liberecký kraj spíše ke slabším regionům.

GLOBALNÍ STÁRNUTÍ OBYVATEL

Globální stárnutí obyvatel představuje proces, kdy v souvislosti se zvyšující se životní úrovní obyvatel dochází k růstu průměrného věku i indexu stárí, což vyvolává celkový růst starší populace a růst ekonomického zatížení a zvyšuje dopad na celý socioekonomický systém a především pak zvýšenou potřebu zdravotních a sociálních služeb pro seniory.

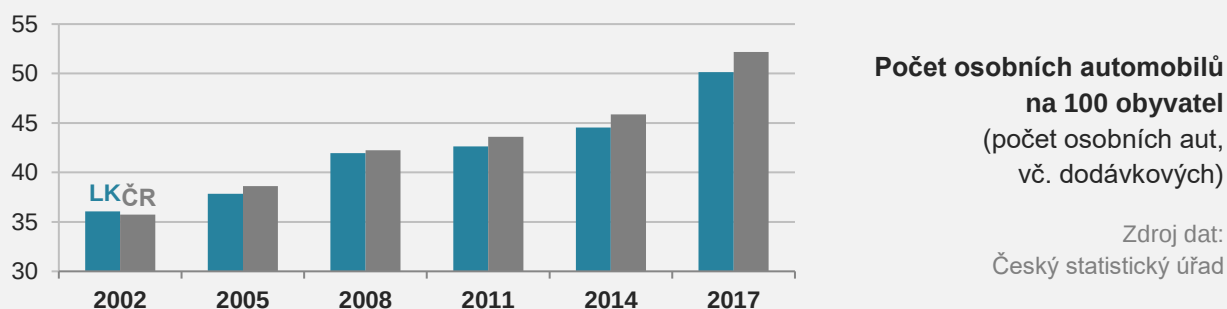
V Libereckém kraji probíhá proces stárnutí populace v souladu s procesem v celé ČR, i když průměrný věk je v kraji dlouhodobě nižší než na národní úrovni.

ROSTOUCÍ MOBILITA

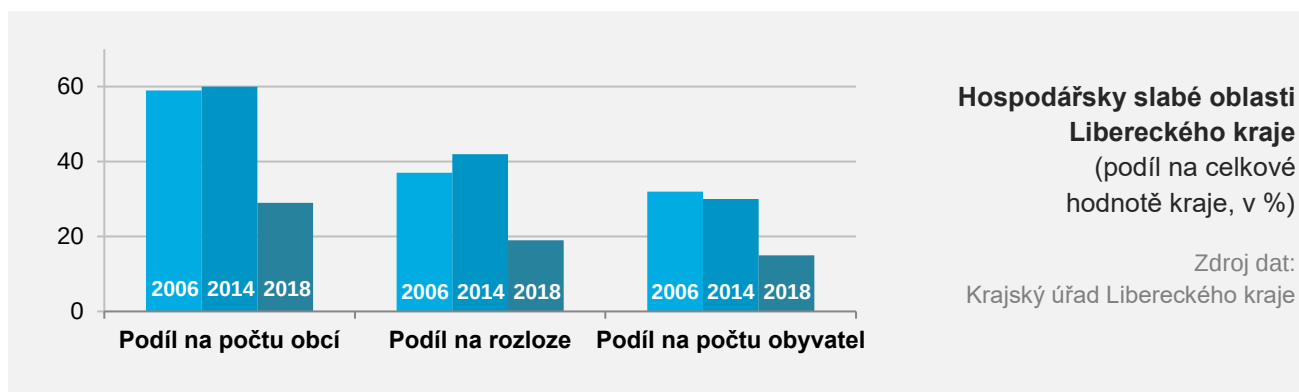
Rostoucí mobilita obecně nepředstavuje pouze fyzickou mobilitu osob, zboží, služeb a informací, ale i tzv. virtuální mobilitu na sociálních sítích. Zvyšování mobility přispívá především k intenzivnější globalizaci či rostoucí spotřebě energií.

Pro hodnocení vývoje mobility na území Libereckého kraje jsme použili ukazatel, počet osobních automobilů na 100 obyvatel, který má v kraji za posledních 15 let rostoucí trend i když v porovnání s ČR kraj mírně zaostává.

ROSTOUCÍ NEROVNOSTI

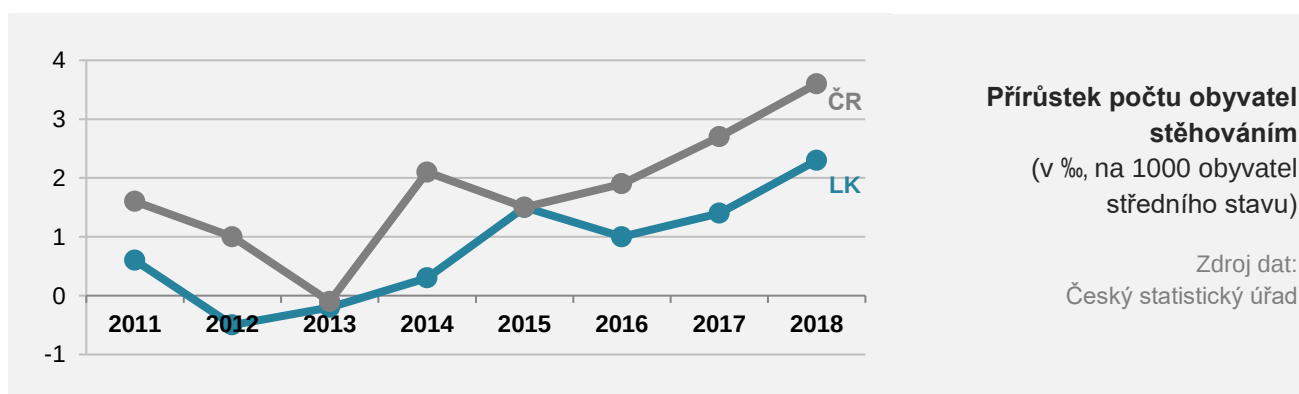
K růstu nerovností dochází obecně například mezi jednotlivými regiony, mezi společenskými skupinami a podobně. V případě SRLK 2021-2027 jsme se zaměřili na územní rozdíly v rámci kraje. K tomu jsme použili vymezení tzv. hospodářsky slabých oblastí, které Liberecký kraj vymezuje a podporuje od roku 2004 (od 2006 je stále jednotná metodika). Díky krajské regionální politice, jejímž cílem je zajištění vyváženého rozvoje všech územních jednotek v kraji a podpora odstraňování rozdílů v jejich hospodářské úrovni, se v případě Libereckého kraje tento globální megatrend nepotvrzuje, protože podíl počtu obcí, podíl rozlohy a podíl obyvatel patřících do kategorie „hospodářsky slabé oblasti“ se ve sledovaném období snižuje a zároveň dochází i ke snižování rozdílů v bodovém hodnocení nejsilnějších a nejslabších obcí.

ROSTOUCÍ OBJEM MIGRACE

Migrace je procesem, při kterém dochází k přesunu obyvatelstva a změnám v jeho rozmístění mezi kontinenty, státy, kraji, obcemi. Hlavní příčinou jsou rozdíly v atraktivitě územních jednotek z hlediska například bezpečnosti, politického systému, bydlení, pracovních příležitostí, dostupnosti veřejných služeb, kvality životního prostředí a podobně.

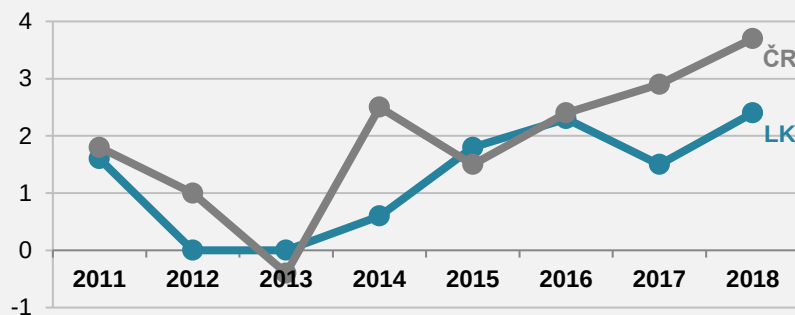
Z dlouhodobého sledování vývoje v Libereckém kraji vyplývá, že přírůstek migrace se zvyšuje a je zajišťován především zahraniční migrací, přestože v rámci ČR nepatří mezi příliš atraktivní cíle. Přesto představuje migrace významný faktor zajišťující, především v posledních letech, růst počtu obyvatel v kraji.

ROSTOUCÍ POPULACE

Růst světové populace je jedním z hlavních globálních megatrendů, který zároveň silně působí na celou řadu dalších identifikovaných megatrendů. Populačního vrcholu (12 mld. obyvatel) má svět dosáhnout okolo roku 2100. Růst populace má různou dynamiku v různých částech světa a regionech, čímž vznikají významné regionální disparity.

V případě hodnocení Libereckého kraje lze konstatovat, že je celkový přírůstek počtu obyvatel s drobnými odchylkami dlouhodobě kladný. Ten je v posledních letech zajištěn především zahraniční migrací, přirozený přírůstek je minimální.

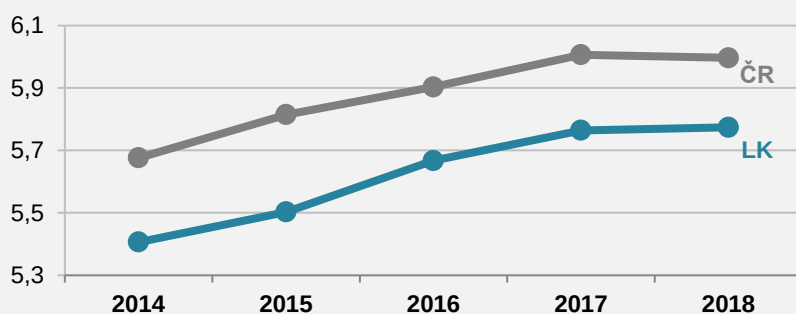
**Celkový přírůstek
počtu obyvatel**
(v ‰, na 1000 obyvatel
středního stavu)

Zdroj dat:
Český statistický úřad

ROSTOUCÍ SPOTŘEBA ENERGIÍ

S rostoucí světovou populací a globálně bohatnoucí společností je spojen konstantní nárůst spotřeby energie. Mění se struktura paliv a technologie výroby. Přes zvyšující se energetické úspory spotřeba i poptávka po energiích i nadále poroste. Tento významný megatrend ovlivňuje řadu dalších megatrendů, zejména změnu klimatu, globální ekonomický růst, potravinovou bezpečnost a podobně.

V dlouhodobém vývoji spotřeby elektřiny v Libereckém kraji nedochází k výraznějším výkyvům, růst spotřeby kopíruje vývoj v ČR.

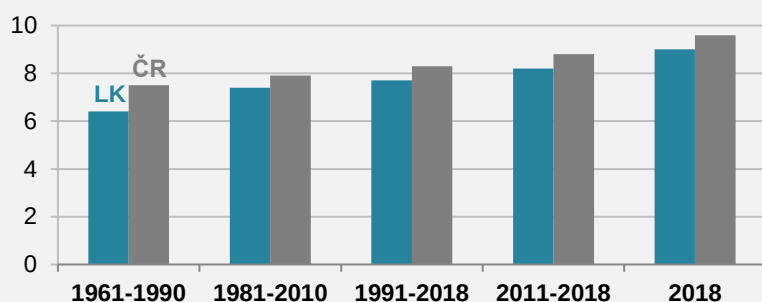
**Celkový přírůstek
počtu obyvatel**
(v ‰, na 1000 obyvatel
středního stavu)

Zdroj dat:
Český statistický úřad

ZMĚNA KLIMATU

Předcházení změně klimatu a řešení dopadů této změny představují jedno z klíčových témat současné environmentální politiky. Přestože změny v klimatickém systému naší planety probíhaly od té doby, co planeta vznikla, vědecké poznatky posledních desetiletí ukazují, že v současné době velmi pravděpodobně tyto změny probíhají rychleji, než tomu bylo v minulosti. Hlavní příčinou těchto změn, a zejména jejich důsledků, je činnost člověka. Nejde však pouze o činnosti spojené s nárůstem emisí skleníkových plynů, ale o další aktivity člověka, které činí klimatický systém více zranitelný, než tomu bylo v minulosti.

Pro hodnocení vývoje v Libereckém kraji jsme použili údaje o průměrné měsíční teplotě vzduchu za posledních necelých 60 let, která vzrostla o 2,6 °C, zatímco v ČR o 2,1 °C.

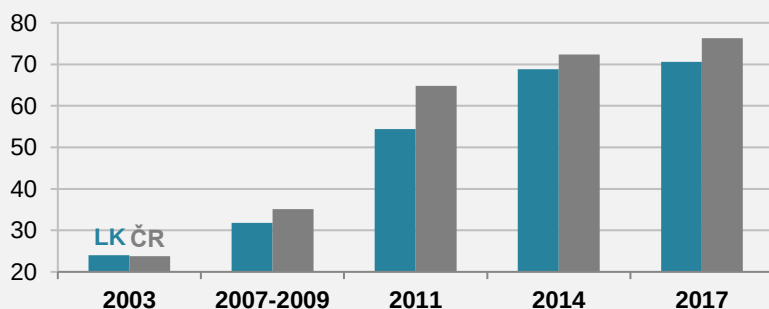
**Průměrná měsíční
teplota vzduchu
(ve °C)**

Zdroj dat:
Český statistický úřad

ZVYŠUJÍCÍ SE DOSTUPNOST TECHNOLOGIÍ

V poslední době probíhá rychlý proces pronikání nových technologií do všech oblastí života společnosti. Nejedná se vždy pouze o nové produkty technického charakteru, ale i o zavádění systémových služeb, nových technologií, postupů a podobně.

Pro ilustraci situace v Libereckém kraji jsme použili ukazatel podíl domácností vybavených osobním počítačem, jehož strmý nárůst je trvalý od roku 2003.

**Domácnosti vybavené
osobním počítačem
(podíl na celkovém
počtu domácností, v %)**

Zdroj dat:
Český statistický úřad

2.3

EKONOMICKÉ PODMÍNKY

2.3.1 OBECNÁ EKONOMICKÁ CHARAKTERISTIKA

Z hlediska ekonomického postavení vykazuje Liberecký kraj v rámci České republiky spíše podprůměrných hodnot. Hrubý domácí produkt přepočtený na jednoho obyvatele je v porovnání s celorepublikovým průměrem nízký (ČR=100, LK=78), je zde vyšší nezaměstnanost a nižší průměrné mzdy.

Při sledování ekonomického vývoje nedochází v posledních letech k výrazným změnám. Tempo růstu celkové produkce je srovnatelné s celou Českou republikou. Dochází k mírnému navyšování podílu průmyslu na hrubé přidané hodnotě, ostatní odvětví v podstatě stagnují, mírný pokles podílu zaznamenává sektor ostatních služeb (kromě služeb spojených s cestovním ruchem). Zvyšuje se také produktivita práce, ačkoliv její hodnota za Liberecký kraj nedosahuje (z důvodu výrazného vlivu hodnoty za Prahu) celorepublikového průměru.

Ukazatelem ekonomické výkonnosti mohou být přímé zahraniční investice. V porovnání s ostatními kraji se Liberecký kraj drží jak v celkovém objemu, tak v přepočtu na počet obyvatel, přibližně uprostřed. Při sledování tvorby hrubého fixního kapitálu, což je hodnota pořízení hmotných i nehmotných investic (majetku využitelného pro další produktivní činnost) ale vykazuje Liberecký kraj v rámci celé republiky nepříznivé hodnoty.

Obecně lze říci, že Liberecký kraj má výrazně průmyslový charakter, takže zaměstnanost v průmyslu je oproti celorepublikovým hodnotám vysoce nadprůměrná. Významný potenciál představuje také cestovní ruch, což je dáno především horským a podhorským charakterem území a množstvím chráněných území.

2.3.2 TRH PRÁCE A ZAMĚSTNANOST

Produktivita práce a potenciál dalšího rozvoje je determinován kvalitou a množstvím lidských zdrojů v kraji. Z hlediska prostorové struktury jsou v Libereckém kraji tři nejvýznamnější pracovní centra, a to Liberec, Jablonec nad Nisou a Česká Lípa.

Ačkoliv má v kraji z hlediska ekonomické výkonnosti nejvyšší zastoupení průmysl, v oblasti zaměstnanosti jeho význam v důsledku hospodářské recese v roce 2008 mírně poklesl a největším zaměstnavatelem je v současnosti sektor služeb, kde pracuje více než polovina všech zaměstnaných osob. Z pohledu klasifikace zaměstnání patří přibližně pětina zaměstnaných do kategorie řemeslníci a opraváři, přesto je však řemeslníků v kraji stále nedostatek.

Se zvyšující se vzdělaností obyvatel souvisí zastoupení jednotlivých věkových skupin na trhu práce. Z důvodu prodlužující se přípravy na povolání se tak postupně snižuje podíl pracujících mladších 30 let. Naopak podíl pracujících osob starších 60 let se díky posouvání věku odchodu do důchodu zvyšuje.

Problémem k řešení zůstává tvorba a využívání nástrojů k začleňování specifických skupin obyvatel na trh práce a ze strany obcí je v oblasti zaměstnanosti nedostatečně řešena také agenda národnostních menšin

a cizinců. Zaměstnanost cizinců, zejména v průmyslu, přitom hraje v ekonomice kraje důležitou roli. Ke konci roku 2017 bylo v Libereckém kraji registrováno téměř 20 tisíc migrantů a v celostátním měřítku jsou zaměstnány téměř dvě třetiny evidovaných cizinců. Celostátně tvoří cizinci přes 15 % pracovní síly v České republice, z nichž více než polovinu představují občané členských zemí Evropské unie, kteří ale často nejsou zaregistrováni k pobytu.

Míra ekonomické aktivity obyvatel (tj. podíl pracovní síly na celkovém počtu obyvatel starších 15 let) od roku 2012 roste, avšak stále je pod celorepublikovým průměrem a lze zaznamenat značné rozdíly mezi aktivitou mužů a žen, kdy u mužů je míra ekonomické aktivity podstatně vyšší a dosahuje příznivějších hodnot i ve srovnání s ostatními kraji.

Při sledování nezaměstnanosti (podílu nezaměstnaných osob) lze za milník považovat rok 2013, od kterého dochází k jejímu snižování. Na konci roku 2018 dosáhla srovnatelné hodnoty s celou Českou republikou (3,18 %), avšak rozdíly v rámci kraje jsou značné. Nejvyšších hodnot dosahují obce na Frýdlantsku a jižním Českolipsku.

Mobilita pracujících je v Libereckém kraji ve srovnání s Českou republikou výrazně nižší, kdy za prací v roce 2011 vyjížděla přibližně třetina pracujících osob (31 %), naopak v celé ČR téměř polovina (45 %). Toto může souviset s faktem, že ve městech, kde je větší nabídka pracovních příležitostí, žije většina obyvatel kraje a podíl městského obyvatelstva je zde podstatně vyšší než v celé ČR. V některých částech kraje může být mobilita za prací zkomplikována horším dopravním napojením a obslužností. Celkově má Liberecký kraj záporné saldo dojížděky a více obyvatel za prací z kraje vyjíždí, než do něj dojíždí z jiných krajů.

V oblasti trhu práce je důležité podporovat různé formy kariérového poradenství. Určitou formou podpory je také založení Paktu zaměstnanosti Libereckého kraje, což je dohoda o strategickém partnerství v oblasti trhu práce a zaměstnanosti mezi Libereckým krajem, Sdružením pro rozvoj Libereckého kraje, Krajské hospodářské komory Libereckého kraje, krajské pobočky Úřadu práce ČR a Regionální rady odborových svazů ČMKOS – Liberecký kraj.

2.3.3 PRŮMYSL

Území Libereckého kraje patřilo ve 2. polovině 19. století k nejvíce industrializovaným regionům Rakousko-Uherska se silným zastoupením textilního, sklářského a bižuterního průmyslu. K dalšímu rozvoji této základny přispělo po 2. světové válce založení Vysoké školy strojní (dnešní Technická univerzita v Liberci). Průmyslový charakter oblasti zůstal zachován do současnosti, avšak v důsledku transformačních procesů v 90. letech 20. století a globalizačním tlakům došlo k výrazné odvětvové přeměně struktury průmyslu. Poklesl význam těžby a zpracování nerostných surovin (uran) a tradiční textilní průmysl ztratil své dominantní postavení. V důsledku hospodářské recese v letech 2008-2010 došlo k výrazné restrukturalizaci a organizačním změnám také v průmyslu skla a bižuterie. V ekonomice kraje má silné zastoupení zpracovatelský průmysl a je především v důsledku směřování přímých zahraničních investic v současnosti zaměřen především na strojírenství, zejména na výrobu komponentů pro automobilový průmysl a výrobu pryžových a plastových výrobků. Z hlediska podílu osob zaměstnaných ve zpracovatelském průmyslu figuruje Liberecký kraj v mezikrajském srovnání na prvním místě.

V textilním průmyslu došlo k restrukturalizaci a orientaci na progresivní materiály a technologie. Své postavení na trhu udržují hlavně výrobci speciálních textilií a v návaznosti na výzkumné aktivity Technické univerzity v Liberci se rozvíjí odvětví aplikací nanomateriálů, materiálového inženýrství a mechatroniky. Rovněž došlo k rozvoji technologických firem v oblasti automatizace výroby, IT řešení výrobních procesů, přesné optiky a elektroniky.

Silná orientace průmyslu na některé sektory (především na automobilový průmysl), nese z hlediska hospodářské stability určitá rizika související s možnými strukturálními problémy v daných odvětvích a poklesem poptávky a zároveň se jedná o výrobu s nižší přidanou hodnotou.

Vzhledem k odvětvové struktuře průmyslu v Libereckém kraji je pocíťován nedostatek technicky vzdělaných pracovních sil. Kraj proto dlouhodobě vyvíjí aktivity k větší propagaci technického vzdělávání a k udržení a působení technicky vzdělaných pracovních sil v regionu.

Progresivně se v Libereckém kraji rozvíjí též příprava na 4. průmyslovou revoluci. Řada podnikatelských subjektů z kategorie malých a středních firem se zabývá vývojem a výrobou robotizovaných výrobních linek, sofistikovaných softwarů na řízení automatizovaných procesů nebo systémy pro automatizované vyhodnocování kvality výrobku. Vývoj v této oblasti se dnes začíná realizovat především v pokročilém strojírenství, ale proniká i do ostatních oborů. Jedním z leadrů Libereckého kraje v tomto směru, vedle řady strojírenských a technologických firem, je i Technická univerzita v Liberci, která již dnes zahajuje realizaci projektů pro zvyšování relevance, kvality a přístupu ke vzdělání v budoucích podmínkách průmyslu 4.0.

2.3.4 PODNIKATELSKÉ PROSTŘEDÍ

Členitost a přírodní charakter Libereckého kraje se promítají do nabídky podnikatelských ploch. Husté osídlení v místech koncentrace průmyslu, kopcovitý terén a omezující ekologické limity neskýtají mnoho možností pro rozvoj nových velkoplošných areálů. Rostoucí požadavky na volné plochy vhodné k lokalizaci průmyslových či jiných hospodářských aktivit (greenfields), a to zejména ve větších obcích, vytvářejí tlak na omezené zdroje půdy.

Největší koncentrace podnikatelských aktivit i zahraničního kapitálu je v Liberci a jeho okolí, případně v místech s tradiční průmyslovou výrobou. V Liberci se nachází průmyslová zóna Liberec Jih a obchodní a průmyslová zóna Liberec Sever. Tyto plochy spolu s dalšími plošně menšími plochami výroby dávají ve vazbě na výzkum a vývoj a vysoké školství šanci na získání dalších velkých investic v oblasti výroby. Ostatní města mohou rozsahem nabízených ploch a dalším zázemím uspokojit spíše střední a menší investory. Potenciál přeshraniční spolupráce s Německem a Polskem lze využít v průmyslové zóně v Hrádku nad Nisou. Větší průmyslové zóny se nacházejí ještě v České Lípě a Turnově.

Pro rozvoj podnikatelských aktivit, převedení výsledků výzkumu a vývoje do praxe a realizaci zajímavých podnikatelských záměrů je nezbytné dále zlepšovat kvalitu podnikatelské infrastruktury ve všech jejích formách a podporovat nabídku cenově dostupných konzultačních a informačních služeb zejména pro malé a střední podnikatele a budování podnikatelských inkubátorů. Jednou z těchto aktivit je podnikatelský inkubátor Lipo.ink, který byl založen Libereckým krajem v roce 2017 jako specializovaná struktura pro podporu a rozvoj podnikavosti, kreativity a vznik nových podnikatelských subjektů. Svoje aktivity realizuje prostřednictvím podpůrných programů, které pomáhají a podporují začínající podnikatelské subjekty v různých úrovních.

Počet ekonomických subjektů se v Libereckém kraji zvyšuje a je zde výrazný počet malých a středních podnikatelských subjektů. Nejvyšší podíl z hlediska právní formy zaujímají živnostníci, největší zastoupení podle převažující činnosti mají ekonomické subjekty v oblasti velkoobchodu a maloobchodu, opravách a údržbě motorových vozidel, v průmyslu a stavebnictví. Z územního hlediska vykazují nejvyšší míru podnikatelské aktivity (tj. počet ekonomických subjektů přepočtených na obyvatele) především obce s vyšší koncentrací subjektů v cestovním ruchu.

O pilířích ekonomiky kraje svědčí i pohled na největší podniky z hlediska zaměstnanosti. Mezi největší zaměstnavatele patří kromě Krajské nemocnice Liberec podniky soustředěné do průmyslu, především pak do automobilového, sklářského a těžby nerostných surovin (sanace po těžbě uranu). Fungování a rozvoj

největších podniků je spojen hlavně se zahraničními investory a koncentrují se výraznou měrou do odvětví automobilového průmyslu. To může vést v případě jeho potíží k nezanedbatelným negativním dopadům na trh práce.

Velký význam pro posilování konkurenceschopnosti ekonomiky má rozvoj nejrůznějších forem spolupráce podnikatelských subjektů a jejich propojení s výzkumnými a vývojovými institucemi a rozvoj služeb transferu technologií.

V regionu působí nejen nejrůznější profesní sdružení, ale podnikatelské subjekty jsou zapojeny i do klastrových iniciativ.

V Libereckém kraji působí celá řada zahraničních společností, případně firem se zahraniční kapitálovou účastí, které podnikají především v oblasti strojírenství, automotive, gumárenství a plastikářství, a významným způsobem přispívají k růstu HDP. Tento ukazatel v Libereckém kraji v posledních letech roste, především z důvodu celkově příznivé ekonomické situace. Zároveň to ale znamená odliv vytvořených zisků do zahraničí v podobě dividend. Ke zlepšení situace v oblasti reinvestovaného zisku by pomohla větší orientace ekonomiky na produkci s větší přidanou hodnotou, atraktivnější investiční prostředí a motivace zahraničních vlastníků a investorů k větší míře reinvestic.

2.3.5 VĚDA, VÝZKUM A INOVACE

Pro ekonomiku kraje a k zajištění dlouhodobého růstu a konkurenceschopnosti je klíčová oblast výzkumu, vývoje a inovací.

V Libereckém kraji dochází k příznivému růstu počtu pracovišť výzkumu a vývoje (v roce 2017 to bylo již 130). Většina z těchto pracovišť je v podnikatelském sektoru, jedná se především o menší firmy a podle oblasti zaměření výzkumných témat jsou nejvíce zastoupeny technické vědy.

Inovační aktivita podniků v Libereckém kraji je vysoká. V období 2007 – 2017 byl vývoj procentního nárůstu počtu podniků provádějících výzkum a vývoj v mezikrajském srovnání druhý nejvyšší. Inovační infrastruktura je v současné době tvořena Technickou univerzitou v Liberci, výzkumnými organizacemi, podnikovými výzkumnými centry, technologickými platformami, klastrovými iniciativami a dalšími zastřešujícími subjekty. Výzkumné organizace jsou vedle Technické univerzity v Liberci (Ústav pro nanomateriály, pokročilé technologie a inovace) zastoupeny dalšími významnými subjekty, které jsou důležitými aktéry ve specializovaných oborech. Jedná se například o Centrum rozvoje strojírenského výzkumu a Laserové aplikační centrum – VÚTS a.s., Výzkumné centrum speciální optiky a optoelektronických systémů TOPTEC Ústavu fyziky plazmatu, v.v.i., Membránové inovační centrum MIC – MemBrain s.r.o., Centrum pro energetické využití litosféry, v.v.i., či Krajskou nemocnici Liberec a.s., která realizuje řadu výzkumných projektů. Mezi výzkumné organizace se zařadily také Muzeum skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou a Severočeské muzeum v Liberci.

V oblasti klastrových iniciativ a technologických platforem je významným subjektem klastr CLUTEX - Klastr Technické textilie, z.s. a ČTPT - Česká technologická platforma pro textil. Oba subjekty se sídlem v Libereckém kraji mají celorepublikovou působnost a realizují řadu mezinárodních výzkumných a vývojových projektů. Své technologické centrum má v kraji (na Technické univerzitě v Liberci) klastr NANOPROGRESS, z.s., který realizuje výzkumné projekty z oblasti nanotechnologií, v roce 2018 byl v kraji založen Český konopný klastr, z.s. Na rozvoj znalostí v oblasti membránových, sanačních a separačních technologií je zaměřena Česká membránová platforma, z.s., která má v kraji také své sídlo.

Důležitou součástí výzkumu a vývoje v Libereckém kraji jsou firemní výzkumně-vývojová centra, která mají zásadní vliv na konkurenceschopnost podnikatelských subjektů. Tato firemní centra realizují výzkum a vývoj v celém spektru specializovaných oborů.

V Libereckém kraji působí též několik excelentních organizací, mezi něž nepatří jen průmyslové a podnikatelské subjekty, ale také Technická univerzita v Liberci v oblasti excelentního výzkumu, Liberecká průmyslová škola strojní a elektrotechnická v oblasti školství a mezi excelentní organizace se rovněž řadí i Liberecký kraj.

Podnikatelské subjekty, zejména průmyslové podniky, tvoří těmito aktivitami nedílnou součást inovační infrastruktury Libereckého kraje a převádějí výsledky výzkumu a vývoje do průmyslové praxe. Zásadní vliv na realizaci a zavádění inovací do výroby mají podniky, které realizují vlastní výzkum a vývoj a mají vlastní firemní výzkumně-vývojová centra. Financování těchto center většinou probíhá z vlastních zdrojů podniků a firem, podniky a výzkumná centra ale patří v mezikrajském srovnání k úspěšným žadatelům o dotace z evropských fondů.

Technická univerzita v Liberci je nejvýznamnějším centrem výzkumu a vývoje v kraji. V roce 2012 dokončila v rámci evropského projektu „Ústav pro nanomateriály, pokročilé technologie a inovace“, ale vědecko-výzkumné činnosti realizují i samostatné katedry jednotlivých fakult.

Významnou formou spolupráce podnikatelských subjektů a vysokoškolského sektoru je smluvní výzkum, který přispívá jednak ke vzájemné spolupráci těchto sektorů a zároveň pomáhá akcelarovat inovační prostředí regionu. Je také jedním z důležitých momentů při transferu znalostí. Na druhé straně smluvní výzkum sebou nese poměrně dost složitou problematiku administrativního a právního rázu, což růst smluvního výzkumu značně zpomaluje. Z aktuálních dat vyplývá, že podíl smluvního výzkumu je necelých 6 % na celkových výdajích na vědu a výzkum ve vysokoškolském sektoru. O něco lepší je situace v podnikatelském sektoru, kdy renomovaná výzkumná centra řeší formou smluvního výzkumu významné zakázky především z oblasti pokročilého strojírenství. Lze předpokládat, že objem smluvního výzkumu bude mít v dalším období stoupající trend.

Významnou bariérou dalšího rozvoje výzkumu, vývoje a inovací je nedostatek lidských zdrojů.

Jedním z ukazatelů úspěšnosti vědy a výzkumu je počet udělených patentů poskytujících právní ochranu původním výsledkům vynálezecké činnosti či výzkumu a vývoje. Z pohledu vydaných patentů v přepočtu na obyvatele vykazuje Liberecký kraj v rámci České republiky nadprůměrných hodnot, a to zejména v oblasti vysokých škol. Stejná je situace i v případě užitečných vzorů chránících průmyslově využitelná technická řešení.

Liberecký kraj přistoupil již v roce 2009 k systémovému řešení podpory rozvoje regionálního inovačního ekosystému, a to formou zpracování specializovaného koncepčního dokumentu pro tuto oblast, od roku 2013 je aktivně zapojen do realizace cílů Národní výzkumné a inovační strategie pro inteligentní specializaci ČR (RIS3), finančně zajišťuje chod podnikatelského inkubátoru Lipo.ink a podpůrného týmu pro RIS3 – Smart akcelerator Libereckého kraje, a poskytuje prostřednictvím dotačního fondu finanční podporu začínajícím podnikatelům a inovujícím podnikům. Odborným poradním orgánem veřejné správy pro tuto oblast je Rada pro výzkum, vývoj a inovace v Libereckém kraji.

2.4.1 OBYVATELSTVO

Liberecký kraj je počtem obyvatel druhým nejmenším krajem v České republice. V roce 2019 zde žilo přibližně 443 tisíc obyvatel. Hustotou zalidnění mírně převyšuje celorepublikový průměr a více než tři čtvrtiny lidí žijí ve městech. Podíl městského obyvatelstva se ale postupně snižuje, což souvisí především s procesem suburbanizace, tj. stěhováním obyvatel do zázemí měst. Nejvyšší koncentrace obyvatel je v liberecko-jablonecké aglomeraci.

Z hlediska populačního vývoje dochází k neustálému nárůstu počtu obyvatel a výrazně se neodchyluje od vývoje v ostatních krajích. Nejvíce přibývá obyvatel obcí v zázemí větších měst, naopak největší úbytek zaznamenávají okrajové a dopravně hůře dostupné obce. Na populačním růstu kraje má významný podíl především migrace (zejména zahraniční), zatímco přirozený přírůstek pouze minimálně. Demografický vývoj v posledních letech není příliš příznivý, růst je jen velmi mírný a přibližně odpovídá celorepublikovému průměru.

V porovnání s celou Českou republikou má Liberecký kraj jako celek nepatrně mladší věkovou strukturu, ale jsou zde značné regionální rozdíly, kdy Českolipsko je oproti východní a jihovýchodní části kraje výrazně mladší. Celkově se ale průměrný věk neustále zvyšuje, což povede k čím dál větším požadavkům na zdravotní péči a sociální služby.

Stejně jako v celé České republice i v Libereckém kraji dlouhodobě přibývá cizinců, žije zde v současné době nejvíce cizinců za posledních 20 let. Tento fakt může způsobovat problémy zejména v oblasti soužití cizinců s místními obyvateli a při zapojení se do školního či pracovního kolektivu. Z dostupných dat nelze podchytil nelegální migraci, ale lze předpokládat, že zde není tento problém tak významný a koncentruje se spíše do hlavních center a jiných evropských států. Při sledování podílu cizinců vykazuje Liberecký kraj v rámci ČR podprůměrné hodnoty a nejvíce jsou zde zastoupeni Ukrajinci a Slováci, významnější podíl zaujímají ještě Vietnamci a Poláci. Zároveň cizinci přinášejí zkušenosti a znalosti, které mohou přispívat k rozvoji komunit a rozvoji inovačního prostředí na území kraje.

Významný vliv na složení obyvatelstva v Libereckém kraji měly události odehrávající se v poválečném období, kdy došlo k odsunu německého obyvatelstva z oblasti Sudet. Tento fakt zapříčinil značné přerušení vazeb obyvatel k místu jejich bydliště.

Důležitou charakteristikou kvality lidských zdrojů je vzdělanostní struktura obyvatelstva. Roste podíl vysokoškolsky vzdělaných obyvatel, kteří se koncentrují především do větších měst a jejich zázemí. Přesto však je podíl vysokoškoláků v kraji nižší než celorepublikový průměr. Méně příznivá struktura vzdělanosti souvisí mj. s nabídkou pracovních míst, v níž převažují méně kvalifikované pozice, dále s dostupností vzdělání, sociální situací rodin a podobně. Nižší vzdělanost většinou vede k nárůstu nezaměstnanosti, růstu podílu osob závislých na sociálních dávkách a k dalším sociálně patologickým jevům.

2.4.2 ŠKOLSTVÍ

Na síť škol a školských zařízení má kromě charakteru sídelní struktury a dopravní dostupnosti, která je v Libereckém kraji optimální, vliv také demografický vývoj.

Předškolní vzdělávání prošlo v uplynulých letech zásadním tlakem na kapacity, které musely být značně navýšeny, neboť do mateřských škol vstupovaly populačně silnější ročníky z let 2006-2010. Přijímání dětí k předškolnímu vzdělávání ovlivnila variabilní délka rodičovské dovolené nebo zavedení povinného předškolního vzdělávání. Tlak na kapacity mateřských škol se postupně přesouvá směrem k základnímu vzdělávání, kdy na první stupeň přišly silnější ročníky a základní vzdělávání ukončují populačně slabší ročníky. V očekávání dalšího vývoje a také v souvislosti s novou výstavbou byly kapacity základních škol v některých obcích navýšeny.

Tématem vzdělávání na všech stupních je vzdělávání dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, dětí a žáků se sociálním znevýhodněním či dětí a žáků-cizinců. Důraz je v souladu s legislativou kladen na vyšší míru inkluzivního vzdělávání. Počet žáků se speciálními vzdělávacími potřebami neustále roste a právě s nutností reflektovat tyto individuální potřeby je požadována větší míra podpory pedagoga – využíváním poradenských služeb ve školství, navyšování úvazků pedagoga, popřípadě asistentů pedagoga. Neustále se také zvyšuje potřeba služeb poradenských zařízení tj. pedagogicko-psychologických poraden, speciálně pedagogických center a školních poradenských pracovišť, jejichž kapacity jsou omezené. Podpora těchto pracovníků je ale zpravidla nesystémová a krátkodobá, což s sebou nese značnou nejistotu, zejména v oblasti jejich financování a adekvátní dostupnosti péče.

Druhý stupeň základního vzdělávání byl v posledních letech oslaben populačně slabšími ročníky, přičemž je toto oslabení ještě umocňováno odchody žáků na víceletá gymnázia. Tyto odchody mají vedle kvantitativního oslabení tříd i kvalitativní vliv, neboť z třídních kolektivů zpravidla odcházejí žáci s vyšší mírou motivace ke vzdělávání. Ačkoliv se v delším časovém horizontu nemění počet žáků, kteří ukončují povinnou školní docházku v nižším než devátém ročníku, je třeba na ně více zaměřit pozornost, protože se jedná o skupinu ohroženou při pozdějším uplatnění na trhu práce. Ačkoliv je trendem snaha o maximální možnou integraci handicapovaných dětí do běžných škol, je zastoupení škol samostatně zřízených pro žáky se zdravotním postižením v Libereckém kraji poměrně silné. Pro některé žáky je vzdělávání v těchto školách optimální. Postupně se také zvyšuje nabídka i poptávka po různých formách alternativní výuky.

Demografický vývoj nepříznivě ovlivňuje také střední vzdělávání a na to navazující uspokojení potřeb trhu práce, především v oblasti technických a přírodovědných oborů. Zájem o studium technických oborů je stále malý. Na druhé straně se ale zvyšuje zájem o obory skupiny strojírenství podporovaný možností uplatnění v regionu, poptávkou sociálních partnerů a možnostmi dalšího studia na vysokých školách technického zaměření. Obecně je v rámci odborného vzdělávání kladen důraz na spolupráci se zaměstnavateli, a to zejména v oblasti odborného výcviku či praktického vyučování. Uskutečňování odborného výcviku závisí na kapacitních možnostech zaměstnavatelů. Proto pro odborný výcvik školy využívají vlastní zázemí a praktická výuka u zaměstnavatelů probíhá zpravidla až ve vyšších ročnících. Zápis nových oborů je náročnou záležitostí, neboť škola musí prokázat personální a materiální zajištění výuky oboru, sestavení školního vzdělávacího programu, musí doložit i zájem sociálních partnerů o absolventy oboru a stanovisko Úřadu práce ČR k uplatnitelnosti absolventů na trhu práce. Přestože je oborová nabídka v Libereckém kraji v současné době dostačující, je stále nedostatek absolventů technických, řemeslných a sklářských oborů. A to i navzdory tomu, že regionálním specifíkem jsou střední umělecko-průmyslové školy, ve kterých se vyučují tradiční obory Libereckého kraje – průmyslové a uměleckořemeslné zpracování skla, bižuterie, kovů a drahých kamenů.

Vysoké školství reprezentuje Technická univerzita v Liberci, která má 7 fakult (Fakulta strojní, Fakulta textilní, Fakulta přírodovědně-humanitní a pedagogická, Fakulta ekonomická, Fakulta umění a architektury, Fakulta mechatroniky, informatiky a mezioborových studií a Fakulta zdravotnických studií) a Ústav pro nanomateriály, pokročilé technologie a inovace. Na území kraje působí také pobočky soukromých vysokých škol.

Kapacity základního uměleckého vzdělávání se v posledních letech výrazně nemění, avšak byla zřizována odloučená pracoviště v rámci stávající kapacity tak, aby byla zlepšena dostupnost i v menších obcích. Je žádoucí zajišťovat výběrovost tohoto vzdělávání tak, aby nesaturovalo nabídku volnočasových aktivit a zájmového vzdělávání. Rovněž je žádoucí další vzdělávání pedagogů, které je vzhledem ke své specifčnosti v malém regionu omezeně dostupné.

Kapacity školních družin jsou přizpůsobovány demografickému vývoji a lokálním podmínkám. Projevuje se rozdílný přístup ve městech, kde je vyšší nabídka jiných volnočasových aktivit oproti venkovským obcím, kde je často škola centrem veškerých těchto aktivit.

Sít středisek volného času v Libereckém kraji je dostatečná, v regionu je doplňována i nabídkou dalších neziskových organizací zaměřených na volnočasové aktivity dětí, žáků a studentů a neformální vzdělávání. Mnohdy se stávají komunitním centrem aktivit s nabídkou i dalším cílovým skupinám (například matkám s dětmi nebo seniorům). Infrastruktura pro tyto formy vzdělávání je relativně rozvinutá. V souvislosti s podporou technického vzdělávání a podporou nadaných a talentovaných žáků, jimž dosud nebyla věnována dostatečná pozornost, mají tato centra zvýšenou potřebu inovace technického vybavení, jež by odpovídalo potřebám zájmových útvarů. Finanční kapacity pro volnočasové a zájmové aktivity a infrastrukturu jsou ale nedostačující.

Součástí systému ústavní a ochranné výchovy jsou vedle dětských domovů zřizovaných Libereckým krajem i zařízení dalších zřizovatelů, které tvoří propojený a navazující celek ústavní a ochranné výchovy. Organizace dětských domovů je přizpůsobena chodu běžné rodiny v bytové zástavbě, využívány jsou tzv. startovací byty, které usnadňují zařazení klientů do společnosti po odchodu z dětského domova. Startovacích a sociálních bytů není dostatek a děti z dětských domovů tak musí v některých případech řešit svoji bytovou situaci využitím sociální služby Domy na půl cesty.

Kapacity domovů mládeže jsou dostačující a v kraji dostupné. Jsou regulovány jednak vlivem demografického vývoje, jednak vlivem zlepšující se dopravní dostupnosti obecně a snižuje se i ochota dojíždět za vzděláváním do větší vzdálenosti.

Sít zařízení školního stravování je dostatečná, jsou podporovány aktivity zaměřené na zdravé školní stravování. Aktuálním problémem jsou vzrůstající počty dětí, žáků a studentů, kteří se hlavně z příčin socioekonomického postavení rodin nemohou školního stravování zúčastňovat. Liberecký kraj tento problém řeší již od roku 2015 projektem „Potravinová pomoc dětem v Libereckém kraji“.

Další vzdělávání není v kraji cíleně koordinováno. Různou měrou se však do této oblasti zapojují školy základní, střední, vyšší odborné i další školská zařízení. V rámci aktivit dalšího vzdělávání se školy stávají komunitními centry v delším časovém přesahu než je školní výuka. Liberecký kraj je zřizovatelem Centra vzdělanosti Libereckého kraje, jehož hlavními činnostmi je poskytování celoživotního vzdělávání a dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků.

Společným požadavkem všech škol a školských zařízení je zvyšující se potřeba zajištění lepšího a modernějšího vybavení nejen informačními technologiemi. Často školy pro zajištění vybavení pomůckami a ICT technikou využívají projektů. I přesto je ale vybavenost některých škol a školských zařízení nedostatečná. Rezervy lze nalézt například v oblasti přírodních věd a stále častěji se proto objevují iniciativy na podporu oblasti polytechnického vzdělávání ve formě sdílených dílen.

Důležitým tématem napříč vzdělávací nabídkou je kvalifikace pracovníků. Řada škol se potýká se získáním nejen kvalitních, ale vůbec pedagogických pracovníků, kteří by splňovali kvalifikační předpoklady. Týká se to zejména škol v menších obcích na perifériích kraje a poměrně citelně odborníků, kteří by zajišťovali odbornou výuku na středních školách, a to zejména v těch odbornostech, kde je i na trhu práce vysoce kvalifikovaných odborníků nedostatek.

Z hlediska způsobu výuky se stále ozývají hlasy proti stávajícímu neefektivnímu a neinovativnímu způsobu výuky, nevyrovnané úrovni škol a nedostatečné podpoře dětí, žáků a studentů k motivaci k podnikání, kreativitě a kritickému myšlení.

Důležité je také další vzdělávání pedagogických pracovníků, v oblastech vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, vzdělávání v oblasti využití informačních technologií a aplikace nových postupů v odborné přípravě žáků středních škol. Obecně je systém dalšího vzdělávání a celoživotního učení (zejména v oblasti rekvalifikací) nepřehledný.

V konkurenčním prostředí různě zaměřených škol v rámci školních vzdělávacích programů či v důsledku nepříznivého demografického vývoje je důraz kladen na profesionální vedení školy s možností prohloubení manažerských dovedností tak, aby škola obstála nejen ekonomicky, ale i úrovní poskytovaného vzdělání, přičemž nelze opomenout i klíčovou oblast budování vnějších vztahů a propagaci na veřejnosti. Důležitou roli hraje také přeshraniční a mezinárodní spolupráce v oblasti vzdělávání a fungující místní akční plány a krajský akční plán vzdělávání.

2.4.3 ZDRAVÍ A ZDRAVOTNÍ SLUŽBY

Síť zdravotních služeb v Libereckém kraji je tvořena širokým spektrem poskytovatelů, kteří zajišťují péči od přednemocniční neodkladné péče, přes péči ambulantní primární i specializovanou, lůžkovou akutní i následnou a lázeňskou péči. Obecně je zdravotnictví i fungování zdravotních pojišťoven v kraji na vysoké úrovni (stejně jako v celé České republice) a dostupnost zdravotnických zařízení i jejich kapacita jsou dostatečné.

V Libereckém kraji zajišťuje lůžkovou zdravotní péči 9 nemocnic akutní péče, 1 odborný léčebný ústav, 2 zařízení s následnou péčí a 2 lázeňská zařízení (Lázně Kundratice, Lázně Libverda). Počet akutních a následných lůžek v lůžkových zdravotnických zařízeních přepočtený na počet obyvatel je výrazně pod celorepublikovým průměrem, stejně tak i počet lékařů a sester. Nastává zde proto problém s nedostatkem lékařů a ošetrovatelského personálu, především se specializovanou působností. I když je v Liberci Střední zdravotnická škola s pobočkou v České Lípě, Vyšší odborná škola zdravotnická i Fakulta zdravotnických studií při Technické univerzitě v Liberci a Střední zdravotnická škola v Jilemnici, situace se příliš nelepší.

Největším lůžkovým zdravotnickým zařízením je Krajská nemocnice Liberec, jejíž součástí je i Nemocnice Turnov a Nemocnice Frýdlant. Nemocnice poskytuje vysoce specializovanou péči pro území s přibližně 600 tisíci obyvateli, dále akutní a následnou péči pro oblast Liberecka. Strategickým problémem liberecké nemocnice jsou nevhodné prostorové podmínky stávajícího areálu, nevyhovující stav inženýrských sítí či špatný technický stav některých budov. Z tohoto důvodu byl vypracován projektový záměr na modernizaci nemocnice. Aktuálním problémem je i obnova a modernizace přístrojového vybavení.

Nemocnice Frýdlant byla od roku 2013 vlastněná soukromou společností, od poloviny roku 2019 je součástí Krajské nemocnice Liberec. Zachování nemocnice ve Frýdlantském výběžku zaručuje dostupnost péče, s potenciálem dalšího rozvoje v kontextu poskytované péče v kraji.

Jediným poskytovatelem akutní a následné lůžkové péče na Českolipsku je Nemocnice s poliklinikou Česká Lípa, která poskytuje služby pro přibližně 110 tisíc obyvatel a stává se spádovou oblastí i pro Šluknovský výběžek. Toto číslo se v letních měsících díky turistickému ruchu ještě zvyšuje. Velkým problémem nemocnice je v minulosti zanedbaná péče o stav areálu, zejména budov a technologického zázemí. Prostředky jsou investovány do stavební, technické i přístrojové obnovy zdravotních provozů, aby odpovídaly moderním požadavkům.

Liberecký kraj definoval nemocnice se statutem páteřní nemocnice a garantuje jejich spolupráci na úrovni managementu a i rovině odborné. Kromě dvou výše uvedených je sem zahrnuta ještě Nemocnice Jablonec nad Nisou a MMN, a.s. – nemocnice Jilemnice a nemocnice Semily. Páteřní nemocnice naplňují požadavky

základní zdravotní péče ve své spádové oblasti a mají zavedený pravidelný systém hodnocení kvality a bezpečí poskytovaných zdravotních služeb.

Nemocnice Jablonec nad Nisou je svou velikostí i spektrem poskytovaných služeb typickou okresní nemocnicí pro přibližně 90 tisíc stálých i sezónních obyvatel a navíc saturuje i ubývající péči v okolních nemocnicích (např. Vrchlabí). V některých odbornostech má přesah do celého kraje i mimo něj. Nemocnice je ekonomicky, personálně i výkonově dlouhodobě stabilní a z hlediska stavebně-technického stavu budov patří mezi nejmodernější v kraji. V současné době zde probíhá výstavba pavilonu intenzivní medicíny.

MMN, a.s. – nemocnice Jilemnice, nemocnice Semily - poskytuje péči pro přibližně 90 tisíc stálých i sezónních obyvatel. Nemocnice prochází trvalou modernizací a obnovou provozů a zařízení. Stavebně-technický stav areálu v Jilemnici je až na výjimky relativně dobrý. Podobně jako u ostatních páteřních nemocnic v kraji však morálně i fyzicky zastarává přístrojové vybavení. Vývoj nemocnice v Semilech v posledních letech stagnuje, nedostatek lékařů internistů a chirurgů vyústil v uzavření těchto oddělení a nemocnice se postupně přeměňuje na zařízení poskytující následnou péči.

Nemocnice Tanvald je soukromým zdravotnickým zařízením, které plní funkci významného poskytovatele následné péče, včetně následné intenzivní péče, s částečným akutním provozem pro spádovou oblast mikroregionu Tanvaldska.

Mezi významné poskytovatele se specifickými úkoly patří Léčebna respiračních nemocí Cvikov zaměřená na léčbu a diagnostiku onemocnění plic a průdušek dospělých i dětských pacientů, Nemocnice následné péče Lomnice nad Popelkou a Ústav chirurgie ruky a plastické chirurgie Vysoké nad Jizerou s výrazně nadregionální působností a s přesahem práce lékařů i v zahraničí.

Lůžkovou hospicovou péči zajišťuje Hospic sv. Zdislavy v Liberci. Služby domácí paliativní péče jsou poskytovány pouze v okruhu do 30 km od Liberce.

V Libereckém kraji nejsou žádná lůžka psychiatrické nemocnice (následná péče) a tuto službu zajišťuje pro klienty z kraje psychiatrická nemocnice v Kosmonosech a Horních Bečkovících.

V souvislosti s propouštěním pacientů z lůžkových zdravotnických zařízení se často vyskytuje problém s navazujícími službami, často zdravotně-sociálního či sociálního charakteru a nedostatečnou informovaností pacientů a pečujících rodinných příslušníků. Odráží se zde negativně absence definice služeb na zdravotně-sociálním pomezí. Provázanost zdravotních, sociálních a návazných služeb je stále nedostatečná, což je ovšem celorepublikový problém.

Zdravotnická záchranná služba Libereckého kraje je poskytována na celém území kraje nepřetržitě 31 pozemními výjezdovými skupinami a součástí je také letecká záchranná služba. Problémem jsou nevyhovující prostory pro sídlo, Krajské operační středisko a některé výjezdové základny a nedostatek lékařů pro práci ve výjezdových skupinách. Další komplikací je zneužívání práce záchranářů.

Výrazné problémy se vyskytují v oblasti primární péče, kde je alarmující nedostatek lékařů (především praktických lékařů pro děti a dorost na Frýdlantsku) a jejich vysoký průměrný věk. Z hlediska počtu zubních lékařů netrpí Liberecký kraj celkovým nedostatkem, avšak jejich ambulance jsou v kraji nerovnoměrně rozloženy a koncentrují se především do větších měst. V kraji se projevuje i nedostatek některých ambulantních specialistů z důvodu nedostatečného zájmu o daný obor. Existují zde také velké rozdíly v dostupnosti jednotlivých zdravotnických služeb, a to mezi městy a venkovem a také v souvislosti s horší dopravní dostupností a obslužností některých periferních částí kraje. Negativním jevem je výrazné nadužívání zdravotní péče pacienty.

V Libereckém kraji působí řada nestátních neziskových organizací sdružujících nemocné občany nebo osoby se zdravotním postižením, které sehraávají pozitivní roli v rozvoji péče občanů o vlastní zdraví.

Liberecký kraj má omezené zákonné kompetence při tvorbě sítě hrazených zdravotních služeb na svém území. Vzhledem k vlastnickým poměrům má kraj vliv pouze na své příspěvkové organizace a akciové společnosti (Léčebna respiračních nemocí Cvikov, Zdravotnická záchranná služba Libereckého kraje, Krajská nemocnice Liberec a Nemocnice Česká Lípa). Strategií Libereckého kraje je proto tuto situaci změnit

a pokusit se o nastavení vlastnického vlivu i ve zbývajících pátečních nemocnicích. Působení kraje je tedy významně omezeno na spolupráci a dobré vztahy s ostatními poskytovateli, se zdravotními pojišťovnami a s municipalitami. Komunikace s největší zdravotní pojišťovnou, Všeobecnou zdravotní pojišťovnou, je v současné době na velmi dobré úrovni.

Obyvatelstvo Libereckého kraje vykazuje průměrný až podprůměrný zdravotní stav ve srovnání s celorepublikovými hodnotami, avšak v rámci kraje se vyskytují značné regionální rozdíly. Nepříznivý zdravotní stav obyvatel kraje se v konečném důsledku projevuje v mírně nižší střední délce života. Za tímto faktem stojí například vyšší úmrtnost na nádory plic, v níž je zastoupeno vyšší procento žen kuřáček. Negativním jevem je i vyšší procento lidí s nadváhou a následně i například s hypertenzí atd. Řada těchto faktorů je způsobena nezdravým životním stylem a nízkou sociální a zdravotní gramotností obyvatel, tedy jevy, kterým lze vhodnou primární prevencí předcházet. I proto spolupracuje Liberecký kraj v oblasti prevence a podpory zdraví s Krajskou hygienickou stanicí Libereckého kraje na projektech dlouhodobého zlepšování zdravotního stavu obyvatel kraje.

Pro kvalitní koncepční řízení v oblasti zdravotnictví má kraj zpracovanou Zdravotní politiku Libereckého kraje a pro nastavení kvalitního a koordinovaného řízení lůžkové péče a přednemocniční neodkladné péče Zásady řízení zdravotnictví v Libereckém kraji v oblasti lůžkové péče včetně návaznosti na zdravotnickou záchrannou službu v období 2015-2020 a Koncepci zdravotních služeb v lůžkových zařízeních Libereckého kraje.

2.4.4 SOCIÁLNÍ OBLAST

Sociální oblast zahrnuje široké spektrum aktivit a zájmových oblastí, které jsou v rámci kraje řešeny na mnoha úrovních pokrývajících jak aktivity neziskového sektoru, tak veřejné správy. Komunikace mezi oběma sektory je na dobré úrovni.

Jednou z významných domén sociální oblasti jsou sociální služby. Do péče o osoby napříč jednotlivými druhy sociálních služeb v Libereckém kraji se plnohodnotně zapojuje neziskový sektor, a to ve všech formách.

Pro plánování sociálních služeb na území Libereckého kraje byla zřízena Krajská koordinační struktura pro plánování sociálních služeb, která je složena ze zástupců jednotlivých obcí, které mají ve své kompetenci možnost zajišťovat komunitní plánování sociálních služeb. Zástupci obcí se podílejí na definování potřebných kapacit sociálních služeb v území a na tvorbě sítě sociálních služeb kraje, která slouží jako nástroj sociální politiky pro řešení nepříznivých situací občanů obcí a snaží se těmito situacím předcházet. Výstupem procesu plánování sociálních služeb je Základní síť sociálních služeb představující užší výběr sociálních služeb, které jsou podporovány z veřejných rozpočtů. Součástí sítě kraje je cca 80 % registrovaných sociálních služeb působících na území kraje. Síť sociálních služeb v kraji je pestrá, kvalitní a stabilní, služby jsou profesionalizované, ale rezervy lze spatřovat v její pružnosti. Snahou Libereckého kraje je proto koncipovat základní síť tak, aby jednotlivé sociální služby byly schopny reagovat na široké spektrum nepříznivých sociálních situací potřebných osob, tj. reagovat na potřeby klientů nacházejících se v různých životních situacích (např. zdravotní znevýhodnění, problémy ve stáří, péče o umírající, děti a mládež, problémy v rodině, ztráta bydlení, duševní onemocnění, problematika drog a závislostí, pomoc neslyšícím/nevidomým, oblast dluhů, cizinců a národnostních menšin, sociální vyloučení, komunitní práce apod.). Některých služeb a zařízení, zejména pro specifické skupiny lidí (duševním onemocněním, alkoholismus, demence, nízkopříjmoví klienti apod.), je ale stále nedostatek.

Dlouhodobý nedostatek je zjišťován také v oblasti poskytování sociálních služeb pro rodiny s dětmi či v nejednotnosti spolupráce mezi orgány sociálně-právní ochrany dětí a dalších subjektů péče o rodinu a děti. Trendem v sociální práci s rodinou a dítětem, kterého má zájem se držet i Liberecký kraj, je podpora

ambulantních a terénních služeb, které předcházejí umístění dítěte mimo jeho rodinu. Síť pobytových zařízení je v rámci kraje značně nerovnoměrná a chybí zejména azylové bydlení pro rodiny s dětmi.

S oblastí sociální práce úzce souvisí problematika veřejného opatrovnictví, které lze definovat jako kvalifikované zastupování v právních vztazích. Pokud soud nenalezne žádnou vhodnou osobu, kterou by ustanovil opatrovníkem, jmenuje veřejného opatrovníka, tedy obec, kde má opatrovanec bydliště. Institut veřejného opatrovnictví se tudíž dotýká všech obcí bez ohledu na typ a obec jej vykonává v rámci přenesené působnosti. V březnu roku 2019 vykonávalo veřejné opatrovnictví celkem 54 obcí Libereckého kraje pro 478 opatrovanců.

Jelikož povědomí uživatelů o sociálních službách není dostatečné, připravil Liberecký kraj pro informování o dostupných sociálních službách Katalog sociálních služeb, který je dostupný na webu kraje a prostřednictvím mobilní aplikace. Nedostatečná pozornost je doposud věnována oblasti dostatečného informování o bezbariérových přístupech a zvyšování povědomí o možnostech poskytování sociálních služeb specifickým skupinám obyvatel, například cizincům.

Pro plánování v oblasti sociálních služeb je zpracována řada koncepcí. Základní složkou plánovacích procesů v kraji jsou procesy plánování na lokální úrovni obcí či obcí s rozšířenou působností formou komunitních plánování. Komunitní plánování má ale v jednotlivých obcích Libereckého kraje rozdílnou kvalitu, míru koordinace a komunikace. Plánování dále probíhá i na úrovni svazků obcí a místních akčních skupin.

Ve spolupráci s Agenturou pro sociální začleňování probíhá spolupráce ve formě tzv. Lokálních partnerství v sociálně vyloučených lokalitách. V kraji bylo v roce 2017 definováno přibližně 100 takových míst a Agentura v Libereckém kraji v rámci své činnosti od roku 2013 navázala spolupráci s městy Ralsko, Velké Hamry, Liberec, Nový Bor, Tanvald, Desná, Smržovka, Jablonec nad Nisou a mikroregionem Frýdlantsko (obcemi Frýdlant, Nové Město pod Smrkem, Bulovka, Dětřichov, Heřmanice, Kunratice, Višňová). Nejvíce sociálně vyloučených lokalit se v Libereckém kraji nachází na území obcí s rozšířenou působností Liberec, Tanvald a Frýdlant, naopak existenci těchto lokalit nevykazuje jihovýchodní část kraje, tj. Jilemnicko, Semilsko a Turnovsko. Problematice sociálně vyloučených lokalit je třeba věnovat zvýšenou pozornost, protože děti svým chováním většinou kopírují své rodiče a obdobně je to pak i s jejich přístupem ke vzdělávání.

V rámci plánování sociálních služeb a sociální práce je v současné době z pohledu Libereckého kraje kladen důraz na zajištění ambulantní a terénní formy sociálních služeb, a to rozšířením kapacit a časové i územní dostupnosti, což je klíčové pro setrvání osob co nejdéle ve svém přirozeném prostředí. Pobytové sociální služby jsou využívány až jako poslední řešení v péči o potřebné osoby, a to napříč různými cílovými skupinami. Alternativ k ústavní péči je ale stále nedostatek.

Liberecký kraj je z pohledu územního pokrytí sociálními službami (v kontextu demografického rozložení obyvatelstva) pokryt rovnoměrně. Nejrozšířenější je terénní sociální služba – pečovatelská služba, která tak plní základní roli v pokrytí péče o potřebné osoby.

Ve svých prioritách se kraj zabývá řešením dostupnosti sociálních služeb pro cílové skupiny se specifickými potřebami napříč věkovým spektrem. Jedná se o poruchy chování, agrese, psychiatrické diagnózy, roztroušenou sklerózu mozkomíšní, poruchu autistického spektra a další nemoci nervového systému a alkoholovou demenci. Kraj dále usiluje o zajištění kapacit pro osoby s vysokou mírou podpory (závislosti), které jsou odkázány na pomoc druhé osoby, dále o rozšíření dostupnosti terénní hospicové péče, zajištění návazných kapacit sociálních služeb (multidisciplinární týmy) pro osoby s psychiatrickou diagnózou (v rámci reformy psychiatrické péče v České republice) a kapacit sociálních služeb pro nízkopříjmové osoby. Významnou oblastí je i téma pokračujících transformačních procesů pobytových sociálních služeb a oblast protidrogové politiky. Hlavním cílem protidrogové politiky je snížení míry užívání všech typů návykových látek a návykového jednání a snížení potenciálních rizik a škod plynoucích z jejich užívání. Pro tyto účely byl vytvořen Plán protidrogové politiky Libereckého kraje na období 2019-2022 a byla zřízena Protidrogová komise Rady Libereckého kraje a funkce krajského protidrogového koordinátora.

Významný vnitřní zdroj rozvoje sociálních služeb spočívá v profesionalizaci (schopnost rady a pomoci, podání validních informací, provedení odpovídajícího sociálního šetření postihujícího celé spektrum potřeb) a schopnosti své služby srozumitelně komunikovat široké veřejnosti (schopnost jasně říci, v jaké oblasti jsou sociální služby schopny podpořit potřebné osoby). Klíčová je podpora sociální práce na obcích, zejména obcích s rozšířenou působností, kde je zřízen odbor sociálních věcí s pracovní pozicí sociálního pracovníka. Právě sociální pracovník na obcích je klíčovou osobou pro procesy plánování sociálních služeb v rámci území obcí s rozšířenou působností ve vztahu k základní síti kraje, pro komunitní plánování a síťování a pro sociální poradenství potřebným osobám – obyvatelům spádového území. Problémem je doposud nedostatečná propagace a prestiž sociálních pracovníků a kvalitní sebe prezentace nabízených sociálních služeb.

Sociální služby jsou v rámci kraje významným sektorovým zaměstnavatelem. Tento segment zaměstnává více než 3 tisíce pracovníků, z toho přibližně 80 % jsou pracovníci v přímé péči. Přesto je kvalifikovaného personálu a specialistů v některých oborech stále nedostatek. Možností je také využívání dobrovolníků na některé druhy činností, avšak osvěta o dobrovolnictví a na ni pak navazující dobrovolnická síť je v kraji nedostatečná.

Mezi další rozvojové oblasti patří průřezové politiky - rodinná politika, proseniorská politika a aktivity věnující se osobám se zdravotním postižením. Hlavním cílem rodinné politiky je podpora rodin při výkonu svých přirozených funkcí prostřednictvím vytváření vhodných podmínek pro rodiny s dětmi, a to v reakci na demografický vývoj, z něhož je patrná klesající porodnost a odsouvání rodičovství do pozdějšího věku.

Obtížnými tématy přesahujícími samotný resort sociálních služeb jsou služby na sociálně-zdravotním pomezí. Jedná se zejména o návaznost zdravotních služeb na poskytované sociální služby, a to nejen u sociálních služeb v terénu, ale i v pobytových zařízeních (návazné zdravotní služby Home Care, rehabilitace, fyzioterapie, psychoterapie, psychiatrie apod.). Navazujících služeb a zařízení pro osoby na pomezí zdravotní a sociální péče je proto nedostatek a rezervy lze spatřovat také celkově v nedostatečné mezirezortní spolupráci. Přitom spolupráce zejména s rezorty zdravotnictví a školství je velice důležitá.

Financování sociálních služeb je vícezdrojové. To znamená, že poskytovatelé sociálních služeb nejsou odkázáni pouze na prostředky z vlastní činnosti, ale také na zdroje od jednotlivých obcí a krajů, dále od úřadu práce, od zřizovatele služby, uživatelů služby atd. Zajištění vícezdrojového financování je jedním z předpokladů stabilnějšího postavení služby na trhu. Ohrožujícím faktorem pro sociální služby (zejména nestátní neziskový sektor) je skutečnost, že spolufinancování ze strany obcí není mandatorním (povinným) výdajem, zejména u malých obcí je finanční spoluúčast nedostatečná. Celkově je systém dlouhodobého vícezdrojového financování značně nejistý.

V Libereckém kraji působí (v roce 2019) přibližně 260 sociálních služeb (z toho 159 služeb sociální péče, 84 služeb sociální prevence a 18 služeb odborného sociálního poradenství). Nákladovost služeb zařazených do základní sítě překračuje 1,3 miliardy korun a kraj od roku 2018 vynakládá v rámci svých dotačních řízení na kofinancování základních činností sociálních služeb neinvestiční dotace překračující souhrnně 700 milionů korun (vč. příspěvku zřizovatele).

Do budoucna lze z pohledu dlouhodobého demografického vývoje vyvozovat zvýšenou potřebu zajištění sociálních, zdravotních a dalších služeb spojených s péčí. Tato skutečnost bude mít dopad na nutnost zajistit další kapacity terénních služeb péče (zejména pečovatelské služby a tísňové péče), ambulantní (denní stacionáře) a pobytové kapacity (domovy pro seniory, domovy se zvláštním režimem a odlehčovací služby). Vstup do pobytových služeb bude muset být podmíněn skutečnou potřebností a nutností intenzivní celodenní sociálně-zdravotní péče. Určitou mírou podpory je i podpora pečujících z řad členů rodiny či blízkých potřebné osoby, která je ale v současné době nedostatečná.

2.4.5 BEZPEČNOST

Příhraniční poloha a horský charakter kraje mají na zajištění bezpečnosti specifický vliv. Složitý horský terén snižující prostupnost území, velké množství zalesněných ploch a klimatické podmínky kladou vysoké nároky na jednotlivé složky integrovaného záchranného systému, které musí být schopny zasahovat ve velmi náročných podmínkách, musí mít potřebné vybavení, výcvik a jejich zásahy musejí být dobře koordinované.

Spolupráce mezi jednotlivými složkami a obcemi neprobíhá jen v rámci Libereckého kraje či České republiky, ale rozvíjí se také příhraniční spolupráce. Komplikací pro bezproblémovou komunikaci je nejednotnost informačních systémů a technologií mezi jednotlivými složkami či územními jednotkami a jejich vzájemná nedostatečná propojenost.

Liberecký kraj patří ke kriminálně nejvíce zatíženým krajům, v roce 2018 vykazoval nejvyšší míru kriminality v rámci České republiky (mimo Prahy). Situace je ovlivňována mnoha faktory, z nichž rizikovost území Libereckého kraje zvyšuje především blízkost státní hranice s Polskem a Německem, drogová scéna, přítomnost tří velkých zařízení pro výkon trestu, existence průmyslových zón a sociálně vyloučených lokalit. Tyto faktory v kombinaci s turistickou atraktivitou regionu, přispívají mimo jiné i k přední pozici Libereckého kraje v oblasti krádeží osobních automobilů. Bezpečnost do značné míry ovlivňuje také složení obyvatelstva, xenofobie a extremismus či soužití majority s národnostními menšinami a cizinci.

Nadprůměrná míra kriminality přitom není zohledněna adekvátním počtem policistů a vhodných prvků situační prevence kriminality. Liberecký kraj má nižší plánovaný i skutečný počet policistů na počet obyvatel než sousední příhraniční kraje a vykazuje úplně nejvyšší počet trestných činů na jednoho policistu v celé České republice.

Dalším deficitem Libereckého kraje je v mezikrajském srovnání nedostatečné pokrytí kraje kamerovým systémem, absence kamerových bodů na klíčových trasách, propojení systému a absence pokročilých funkcí využitelných Policií ČR při odhalování pachatelů.

Na zajištění bezpečnosti v kraji se podílí i značné množství spolků a občanských sdružení a nadregionální působnost mají specializované vojenské posádky (psovodi, chemická jednotka).

Na území Libereckého kraje nejsou ve větším rozsahu koncentrovány rizikové výroby, specifikem je likvidace následků chemické těžby uranu v okolí Stráže pod Ralskem.

Bezpečnost obyvatel i majetku může být ohrožena také v případě živelné pohromy. Pro minimalizaci následků jsou podporována preventivní opatření a koordinace všech složek integrovaného záchranného systému. Mezi největší hrozby patří povodně, které v letech 2010 a 2013 zasáhly značnou část území kraje. V záplavovém území leží vysoký podíl staveb. Další hrozbu pak představuje vítr a v poslední době dochází vlivem klimatických změn ke zvyšování rizika sucha.

Důležitou roli v oblasti ochrany a bezpečnosti obyvatel hraje kvalitní personální obsazení, které je v současné době značně limitováno různou úrovní kvalifikace pracovníků. Neméně významné je pak i posilování všeobecného vzdělávání obyvatel v otázkách bezpečnosti a krizových situací, kterému je zejména na školách věnována velmi nízká pozornost, a také připravenost obcí na mimořádné stavy, která je mezi jednotlivými obcemi značně rozdílná a mnohdy opomíjená. Nedostatečná pozornost je věnována také bezpečnosti ve veřejných budovách a ochraně měkkých cílů.

Bezpečnost v kraji udržuje také kvalitní koncepční řízení rozvoje systému krizového řízení a integrovaného záchranného systému, včetně systému prevence kriminality. Vliv má i existující legislativa v oblasti bezpečnosti, ale také roztržičnost metodického řízení ze strany ústředních správních úřadů.

2.5.1 CESTOVNÍ RUCH

Cestovní ruch je dlouhodobě jedním z hlavních pilířů hospodářského rozvoje Libereckého kraje. Území kraje se vyznačuje vysokou pestrostí krajiny od pahorkatin po hornatiny (Krkonosy, Jizerské hory, Lužické hory) a jeho vzhled je v řadě případů zpestřován vypreparovanými odolnějšími horninovými tělesy (Trosky, Ralsko, Bezděz, Hvozd, Kozákov). Vlivem vnějších činitelů došlo ke vzniku skalních měst (Hruboskalsko, Maloskalsko, Kokořínsko), jeskyní a krasových útvarů (Bozkovské jeskyně). Výsledkem všech těchto uvedených fyzickogeografických podmínek je krajinářsky i environmentálně mimořádně hodnotná krajina, v níž bylo vyhlášeno šest velkoplošných chráněných území a množství dalších méně rozsáhlých přírodních památek a rezervací, které tak přispívají ke značné turistické atraktivitě kraje. Český ráj byl zároveň v roce 2015 vyhlášen globálním geoparkem UNESCO. Národním geoparkem je Geopark Ralsko, který se nachází na území bývalého vojenského prostoru Ralsko.

Kromě přírodního potenciálu má Liberecký kraj také velký kulturní potenciál či potenciál v památkách kulturního dědictví – hrady a zámky, muzea a galerie, botanická a zoologická zahrada, sakrální stavby a lidová architektura. Specifikem kraje je ojedinělý systém horských turistických rozhleden (zejména v Jizerských horách).

Zastoupeno je zde také lázeňství – v Lázních Libverda a Lázních Kunderatice se léčí choroby pohybového ústrojí, srdce, krevního oběhu a revmatismus.

Atraktivitu kraje zvyšuje komplexní nabídka sportovních zařízení pro letní a zimní aktivity. Kvalitně rozvinutá střediska zimních sportů (Harrachov, Rokytnice nad Jizerou, Bedřichov, Janov nad Nisou, Kořenov, Tanvaldský Špičák) mají dobré podmínky pro běžecké či sjezdové lyžování a umožňují pořádání mezinárodních akcí a závodů. V souvislosti s klimatickými změnami se mohou v budoucnu pro některá lyžařská střediska či organizátory akcí stát velkým problémem omezené možnosti zasněžování v důsledku nedostatku vody.

Poměrně bohatou nabídku příležitostí má Liberecký kraj pro letní pobytovou turistiku. Nabízí se zde řada možností pro pěší turistiku a cykloturistiku, k dispozici je téměř 3 tisíce kilometrů značených pěších tras, které zaručují kvalitní poznání kraje. Turistické možnosti spojené s pobytem u vody a vodními sporty jsou v kraji omezené, využít lze například Máchovo jezero, Hamerský rybník či přehrady Mšeno, Harcov nebo Fojtka.

Území Libereckého kraje disponuje širokou nabídkou volnočasových aktivit (adrenalinové sporty, zážitková turistika, řemeslná výroba atd.), stejně jako pestrým spektrem poskytovatelů služeb v cestovním ruchu (ubytovací a stravovací služby, půjčovny sportovního vybavení, wellness nabídka, průvodcovské služby apod.). Pro zajištění dostatečné nabídky a udržení atraktivity kraje i mimo hlavní turistickou sezónu (tj. na jaře a na podzim) jsou právě tyto aktivity a služby velmi důležité.

Uvedený turistický potenciál, v kombinaci s dobrou dopravní dostupností z Prahy a příhraniční polohou, vytváří z Libereckého kraje významnou destinaci pro domácí i zahraniční návštěvníky. Největší turistická centra jsou Doksy, Harrachov, Rokytnice nad Jizerou, Turnov, Bedřichov a města Liberec a Jablonec nad Nisou. Největší koncentrace ubytovacích zařízení se nachází v Krkonoších a Jizerských horách a podle druhu zařízení mají největší zastoupení penziony. Celkový počet lůžek přesahuje hodnotu 40 tisíc, což řadí Liberecký kraj v mezikrajském srovnání na přibližně šesté místo. Průměrná obsazenost ubytovacích kapacit

v kraji je ale nízká. Významnou roli v návštěvnosti kraje hrají také objekty individuální rekreace (chaty a chalupy) a kempy, u kterých dominuje zejména prostředí Máchova jezera.

Problémem nejvýznamnějších turistických center v kraji je ale často jejich nedostatečná infrastruktura (především pro parkování a řízení dopravy) a celkové přetížení návštěvníky. V kvalitě i kapacitě poskytovaných služeb ale existují v rámci Libereckého kraje velké rozdíly a některé služby mohou být svou kvalitou nedostačující. Stejně tak přetížení některých středisek a lokalit kontrastuje s nedostatečnou návštěvností některých turisticky méně známých, avšak také velmi atraktivních, lokalit. Nízká kvalita služeb v souvislosti s příhraniční polohou kraje může vést také ke zvyšování atraktivity blízkých polských či německých turistických středisek.

Liberecký kraj může v oblasti cestovního ruchu stavět také na tradici sklářského průmyslu, šperkařství, bižuternictví a dalších řemesel a s nimi souvisejících regionálních produktů. Světově unikátní turistický produkt by mohla představovat značka „Křišťálové údolí / Crystal Valley“. Vychází to z předpokladu, že je Liberecký kraj v současné době snad jediným regionem na světě, kde se na tak malém prostoru nachází komplexně dochovaný sklářský průmysl ve všech jeho formách.

Pro efektivní řízení cestovního ruchu je v kraji vymezeno pět marketingových turistických regionů (Český ráj, Krkonoše, Lužické hory a Žitavské hory, Jizerské hory a Máchův kraj). Smyslem těchto regionů, jako aktérů rozvoje cestovního ruchu, je například tvorba destinačního managementu či koordinace spolupráce celé řady subjektů při rozvoji aktivit v cestovním ruchu. Základem organizační struktury na nejnižší úrovni jsou turistická informační centra fungující ve většině měst a dalších turisticky navštěvovaných místech. V rámci této struktury by měla být také zajištěna tvorba nových ucelených produktů cestovního ruchu či regionálních produktů a specifik.

Problém v oblasti cestovního ruchu představuje nedostatečný monitoring návštěvnosti a lidské zdroje. V případě poskytovatelů služeb je to především jejich kvalifikace, nedostatečná jazyková vybavenost (zejména znalost němčiny) nebo nízké mzdy. Ze strany místních obyvatel naopak často dochází k jejich odporu proti přílišnému rozvoji cestovního ruchu v jejich bezprostředním okolí či jejich neochotě aktivně se do poskytování služeb v této oblasti zapojit. Ani ze strany vedení obcí není často cestovnímu ruchu věnována dostatečná pozornost.

2.5.2 KULTURA

Profesionální kulturní instituce jsou v kraji zřizovány převážně obcemi a krajem. Muzea a galerie v kraji územně vytváří základní síť, která díky různorodosti tematického zaměření muzejních sbírek a expozic nabízí návštěvníkům bohatou a komplexní nabídku. Vedle sbírkotvorné činnosti kulturních institucí je třeba zdůraznit i klíčové funkce vzdělávací, vědeckovýzkumné či společensko-sociální. Pořádají nejen desítky výstav a kulturních akcí ročně, ale jsou zapojeny i do významných vědeckovýzkumných projektů tuzemských i zahraničních. Díky příhraniční poloze kraje v sousedství Německa a Polska se daří úzce spolupracovat s partnery z těchto zemí a funguje také spolupráce s uměleckými školami v kraji. Mezi nejvýznamnější krajské instituce patří Severočeské muzeum v Liberci, Muzeum Českého ráje v Turnově, Vlastivědné muzeum a galerie v České Lípě, Muzeum skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou, Oblastní galerie v Liberci a další.

Knihovny se nacházejí ve většině obcí kraje a především v menších obcích představují jednu z mála stálých kulturních aktivit. Největší je Krajská vědecká knihovna v Liberci, která je významným kulturním, vzdělávacím a společenským centrem a koordinuje a pomáhá menším knihovnám v kraji.

Pouze dvě divadla v Libereckém kraji disponují vlastním souborem. Jedná se o Divadlo F. X. Šaldy v Liberci se scénou Malého divadla a Naivní divadlo v Liberci. Ostatní divadla (nejvýznamnější jsou v Jablonci nad Nisou, České Lípě, Novém Boru, Lomnici nad Popelkou, Turnově a v Železném Brodě) vlastní soubor nemají a slouží jako víceúčelová kulturní a společenská zařízení.

Kulturní nabídku ve větších městech doplňují kina, avšak jejich existence je do značné míry ovlivněna bohatší nabídkou a kapacitou libereckých multikin.

V Libereckém kraji působí také střediska volného času nabízející zájmovou činnost formou pravidelných činností, příležitostných akcí či pořádáním různých typů táborů.

Nabídku kulturních služeb v kraji doplňují aktivity řady občanských, zájmových sdružení a spolků a různých iniciativ ve většině měst a obcí. Podpora těchto aktivit je velmi důležitá pro udržování občanské a sociální pospolitosti a místní kultury. Subjekty se zapojují do pořádání městských a obecních slavností, ale i velkých festivalů a kulturních akcí. Pro řadu z těchto aktivit ale není v kraji vyhrazena dostatečná doprovodná infrastruktura či vhodné plochy, příkladem může být třeba nedostatek spolkových místností nebo volných ploch ve městech pro pořádání venkovních akcí.

Mezi jednotlivými organizacemi zatím není dostatečně nastaven systém komunikace umožňující vzájemnou koordinaci termínů či jednotnou propagaci pořádaných akcí. Rezervy lze spatřovat také v propagaci některých akcí na internetu či sociálních sítích.

Do podpory kulturních akcí se zapojuje také Liberecký kraj formou různých dotací a příspěvků. Pro využívání dotačních příležitostí je ale nezbytná finanční gramotnost odpovědných pracovníků žadatele o dotaci, která ale mnohdy není dostatečná, stejně tak jako jejich jazyková vybavenost.

2.5.3 PAMÁTKOVÁ PÉČE

Na území Libereckého kraje se nachází více než dva tisíce nemovitých kulturních památek a přibližně 850 movitých kulturních památek, které však zahrnují i několikatisícové mobiliární fondy státních hradů a zámků. Movité památky reprezentuje kromě těchto fondů také výbava sakrálních objektů či unikátní sbírka Waldes oděvních spínadel a knoflíků, která se nachází v jabloneckém Muzeu skla a bižuterie.

Národní kulturní památkou je prohlášeno 15 lokalit (Brusírna Harrachovské sklárny, Dlaskův statek v Dolánkách, Horský hotel a televizní vysílač Ještěd, Hrad Grabštejn, Janatův mlýn v Buřanech, Bazilika minor sv. Vavřince a sv. Zdislavy v Jablonném v Podještědí, hrad a zámek Frýdlant, zámky Hrubý Rohozec, Lemberk, Sychrov a Zákupy, poutní areály s kostelem v Horní Polici a v Hejnicích a zříceniny hradů Bezděz a Trosky). Ještěd je zároveň navrhován na zápis do Seznamu světového kulturního dědictví UNESCO.

V kraji je dalších 36 lokalit s plošnou památkovou ochranou vyhlášených jako vesnická či městská památková rezervace nebo zóna. Dále se na území kraje nacházejí také dvě krajinné památkové zóny (Zahrádecko a Lembersko), které chrání kromě sídelní struktury také volnou komponovanou krajinu.

Vysoké zastoupení mezi památkově chráněnými územími mají vesnická sídla. Především na Českolipsku, ale i v dalších částech kraje (např. Jizerka či Trávníky) se dochovala početná skupina vesnických sídel s dochovaným uspořádáním, nenarušenými vztahy jednotlivých objektů a množstvím historicky cenných nemovitostí.

Pro lidovou architekturu na území Libereckého kraje je charakteristický průnik několika typů lidového domu (patrový roubený dům, lužická hrázděná konstrukce, domy s podstávkou). Zvláštností lidové architektury jsou stavby na pískovcích, kdy je část místností vytesaných do pískovcového bloku.

Městská architektura památkových zón prezentuje stavitelství od gotiky po moderní směry 20. století. Rozvoj měst v sepětí s moderními stavebními směry dokládají jablonecké funkcionalistické vily, liberecké obchodní domy Baťa a Brouk a Babka, spořitelna a divadlo v Lomnici nad Popelkou i sakrální stavby v Jablonci nad Nisou a Semilech.

Následkem průmyslového rozvoje v 19. století je v kraji i množství technických památek. Jedná se o stavby industriálního charakteru včetně doprovodné infrastruktury, především textilní a sklářské areály. Významným krajinoformujícím prvkem jsou dopravní stavby, například železniční ozubnicová trať Tanvald-Kořenov, železniční stanice Martinice v Krkonoších či železniční mosty v Kryštofově Údolí a Rychnově u Jablonce nad Nisou.

V kontrastu s bohatou nabídkou kraje v oblasti kulturních a historických památek ale stojí nedostatečná infrastruktura umožňující přístup k památkovým objektům a jejich využívání, ale také to, že některé památky či jiné historicky cenné objekty jsou nevhodně využívány či necitlivě rekonstruovány. U památek místního významu často chybí i povědomí o jejich stavu či existenci. Také obyvatelstvo kraje nemá dostatečné všeobecné povědomí o regionální historii a kultuře, která by měla být více propagována již od základní školy.

2.5.4 SPORT A TĚLOVÝCHOVA

Liberecký kraj má bohatou sportovní tradici, je rodištěm mnoha úspěšných sportovců. Jeho přírodní, klimatické i infrastrukturní podmínky z něj dělají region, který nabízí širokou škálu možností pro sportovní aktivity svých obyvatel i návštěvníků.

Nezbytným předpokladem pro rozvoj sportu je existence moderní a bezpečné infrastruktury. Přírodní sportovní areály v Libereckém kraji slouží široké veřejnosti i výkonnostním sportovcům a jsou úzce spjaty s cestovním ruchem a rekreací. Jedná se zejména o běžecké lyžařské trasy, areály pro alpské lyžování, cyklotrasy (včetně singlтреků), nebo vodní plochy. Pro značnou část sportů jsou ale nezbytné objekty kulturní sportovní infrastruktury (tělocvičny, sportovní haly, bazény atd.). Limitujícím prvkem pro systematickou podporu sportovní infrastruktury ze strany Libereckého kraje je její vlastnická roztržitost. Ta je dána především historicky. Část sportovní infrastruktury vlastní místní samospráva, část přímo sportovní organizace (oddíly, tělovýchovné jednoty apod.) a velká část je v majetku privátních subjektů, které je podnikatelsky využívají. Sportovní organizace nejsou ve valné části schopné se z vlastních zdrojů o svůj majetek postarat a je v dominantní míře závislá na peněžní podpoře z veřejných zdrojů. To narušuje prostředí pro podnikání a zapříčiňuje nerovný přístup k využití veřejných zdrojů. Neschopnost finančně zajistit provoz a údržbu vede k zastarávání sportovní infrastruktury.

Sportoviště v kraji nabízejí možnost organizování regionálních, republikových i mezinárodních závodů a akcí, ale informovanost o pořádaných akcích a sportovních aktivitách je (kromě nejvýznamnějších sportovních akcí a klubů) nedostatečná. Pořádaných akcí je v kraji v průběhu roku velké množství, často nejsou koordinované a může tak docházet ke zbytečnému tříštění finančních prostředků.

Zásadním problémem, zejména, sportu dětí a mládeže je jeho personální zabezpečení. U dětí a mládeže by měly být řízené pohybové aktivity vedené odborně vzdělanými a v optimálním případě motivovanými a profesionálními instruktory (trenéry, pedagogy). Současný systém řízení a financování sportu toto umožňuje jen ve velice omezené míře. Dominantním prvkem zůstává dobrovolnictví, kdy funkci instruktora (trenéra, pedagoga) vykonávají dobrovolníci v rámci volného času. Perspektivou pro zlepšení personálního zabezpečení v oblasti sportu je existence sportovních a tělovýchovných studijních oborů na Technické univerzitě v Liberci.

Podmínky pro sport ve školách se v posledních letech zlepšují. Tempo modernizace školních sportovišť však neodpovídá potřebám moderních metod zvyšování pohybové gramotnosti dětí, mládeže, ale i ostatních věkových skupin obyvatelstva. Výše alokace veřejných peněžních prostředků se jeví jako neadekvátní pro rozvoj školních sportovišť, které jsou ve velké míře majetkem municipalit. Školy také plně nevyužívají možnosti pronájmu svých zařízení jiným subjektům.

Problémem v oblasti sportu je nedostatek finančních prostředků, zejména na opravy a rekonstrukce stávajících sportovišť. Liberecký kraj proto podporuje nejen významné sportovní akce, ale snaží se zlepšovat

stav sportovišť i prostřednictvím koncepčního plánování a finanční podpory. Možnosti podpory sportu z rozpočtu kraje jsou ale omezené a proto podporuje přednostně takové sporty, pro něž jsou v Libereckém kraji dobré podmínky, mající zde tradici, širokou základnu a místní sportovci v nich dosahují nadprůměrných výsledků.

Hrozbou může být snižující se zájem obyvatel o sportovní aktivity v důsledku změn jejich životního stylu a chybějící podpory a osvěty všestranného sportování a obecných pohybových aktivit. Úbytek až ztráta spontánních pohybových aktivit má zejména na mládež velmi negativní účinky a neohrožuje pouze pohybové návyky vztažené ke sportovním aktivitám, ale má dopady i do zdravotní oblasti a na trh práce. Cílem kraje je proto nejen podpora řízené pohybové aktivity ve školách, ale také podpora pravidelné celoroční činnosti místních sportovních organizací, aby byla zajištěna ekonomická i místní dostupnost řízených pohybových aktivit co nejširšímu spektru obyvatel kraje.

2.6.1 DOPRAVNÍ INFRASTRUKTURA

SILNIČNÍ DOPRAVA

Území Libereckého kraje leží ve výseči mezi dvěma dálničními tahy, a to D8 (Praha – Ústí nad Labem – Dresden) a D11 (Praha – Hradec Králové), a v Turnově je ukončena D10 (Praha – Turnov), na níž navazuje čtyřpruhová silnice pro motorová vozidla I/35 směrem na Liberec a Bílý Kostel nad Nisou, odkud pokračuje již jako dvoupruhová silnice směrem na Hrádek nad Nisou a státní hranici s Polskem. Dopravní vazby na tyto tahy a hlavní silniční spojení v kraji dále zajišťují silnice I/35 (Turnov – Jičín), I/13 (Děčín – Nový Bor – Svor – Bílý Kostel nad Nisou – Stráž nad Nisou – Frýdlant – Habartice - státní hranice s Polskem), I/10 (Turnov – Tanvald – Harrachov - státní hranice s Polskem), I/14 (Liberec – Jablonec nad Nisou – Tanvald – Jilemnice – Vrchlabí), I/9 (Mělník – Jestřebí – Zahrádky – Česká Lípa – Nový Bor – Svor – Rumburk - státní hranice s Německem), I/15 (Zahrádky – Litoměřice) a I/38 (Jestřebí – Mladá Boleslav). Obecně lze konstatovat, že silniční napojení kraje na Prahu a propojení největších krajských center, tj. Liberce a Jablonce nad Nisou, je na velmi dobré úrovni, avšak dopravní dostupnost v rámci kraje a do Ústeckého a Královéhradeckého kraje není dostačující.

Hustota silniční sítě v Libereckém kraji je dostatečná, avšak její úroveň je kapacitně a technicky nevyhovující. Problémy v silniční síti narůstají především na hlavních dálkových tazích, v blízkosti větších sídel a hospodářských aktivit, kde dochází ke značné kumulaci dopravy a přetížení silniční sítě nákladní dopravou. Samostatným problémem na těchto tazích jsou chybějící obchvaty sídel, ve kterých dochází k enormní zátěži obytných území hlukem a exhalacemi z dopravy a snižuje se bezpečnost a plynulost provozu. Při hlavních silničních tazích chybějí logistická centra a na silnicích I. tříd je nedostatek odstavňových ploch pro nákladní vozidla. Silnice II. a III. třídy a místní komunikace jsou v řadě úseků v nevyhovujícím stavu vyžadujícím zásadní rekonstrukci a údržbu a jejich stav byl do značné míry ovlivněn také povodňovými škodami z roku 2010 a 2013.

Rekonstrukce silnic jsou v Libereckém kraji řešeny koncepčně a je na ně realizováno značné množství projektů financovaných z evropských i národních zdrojů.

Mezi nejzatíženější úseky silnic patří silnice I/35 od Hodkovic nad Mohelkou až do Stráže nad Nisou (přes 30 tisíc vozidel za den), zejména pak na průtahu Libercem (až 47 tisíc vozidel za den), dále D10 od hranic se Středočeským krajem (24 tisíc vozidel za den) po na ni navazující silnici I/10 u Ohrazenic (21 tisíc vozidel za den) a vysokou intenzitu lze předpokládat i na nově otevřené spojnici I/14 z Liberce do Jablonce nad Nisou.

Problémem v oblasti silniční dopravy jsou chybějící parkovací místa, zejména ve městech u terminálů veřejné hromadné dopravy a v obytných zónách, a dále pak také v turisticky atraktivních střediscích cestovního ruchu. Nedostatek je také míst pro kontrolu kamionů na hlavních silničních tazích.

Horský charakter kraje hraje důležitou roli nejen v zajištění zimní údržby silnic, ale je také spolu s vysokou ochranou přírody významným limitujícím faktorem pro další rozvoj a údržbu dopravní infrastruktury.

ŽELEZNIČNÍ DOPRAVA

Hustota železniční sítě v Libereckém kraji nepatrně převyšuje celostátní průměr, ale stavebně technický stav většiny tratí neodpovídá požadavkům na rychlou a pohodlnou železniční dopravu, a to je jedním z hlavních důvodů, proč železniční doprava v kraji jen stěží konkuruje autobusové a individuální automobilové dopravě.

V oblasti železniční dopravy neleží v kraji žádné tratě, které jsou součástí mezinárodní koridorové sítě, pouze trať Praha – Liberec – Černousy – státní hranice s Polskem náleží do sítě tratí pro mezinárodní nákladní dopravu AGTC.

Dálková osobní doprava je zajišťována rychlíky a spěšnými vlaky na tratích Liberec – Turnov – Semily – Jaroměř – Hradec Králové – Pardubice, Praha – Turnov – Železný Brod – Tanvald, Kolín – Nymburk – Mladá Boleslav – Česká Lípa – Nový Bor (- Rumburk), Liberec – Česká Lípa – Děčín – Ústí nad Labem a Liberec – Zittau – Dresden. Tyto tratě jsou dále doplněny dalšími tratěmi pro regionální osobní dopravu. Relativně dostatečné množství železničních přeshraničních spojení s Polskem a Německem dává potenciál pro další rozvoj přeshraniční železniční dopravy. Nejvýznamnější je spojení z Harrachova s návazností v Szklarske Porębě na Jeleniu Góru a dál směrem na Wrocław a z Hrádku nad Nisou s návazností v Zittau směrem na Dresden a dále přes Görlitz a Cottbus do Berlína. Velký potenciál je i na trati mezi Černousy a polským městem Zgorzelec, resp. německým městem Görlitz, který leží na dálkovém železničním tahu Dresden – Wrocław. Rozšíření železniční dopravy o tuto relaci by umožnilo rychlé spojení směrem na Wrocław a i Berlín.

Ke snížení konkurenceschopnosti železniční dopravy v Libereckém kraji přispívá především historické trasování tratí, nízká rychlost způsobená nedostatečnou kapacitou jednokolejných tratí a množstvím nezabezpečených přejezdů s nedostatečnými rozhledovými poměry. Problémem jsou také prostoje při křižování, časové souběhy spojů veřejné dopravy či nízká poptávka z důvodu špatné obsluhy hlavních přepravních směrů.

Překážkou pro větší využití železnice v porovnání se silniční dopravou je také nekonkurenceschopná trasa ve spojení z Liberce směrem do vnitrozemí (do Turnova a dále do Prahy). Bez modernizace této trasy není možné naplnit páteřní úlohu železniční osobní dopravy v regionu. Negativním prvkem v dálkové dopravě je prozatím nedosažitelnost přestupního uzlu Zittau do 30 minut z důvodu havarijního stavu úseku na polském území. Možnost velmi rychlého spojení v relacích Liberec – Berlín je tak zatím nevyužita.

CYKLODOPRAVA

V Libereckém kraji je hustá síť cyklotras, včetně cyklotras celostátního a mezinárodního významu. Naopak cyklostezek a cyklistické infrastruktury je zde i přes značnou turistickou atraktivitu kraje nedostatek a ve využití nemotorové dopravy lze proto spatřovat velké rezervy.

Krajský plán cyklodopravy řeší nízkooenergetické propojení sídelních útvarů Libereckého kraje a rozvoj turistického a destinačního programu. Sestává zejména ze strategických směrů cyklodopravy Libereckého kraje, dálkových cyklotras, tematických cyklokoridorů a cyklokoridorů regionálního významu. V krajských dotacích je preferován rozvoj strategických směrů rozvoje cyklistické dopravy a rozvoj záměrů segregované infrastruktury. Na rozvoj cyklodopravy jsou v Libereckém kraji využívány státní i přeshraniční dotační tituly. Finanční prostředky ze strany kraje jsou zaměřovány především na úseky, které by bez pomoci kraje nemohly být zrealizovány, nebo na úseky pro vytvoření spojení mezi obcemi, kde neexistuje alternativa k motorové dopravě. Ty mají pomoci k tomu, aby se cyklodoprava v Libereckém kraji stala přirozenou součástí každodenního života obyvatel Libereckého kraje. Značný objem financí je věnován také projektové přípravě a realizaci oprav značení dálkových cyklotras. Kraj je přímo zapojen do projektové přípravy projektu Cyklostezka svaté Zdislavy, Cyklotrasy Odry - Nisa. Další strategické směry dopravy představuje Greenway Jizera, Zelená cyklomagistrála Ploučnice a Cyklostezka Varhany.

V rámci monitoringu cyklistů na cyklistických trasách je kraj obcím též nápomocen. Problém může v mnoha případech představovat vedení cyklotras a pěších tras po silnicích nižších tříd.

Pro zvýšení bezpečnosti provozu na pozemních komunikacích, vč. cykloprovozu, jsou pořádány různé propagační akce, soutěže či kurzy a vysoká váha je přikládána také výchově malých cyklistů na dopravních hřištích.

OSTATNÍ DRUHY DOPRAVY

Letecká doprava nemá v Libereckém kraji velký význam, ačkoliv jeho poloha je pro její další rozvoj výhodná. Na území kraje jsou 3 letiště s travnatou plochou, z toho dvě veřejná vnitrostátní (Hodkovice nad Mohelkou, Česká Lípa-Lada) a neveřejné mezinárodní letiště s vnější hranicí v Liberci, a dále pak 5 malých letišť pro sportovní létání. Specifikem je bývalé vojenské letiště Ralsko – Hradčany (dnes pouze betonová plocha v lese), pro něž se hledá budoucí využití. Dalšímu rozvoji domácího leteckého provozu v kraji brání také malá kapacita letištních hangárů a v obecné rovině také celkově nevyjasněná situace v koncepci letecké dopravy.

Specifickým typem dopravy jsou lanové dráhy, která má díky členitosti terénu v Libereckém kraji vyšší zastoupení. Je zde provozována jedna kabinová lanová dráha na Ještěd a dále množství sedačkových lanových drah v lyžařských střediscích.

Pro vodní dopravu nejsou v Libereckém kraji příznivé podmínky a je zastoupena pouze plavbou lodí po Máchově jezeře v Doksech, která má rekreační charakter. Některé vodní toky (Jizera, Ploučnice) jsou využívány pro rekreační a sportovní účely (kanoistika).

2.6.2 DOPRAVNÍ OBSLUŽNOST

Pro zkvalitnění veřejné dopravy a zajištění výhodných cen funguje v Libereckém kraji Integrovaný dopravní systém veřejné dopravy Libereckého kraje (IDOL). Zajištění služeb pro Liberecký kraj, obce a města, pro obyvatele kraje a ostatní pracující a studující, pro dopravce a další subjekty má na starosti společnost KORID LK, spol. s r. o., která působí jako koordinátor a organizátor veřejné dopravy v kraji a rovněž zpracovává a aktualizuje koncepční dokumenty pro oblast veřejné dopravy v kraji. Celková krajská politika řešící problematiku veškeré dopravy v Libereckém kraji ale chybí.

Veřejná doprava v Libereckém kraji není příliš konkurenceschopná, její rychlost je omezená a některé části kraje mají dopravní obslužnost nedostatečnou, i přesto je podíl jejího využívání vysoký. Rezervy lze spatřovat také v nižší kvalitě vozidel a zastávek, zajištění bezbariérovosti veřejné dopravy a v nedostatku provozního personálu, zejména řidičů a strojvedoucích.

Městská hromadná doprava funguje ve čtyřech městech kraje, v Liberci, Jablonci nad Nisou, České Lípě a Turnově a jejich nejbližším okolí. Mezi Libercem a Jabloncem nad Nisou jezdí tramvajová linka. Všechny spoje jsou zapojené do systému IDOL.

Příměstskou autobusovou dopravu můžeme v Libereckém kraji rozdělit do osmi dopravně logických celků (Českolipsko, Novoborsko, severní Liberecko, jižní Liberecko, Jablonecko-Tanvaldsko, Turnovsko-Semilsko, Jilemnicko a dále pak spojení Liberec – Jablonec nad Nisou).

Železniční doprava má v kraji význam především v příměstské dopravě v okolí větších měst (Liberec, Jablonec nad Nisou, Česká Lípa a Turnov), která je dnes ještě hojně využívána, ale je do budoucna velmi citlivá na vyřešení rychlé dostupnosti železnice, ať už zlepšením návazné dopravy nebo přímým spojením do center měst. Nejvíce využívanou stanicí je Liberec, dále pak Česká Lípa a Turnov. Naopak velké množství zastávek je využíváno pouze jednotlivci. Nejvytíženější spoje jsou mezi Libercem a Frýdlantskem (případně Hrádeckem) a dále ve směru z Liberce na Tanvald a na Semily. Velmi malé využití železniční osobní

dopravy je v úsecích Libuň – Lomnice nad Popelkou – Stará Paka, Nové Město pod Smrkem – Jindřichovice pod Smrkem a Martinice v Krkonoších – Rokytnice nad Jizerou.

Z důvodu vysoké atraktivity kraje pro cestovní ruch jsou na řadě míst provozovány sezónní turistické vlakové či autobusové spoje. Přesto však může být stále problém se do některých turisticky atraktivních lokalit prostřednictvím veřejné dopravy dostat, zejména z kapacitních důvodů.

2.6.3 ENERGETIKA

ELEKTRICKÁ ENERGIE

V Libereckém kraji se nenacházejí žádné větší zdroje na výrobu elektřiny a nacházejí se zde pouze lokální zdroje vyrábějící elektřinu převážně pro vlastní spotřebu. Nejvyšší podíl na výrobě elektřiny mají fotovoltaické, plynové a spalovací elektrárny.

Přenosová soustava (koridory republikového významu) propojuje Liberecký kraj s kraji sousedními, nikoliv však s Polskem a Německem. Z této přenosové soustavy je elektřina rozváděna prostřednictvím distribuční soustavy (koridory nadregionálního a regionálního významu) k cílovým odběratelům. Jako hlavní napájecí zdroje pro zajištění elektrické energie slouží zejména transformovny Bezděčín (u Hodkovic nad Mohelkou) a Babylon (na Českolipsku). Pro další rozvoj elektroenergetiky je důležitá rekonstrukce a zdvojnásobení vedení 400 kV přenosové soustavy v koridorech Výškov-Babylon a Babylon-Bezděčín a koridor vedení 110 kV Nový Bor-Varnsdorf pro zásobování Šluknovského výběžku z území Libereckého kraje.

S rozvojem elektromobility je nezbytné zajištění kvalitního pokrytí území kraje dobíjecími stanicemi, které je zatím nedostatečné.

ZEMNÍ PLYN

Zásobování zemním plynem je na většině území kraje dobře zajištěno, přesto však přibližně polovina obcí není plynofikovaná. Problémem je omezená kapacita distribuční rozvodné sítě plynu v Jablonci nad Nisou.

Hlavními napájecími body pro Liberecký kraj jsou dálková vedení vysokotlakých plynovodů ze sousedních krajů. Nový koridor distribuční soustavy (propojení distribučních větví) je navrhován mezi Zásadou a Smržovkou.

V dopravě je využíván stlačený zemní plyn (CNG) a LNG (zkapalněný zemní plyn), především pak v hromadné dopravě, jeho většímu využití ale brání nedostatečná síť čerpacích stanic a plniček.

CENTRALIZOVANÉ ZÁSOBOVÁNÍ TEPEM

Centrální systémy pro zásobování teplem jsou v kraji provozovány ve většině větších měst. V Liberci je pro dodávku tepla využívána také spalovna tuhých komunálních odpadů, která je třetí největší v České republice. V Jablonci nad Nisou již není provozováno centrální zásobování teplem, došlo k decentralizaci systému a přechodu na lokální kotelny.

V posledních letech dochází k poklesu výroby tepla. Ten je způsoben především nižší spotřebou v důsledku zateplování a také odpojováním značného množství odběratelů od centrálních systémů zásobování teplem.

Problémem centrálních systémů je také stáří a technický stav rozvodů a s tím spojené tepelné ztráty.

V Liberci je realizován projekt GreenNet, který má za cíl modernizaci současné zastaralé parovodní sítě. Dojde tak ke snížení tepelných ztrát a zvýšení efektivity dodávek tepla. Použitím horkovodů vedených pod zemí a odstraněním starých parovodů bude také zlepšen vzhled veřejných prostranství ve městě.

OBNOVITELNÉ ZDROJE ENERGIE

Využívání obnovitelných zdrojů energie v posledních letech neustále roste.

Využití větrné energie je v Libereckém kraji limitováno množstvím chráněných oblastí a větrné elektrárny jsou tak umístěny pouze v několika lokalitách na Frýdlantsku a Hrádecku.

Pro využití sluneční energie nejsou v kraji vhodné podmínky, přesto je instalovaný výkon díky realizaci velkých fotovoltaických elektráren v Ralsku poměrně vysoký. Hojně zastoupené jsou ale solární kolektory, které jsou nejčastěji využívány pro ohřev teplé vody.

V Libereckém kraji je provozována řada menších vodních elektráren, pro které nabízejí vhodné podmínky především horní toky Jizery a její přítoky, dále pak Smědá, Ploučnice, Kamenice a Lužická Nisa. Většímu rozmachu vodních elektráren brání kromě omezeného hydroenergetického potenciálu řek také ochrana životního prostředí.

Dochází také k nárůstu využívání energie prostřednictvím tepelných čerpadel, kdy tepelná energie spodní vody, půdy a okolního vzduchu je využitelná bez většího omezení.

Z hlediska využití biomasy zaznamenávají pravděpodobně nejvyšší podíl domácnosti pro účely vytápění palivovým dřevem, dřevním odpadem, peletkami a briketami.

Na území kraje se také nachází 5 bioplynových stanic.

Pro pěstování energetických plodin je potenciálně možné uvažovat s aktuálně nevyužívanou ornou půdou a potenciál představují také lesy, které mají v kraji velké zastoupení. V produkci dřeva lze vysledovat značné výkyvy v souvislosti se zásahem vnějších vlivů, především polomy a kůrovcovými kalamitami. Pro výrobu bioplynu může být hlavním zdrojem organické hmoty tráva z trvalých travních porostů.

ENERGETICKÉ VYUŽITÍ ODPADŮ

Potenciální náhradu primárních energetických zdrojů představuje energetické využívání účelově selektovaného komunálního odpadu. V Liberci je provozována spalovna komunálního odpadu, která vyrábí teplo pro řadu libereckých domácností a zároveň vyrábí i elektřinu pro vlastní i veřejnou spotřebu. Na skládce komunálního odpadu v Košťálově je dále získáván bioplyn, který je přeměňován na elektřinu dodávanou do veřejné sítě. Některé čistírny odpadních vod také využívají bioplyn jako palivo pro pístové motory pro výrobu elektřiny a tepla.

SPOTŘEBA PALIV A ENERGIE

Podíl Libereckého kraje na celorepublikové spotřebě elektřiny odpovídá jeho podílu na rozloze i počtu obyvatel. Největší spotřebu zaznamenává průmysl (cca 39 % celkové spotřeby kraje) a na celkové spotřebě paliv a energie v průmyslu se nejvyšší mírou podílí průmysl sklářský.

Domácnosti spotřebují cca 29 % celkové spotřeby elektřiny v kraji. Z hlediska spotřeby paliv a energií na vytápění zauímají nejvyšší podíl domácnosti využívající nakupované teplo (přibližně třetina domácností) a vysoký podíl vykazují také obnovitelné zdroje energie (cca čtvrtina domácností). Pro vaření využívá většina domácností elektřinu (přibližně dvě třetiny domácností).

Z hlediska energetických úspor je také zajímavé sledování podílu zateplených domů, kdy je v Libereckém kraji v porovnání s celou Českou republikou mnohem vyšší podíl nezateplených domů.

VEŘEJNÉ OSVĚTLENÍ

Stav veřejného osvětlení, především v menších obcích, není dobrý. Pro dlouhodobou funkčnost soustavy veřejného osvětlení je nezbytné provádění její pravidelné údržby a obnovy, která však může výrazně zatěžovat obecní rozpočet a v případě havarijního stavu veřejného osvětlení se jednorázová investice na jeho obnovu může stát nerealizovatelnou.

2.6.4 VODNÍ HOSPODÁŘSTVÍ

VODNÍ ZDROJE A ZÁSBOVÁNÍ PITNOU VODOU

Liberecký kraj je plně soběstačný z hlediska zdrojů kvalitní pitné vody, jeho zásoby podzemní vody patří k nejbohatším v České republice. Nacházejí se zde tři chráněné oblasti přirozené akumulace vod – pro podzemní vody je to Severočeská křída, bohaté zdroje povrchových vod pak představují Jizerské hory a Krkonoše. Tyto oblasti zaujímají téměř dvě třetiny území kraje a představují tak strategický přírodní zdroj nevyčísitelné hodnoty. Nacházejí se zde také dva zdroje přírodních léčivých vod (Lázně Libverda a Lázně Kundratice) a jeden zdroj přírodní minerální vody (Vratislavice nad Nisou). Problematickou oblastí, kde je ohrožena hladina podzemní vody, je Frýdlantsko, kde panují obavy ze snížení hladiny v důsledku rozšíření těžby hnědého uhlí v sousedním dolu Turów u obce Bogatynia.

Znečištění povrchových vod je v kraji obecně malé, problematické mohou být pouze některé úseky, zejména v blízkosti větších měst či lokálních zdrojů znečištění.

Síť vodních toků je hustá, nejvodnatější řekou je Jizera, která spolu se svými přítoky odvodňuje východní a jihovýchodní část kraje. Oblast Podještědí a Českolipska je pak odvodňována Ploučnicí a jejími přítoky, Frýdlantským výběžkem protéká Smědá a centrální částí kraje s městy Liberec a Jablonec nad Nisou protéká Lužická Nisa.

Vzhledem k morfologii terénu se objevují problémy s rychlým odtokem srážkových vod vedoucím k povodňovým situacím. Ničivé povodně zasáhly území kraje v roce 2010 a 2013.

Vodní nádrže mají především ochranný a vodárenský účel. V povodí Lužické Nisy se jedná především o nádrže s ochranným a rekreačním využitím (Bedřichov, Mšeno, Harcov, Fojtka, Mlýnice), v povodí Jizery jsou pak nejvýznamnějšími vodárenskými nádržemi Souš a Josefův Důl v Jizerských horách, které zásobují pitnou vodou především liberecko-jabloneckou aglomeraci. Malé nádrže a rybníky nejsou příliš významné a nacházejí se především na Českolipsku a Semilsku. Významným především pro cestovní ruch je Máchovo jezero.

Z hlediska zásobování obyvatel vodou z veřejných vodovodů nezaznamenává Liberecký kraj v celorepublikovém srovnání příznivé hodnoty, podíl obyvatel zásobovaných vodou z vodovodů je i přes neustálý mírný nárůst stále podprůměrný (v roce 2016 to bylo 92,7 % obyvatel) a zaznamenává také jedny z nejvyšších ztrát vody v trubení síti.

KANALIZACE A ČIŠTĚNÍ ODPADNÍCH VOD

V odvádění a čištění odpadních vod zaostává kraj za celostátním průměrem. Podíl domů připojených na kanalizační síť byl v České republice v roce 2011 přibližně 51 %, zatímco v Libereckém kraji to bylo pouze 37 % domů. Při sledování podílu obyvatel bydlících v domech napojených na kanalizaci nedochází v posledních letech k výrazným změnám a je připojeno cca 69 % obyvatel, což je v rámci celé České republiky hodnota hluboce podprůměrná. Také u podílu čištěných odpadních vod se situace příliš nemění a je čištěno přibližně 98 % odpadních vod, čímž je mírně převyšeno celostátní průměr. V roce 2016 bylo v Libereckém kraji v provozu 83 čistíren odpadních vod. Problémem je ale likvidace kalů z čistíren odpadních vod.

Existují značné rozdíly mezi jednotlivými částmi kraje, protože zřizování kanalizační sítě je vysoce závislé na geografických podmínkách a v mnoha lokalitách je ekonomicky neefektivní vynakládat vysoké finanční prostředky na budování společných kanalizačních rozvodů pro celé území obce. Týká se to zejména horských, podhorských a venkovských oblastí s rozptýlenou zástavbou.

2.6.5 INFORMAČNÍ SPOLEČNOST

Informační a komunikační technologie patří mezi běžné součásti našeho života a staly se základní podmínkou rozvoje. Liberecký kraj však oproti celé České republice v některých ukazatelích mírně zaostává.

Veřejnou mobilní síť je pokryto téměř celé území kraje (přibližně 92 %), v celé České republice je pokrytí nepatrně vyšší, což je dáno především vyšším zastoupením horských a neobydlených oblastí, kde v Libereckém kraji mobilní signál chybí. Při sledování obyvatel žijících v území pokrytém mobilní sítí se hodnoty Libereckého kraje pohybují okolo 99 % a jsou prakticky srovnatelné s celorepublikovým průměrem.

Z hlediska využívání internetu používají internet tři čtvrtiny jednotlivců, což je jen o 1 procentní bod nižší hodnota než je republikový průměr. Obdobné hodnoty, jen s nepatrně vyšší odchylkou Libereckého kraje od průměru, lze zaznamenat i při sledování domácností vybavených počítačem a internetem. Problém lze spatřovat v omezených možnostech připojení k internetu, zejména ve venkovských oblastech s nižší hustotou zalidnění.

Jedním z mála ukazatelů, ve kterých v této oblasti hodnoty za Liberecký kraj převyšují průměrné hodnoty České republiky, je dostupnost počítačů na školách. Na prvním stupni základní školy připadalo v roce 2016 na 100 žáků celkem 13 stolních počítačů (v ČR 11,6).

Podprůměrné hodnoty Libereckého kraje lze zaznamenat i u počtu odborníků v informačních a komunikačních technologiích.

Důležitou součástí oblasti informačních technologií je také jejich zavádění a rozvoj v rámci veřejné správy. Na rozvoj e-Governmentu čerpal Liberecký kraj dotace také z evropských finančních zdrojů.

Pro informování obyvatel jsou v některých obcích stále využívány rozhlasové sítě, avšak jejich technický stav a funkčnost se neustále zhoršuje a s rozvojem a dostupností nových informačních a komunikačních technologií přecházejí obce spíše k informování občanů prostřednictvím SMS zpráv, internetových stránek či sociálních sítí. Tyto systémy jsou v některých případech napojené i na integrovaný záchranný systém pro informování obyvatel v případě krizových situací.

Důležitou součástí problematiky informační společnosti je také kybernetická bezpečnost. Povědomí o kybernetické bezpečnosti jak v soukromém, tak i veřejném prostoru není na úrovni odpovídající dnešním požadavkům na ochranu informací, jejich standardů a legislativy. Je nezbytné zajistit přenos důležitých

zásad nejen do veřejného sektoru, ale také do sektoru privátního, především směrem k malým a středním podnikatelům.

Liberecký kraj nabízí hodnotné krajinné a přírodní prostředí s relativně zachovaným krajinným rázem a vysokou biodiverzitou na velké části svého území. Z hlediska životního prostředí v rámci České republiky dosahuje několika prvenství. Jedná se například o nejlesnatější kraj, kdy podíl lesních ploch je cca 44 %. Zemědělská půda pak zaujímá přibližně 44 % plochy a vzhledem k reliéfu a chladnějšímu klimatu představují téměř polovinu její rozlohy trvalé travní porosty, výměra orné půdy je nízká a postupně klesá.

Prvenství zaujímá kraj také v oblasti ochrany přírody, kde je zde nejvyšší podíl zvláště chráněných území.

Problematickou životního prostředí se v Libereckém kraji zabývá velké množství různě tematicky zaměřených subjektů (instituce, neziskové organizace ...), které spolu navzájem spolupracují a komunikují, a na dobré úrovni je také koncepční řízení a vytyčování cílů pro oblast životního prostředí.

2.7.1 OCHRANA PŘÍRODY

Zvláště chráněná území jsou v Libereckém kraji vymezena na více než třetině území. Velkoplošných zasahuje na území kraje celkem 6, maloplošných bylo v roce 2016 celkem 127.

Velkoplošná zvláště chráněná území jsou zastoupena Krkonošským národním parkem, ze kterého do Libereckého kraje zasahuje jeho západní část, a dále pak chráněnými krajinnými oblastmi Lužické hory, České středohoří, Kokořínsko-Máchův kraj, Český ráj a Jizerské hory.

Z maloplošných zvláště chráněných území se v kraji nachází 8 národních přírodních rezervací (Břehyně-Pecopala, Jezevčí vrch, Jizerskohorské bučiny, Karlovské bučiny, Novozámecký rybník, Rašeliniště Jizerky, Rašeliniště Jizery), 9 národních přírodních památek (Bozkovské dolomitické jeskyně, Čertova zeď, Jestřebské slatiny, Kozákov, Panská skála, Peklo, Strážník, Suché skály, Swamp), 36 přírodních rezervací a 74 přírodních památek.

V rámci mezinárodní soustavy Natura 2000 jsou v kraji evidovány 3 ptačí oblasti (Krkonoše, Jizerské hory a Českolipsko-Dokeské pískovce a mokřady) a 50 evropsky významných lokalit.

V Libereckém kraji se dále nacházejí 3 přírodní parky (Ještěd, Maloskalsko a Peklo) a více než 300 památných stromů, z nichž více než polovinu představují lípy.

Pro trvalé zajištění biologické rozmanitosti a ekologické stability krajiny je vymezen územní systém ekologické stability. Jeho základní kostrou jsou nadregionální biocentra, kterých je v Libereckém kraji celkem 7 a která jsou propojena 21 nadregionálními biokoridory umožňujícími migraci a komunikaci mezi biocentry.

2.7.2 KVALITA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Kvalitu ovzduší ovlivňuje zejména doprava a lokální vytápění domácností a vliv má také aktuální meteorologická situace. Liberecký kraj má obecně mírně podprůměrnou emisní zátěž na jednotku plochy a od roku 2000 se projevuje trend snižování emisí znečišťujících látek. Z hlediska imisí byl imisní limit v roce 2016 překročen na přibližně 13 % území kraje (bez zahrnutí přízemního ozónu), resp. 17 % (při zahrnutí přízemního ozónu), a jedná se vesměs o zastavěná území (v případě přízemního ozónu také o nejvyšší části Krkonoš a Jizerských hor).

Jakost vody se v posledních letech zhoršuje. Jako silně znečištěná (zejména z hlediska evropských parametrů) je hodnocena Lužická Nisa v úseku od Jablonce nad Nisou a je to především důsledkem provozu firmy zabývající se nakládáním s nebezpečnými odpady a dále pak díky čistírně odpadních vod v Liberci. Znečištěnou vodu má Ploučnice (způsobuje to především sanační těžba uranu ve Stráži pod Ralskem), dále pak Smědá a Jizera. Významný vliv má kromě lokálních znečišťovatelů také nedostatečné odkanalizování a čištění odpadních vod v menších obcích, splachy ze zemědělských pozemků a také snižující se mediánové průtoky vod. Problémem zůstává kontaminace podzemních vod ze starých ekologických zátěží v bývalém vojenském prostoru Ralsko a v prostoru těžby uranu v okolí Stráže pod Ralskem.

2.7.3 ODPADOVÉ HOSPODÁŘSTVÍ

V rámci odpadového hospodářství vykazuje Liberecký kraj v mezikrajském srovnání příznivé hodnoty. Například produkce podnikových odpadů se každoročně snižuje a v přepočtu na obyvatele vykazuje jednu z nejnižších hodnot. Míra znalostí obyvatel o možnostech předcházení vzniku odpadu a zodpovědné spotřebě je ale stále nízká.

V oblasti třídění odpadů se kraj dlouhodobě snaží rozšiřovat síť barevných kontejnerů na tříděný odpad a také motivovat občany ke třídění, například formou soutěže o Zlatou popelnici. Motivační systém zavádějí také některé obce, které za třídění odpadu nabízejí občanům slevy na poplatcích za komunální odpad. Systém třídění odpadu je v kraji rozvinutý, ale jeho další využití je omezené.

Část odpadů je energeticky využívána ve spalovně odpadů TERMIZO, a.s., nebezpečné odpady se likvidují ve spalovně v Jablonci nad Nisou, značná část odpadu je ale stále skládkována. Skládky nebezpečného odpadu se v kraji nenacházejí.

Stále se ale vyskytuje problém se zakládáním nelegálních skládek a s likvidací specifických druhů odpadů. Jedná se například o zdravotnický odpad či zbytky jídel z velkých jídelen a stravovacích zařízení, ale také o likvidaci odpadů vzniklých při zateplování budov, kde stále přetrvává využívání ekologicky nešetrných technologií (polystyren).

2.7.4 EKOLOGICKÉ PROBLÉMY

Nejvýznamnější ekologickou zátěž v Libereckém kraji představuje bývalý vojenský prostor Ralsko a podzemní vody kontaminované těžbou uranu ve Stráži pod Ralskem. Menší zátěže se pak nacházejí v areálech některých průmyslových podniků. Starými ekologickými zátěžemi jsou ohroženy především podzemní vody.

Specifickým problémem je hluková zátěž obyvatelstva. Pro účely hodnocení a snižování hluku byly vymezeny aglomerace, které jsou v kraji reprezentovány aglomerací měst Liberec, Jablonec nad Nisou a 6 dalšími přilehlými obcemi. V roce 2012 měla tato aglomerace nejvyšší hlukovou zátěž ze silniční dopravy ze všech aglomerací v České republice nad 100 tisíc obyvatel a nad mezní hodnotu celodenního hluku se dostalo území s přibližně 1,7 % obyvatel aglomerace. Mimo aglomeraci je hluková zátěž zvýšená podél hlavních silnic, kde je přibližně 0,4 % obyvatel kraje vystaveno celodenní hlukové zátěži převyšující mezní hodnotu. Jedná se zejména o území podél silnice spojující Turnov a Liberec a pokračující dále na západ směrem na Děčín, dále pak podél silnice z Liberce na Frýdlant.

Doprava má kromě hluku vliv také na kvalitu ovzduší. V kraji u mnoha obcí a měst chybějí obchvaty a není tak možný odklon dopravy z jejich center. V obcích je významným činitelem ovlivňujícím kvalitu ovzduší vytápění pomocí tuhých paliv, především pak uhlí.

V posledních letech se čím dál větším problémem stává snižování retenční schopnosti krajiny a s tím související zvyšování povodňových stavů. Problémem je také úbytek zemědělských půd rozšiřováním zastavěných ploch.

Některé oblasti kraje vykazují narušenou biodiverzitu a ekologickou stabilitu, na které se může podílet i rozšiřování invazních druhů rostlin.

V některých oblastech, zejména ve větších městech či v okolí jiných významných světelných zdrojů, může představovat ekologický problém také světelné znečištění.

2.7.5 BROWNFIELDS

V důsledku restrukturalizace průmyslu, která probíhala zejména v 90. letech 20. století a na počátku 21. století, se na území kraje nachází velký počet areálů bývalých průmyslových podniků. Ne pro všechny tyto areály se dosud podařilo najít odpovídající využití. Kromě průmyslových objektů se v kraji nachází i množství starých nevyužívaných zemědělských objektů, ale také objektů pro občanskou vybavenost.

Liberecký kraj eviduje tyto lokality v rámci Databáze brownfields, čímž poskytuje možným budoucím investorům detailní informace o dostupných lokalitách, které by mohli pro své investice využít.

Lokality brownfields mohou mít kromě negativních dopadů také pozitivní vliv, a to z hlediska potenciálu na tvorbu biodiverzity. Při využívání těchto lokalit je proto potřeba vzít v úvahu, že mohou obsahovat cenná společenstva.

Specifickým územím je bývalý vojenský prostor Ralsko, který zaujímá přibližně 8 % rozlohy kraje. Jedná se o oblast, která byla od roku 1949 využívána nejprve československou, od roku 1968 pak sovětskou armádou. Od roku 1991 je prostor opuštěný a předaný k civilnímu využití. Kromě vojenského zázemí zde bylo vybudováno i letiště, které je spolu se svým zázemím v majetku Libereckého kraje, který pro něj hledá budoucí využití. Celé území vojenského prostoru disponuje významnými přírodními hodnotami,

v předválečném období byl hojně využíván pro cestovní ruch, ale v současné době se zde nachází množství opuštěných objektů v havarijním stavu a jiné ekologické zátěže.

2.7.6 NEROSTNÉ SUROVINY

Na území Libereckého kraje se nachází velké množství v současné době nebo v minulosti dobývaných ložisek. Z rud se zde vyskytuje převážně zlato, rudy vzácných a polymetalických kovů a železa, palivoenergetické suroviny jsou zastoupeny ložisky uranu, černého uhlí a bituminozní břidlice. Z nerudných surovin jsou významné zejména sklářské a slévárenské písky, dále karbonáty či drahé kameny), ze stavebních surovin je zde zastoupen kámen pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu, stavební kámen, štěrkopísky a cihlářská surovina.

Nadregionálně významnými jsou bezesporu ložiska uranu, sklářských a slévárenských písků a vybraná ložiska stavebního kamene. Regionálně významná (v rámci kraje a jeho blízkého sousedství) jsou některá ložiska stavebních surovin. Ostatní ložiska nabývají pouze lokálního významu.

Ačkoliv podíl celkové těžby nerostných surovin v Libereckém kraji na celkové těžbě v České republice činí přibližně 2-3 %, u některých druhů nerostů je těžba v rámci republiky velmi významná. Jedná se především o slévárenské písky (64 %), sklářské písky (33 %) a uran (25 %).

Ložiska uranu v Libereckém kraji obsahují 99 % zásob uranu České republiky, avšak díky velmi významným negativním vlivům na životní prostředí zde byla těžba ukončena a uran je v současné době získáván již jen jako vedlejší produkt sanace při rekultivaci území zasaženého dřívější těžbou.

2.7.7 ZEMĚDĚLSTVÍ A LESNICTVÍ

Pro zemědělství nejsou v Libereckém kraji příliš vhodné podmínky. Zemědělská půda představuje 44 % všech ploch a v porovnání s průměrnou hodnotou za Českou republiku (přes 53 %) je tak tato hodnota velmi nízká. Ani podmínky pro rybářství nejsou v kraji příliš dobré, větší vodní plochy přirozeného původu se zde nevyskytují a uměle vytvořené nádrže slouží spíše k rekreačním účelům, ochraně před povodněmi nebo jako zdroj pitné vody. Naopak velmi vysoký je v kraji podíl lesních ploch (45 %) a jedná se tak o nejlesnatější kraj České republiky. Od roku 2019 je lesní hospodářství ohroženo kůrovcovou kalamitou a nedostatkem výrobních kapacit.

ZEMĚDĚLSTVÍ

Výrazným omezením pro rozvoj zemědělství je nutnost hospodaření ve velmi rozsáhlých lokalitách chráněných krajinných oblastí a v horských oblastech. Velkým zatížením Libereckého kraje pro zemědělskou výrobu je i 250 km² bývalého vojenského prostoru Ralsko, který byl po dlouhá léta ponechán pouze pro vojenské účely, i když zde sporadicky hospodařily Vojenské lesy a statky, které svou produkcí zajišťovaly výrobu potravin, zejména živočišného původu pro Československou armádu. Zemědělská produkce je tak soustředěna především do nižších poloh a nejlepší podmínky nabízí především Českolipsko.

Liberecký kraj je však krajem s velice bohatou historií. Na jeho území se nachází řada kulturně historických památek, přírodních památek, mnoho bývalých a často částečně zachovalých selských a panských dvorů. Tato skutečnost je velice významná v souvislosti s environmentálními funkcemi zemědělství a doplňkovou činností zemědělských subjektů, směřujících k agroturistice, cestovnímu ruchu a rozšiřování zapomenutých lokálních aktivit.

Rozmanitost klimatických podmínek daných vysokou členitostí kraje s sebou nese i výraznou rozmanitost pěstovaných plodin. Od trvalých travních porostů lze v Libereckém kraji pěstovat i okopaniny včetně brambor, kukuřice a řepy cukrové, kraj je vhodný i pro sadařství a zelinářství. Různorodost rostlinné produkce je jedním ze stabilizujících faktorů zemědělské výroby a skýtá nebývalé možnosti v diverzifikaci rostlinné výroby. Z hlediska pěstovaných plodin převažují obiloviny, okopaniny, pícniny, technické plodiny a vyšší podíl trvalých travních porostů zabezpečuje i vysokou sklizeň sena. Ačkoliv hektarové výnosy se od roku 2000 zvyšují, rozloha osevních ploch se velmi výrazně snížila, avšak v posledních letech dochází opět k jejímu pozvolnému nárůstu.

Poměrně chladné klima v kraji předurčuje k chovu hospodářských zvířat s přizpůsobivým habitem, tedy zejména hovězího dobytka a především krav a ovcí. Od roku 2000 došlo k největšímu nárůstu stavu ovcí (na pětinasobek) a k mírnému nárůstu stavu skotu. Naopak u drůbeže a prasat lze zaznamenat velmi významný úbytek jejich stavu.

Hospodaření na trvalých travních porostech je jedním z důvodů, že Liberecký kraj patří ke krajům s nejvyšším podílem ekologicky obhospodařované půdy. V rámci ekologického zemědělství lze vysledovat rostoucí trend, zvyšuje se počet ekofarmů, avšak počet producentů biopotravin je v porovnání s celorepublikovým průměrem nízký. S problematikou ekologického zemědělství je také úzce spjata problematika hnojení, kde výhody využívání přirozených hnojiv snižuje výrazné zatížení okolních oblastí zápachem a s tím spojený negativní postoj místních obyvatel.

Na některých částech území Libereckého kraje lze ale vysledovat lokálně nevhodný způsob hospodaření, který může mít vliv nejen na zanedbanost travních porostů a zatrávněné orné půdy, ale také na snižování úrodnosti a retenční schopnosti půdy.

Z pohledu regionálních producentů zemědělských produktů je třeba věnovat zvýšenou pozornost podpoře odbytu lokálních produktů přímo v kraji, která je v současné době na nízké úrovni, a více využívat potenciál pro využívání místních zdrojů. Pro malé zemědělce je značně náročné reflektovat na nepříznivé nastavení podmínek a reagovat na vysoké administrativní nároky a přeregulovanost související se zemědělskou výrobou a její kontrolou ze strany nadřazených orgánů.

LESNÍ HOSPODÁŘSTVÍ

Liberecký kraj je nadprůměrně lesnatý a nejrozsáhlejší lesní plochy se rozprostírají především v horských oblastech s nejobtížnějším využitím půd pro zemědělské účely a dále pak v oblasti s chudými neúrodnými písčitými půdami a skalami v Ralské pahorkatině. Nejřidší a nejrozdrobenější zastoupení lesů je v nižších polohách s úrodnými půdami a vhodnými podmínkami pro rozvoj zemědělství, zejména v jihovýchodní a západní části kraje, v Žitavské pánvi a na Frýdlantsku.

Lesnatost v Libereckém kraji soustavně roste a plocha nově vzniklého lesa bohatě přesahuje jeho úbytky. Téměř tři čtvrtiny lesů jsou ve vlastnictví státu. Majetková držba mezi fyzickými osobami je značně rozdrobená, což je hospodářsky i z hlediska ochrany lesa nevýhodné.

Druhová ani věková skladba lesů není příliš příznivá a je ovlivněna jejich hospodářským využíváním s výraznou dominancí jehličnatých dřevin. Téměř polovinu všech lesních ploch zaujímají smrky, dále jsou pak ve větší míře zastoupeny borovice a z listnatých stromů buky. Vývoj obnovy lesa v posledních dvaceti letech naznačuje významné zlepšení, náprava druhové skladby je však dlouhodobý úkol. I přes relativně nepříznivou skladbu lesů má ale Liberecký kraj oproti ostatním krajům vyšší stupeň přirozenosti lesů.

Lesní těžba má převážně růstovou tendenci, avšak nárůst dřeva stále převažuje nad jeho vytěženým množstvím. Dochází také k navyšování nahodilých těžeb v posledních letech vlivem extrémních projevů počasí. Značná část vytěženého dřeva se vyváží, zejména do Německa.

Problematické jsou vysoké stavy spárkaté zvěře, které se dlouhodobě nedaří snížit.

2.7.8 ZMĚNA KLIMATU

V posledních letech dochází díky změně klimatu a lidské činnosti k nárůstu četnosti výskytu extrémních projevů počasí. V Libereckém kraji se to projevuje zejména výskytem přivalových dešťů, vichřicemi či extrémním suchem a vedrem.

Následkem intenzivních dešťů byly například ničivé povodně, které zasáhly kraj v letech 2010 a 2013 a které způsobily rozsáhlé škody na majetku obyvatel i infrastruktuře. Naopak katastrofální sucho postihlo Liberecký kraj v letech 2003, 2015 a 2018, v jehož důsledku dochází k výpadkům zdrojů pitné vody, zvyšování koncentrací polutantů ve vodních tocích a k ohrožení lesů sekundárními škůdci. V letech 2007 a 2017 byl kraj zasažen orkány Kyrill a Herwart, které si rovněž vyžádaly vysoké škody.

V oblasti klimatických problémů byla pro správné zacílení podpory z evropských finančních zdrojů provedena typologie jednotlivých území obcí s rozšířenou působností, kde byla sledována území se zvýšenými riziky z mimořádných událostí způsobených změnou klimatu a haváriemi nebezpečných látek. V případě Libereckého kraje bylo zvýšené riziko sucha identifikováno na Semilsku a Českolipsku, riziko orkánů a větrných smrští na Liberecku a Semilsku a riziko sněhových srážek a masivních námraz na Českolipsku, Liberecku, Jablonecku a Semilsku.

VÝVOJ KLIMATICKÝCH UKAZATELŮ A VLÁHOVÝCH PODMÍNEK V LIBERECKÉM KRAJI

Liberecký kraj byl řadu let považován za region, kterému nehrozí nedostatek vláhý ani se změnou klimatu. Poslední roky však ukazují, že na zkušenosti nabyté v dobách vodního blahobytu 20. století se nelze spoléhat ani zde.

Vyhodnocení průměrných měsíčních teplot od roku 1961 v Libereckém kraji ukazuje nárůst dlouhodobé průměrné teploty vzduchu. Dlouhodobý průměrný roční srážkový úhrn při tom zůstává bez významnějších změn, avšak rozložení srážek během kalendářního roku vykazuje trend k rostoucí rozkolísanosti krátkodobých úhrnů.

Rostoucí teploty zapříčiňují rostoucí intenzitu výparu vody a transpirace rostlin, což v kombinaci s nenarůstajícími srážkovými úhrny vede ke klesající vláhové bilanci území. V extrémních letech, jako byl např. rok 2018, může na území Libereckého kraje nastávat výrazný vláhový deficit i na lokalitách dlouhodobě považovaných za vláhově bohaté. Vyšší teploty v zimním, vláhově pozitivním období snižují podíl sněhových srážek, které jsou při pozvolném tání zdrojem doplňování podzemních vod. Rozkolísanost distribuce srážek doprovázená vyšší teplotou vzduchu, vyvolává období sucha s významnými dopady na vegetaci, zemědělství, lesnictví i přírodní biotopy.

Výsledné dopady klimatické změny však nejsou ovlivněny jen průběhem počasí. Vodní kapacita půdy je snižována jejím utužením těžkou mechanizací, ztrátou organické složky a dalšími zásahy člověka. Regulace vodních toků a odvodnění zemědělské půdy, s přispěním rostoucího podílu zastavěných ploch, urychlily odtok vody z krajiny. To vše působí synergicky s rostoucím výparem zaviněným rostoucí teplotou vzduchu. Uvedené vlivy pak vyvolávají pokles intenzity doplňování zásob podzemních vod.

Opakování let s jen mírně pozitivní až zápornou vláhovou bilancí vede nejen v Libereckém kraji k dlouhodobému úbytku zásob podzemní vody, což se projevuje dlouhodobě sníženou vydatností mělkých zdrojů podzemní vody a pramenů. V podnormálních stavech jsou i vodní toky, které jsou v bezsrážkových periodách zcela závislé na podzemních vodách. S výjimkou krátkodobých vzestupů po vydatných deštích zůstávají vodní toky v Libereckém kraji dlouhodobě pod svými průměrnými stavy.

PŘEDPOKLÁDANÝ STŘEDNĚDOBÝ VÝVOJ KLIMATU

Dle předpovědního modelu pro střední imisní scénář bude kolem roku 2050 průměrná roční teplota vzduchu v Libereckém kraji v závislosti na místě vyšší o 1 - 2 °C v porovnání s průměrnou teplotou v období let 1981-2010.

Následkem rostoucích teplot je předpokládán pokles vláhové bilance a nejvýrazněji se pokles vláhvy projeví ve vegetační sezóně, kdy kolem roku 2050 budou zhruba 2/3 území Libereckého kraje vykazovat zápornou vláhovou bilanci. Mírně pozitivní vláhovou bilanci ve vegetační sezóně by kolem roku 2050 měla mít pouze zhruba 1/5 území Libereckého kraje, přičemž se jedná výhradně o horské polohy Jizerských hor a Krkonoš a vrchol Ještědu.

DOPADY ZMĚNY KLIMATU - ADAPTABILITA KRAJINY

Klesající průtoky ve vodních tocích budou mít jednak přímé dopady na vodní organismy, jednak bude docházet ke zhoršování chemických vlastností vody mimo jiné v důsledku rostoucího podílu vypouštěných odpadních vod v řekách. Samočišticí schopnost vodních toků bude dále snižována vyššími teplotami.

Adaptabilita přírodních ekosystémů je významně snížena předchozími zásahy člověka do krajiny. Z nejvýznamnějších lze uvést odlesnění krajiny a nešetrné postupy v zemědělství, regulace vodních toků a odvodnění zemědělské a lesní půdy, přeměnu lesních ekosystémů na ekologicky silně labilní hospodářské porosty či zástavbu a fragmentaci krajiny. Velká část zemědělských ploch v Libereckém kraji je odvodněna.

Schopnost organismů a celých přírodních biotopů odolávat nepříznivým tlakům měnícího se klimatu a zásahům člověka do krajiny je dále snížena plošnou eutrofizací půdy a vodních biotopů, stejně jako kontaminací půdy a vod škodlivými chemickými látkami. Řadu chemických látek s prokázanými i neznámými škodlivými účinky (např. farmaceutické látky a jejich metabolity, pesticidy) nelze stávajícími technikami z odpadních vod a smyvů z polí odstranit a v důsledku klesajících průtoků v řekách lze očekávat zvyšování jejich koncentrace ve vodách.

Ve městech lze očekávat zejména dopady spojené s městským tepelným ostrovem, jako je např. častější výskyt horkých vln, či zvýšené koncentrace troposférického ozonu a dalších škodlivých látek v ovzduší. Dalším nebezpečím pro obce, posilovaným přímo zástavbou území, jsou přívalové srážky a související lokální povodně. Ty mohou nastávat i zcela výhradně uvnitř intravilánu v důsledku přetížení ideově i technicky zastaralých městských odvodňovacích systémů.

S ohledem na stále stoupající emise CO₂ a pokračující odlesňování, stejně jako nedostatečné změny legislativy se nelze v dohledné době spoléhat na zvrát stávajícího trendu.

2.7.9 ENVIRONMENTÁLNÍ VÝCHOVA

Struktura poskytovatelů služeb v oblasti environmentální výchovy, vzdělávání a osvěty je v Libereckém kraji pestrá, stabilní a rovnoměrně pokrývá území kraje. Tvoří ji zejména místní ekocentra, infocentra, ZOO, muzea a domy dětí a mládeže. Nabízejí jednodenní, pobytové i dlouhodobé ekovýchovné programy pro školy, vzdělávací přednášky a semináře pro pedagogy, zájmové kroužky pro mládež, environmentální poradenství či osvětové akce pro veřejnost. Mezi největší a nejzkušenější patří Středisko ekologické výchovy Libereckého kraje (STŘEVLIK, p. o.), a proto má jako příspěvková organizace kraje koordinační roli.

V Libereckém kraji aktivně působí i řada lesních mateřských škol / klubů.

Metodická a informační podpora EVVO ve školách je realizována prostřednictvím sítí škol M.R.K.E.V. (pro základní a střední školy) a MRKVIČKA (pro mateřské školy). Díky dlouhodobé spolupráci Královéhradeckého, Pardubického a Libereckého kraje probíhá již řadu let společné specializační studium pro školní koordinátory environmentální výchovy, vzdělávání a osvěty.

2.8.1 MĚSTA

Ve městech v Libereckém kraji žily na konci roku 2017 více než tři čtvrtiny obyvatel kraje (77 %). V tomto pojetí se jedná o 39 obcí, které mají statut města. Pokud bychom ale za města považovaly ty oblasti, které nejsou vymezovány jako venkovské, byl by tento podíl nepochybně nižší. Například podle metodiky pro vymezení venkovských oblastí, která byla použita při zpracování Programu rozvoje Libereckého kraje 2014-2020, bylo do městských oblastí zařazeno 75 % obyvatelstva žijícího ve 33 městech. V případě sedmi obcí tedy nelze jednoznačně určit, zda se jedná o skutečná města, nebo zda mají pouze statut města, ale ve skutečnosti z hlediska funkčního městům neodpovídají. Jedná se o města Dubá, Jablonec nad Jizerou, Osečná, Ralsko, Rovensko pod Troskami, Vysoké nad Jizerou a Žandov. Naopak Stráž nad Nisou, která je v podstatě okrajovou částí Liberce a splňuje většinu charakteristik města, statut města nemá.

Největším městem je Liberec, který spolu se sousedním Jabloncem nad Nisou vytváří jednu sídelní aglomeraci, ve které žije třetina obyvatel kraje. Hranici 10 tisíc obyvatel překračuje ještě Česká Lípa, Turnov a Nový Bor.

Liberecko-jablonecká aglomerace představuje nejen vysokou koncentraci obyvatelstva, ale také velké množství ekonomických aktivit, čímž vytváří hlavní ekonomickou základnu a nejrozvinutější oblast v kraji. To s sebou ale přináší především vysokou dopravní zátěž spojenou s nárůstem hluku a rychlý rozvoj obchodních a průmyslových zón.

Ostatní větší města plní úlohu pólů rozvoje převážně venkovského spádového území a jejich problémem je často špatná dopravní dostupnost a omezování provozu zařízení občanské vybavenosti (především ve zdravotnictví a školství). Z této charakteristiky se mírně vymyká pouze Turnov, který díky své poloze na hlavní krajské dopravní ose zaznamenává zvýšenou koncentraci ekonomických aktivit, a Česká Lípa, která tvoří přirozené spádové centrum pro velkou část území kraje.

Města mají oproti ostatním částem kraje svá specifika, a to jak pozitivní, tak i negativní. Jsou spolu se svým zázemím atraktivní pro bydlení z důvodu pestřejší nabídky služeb s relativně zachovalým životním prostředím a nabízejí také mnohem vyšší nabídku pracovních příležitostí. Řešení rozvoje měst a výstavba nových obytných či ekonomických zón je ale často nekonceptní a může vést k vyliďňování center či nedostatku ploch vhodných pro bydlení. Rezervy jsou také v kvalitě městských bytů a jejich dostupnosti a zvyšuje se také poptávka po sociálním bydlení. Města v Libereckém kraji sice nabízejí dostatek ploch zeleně na svém území, ale péče o ně a celkově o veškerá veřejná prostranství je ale většinou nedostatečná. Vysoké zastoupení zde mají také staré nevyužívané plochy a objekty, často postižené ekologickými zátěžemi, které jsou obtížně revitalizovatelné. V oblasti dopravy musejí města řešit množství problémů souvisejících s vysokou dopravní zátěží nebo například souběhem dopravních tras s trasami pro pěší. Ve městech se také mnohem častěji objevují sociální problémy spojené s kriminalitou a sociálním vyloučením obyvatel.

2.8.2 VENKOV

Pro vymezení venkovských oblastí existuje řada různých metodik a není možné jednoznačně konstatovat, která z těchto metodik je nejlepší a vždy je nutné přihlížet ke konkrétním potřebám, pro které je venkov sledován.

V minulosti bylo nejčastěji využíváno kritérium populační velikosti do 2 tisíc obyvatel, které bylo použito pro vymezení venkova i v Programu rozvoje Libereckého kraje 2007-2013. Na to pak byla vázána i podpora z Programu obnovy venkova v rámci Dotačního fondu Libereckého kraje. Kritérium splňuje 183 obcí. Při zpracovávání Zásad územního rozvoje Libereckého kraje v roce 2011 bylo toto kritérium rozšířeno ještě o hustotu zalidnění a do venkovského prostoru tak byly zařazeny všechny obce s méně než 2 tisíci obyvateli a obce do 2 500 obyvatel s hustotou zalidnění menší než 150 obyvatel na 1 km². Jediným rozdílem ve výsledném vymezení bylo zařazení obce Ralsko mezi venkovské obce.

Pro účely zpracování Programu rozvoje Libereckého kraje 2014-2020 byla snaha vytvořit objektivnější pohled na problémy a potřeby venkova v kraji a byla proto vypracována podrobná metodika, která sledovala nejen populační velikost a hustotu zalidnění, ale také statut obce, podíl zastavěných ploch, pracovní příležitosti, dopravní obslužnost, občanskou a institucionální vybavenost a technickou infrastrukturu. Výsledkem pak bylo zařazení Ralska mezi venkov a naopak Harrachov a Lučany nad Nisou jsou považovány za městské oblasti, ačkoliv počet jejich obyvatel zdaleka hodnoty 2 tisíc nedosahuje. Výsledné vymezení zahrnuje mezi venkovské oblasti 182 obcí s 25 % obyvatel. Toto vymezení následně respektoval i Dotační fond Libereckého kraje a Zásady územního rozvoje Libereckého kraje.

V posledních letech se za limit při sledování venkova používá hranice 3 tisíc obyvatel, což na konci roku 2017 splňovalo 193 obcí s 30 % obyvatel kraje.

V rámci zpracování Strategie rozvoje Libereckého kraje 2021-2027 je metodika vymezení venkovských oblastí ověřena.

Problémy venkova lze do značné míry spatřovat především v příhraniční poloze a v okolnostech spojených s odsunem českého obyvatelstva ze Sudet v předválečném období a následném odsunu německého obyvatelstva po válce. Tyto události měly za následek značné vysídlení venkova v Sudetech, propad tradiční zemědělské funkce a zánik některých sídel. Vztah nových obyvatel k půdě i krajině byl většinou na nízké úrovni. Další ekonomické a společenské změny do venkova přinesla poválečná kolektivizace a industrializace venkova, snaha o unifikaci životního stylu na venkově a ve městech a také zavedení tzv. střediskové soustavy. To vedlo k umělému potlačování rozvoje nejmenších sídel a k postupné integraci obcí. Odliv obyvatelstva přinesl také proces sílící urbanizace spojený například s výstavbou sídlišť ve městech. Po roce 1989 se začaly vztahy na venkově narovnávat, začalo docházet k obnově vlastnických vztahů, desintegraci obcí, transformaci zemědělské výroby, změnám v maloobchodní síti a službách či k rozvoji specifických forem cestovního ruchu na venkově. Proces urbanizace je také postupně nahrazován suburbanizací, která však s sebou přináší mnohé problémy. Obce v zázemí měst nejsou mnohdy schopny reagovat na rostoucí počet svých obyvatel, čemuž pak neodpovídají především kapacity občanské vybavenosti. Nově přistěhovalí obyvatelé také mnohdy nejsou schopni ztotožnit se s hodnotami a životem na venkově a často také své nové bydliště využívají jen pro přenocování a veškeré jejich ekonomické aktivity a výdaje se odehrávají ve městě.

Pro zmapování problematiky venkova byla jako podkladový materiál zpracována Analýza integrovaných strategií Místních akčních skupin v Libereckém kraji, která identifikuje následující hlavní problémy:

- stárnutí obyvatel,
- vylidňování obcí a nezájem obyvatel o dění v obci,
- zhoršení sociální situace a nedostatek aktivit k zajištění sociálních služeb,
- nedostatek pracovních příležitostí,
- zhoršení občanské vybavenosti, krach malých prodejen a drobných provozovatelů služeb,

- hrozba povodňových situací,
- nevyužívané objekty,
- nedostatek finančních prostředků v rozpočtu obcí,
- útlum veřejné dopravy a nárůst individuální dopravy v obcích,
- zhoršení kvality dopravní infrastruktury,
- zhoršení znečištění ovzduší,
- snižování ekologické stability krajiny,
- nedostatečná podpora a rozvoj cestovního ruchu,
- redukce počtu škol základního vzdělávání.

Souhrnně lze konstatovat, že současné problémy venkova spočívají především v jeho nízké konkurenceschopnosti odpovídajícímu nižší poptávce (trhu). To se projevuje zejména v nedostatečné nabídce a kvalitě služeb (obchody, restaurace, školství, zdravotnictví apod.). Zároveň se zvyšuje i tlak na dopravní a technickou infrastrukturu, avšak její budování je limitováno značnou rozdrobeností venkovských sídel a s ní spojenými vysokými nároky na jeho financování a údržbu. Omezený rozpočet zejména menších obcí přispívá také k nedostatečné péči o veřejné budovy a prostranství.

Mezi jednotlivými venkovskými obcemi existují značné rozdíly ve vybavenosti, ekonomických ukazatelích i celkově v rozvojovém potenciálu. Rozdíly lze spatřit zejména mezi obcemi v zázemí větších měst a obcemi ležícími na periferii kraje či silně zemědělskými obcemi.

Specifickým rysem venkovských oblastí v Libereckém kraji je vysoký podíl objektů individuální rekreace, kvalitní přírodní prostředí a krajina představující mimo jiné i potenciál pro rozvoj cestovního ruchu a v porovnání s městy také vyšší míra sociální soudržnosti obyvatel, včetně rozvinuté spolkové činnosti. Sociální soudržnost ale může v některých případech narušovat výstavba satelitních sídel a příchod nových obyvatel, kterým sounáležitost s územím chybí.

2.8.3 BYDLENÍ

Na území Libereckého kraje se projevují značné rozdíly v úrovni bydlení. Venkovské obce jsou většinou hůře vybaveny službami i technickou infrastrukturou než města. Výjimkou jsou ale menší obce v zázemí měst, kde se projevuje suburbanizace. Proto se zde buduje dopravní a technická infrastruktura a dochází k výstavbě nových rodinných domů. Nedostačující je ale občanská vybavenost (školství, služby, veřejná prostranství apod.), kde obce v mnoha případech nejsou schopny dostatečně reagovat na nárůst počtu obyvatel. Problematickou může být také péče o veřejná prostranství a budovy, a to jak ve venkovských obcích, tak i ve městech, a v některých případech také špatný technický stav nemovitostí soukromých majitelů.

Bytový fond v Libereckém kraji je poměrně starý a podle údajů z roku 2011 bylo více než 30 % domů postaveno do roku 1945.

Nejvyšší intenzita bytové výstavby se projevuje v zázemí větších měst a v horských oblastech atraktivních pro cestovní ruch, kde se však většinou jedná o výstavbu bytů využívaných pro rekreaci, a ne o byty pro trvalé bydlení. Objevuje se proto problém s nízkou dostupností bydlení, například pro nově příchozí zaměstnance velkých průmyslových podniků, chybí zainteresovanost firem na bydlení pro své zaměstnance, podpora družstevní výstavby apod.

Většinu domů v Libereckém kraji představují rodinné domy a jsou převážně zděné. Vysoké zastoupení v porovnání s celou Českou republikou mají neobydlené domy sloužící k rekreaci, což jen odráží značnou atraktivitu kraje pro rekreaci a cestovní ruch.

Z hlediska napojení domů na inženýrské sítě lze konstatovat, že podíl domů napojených na vodovod z veřejné sítě je srovnatelný s celorepublikovým průměrem, avšak v případě napojení na kanalizaci vykazuje Liberecký kraj výrazně nižší podíl.

Hlavním problémem v oblasti bydlení je vysoké zatížení domácností výdaji na bydlení, které nejvíce zatěžují domácnosti s nízkými příjmy. Nejvýrazněji se tento problém projevuje ve velkých městech s vyšší úrovní nájmu a dále pak u staršího bytového fondu s energeticky náročným provozem.

Specifickou problematikou v oblasti bydlení je nevyhovující bytová situace osob ohrožených sociálním vyloučením. Jedná se zejména o osoby na začátku a po skončení jejich profesní kariéry, samozivitele, lidi znevýhodněné na trhu bydlení z důvodu jejich národnosti, rasy či náboženství, osoby a mladistvé opouštějící vězení nebo ústavní výchovu, ale také seniory či osoby zdravotně postižené, kteří mají zvláštní požadavky na stavebně technické parametry bytů.

V roce 2019 uzavřel Liberecký kraj s Úřadem práce ČR memorandum o spolupráci, která se mimo jiné zaměřuje i na řešení sociálního bydlení v kraji a na tuto problematiku je zaměřena i spolupráce kraje s Agenturou pro sociální začleňování.

2.8.4 VEŘEJNÁ SPRÁVA

Základem samosprávy v Libereckém kraji je vedení kraje a jednotlivých obcí. Na kraj a obce je zároveň přenesen i výkon státní správy.

Z hlediska územního uspořádání se Liberecký kraj skládá ze čtyř okresů (Liberec, Jablonec nad Nisou, Česká Lípa a Semily). Po zrušení okresních úřadů přešla část z jejich kompetencí na 10 správních obvodů obcí s rozšířenou působností a 21 pověřených obecních úřadů. Tyto vzniklé správní obvody jsou navzájem skladebné a zároveň nepřecházejí přes hranice kraje, ale nejsou skladebné do původních okresů, což působí komplikace zejména v oblasti statistického sledování a jedná se proto o změnách ve správním členění tak, aby byly všechny jednotky vzájemně skladebné. V Libereckém kraji se tento problém týká obvodu obce s rozšířenou působností Turnov, který je rozdělen do území tří okresů.

Kvalitu veřejné správy ohrožuje nedostatečné materiální zabezpečení a nedostatek kvalitních pracovníků, zejména v malých obcích. Hrozbou pro veřejnou správu je zejména značný úbytek pracovníků směrem k soukromému sektoru.

U řady zástupců veřejné správy se projevují značné rezervy v jejich kvalifikaci a kompetencích. Komunikaci s orgány veřejné správy nebo poskytovateli dotací také znesnadňuje nadměrná administrativní zátěž a nepřehlednost a složitost informací, které veřejná správa poskytuje.

V souvislosti se snahami o zkvalitnění veřejné správy se uplatňují takové nástroje řízení a komunikace, které přibližují veřejnou správu občanům. Jedná se například o zapojování veřejnosti do tvorby dokumentů, rozvoj e-governmentu či uplatňování principů udržitelného rozvoje a místní Agendy 21.

Dlouhodobě diskutovaným problémem je absence samostatného krajského soudu pro Liberecký kraj, který nahrazuje Krajský soud v Ústí nad Labem s pobočkou v Liberci.

2.8.5 NEZISKOVÝ SEKTOR

Významnou složkou občanské společnosti jsou neziskové organizace, které vykonávají široké spektrum činností a pokrývají tak zejména takové potřeby, které prostřednictvím soukromých podnikatelských subjektů či státních institucí uspokojeny nejsou.

Liberecký kraj podporuje neziskové organizace finančně, metodickým vedením i individuálním poradenstvím prostřednictvím koordinátora neziskového sektoru a místní Agendy 21.

Ke konci roku 2017 bylo v kraji evidováno více než 5 tisíc neziskových subjektů.

Seskupeními zastřešujícími neziskové organizace v kraji jsou Asociace nestátních neziskových organizací Libereckého kraje a Neziskovky Libereckého kraje.

2.8.6 ZDRAVÝ LIBERECKÝ KRAJ

Liberecký kraj se v roce 2011 stal členem Národní sítě Zdravých měst České republiky. Jedná se o zájmové sdružení právnických osob a realizuje projekt Zdravé město/Zdravý kraj v České republice ve spolupráci s evropskou kanceláří Světové zdravotnické organizace. Projekt má průřezový charakter a je primárně zacílen na uplatňování principů udržitelného rozvoje na místní úrovni (místní Agenda 21).

Členy Národní sítě Zdravých měst ČR bylo na počátku roku 2018 kromě Libereckého kraje také šest obcí z území kraje (Jilemnice, Křižany, Liberec, Lomnice nad Popelkou, Rokytnice nad Jizerou a Turnov).

2.8.7 CHYTRÝ KRAJ

Chytrý kraj je chápán jako subjekt, který využívá a aplikuje dostupné chytré technologie a za účelem zkvalitnění života obyvatel pomáhá při jejich zavádění na celém svém území.

Zavádění chytrých řešení stojí v Libereckém kraji teprve na svém začátku, avšak už dnes zde lze mnoho z těchto řešení dohledat. V oblasti dopravy se jedná například o využívání bezkontaktní čipové karty OPUS, provozování Centrálního dispečinku o dopravě, sdílení jízdních kol v centru Liberce či chytré parkovací a navigační systémy. Ve veřejné správě jsou příkladem chytrého řešení registr smluv, rozklikávací rozpočet či různé objednávkové systémy, v oblasti cestovního ruchu portál Cestou necestou a v oblasti ekonomického rozvoje virtuální podnikatelský inkubátor Lipo.ink či realizace projektu na podporu inovací Smart akcelérátor.

Pro podporu zavádění chytrých řešení v Libereckém kraji byla v roce 2018 zpracována koncepce Chytřejší kraj.

2.8.8 SPOLUPRÁCE

Rozvíjení spolupráce je důležitou oblastí v rámci regionálního rozvoje. Základním cílem spolupráce je sladování zájmů a potřeb různých subjektů a může probíhat v různých formách a podobách od neformální spolupráce přes různá zájmová seskupení až po profesionálně založené formy sdružování umožňující zejména spolupráci na společných projektech a společné užívání finančních prostředků.

VNITŘNÍ SPOLUPRÁCE

Spolupráce je uvnitř Libereckého kraje řešena především na úrovni spolupráce jednotlivých obcí v rámci funkčních seskupení.

Největším seskupením je Sdružení obcí Libereckého kraje, které mělo v roce 2018 97 členů z řad měst a obcí v kraji. Sdružení sídlí v Liberci a jeho cílem je napomáhat vzájemné informovanosti mezi obcemi, koordinovat jejich společné akce, předkládat návrhy nadřazeným orgánům státní správy a samosprávy, shromažďovat a rozšiřovat zkušenosti z řešení obecních problémů, získávat finanční prostředky pro financování společných projektů, spolupracovat s Libereckým krajem na základě vzájemné dohody, spolupracovat s ostatními subjekty v kraji a podobně.

Za účelem dosažení nebo provozování společného zájmu jsou zřizovány dobrovolné svazky obcí. Jedná se například o dopravní nebo turistická uskupení a v řadě případů také o uskupení z důvodu provozování technické infrastruktury. Na území Libereckého kraje bylo založeno velké množství různých svazků obcí, někdy překračujících i krajské hranice. Některé obce jsou dokonce členy několika různých svazků. Největšími uskupeními v kraji sdružujícími každé 21 obcí z Libereckého kraje jsou Mikroregion Podralsko a Svazek obcí Jilemnicko. Mezi větší svazky patří dále na Českolipsku Svazek obcí Novoborska, Svazek obcí Peklo a Svazek obcí Máchův kraj, ve východní části kraje Mikroregion Tanvaldsko, Mikroregion Tábor a Mikroregion Pojizeří, na jihu Mikroregion Jizera a na severu pak Mikroregion Frýdlantsko a Mikroregion Hrádecko-Chrastavsko. Značný územní překryv mají Mikroregion Jizerské hory a Dopravní sdružení obcí Jablonecka.

Společenstvím sdružujícím nejen obce, ale také například občany, neziskové organizace či zástupce soukromé podnikatelské sféry jsou místní akční skupiny. Subjekty v rámci místních akčních skupin spolupracují na udržitelném rozvoji venkova a zemědělství a při získávání finanční podpory z evropských a národních dotačních programů. Spolupráce probíhá metodou LEADER, která je založena na principu zdola-nahoru, kdy všechny náměty a projekty vycházejí z myšlenek a podnětů místních venkovských subjektů a nejsou řízeny politickou mocí. Na území kraje působí celkem 9 místních akčních skupin, kdy 5 z nich leží výhradně na území Libereckého kraje a 4 zasahují i do krajů sousedních. Za účelem určení základních směrů rozvoje a efektivního rozdělení finančních prostředků z evropských dotačních titulů má každá místní akční skupina zpracovanou Strategii komunitně vedeného místního rozvoje. Liberecký kraj podporuje činnost místních akčních skupin prostřednictvím každoročních finančních dotací na jejich činnost a realizaci projektů, spolupracují na tvorbě databáze projektů či na přípravě různých akcí. Zastřešující organizací je Krajská síť Národní sítě místních akčních skupin ČR Libereckého kraje.

Specifickým typem spolupráce je Regionální stálá konference Libereckého kraje, která byla zřízena v roce 2014 pro řešení konkrétních problémů a potřeb kraje a subjektů v něm působících ve vztahu k programovacímu období 2014-2020. Snahou uskupení je zajistit pro všechny subjekty na území kraje takové podmínky, aby finanční prostředky z evropských a národních dotačních fondů mohly být využity co nejefektivněji s ohledem na konkrétní potřeby. Zástupce v Regionální stálé konferenci Libereckého kraje mají tyto subjekty: Liberecký kraj, města, venkov, Strategie inteligentní specializace, místní akční skupiny, hospodářská komora, neziskové organizace, akademický sektor, Agentura pro sociální začleňování, Úřad práce, Agentura ochrany přírody a krajiny, Sdružení pro rozvoj cestovního ruchu v LK a další přizvaní hosté. Regionální stálá konference provádí sběr všech plánovaných a realizovaných projektů v kraji, které

souhrnně eviduje v tzv. Regionálním akčním plánu a Národním investičním plánu. Dále informuje subjekty v území o výzvěch z jednotlivých dotačních titulů a prosazuje změny v nastavení těchto výzev.

Pro koordinaci spolupráce mezi jednotlivými aktéry v území zřizuje Liberecký kraj pro příslušnou problematiku pozici koordinátora. Tímto způsobem je například v kraji řízena spolupráce v oblasti neziskového sektoru, ale také záležitosti národnostních menšin a cizinců, protidrogová problematika, prevence kriminality, rodinná politika apod.

V Libereckém kraji je ale stále ještě nedostatečně rozvinutá mezirezortní spolupráce a sdílení dobrých praxí a problémů mezi jednotlivými obcemi.

VNĚJŠÍ SPOLUPRÁCE

Pro rozvoj kraje je kromě spolupráce v rámci daného regionu významná a nezbytná také spolupráce vnější.

Celostátní organizací sdružující města a obce a obhajující jejich společné zájmy je Svaz měst a obcí České republiky. Svaz se podílí na přípravě a tvorbě návrhů legislativních i nelegislativních opatření v oblastech týkajících se kompetencí obcí a sdružuje více než 2600 měst a obcí, z toho přes 100 z Libereckého kraje. Obdobnou organizací je Sdružení místních samospráv České republiky, jejímiž členy bylo v srpnu 2018 64 obcí a měst z Libereckého kraje.

Pro prosazování zájmů krajů byla vytvořena Asociace krajů České republiky sdružující všech 14 krajů a jejím hlavním smyslem je kromě hájení společných zájmů také řešení společných problémů.

Z důvodu polohy Libereckého kraje na hranicích s Německem a Polskem je důležitou také spolupráce přeshraniční. Pro zlepšení výměny informací, přeshraniční komunikaci byl vytvořen Euroregion NISA, jehož cílem je také vytvoření společného turistického regionu a plánovacího prostoru. Členy euroregionu jsou subjekty z České republiky, Polska a Německa a za českou část jsou členy kromě Libereckého kraje také Krajská hospodářská komora Liberec, Sdružení Český ráj a 130 obcí, z nichž 117 je z území Libereckého kraje. Nejvýznamnějším finančním zdrojem pro společné projekty je Fond malých projektů zřízený s cílem udržení a prohloubení přeshraniční spolupráce a komunikace mezi subjekty ze společného dotačního území a posilování identifikace obyvatelstva s jejich životním prostorem.

Pro ulehčení přeshraniční spolupráce s Polskem je Liberecký kraj členem uskupení ESÚS NOVUM, které umožňuje vytváření pracovních skupin a realizaci společných projektů. Členy seskupení jsou Liberecký, Královéhradecký, Olomoucký a Pardubický kraj, dále pak Dolnoslezské vojvodství a členové české a polské části Euroregionu Nisa a Euroregionu Glacensis.

Na podporu přeshraničních projektů jsou využívány programy přeshraniční spolupráce financované ze zdrojů Evropské unie. Na území Libereckého kraje jsou využívány programy přeshraniční spolupráce mezi Českou republikou a Polskem a Českou republikou a Saskem. Jedním z projektů, které jsou v rámci česko-saského programu realizovány, je projekt ALiZi, jehož cílem je podpora spolupráce mezi městy Liberec a Zittau.

V rámci vnějších vztahů také navázal Liberecký kraj spolupráci s několika partnerskými regiony. Nejintenzivnější vazby probíhají se švýcarským kantonem St. Gallen, kde se uskutečňují výměnné studijní pobyty, jejichž cílem je převážně přenos zkušeností a know-how. Spolupráce dále probíhá se Svobodným státem Sasko v Německu, Dolnoslezským vojvodstvím a Lubušským vojvodstvím v Polsku a s ukrajinskou Vinnytskou oblastí. Dohoda o partnerství byla rovněž uzavřena s Orenburskou oblastí v Rusku, avšak žádná spolupráce zde neprobíhá.

Mezistátní partnerství neprobíhá jen na úrovni regionů, ale také řada měst nebo obcí má své zahraniční partnery, se kterými spolupracuje.

Liberecký kraj má také své zastoupení v Bruselu.

2.8.9 VOLBY

Významným prvkem ovlivňujícím charakter a praktický aspekt občanské společnosti při rozvoji území je identita obyvatel a jejich vztah k regionu, ve kterém žijí. Jedním z indikátorů občanské společnosti je i volební účast. Volební účast je u většiny posledních voleb v Libereckém kraji v porovnání s celou Českou republikou mírně podprůměrná, nadprůměrné hodnoty jsou zaznamenávány pouze u voleb do krajských zastupitelstev a u některých obvodů při senátních volbách.

Z hlediska volebních preferencí lze obecně konstatovat, že ve srovnání s celostátním průměrem získávají levicové strany v Libereckém kraji nižší podíl hlasů. Tento fakt je zřejmý i u výsledků prezidentských voleb, kde vítěz voleb získal v roce 2013 i 2018 podprůměrný počet hlasů a ve druhém kole volby v roce 2018 by v kraji dokonce zvítězil jeho protikandidát.

V rámci krajských voleb je dle počtu obyvatel voleno v Libereckém kraji 45 zastupitelů, z nichž 9 plní funkci uvolněných radních a hejtmana.

Pro senátní volby zasahují na území kraje čtyři volební obvody, a to Česká Lípa (tvořen okrese Česká Lípa a částmi okresu Mělník a Liberec), Liberec (část okresu Liberec), Jablonec nad Nisou (okres Jablonec nad Nisou a část okresu Semily) a Mladá Boleslav (tvořeno okrese Mladá Boleslav a západní části okresu Semily).

2.8.10 ŘÍZENÍ ROZVOJE A ROZVOJOVÉ DOKUMENTY

Podmínkou řízení rozvoje regionu a obcí je kvalitní plánování. V současné době existují v České republice dva oddělené systémy, a to strategické a územní plánování. Snahou do budoucích let je oba tyto systémy nějakým způsobem zkoordinovat a zajistit tak vzájemnou provázanost územně-plánovacích dokumentů se strategickými. Cílem Libereckého kraje je vyvážený rozvoj svého správního území opírající se o naplňování cílů strategických dokumentů kraje, o územně plánovací dokumentaci a jejich vzájemný soulad a provázanost. Tuto provázanost ale může negativně ovlivnit připravovaná rekodifikace stavebního práva, která předpokládá vyčlenění územního plánování ze spojeného modelu veřejné správy.

Mezi obyvateli kraje je stále ještě nedostatečné povědomí o fungování strategického a územního plánování.

ROZVOJOVÉ DOKUMENTY

Základním strategickým dokumentem regionálního rozvoje na celostátní úrovni je Strategie regionálního rozvoje České republiky, která definuje soubor intervencí zaměřených na podporu ekonomického růstu a vyváženého rozvoje regionů. Strategie připravovaná pro období 2021+ dělí území celé republiky na několik typů (metropolitní území, aglomerace a regionální centra včetně jejich zázemí) a v rámci svého akčního plánu pak hospodářsky a sociálně ohrožená území, aby bylo možné zohlednit aktuální situaci a v ekonomické, sociální i environmentální oblasti.

Pro úroveň Libereckého kraje je hlavním strategickým dokumentem Strategie rozvoje Libereckého kraje, na níž byl vždy navázán Program rozvoje Libereckého kraje. Pro období 2021+ již je zpracována pouze strategie rozvoje kraje, která bude plnit dosavadní funkci a obsah obou dokumentů. Tyto dokumenty slouží k prosazování zájmů kraje na národní úrovni, dále jako obecný rámec pro pořizování resortních krajských koncepcí a pro výběr konkrétních projektů. Důraz je kladen na důsledné projednávání všech dokumentů se subjekty mimo krajský úřad a s veřejností. Jejich pravidelná aktualizace a monitoring jejich plnění pak

umožňují trvalé sledování vývoje území kraje a operativní reagování na změny v území. V rámci dokumentů je také prováděno vymezování hospodářsky slabých oblastí a venkovského území, což slouží zejména k zajištění vyváženého rozvoje území celého kraje a k zacílení podpory z krajských finančních zdrojů.

Kromě výše uvedených základních krajských koncepčních dokumentů jsou zpracovány také tematicky zaměřené resortní dokumenty. Mezi základní resortní dokumenty patří:

Oblast dopravy

Analýza stavu dopravy na území Libereckého kraje (každoročně aktualizován)
Plán dopravní obslužnosti Libereckého kraje 2012-2018
Program rozvoje cyklistické dopravy v Libereckém kraji 2014-2020

Oblast regionálního rozvoje

Regionální surovinová politika Libereckého kraje 2003-2020
Strategie inteligentní specializace 2014-2020
Strategie udržitelného rozvoje Libereckého kraje 2006-2020
Regionální akční plán Libereckého kraje
Koncepce Chytřejší kraj pro Liberecký kraj

Oblast sociálních věcí

Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb Libereckého kraje 2018-2020
Krajský plán vyrovnávání příležitostí osob se zdravotním postižením 2017-2020
Plán protidrogové politiky Libereckého kraje na období 2019-2022
Strategický plán rodinné politiky Libereckého kraje 2019-2023

Oblast školství

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Libereckého kraje 2016-2020
Krajský akční plán Libereckého kraje

Oblast kultury a cestovního ruchu

Program rozvoje kulturních institucí zřizovaných Libereckým krajem na léta 2014-2020

Oblast sportu

Plán rozvoje sportu v Libereckém kraji 2018-2020

Oblast zdravotnictví

Koncepce zdravotních služeb v lůžkových zařízeních Libereckého kraje
Zásady řízení zdravotnictví v Libereckém kraji v oblasti lůžkové péče včetně návaznosti na zdravotnickou záchrannou službu v období 2015-2020
Rozvoj návazné péče v Libereckém kraji v období 2016-2020
Rozvoj psychiatrické péče v Libereckém kraji v období 2016-2022
Zdravotní politika Libereckého kraje

Oblast životního prostředí a zemědělství

Koncepce ochrany přírody a krajiny Libereckého kraje (aktualizace pro období 2013-2020)
Krajská koncepce zemědělství Libereckého kraje
Plán odpadového hospodářství Libereckého kraje 2016-2025
Plán rozvoje vodovodů a kanalizací Libereckého kraje

Oblast krizového řízení

Havarijní plán Libereckého kraje
Krizový plán Libereckého kraje
Povodňový plán Libereckého kraje
Koncepte prevence kriminality 2017-2021

Oblast energetiky

Územně energetická koncepce Libereckého kraje 2015+

Rozvojové dokumenty zpracovávají také jednotlivé obce a místní akční skupiny. Tyto dokumenty jsou ale často zpracovávány účelově pro získávání finančních prostředků z různých dotačních titulů nebo jsou nedostatečně využívány. Strategický dokument nemají zpracované všechny obce na území kraje. Pro aglomeraci Liberec-Jablonec nad Nisou je zpracovaný Integrovaný plán rozvoje území (IPRÚ).

ÚZEMNÍ PLÁNOVÁNÍ

Mezi základní dokumenty v oblasti územního plánování patří na národní úrovni Politika územního rozvoje České republiky, která koordinuje územně plánovací činnost krajů i obcí a zároveň resortní koncepce s územním průmětem.

Na krajské úrovni jsou nejdůležitějším dokumentem Zásady územního rozvoje Libereckého kraje. Ty stanovují základní požadavky na uspořádání území kraje, vymezují koridory a plochy nadmístního významu a stanoví požadavky na jejich využití, zejména pak plochy a koridory pro veřejně prospěšné stavby a opatření. Dále stanovují kritéria pro rozhodování o variantách změn v území, zpřesňují a rozvíjejí cíle a úkoly územního plánování v souladu s Politikou územního rozvoje ČR a koordinují územně plánovací činnost obcí.

Jednotlivé obce mohou mít pro své území zpracovaný územní plán, který stanoví základní koncepci rozvoje území obce, ochrany jeho hodnot a urbanistickou koncepci. Dále například vymezuje zastavěné území a zastavitelné plochy a stanovuje možnosti funkčního využití jednotlivých ploch v obci. Na počátku roku 2018 mělo územní plán zpracováno celkem 200 obcí, tj. 93 % z celkového počtu obcí. Dlouhodobým problémem je nejednotné zpracování digitálních územních plánů a stále velmi nízký počet obcí, které mají územní plán k dispozici ve využitelném strojově čitelném formátu.

2.9.1 REGIONÁLNÍ ROZDÍLY

Na území Libereckého kraje se projevují významné rozdíly mezi jednotlivými obcemi a regiony, především z hlediska jejich socioekonomického rozvoje. Je pravděpodobné, že bez pomoci těmto regionům by docházelo k dalšímu prohlubování rozdílů, čemuž je třeba z důvodu zvýšení efektivity regionální politiky zabránit. Odstraňování negativních dopadů této vnitřní diferenciaci je proto nutno chápat jako jeden z hlavních předpokladů vnitřní soudržnosti a stability Libereckého kraje. Je proto snahou jak na regionální úrovni v rámci Libereckého kraje, tak v rámci České republiky na národní úrovni a v rámci Evropské unie na mezinárodní úrovni hospodářské a sociální rozdíly mezi jednotlivými regiony snižovat.

Na národní úrovni byly v rámci Strategie regionálního rozvoje České republiky 2014-2020 vymezeny státem podporované regiony. Jedná se o území, které ve svém rozvoji musí řešit specifické problémy, jejichž zvládnutí je s ohledem na příčiny problémů obtížné a nelze je zvládnout bez širší koordinované spolupráce více subjektů, včetně aktivní pomoci státu.

První z kategorií jsou tzv. hospodářsky problémové regiony, které v rámci republikového srovnání vykazují ve svém sociálně ekonomickém rozvoji významně nižší úroveň než je průměrná úroveň České republiky. Jejich vymezení vychází z analýzy sociálně ekonomických podmínek rozvoje území na úrovni obcí s rozšířenou působností (ORP) a na základě 5 ukazatelů (HDP, míra nezaměstnanosti, zadluženost, dávky v hmotné nouzi, migrace) bylo jako hospodářsky problémové regiony vymezeno 57 ORP, což odpovídá přibližně čtvrtině rozlohy i obyvatel celé republiky. Na území Libereckého kraje patří k hospodářsky problémovým regionům ORP Frýdlant, Nový Bor a Tanvald.

Druhou kategorií státem podporovaných regionů jsou tzv. ostatní regiony, mezi které jsou zahrnuty sociálně znevýhodněné oblasti a současné a bývalé vojenské újezdy. Mezi sociálně znevýhodněné oblasti jsou řazeny ORP vykazující vysokou dlouhodobou nezaměstnanost a výskyt sociálně vyloučených lokalit a lokalit ohrožených sociálním vyloučením. Vysoký potenciál sociálního vyloučení v rámci Libereckého kraje byl zaznamenán u ORP Frýdlant, zvýšený potenciál pak ještě u ORP Tanvald, Železný Brod a Nový Bor. Vojenské újezdy jsou do státem podporovaných regionů zahrnuty s ohledem na specifičnost problémů a potřebu jejich komplexní integrace do civilního sektoru. Na území kraje se tato problematika týká bývalého vojenského prostoru Ralsko.

V rámci připravované Strategie regionálního rozvoje České republiky na období 2021+ je metodika sledování regionálních rozdílů přehodnocena. Zvláštní pozornost je zde věnována strukturálně postiženým krajům, kam patří kraje Moravskoslezský, Ústecký a Karlovarský, a hospodářsky a sociálně ohroženým územím, která jsou rovněž sledována po územích obcí s rozšířenou působností. Z Libereckého kraje je do této kategorie zařazeno ORP Nový Bor, Frýdlant, Tanvald a Semily a patří sem i území obcí zasahujících do bývalého vojenského prostoru Ralsko.

Na regionální úrovni vymezuje Liberecký kraj pro správné a adresné zacílení podpory rozvoje pomocí krajských nástrojů hospodářsky slabé a podprůměrné oblasti. Poprvé je kraj na svém území vymezil již v roce 2002 a od té doby jsou průběžně aktualizovány. Postupně byl rozšiřován okruh ukazatelů a zdokonalována metodika jejich vymezování s cílem zajištění objektivního pohledu na území. První vymezení hospodářsky slabých oblastí bylo tedy provedeno v rámci Strategie rozvoje Libereckého kraje z roku 2002 a jejich následné aktualizace proběhly v roce 2004, 2007 a 2014 při zpracování Programu

rozvoje Libereckého kraje. V rámci každoročního monitoringu programu rozvoje kraje probíhá průběžná kontrola platnosti vymezení hospodářsky slabých oblastí v kraji, avšak doposud se neprojevily takové významné změny, které by si vyžádaly vymezení aktualizovat. To svědčí mimo jiné i o určité stabilitě problémových regionů. Poslední vymezení hospodářsky slabých oblastí v roce 2014 proběhlo podle stejné metodiky jako vymezení v roce 2007, kdy bylo použito 11 ukazatelů sledovaných pro předem vymezené generelové jednotky, tj. mikroregiony nejnižší regionální úrovně. Pro období 2014-2020 tak bylo do hospodářsky slabých oblastí Libereckého kraje zařazeno celkem 79 obcí, což představuje přibližně 19 % obyvatelstva a 42 % rozlohy kraje. Mezi hospodářsky podprůměrné oblasti pak bylo kromě obcí zařazených mezi hospodářsky slabé oblasti započítáno ještě dalších 65 obcí, které při sledování vybraných ukazatelů vykazovaly v rámci kraje podprůměrné hodnoty.

V průběhu zpracování Strategie rozvoje Libereckého kraje 2021-2027 je metodika pro vymezení hospodářsky a sociálně ohrožených území (dříve hospodářsky slabých oblastí) v Libereckém kraji přehodnocena a aktualizována.

2.9.2 BÝVALÝ VOJENSKÝ PROSTOR RALSKO

Oblast se nachází zejména na území města Ralsko, které vzniklo v roce 1992 zrušením bývalého vojenského újezdu. Ten zde byl založen po 2. světové válce, kdy začala území využívat československá armáda, kterou po roce 1968 vystřídala armáda sovětská. Došlo zde k vybudování zařízení pro výcvik vojsk, muniční sklady, sklady jaderných hlavic a vzniklo také velké armádní letiště. Odsun sovětských vojsk proběhl v roce 1991, výcvikový prostor byl zrušen a oblast se opět začala osidlovat. Z důvodu značného zamoření území municí, leteckým benzínem a chlorovanými uhlovodíky začala již v 90. letech probíhat asanace a revitalizace území. Problematické jsou také bývalé vojenské objekty a zařízení a četné ilegální skládky.

V současné době se tedy území potýká s rozsáhlými ekologickými zátěžemi, které znesnadňují jeho další budoucí rozvoj. Další využití lokality, především pak prostoru bývalého vojenského letiště, je zatím nejasné. Plocha letiště byla v roce 2007 převedena ze státu do vlastnictví Libereckého kraje, který hledá možnosti jeho využití. Za tímto účelem byla v roce 2008 zpracována studie, která potvrdila, že využití plochy jako civilního letiště není příliš reálné z důvodu nedostatečného dopravního napojení, což je nepříznivé pro realizaci jiných záměrů. V letech 2008 a 2012 proběhla také soutěž o návrh nejvhodnějšího využití letiště. Vítězným návrhem byla v roce 2008 výstavba fotovoltaické elektrárny, k jejíž realizaci ale nedošlo z důvodu legislativních změn. Vítězný návrh v roce 2012 předpokládá vytvoření multifunkčního areálu pro outdoorové aktivity a sportovní létání, a výsledky této soutěže byly následně zpracovány i do územního plánu obce. Hangáry v okolí letiště se využívají pro drobnou výrobu. Liberecký kraj se proto i dále snaží nalézt pro tuto oblast nové využití a jeho dlouhodobou snahou je prosadit území bývalého vojenského prostoru mezi oblastmi podporované státem (například v rámci Strategie rozvoje České republiky).

Ke koncepčnímu rozvoji území přispívá také Program rozvoje obce Ralsko, který byl zpracován v roce 2011, a navazují na něj akční plány.

SWOT ANALÝZA | 3.

SILNÉ STRÁNKY

- strategická poloha kraje pro rozvoj ekonomických aktivit
- dobré silniční napojení do Prahy zvyšující atraktivitu kraje pro podnikání
- výrazný podíl vrstvy malých a středních podnikatelských subjektů
- tradiční průmyslové činnosti založené na specifických znalostech
- přítomnost podnikatelských subjektů se zahraničním kapitálem
- specializace ve vědě a výzkumu a rozvoj nových inovačních technologií
- specializované střední a vysoké školství
- zapojení podnikatelských subjektů do klastrových iniciativ
- zázemí a infrastruktura pro výzkum a vývoj, výzkumná centra a centra excelence
- vysoká inovační aktivita firem
- existence Lipo.ink – podnikatelský inkubátor
- podpora prostředí příznivého výzkumu, vývoji a inovacím ze strany regionální samosprávy
- existence Technické univerzity v Liberci
- dostatečná nabídka pracovních příležitostí (pracovních míst)
- kvalifikovaná pracovní síla ve vybraných odvětvích (sklářství, bižuterní průmysl...)
- zvyšování vzdělanosti zaměstnaných osob
- podíl nezaměstnaných osob nejnižší za posledních 5 let

SLABÉ STRÁNKY

- existence regionálních rozdílů v oblasti hospodářského rozvoje
- silná koncentrace ekonomické činnosti a pracovních příležitostí do několika center kraje
- limitující dostupnost energií – omezení pro energeticky náročnou výrobu
- ekologická omezení – vysoký podíl chráněných území
- silné jednostranné zaměření ekonomiky na automobilový průmysl a nižší přidaná hodnota výroby
- nedostatek pracovníků na trhu práce, především v technických oborech
- nízký objem smluvního výzkumu
- nedostatek lidských zdrojů v oblasti výzkumu, vývoje a inovací
- nízký podíl reinvestovaného zisku z přímých zahraničních investic
- nedostupnost bydlení pro zaměstnance
- rezervy v tvorbě a využívání nástrojů k začleňování specifických skupin na trh práce
- nedostatečné řešení agendy národnostních menšin a cizinců ze strany obcí
- nedostatek absolventů technických a řemeslných oborů
- nedostatek absolventů sklářských oborů
- omezené kapacity zaměstnavatelů pro odborný výcvik žáků

PŘÍLEŽITOSTI

- využití brownfields pro realizaci podnikatelských záměrů
- digitalizace a využívání nových technologií, průmysl 4.0
- automatizace procesů a výroby
- chytrá specializace a možnost napojení na velké mezinárodní platformy a zahraniční výzkum
- zaměření politik na úrovni ČR i EU k rozvoji nástrojů posilování konkurenceschopnosti podniků a ekonomiky Libereckého kraje
- využití možností smluvního výzkumu
- vícezdrojové financování vědy a výzkumu
- možnosti přeshraniční spolupráce malých a středních firem
- rozvoj místních specifických výrob ve vazbě na příslušné obory vzdělání
- prohlubující se liberalizace trhu práce, odstraňování bariér přeshraniční a mezinárodní mobility pracovních sil
- vznik nových oborů – nástup průmyslu 4.0 a Internetu věcí
- spolupráce institucí na trhu práce s ohledem na potřebu efektivní realizace aktivní politiky zaměstnanosti
- růst ekonomické aktivity u osob starších 60 let

HROZBY

- strukturální problémy v klíčových průmyslových odvětvích (automotive)
- konkurence pracovníků z jiných států s nižšími mzdovými nároky
- nevhodně nastavené legislativní podmínky pro podnikání (spin off firmy, vysoké školy...)
- rozvoj výzkumu zahraničních firem mimo Liberecký kraj
- vyšší atraktivita a konkurence jiných regionů v oblasti podnikání
- konkurence levných výrobků ze zahraničních trhů
- dlouhá doba realizace výsledků výzkumu v praxi
- pasivita společnosti vůči vzdělávání mládeže
- omezení možností finanční podpory ze strany Evropské unie
- hospodářská krize
- nedostatečně zavedené zásady a standardy kybernetické bezpečnosti, zejména v sektoru malého a středního podnikání
- jednostranné zaměření zaměstnanosti v Libereckém kraji na automotive
- odliv absolventů z vystudovaných oborů
- nárůst dluhů a dlouhodobé nezaměstnanosti (včetně sociálně – patologických jevů)
- nepřipravenost systému na výkyvy na trhu práce
- zvyšování minimální mzdy bez růstu kompenzačního příspěvku
- nedostatečná podpora adaptability a mobility pracovní síly ze strany státu i občanů
- negativní přístup zaměstnavatelů k rizikovým skupinám na trhu práce
- nesystémová spolupráce mezi rezorty
- častá změna politického / legislativního přístupu

SILNÉ STRÁNKY

- příznivé podmínky pro rozvoj cestovního ruchu (přírodní, kulturní, historické, sportovní)
- atraktivita a oblíbenost regionu pro domácí cestovní ruch a individuální rekreaci
- výhodné silniční spojení s Prahou jako důležitý faktor rozvoje cestovního ruchu
- výhodná poloha a dopravní dostupnost pro rozvoj přeshraničního cestovního ruchu (Dolní Slezsko, Sasko)
- pestrá nabídka pro cestovní ruch (široká škála služeb)
- hustá síť značených turistických tras, cyklotras a běžeckých tratí
- velký potenciál ubytovacích zařízení
- tradice sklářského průmyslu, řemesel a regionálních produktů využitelná pro cestovní ruch
- tvorba image kraje na šperkařství, bižuternictví a sklářství
- existence destinačních managementů a spolupráce subjektů na rozvoji cestovního ruchu
- existence infrastruktury pro sportovní aktivity
- aktivní činnost spolků a dobrovolníků v oblasti sportu
- zájem obyvatel a návštěvníků kraje o sport
- sportovní tradice kraje a pořádání sportovních akcí
- vysoká úspěšnost sportovců z Libereckého kraje na soutěžích
- přítomnost Technické univerzity v Liberci (sportovní obory)
- dobře fungující komerční sféra v oblasti sportu
- pestrá nabídka kulturních zařízení, institucí a spolků
- pořádání významných kulturních akcí
- spolupráce kulturních institucí s uměleckými školami
- aktivní činnost spolků a občanských sdružení v oblasti kultury a volnočasových aktivit

SLABÉ STRÁNKY

- špatný technický stav přístupových komunikací do některých středisek cestovního ruchu
- nevyvážená koncentrace cestovního ruchu (přetížení středisek, nedostatek parkování, nedostatečná veřejná doprava)
- velký negativní vliv sezónnosti na návštěvnost a rozsah nabízených služeb v cestovním ruchu
- nedostatek pracovníků v cestovním ruchu (kvalifikace, jazyková vybavenost)
- nízká a nerovnoměrná kvalita základních a nedostatek doplňkových služeb v cestovním ruchu
- nízká průměrná obsazenost ubytovacích kapacit v porovnání s celorepublikovým průměrem
- nedostatek ucelených produktů cestovního ruchu
- nedostatečná koordinace a spolupráce mezi subjekty komerční a veřejné sféry v cestovním ruchu
- neucelená a nejednotná prezentace subjektů Libereckého kraje v oblasti cestovního ruchu, nedostatečná prezentace v sousedních státech
- nedostatečný monitoring návštěvnosti
- cestovní ruch není prioritou pro samosprávu
- nedostatečná infrastruktura u některých druhů sportů
- špatný technický stav mnohých sportovních zařízení a jejich zastarávání
- nízká míra investic veřejného sektoru do vlastních sportovišť (školní tělocvičny a hřiště)

- finanční neschopnost některých majitelů sportovních zařízení postarat se o svůj majetek
- chybějící pasportizace sportovní infrastruktury a jejích rozvojových potřeb
- nízká informovanost veřejnosti o pořádaných akcích a všech sportovních aktivitách
- vysoký počet pořádaných sportovních akcí (tříštění zdrojů)
- nedostatečné financování trenérů a dobrovolníků, jejich vzdělávání a nízká prestiž
- nedostatek dobrovolníků, funkcionářů a rozhodčích
- chybějící podpora a osvěta všestranného sportování a obecných pohybových aktivit všech věkových kategorií
- nedostatečné a nevhodné využívání a rekonstrukce některých památek
- chybějící architektonická koncepce měst a obcí v kraji
- nevyhovující infrastruktura pro pořádání kulturních akcí a činnost spolků (spolkové domy a místnosti)
- nedostatečná infrastruktura u památkových objektů (parkoviště, příjezdové cesty, WC ...)
- nedostatečná komunikace mezi kulturními organizacemi (koordinace termínů ...)
- nedostatečná kvalifikace pracovníků v kultuře (finanční gramotnost, jazyková vybavenost ...)
- chybějící povědomí veřejnosti o lokalitách a stavu památek místního významu
- malá znalost regionální historie a kultury ze strany obyvatel kraje
- nedostatečně atraktivní propagace kultury na internetu a sociálních sítích

PŘÍLEŽITOSTI

- využití potenciálu méně zatížených, turisticky zajímavých území pro rozvoj cestovního ruchu
- využití mimosezónních období pro další rozvoj cestovního ruchu
- rozvoj bezmotorové a nízkoemisní dopravy v oblasti cestovního ruchu
- rozvoj měkké formy turistiky
- růst domácího cestovního ruchu
- využití moderních nástrojů a trendů v marketingu cestovního ruchu
- rozvoj chytrých technologií v oblasti cestovního ruchu
- propojování sportu s komerční sférou – možnost získání finančních prostředků od větších firem
- využívání volných kapacit sportovních a školských zařízení pro veřejnost
- využití dříve zajímavých, nevyužívaných míst pro kulturní akce
- možnost rozšiřování nabídky aktivit provozovaných v památkových objektech a kulturních zařízeních
- využití tradice, sousedské pospolitosti při pořádání kulturních akcí
- posilování vztahu obyvatelstva ke svému místu bydliště a regionu
- využití moderních technologií a přístupů při organizaci služeb v oblasti kultury a památkové péče
- rozvoj zážitků a interaktivních produktů v kultuře
- využití kulturních akcí a památkových objektů pro cestovní ruch

HROZBY

- pokles návštěvnosti (včetně přenocování) a atraktivity Libereckého kraje pro cestovní ruch z důvodu nedostatečné kvality služeb
- konkurence blízkých destinací za hranicemi kraje
- negativní vnímání cestovního ruchu místními obyvateli
- změna ekonomické, politické nebo bezpečnostní situace
- absence legislativní podpory cestovního ruchu a nevyjasněné kompetence v oblasti řízení cestovního ruchu
- nedostatečná ochrana historického, přírodního a kulturního potenciálu
- klimatická změna a výkyvy
- nedostatečná podpora sportu z národní úrovně (finanční, personální)
- absence řízení sportu prostřednictvím konkrétní celostátní koncepce

- konkurence virtuálního světa sportu
- roztržitěná, lobisticky zaměřená struktura řízení sportu
- malá priorita státu ve vnímání kultury jako důležité součásti života
- malá priorita vedení obcí v oblasti podpory kulturních akcí a provozu a údržby památek
- zhoršování technického stavu památkových a kulturních objektů
- legislativní změny v oblasti památkové péče – zejména rekodifikace stavebního práva

SILNÉ STRÁNKY

- hustá silniční a železniční síť
- kvalitní silniční spojení s Prahou (z centra kraje)
- dostatečné množství železničních hraničních spojení s Polskem a Německem
- kvalitní spojení Liberce a Jablonce nad Nisou
- koncepční řešení oprav silnic
- hustá síť cyklotras včetně cyklotras celostátního a mezinárodního významu
- existence specifického druhu dopravní infrastruktury a dopravních prostředků v kraji jako nadstandardu veřejné dopravy – lanové dráhy, cyklobusy, skibusy
- vysoký podíl využívání veřejné dopravy
- fungující systém dopravní obslužnosti, IDOL
- existence strategických dokumentů v oblasti veřejné hromadné dopravy
- vysoký podíl pokrytí území elektrickou sítí
- dostatečné zásobování území teplem
- kapacitní rezervy zemního plynu pro dodávky tepla
- soběstačnost kraje z hlediska zdrojů kvalitní pitné vody
- velký rozsah chráněných oblastí přirozené akumulace vod
- existence spalovny v Liberci

SLABÉ STRÁNKY

- zhoršená dopravní dostupnost Liberce z některých částí kraje
- špatné dopravní spojení do okolních regionů (Ústecký kraj, Královehradecký kraj)
- nerovnoměrná kvalita silniční a železniční infrastruktury
- špatný stav a nedostatečné parametry některých místních komunikací a silnic II. a III. třídy
- absence přímého železničního napojení na mezinárodní železniční koridory, budoucí vysokorychlostní síť a Prahu
- nekonkurenceschopnost železniční dopravy
- vysoké dopravní zatížení měst a obcí silniční dopravou, nedostatek obchvatů
- ochrana přírody a přírodní podmínky limitující rozvoj a údržbu dopravní infrastruktury
- přetížení silniční sítě nákladní dopravou
- chybějící logistická centra při hlavních silničních tazích
- chybějící odstavné plochy pro nákladní vozidla na silnicích I. tříd
- nesystémové řešení odstavných míst v obytných zónách
- chybějící parkovací místa u terminálů veřejné hromadné dopravy a ve střediscích cestovního ruchu
- vedení cyklotras a pěších tras po silnicích
- nedostatek cyklostezek a cyklistické infrastruktury v extravilánu i intravilánu měst a obcí
- nízké využití nemotorové dopravy / sdílených systémů
- nízká konkurenceschopnost (rychlost) veřejné dopravy vůči individuální dopravě
- nedostatečná dopravní obslužnost některých částí kraje
- nižší kvalita vozidel a zastávek veřejné hromadné dopravy a jejich bariérovost
- nedostatek provozního personálu veřejné dopravy (řidiči, strojvedoucí)
- chybějící krajská politika dopravy

- nevyjasněná situace v krajské koncepci letecké dopravy
- nevyhovující technologie soustav CZT, vysoké ztráty tepelné energie v rozvodech CZT
- velmi omezená výroba elektrické energie na území kraje, závislost na importu
- nízké využívání obnovitelných zdrojů
- nevyhovující stav veřejného osvětlení, zejména v menších obcích
- nedostatečná síť čerpacích stanic a plniček CNG a LPG a dobíjecích stanic pro elektromobilitu; neexistence plnicích stanic LNG
- vyšší podíl nezateplených domů v porovnání s průměrem ČR
- vysoký podíl chráněných území omezujících vyšší využití obnovitelných zdrojů energie (větrné elektrárny, vodní elektrárny,...)
- nedostatečná vodohospodářská infrastruktura v některých částech kraje
- nízký podíl obyvatel bydlících v domech napojených na veřejnou kanalizaci v porovnání s průměrem ČR
- nízký podíl obyvatel zásobovaných vodou z vodovodů v porovnání s průměrem ČR
- nízká úroveň povědomí obyvatelstva v oblasti nakládání s vodou
- vysoké ztráty vody v trubní síti při distribuci
- problematická likvidace kalů z čistíren odpadních vod
- významná kontaminace podzemních vod starými ekologickými zátěžemi, hnojivy ze zemědělství, odpadními látkami z průmyslu, atd.
- problémové pokrytí některých částí kraje mobilním signálem díky přírodním podmínkám
- omezené možnosti připojení k internetu ve venkovských oblastech
- nízké povědomí veřejnosti o kybernetické bezpečnosti
- rezervy v informačním a technologickém vybavení veřejné správy na všech úrovních a v jeho využívání

PŘÍLEŽITOSTI

- vedení železničního koridoru Praha – Wroclav přes Liberec, případně modernizace železničního koridoru Liberec – Mladá Boleslav - Praha
- nové trendy v dopravě (alternativní systémy, udržitelná mobilita, sdílení)
- rozvoj chytrých informačních technologií v oblasti dopravy a energetiky
- využití turistického potenciálu k rozvoji dopravní infrastruktury a obslužnosti
- propojitelnost všech druhů dopravy při projektování (plánování)
- rozvoj SMART city technologií
- využití potenciálu obnovitelných zdrojů

HROZBY

- nízká priorita státu pro rozvoj dopravní infrastruktury
- vysoká intenzita individuální automobilové dopravy vedoucí ke zhoršování dopravní obslužnosti a poklesu významu veřejné hromadné dopravy
- útlum rozvoje regionu odkládáním dostavby páteřních tras kraje a jeho napojení na mezinárodní dopravní síť
- vliv suburbanizace na kapacitu veřejné dopravy a dopravní infrastruktury
- legislativní překážky a politické vlivy
- negativní změny kvality a kvantity podzemních a povrchových vod v souvislosti s těžbou uhlí v dole Turów a s nevhodným hospodařením v krajině
- zhoršení jakosti povrchových a podzemních vod vlivem znečištění odpadními vodami
- situování větrných a fotovoltaických elektráren v území s negativním vlivem na krajinný ráz
- nedostatečná ochrana jímacích území zdrojů pitné vody

- zhoršení životního prostředí v kraji v důsledku chybějící technické infrastruktury
- snižování kvality centrálních systémů zásobování teplem v důsledku odpojování značného množství odběratelů

SILNÉ STRÁNKY

- mladší věková struktura v porovnání s ČR
- dobrá dostupnost zdravotní péče na většině území kraje a dostatečná kapacita zdravotnických zařízení ve většině oborů
- krajem garantovaná spolupráce páteřních nemocnic s akutní lůžkovou péčí
- specializovaná a vysoce specializovaná zdravotní péče soustředěná do vybraných center s nadregionálním významem
- vysoká úroveň přednemocniční neodkladné péče poskytované zdravotnickou záchrannou službou
- zavedený systém hodnocení kvality a bezpečí v páteřních nemocnicích
- existence vzdělávacích institucí pro nelékařská zdravotnická povolání
- koncepční řízení v oblasti veřejného zdraví a zdravotnictví a v oblasti sociálních služeb v kraji
- fungující komunikace s Všeobecnou zdravotní pojišťovnou a ostatními zdravotními pojišťovnami
- dostatečná síť škol a školských zařízení
- dostatečná oborová nabídka v kraji
- optimální dopravní dostupnost škol a školských zařízení
- existence iniciativ na podporu základních a středních škol v oblasti polytechnického vzdělávání – sdílené dílny
- existence Technické univerzity v Liberci
- rozvinutá infrastruktura neformálního vzdělávání
- dostupnost volnočasových aktivit
- dobře fungující místní akční plány a krajský akční plán vzdělávání
- mezinárodní a přeshraniční spolupráce v oblasti vzdělávání
- specializované střední a vysoké školství
- pestrá, kvalitní a stabilní síť sociálních služeb
- existující standardy sociálních služeb
- profesionalizace sociálních služeb
- prevence nežádoucích jevů ve společnosti
- fungující komunikace mezi subjekty působící v oblasti poskytování sociálních služeb
- silná vnitřní motivace a profesionalizace pracovníků a zájem o rozvoj sociální oblasti
- schopný a fungující integrovaný záchranný systém
- fungující spolupráce mezi jednotlivými složkami IZS a s obcemi
- příhraniční spolupráce nejen v rámci integrovaného záchranného systému
- aktivní činnost spolků a občanských sdružení v oblasti požární ochrany a bezpečnosti
- existence specializovaných vojenských posádek na území kraje
- koncepční řízení rozvoje informačního systému krizového řízení a integrovaného záchranného systému Libereckého kraje včetně systému prevence kriminality
- existující legislativa v oblasti bezpečnosti obyvatel

SLABÉ STRÁNKY

- nedostatek lékařů v některých oborech
- nerovnoměrné rozložení ordinací lékařů primární péče a některých ambulantních specialistů na území kraje
- nedostatek ošetrovatelského personálu v některých nemocnicích
- rezervy v infrastruktuře a vybavení (nemocnice, záchranná služba)
- rozdílná struktura zřizovatelů/zakladatelů nemocnic
- průměrný až podprůměrný zdravotní stav obyvatel (související se životním stylem) s regionálními rozdíly
- nízká sociální a zdravotní gramotnost
- zneužívání a nadužívání zdravotních služeb
- nedostatečná informovanost pacientů a pečujících (služby zdravotně-sociální)
- nedostatečná provázanost zdravotních, sociálních a návazných služeb
- nedostatečné pokrytí kraje službou domácí paliativní péče
- nižší úroveň vzdělanosti oproti průměru ČR
- nedostatek pedagogických pracovníků
- nedostatečná podpora žáků k motivaci k podnikání, kreativitě a kritickému myšlení
- nevyrovnaná úroveň škol – neefektivní formy výuky
- nedostatečná vybavenost škol a školských zařízení pomůckami
- rezervy ve spolupráci TUL s podnikatelským sektorem v oblasti výzkumu
- malý zájem o studium technických oborů
- nízká personální kapacita psychologických poraden, speciálně pedagogických center a školních poradenských pracovišť vzhledem k rostoucímu množství dětí se speciálními vzdělávacími potřebami a jejich nesystémová podpora
- nedostatečná práce s talentovanými a nadanými dětmi
- nepřehlednost systému dalšího vzdělávání a celoživotního učení (rekvalifikace, kurzy, zvyšování kvalifikace pedagogů)
- nevyužití maximálních možností Centra vzdělanosti Libereckého kraje
- nedostatečné kapacity pro volnočasové a zájmové aktivity a infrastrukturu
- nedostatečné kariérové poradenství ve školských zařízeních
- problém nedokončení základní či střední školy
- náročný proces zápisu nového oboru
- nepružnost základní sítě sociálních služeb
- nedostatek alternativ k ústavní péči
- nedostatek navazujících služeb a zařízení pro osoby na pomezí zdravotní a sociální péče
- nedostatek některých služeb a zařízení sociální péče (duševní onemocnění, alkoholismus, demence, nízkopříjmoví klienti...)
- nedostatečná propagace, prestiž a sebe prezentace sociálních služeb a pracovníků
- nedostatečná dobrovolnická síť a osvěta o dobrovolnictví
- nedostatečná podpora pečujících (v rodinách)
- nedostatek kvalifikovaného personálu a specialistů v některých oborech
- nedostatečné povědomí uživatelů o sociálních službách
- nízké povědomí o možnostech poskytování sociálních služeb cizincům
- nedostatečná informovanost o bezbariérovém přístupu
- nedostatečná meziresortní spolupráce – sociální služby, zdravotnictví a školství
- nejistý systém dlouhodobého vícezdrojového financování sociálních služeb
- nedostatečná finanční spoluúčast na financování sociálních služeb, zejména u malých obcí
- rozdílná kvalita, koordinace a komunikace v rámci komunitního plánování v obcích
- nedostatek dostupného bydlení, sociální bydlení
- přírodní podmínky kraje snižující jeho prostupnost – komplikace pro integrovaný záchranný systém a komunikaci

- příhraniční poloha a turistická atraktivita kraje zvyšující jeho atraktivitu pro kriminální činnost
- nejednotnost informačních systémů složek IZS, technologií a jejich propojenost
- špatné pokrytí kraje a klíčových tras kamerovým systémem, nedostatečné vzájemné propojení jednotlivých kamerových systémů a využívání pokročilých funkcí kamerových systémů
- existence ekologických zátěží a rizikových podniků
- existence sociálně vyloučených lokalit
- chybí systém pro začlenění zahraničních pracovníků do života místních komunit
- nedostatek kvalifikovaných pracovníků působících v oblasti ochrany majetku a obyvatel
- vysoká míra kriminality
- nedostatečný počet policistů
- nedostatečné vzdělávání obyvatelstva v oblasti bezpečnosti
- nedostatečná pozornost obcí věnovaná přípravě na mimořádné a krizové situace
- nízká bezpečnost ve veřejných budovách (ochrana měkkých cílů)
- rezervy ve vybavení jednotek dobrovolných hasičů

PŘÍLEŽITOSTI

- využití nových technologií a efektivnější využití dat, elektronizace zdravotnictví
- využití reformy psychiatrické péče ke zlepšení péče o duševně nemocné
- rozvoj alternativních a inovativních přístupů ve vzdělávání
- účelné využití dostupných podpůrných opatření (asistent pedagoga, překladatel, adaptační koordinátor)
- využití stávající infrastruktury pro celoživotní vzdělávání (např. Planetárium, Science Centre, Galerie, Muzeum ...)
- potenciál Technické univerzity v Liberci
- rozvoj místních specifických výrob ve vazbě na příslušné obory vzdělání
- rostoucí vnější tlak na efektivitu vzdělávací soustavy s ohledem na vynakládané veřejné prostředky
- jednoduchý systém rozdělování prostředků ze strany státu do oblasti vzdělávání (šablony)
- možnosti využívání inovativních forem výuky
- rozvoj sociálního podnikání
- využití schopností a zkušeností aktivních seniorů
- využití obcí s rozšířenou působností a dalších existujících struktur a pro komunikaci poskytovatelů sociálních služeb s obcemi, rozvoj komunitního plánování na celém území ORP
- novela insolvenčního zákona
- spolupráce poskytovatelů sociálních služeb s trhem práce a zaměstnavateli (pobídky pro zaměstnavatele)
- úzká spolupráce obcí a kraje při plánování sociálních služeb
- možnost využívání svépomocných skupin s podporou obcí
- využití moderních a inovativních řešení a technologií v oblasti bezpečnosti a prevence kriminality
- zapojení do projektů přeshraniční spolupráce v rámci krizového a havarijního plánování

HROZBY

- zvětšování disproporce v rozmístění ordinací lékařů primární péče a některých ambulantních specialistů v rámci kraje v důsledku nedostatku lékařů
- klesající dostupnost zdravotních služeb v souvislosti s měnící se věkovou strukturou obyvatel
- omezení lůžkové kapacity některých oborů v důsledku nedostatku lékařů či ošetřovatelského personálu
- zvyšování nákladů na financování zdravotních a sociálních služeb a tlaku na jejich kapacitu v důsledku demografického vývoje

- odchod kvalifikovaných lékařů a sester do zahraničí
- nárůst civilizačních neinfekčních i infekčních onemocnění z důvodu stárnutí populace, odmítání očkování, migrace apod.
- narůstající neopodstatněná administrativní zátěž zdravotníků
- chybějící celostátní koncepce zdravotnictví a definování parametrů pro tvorbu sítě zdravotních služeb
- prodlužování naplňování reformy psychiatrické péče
- chybějící možnosti spolufinancování zdravotní péče ze strany pacientů
- neefektivní systém postgraduálního vzdělávání lékařů
- neefektivní komunikace se zdravotními pojišťovnami
- privatizace lukrativních oborů v regionu privátními subjekty
- riziko ekonomické recese a poklesu úhrad
- systém nerovných úhrad zdravotní péče
- restrukturalizace akutní péče v regionu (úhrady za zrušenou péči nebudou přerozděleny do nemocnic, které péči přebírají)
- vysoké provozní dotace do nemocnic v jiných krajích zvyšující tlak na růst mezd
- zvyšující se věkový průměr pedagogických pracovníků a jejich vyhoření - nedostatek kvalifikovaných pedagogických pracovníků
- nedostatečná příprava pedagogických pracovníků na práci s heterogenní skupinou žáků a studentů
- zastarávání systému výuky a přípravy pedagogů
- zvýšená administrativní náročnost spojená s poskytováním podpůrných opatření
- snižující se požadavky na žáky a studenty
- snižující se prestiž povolání „učitele“ a jejich finanční ohodnocení
- výkyvy v demografickém vývoji
- dlouhodobý proces stárnutí obyvatelstva
- negativní změny životního stylu, zejména u mládeže
- zvyšující se počet dětí se speciálními vzdělávacími potřebami
- nedostatečný zájem o obory vzdělání s výučním listem ukončené závěrečnou zkouškou a zvyšování nedostatku řemeslníků a kvalifikovaných technických odborníků
- rostoucí počet sociálně vyloučených osob a lokalit (růst chudoby a dlouhodobé nezaměstnanosti)
- dluhová problematika, exekuce
- legislativní bariéry (pro využívání dobrovolníků, zákonné omezení výše plateb od klientů, dluhové poradenství, příspěvek na péči...)
- nedostatečná podpora sociálního bydlení ze strany veřejné správy (neexistence zákona o sociálním bydlení)
- nadměrná administrativní zátěž a velká chybovost ve vykazování sociálních služeb
- růst počtu seniorů s potřebou péče
- nestabilní a nekontinuální systém financování sociálních služeb
- poskytování nekvalitních sociálních služeb, případně neregistrovaných služeb vydávajících se za sociální služby
- psychická náročnost sociální práce
- nepružnost sociálních služeb při přizpůsobování se měnícím se potřebám v území
- odliv kvalifikovaného personálu ze sociálních služeb do jiných oblastí ekonomiky
- nárůst klientely ve službách v sociální oblasti v souvislosti se zvýšením míry nezaměstnanosti
- trvalá existence kriminálních a patologických jevů
- příchod nových pracovníků snižujících sounáležitost obyvatel s územím
- růst kyberkriminality
- klimatické změny a výkyvy
- ekonomická krize a nárůst nezaměstnanosti
- nízký zájem občanů a zaměstnavatelů o dobrovolnou činnost
- (nedostatečná motivace v legislativě)

SILNÉ STRÁNKY

- rozmanité přírodní podmínky pro rozvoj území
- výhodná centrální poloha ve středoevropském kontextu, hraniční oblast s Polskem a Německem, vysoký potenciál přeshraniční spolupráce
- aktivní zapojení veřejné správy do různých forem vzájemné spolupráce a s podnikatelskými a neziskovými subjekty a vysokými školami
- fungující spolupráce kraje s územními partnery, s ostatními kraji i spolupráce přeshraniční
- pořizování, realizace a pravidelná aktualizace krajských koncepčních dokumentů
- zájem samospráv a neziskových organizací o uplatňování principů udržitelného rozvoje na místní úrovni (místní Agenda 21)
- působnost Euroregionu Nisa a Evropského sdružení pro územní spolupráci NOVUM, s r. o. na území kraje
- fungující oborové neziskové organizace
- fungující zastoupení Libereckého kraje v Bruselu
- výhodná poloha aglomerace Liberec-Jablonec nad Nisou ve vztahu k Praze, Polsku a Německu
- dobrá dopravní dostupnost měst a prostupnost v Libereckém kraji (mimo východní části kraje)
- kvalitní životní prostředí a zachovalá krajina v okolí měst
- dostatek ploch zeleně ve městech
- existence rozvojových ploch – průmyslové zóny, greenfields, brownfields ve městech
- občanská vybavenost nadmístního významu, vč. veřejné infrastruktury a nabídky volnočasových aktivit ve městech
- vysoká poptávka po bydlení, především v zázemí větších měst
- nižší nezaměstnanost a dostatek pracovních příležitostí ve městech
- vyšší zastoupení neziskových organizací ve městech
- fungující veřejná hromadná doprava ve městech
- sociální soudržnost obyvatel a fungující spolková činnost ve venkovských oblastech
- čisté a zdravé přírodní prostředí a přírodní krajina ve venkovských oblastech
- venkovské oblasti jsou atraktivním územím pro cestovní ruch

SLABÉ STRÁNKY

- nadměrná administrativní zátěž při komunikaci s veřejnou správou a poskytovateli dotací
- nedostatečné pokrytí území kraje digitálními územními plány ve strojově čitelném formátu a strategickými dokumenty obcí
- nedostatečná vybavenost obecních úřadů (personální i materiální) v malých obcích
- nedostatečné povědomí o fungování strategického a územního plánování ze strany laické veřejnosti
- nedostatečné využití rozvojových dokumentů
- nedostatečná mezirezortní spolupráce a sdílení dobrých praxí a problémů mezi obcemi
- nepřehlednost a složitost poskytovaných informací veřejné správy
- rezervy v kvalitaci a kompetencích zástupců veřejné správy
- nedostatek kvalitních lidských zdrojů ve veřejné správě a značný úbytek pracovníků směrem k soukromému sektoru
- chybí krajský soud

- zanedbaná dopravní i technická infrastruktura ve městech
- specifické sociální problémy ve městech (kriminalita, sociálně vyloučené lokality a vysoké zadlužení jejich obyvatel)
- nekoncepční řízení rozvoje měst a bydlení ve městech
- vylidňování malých a středních měst a center velkých měst
- nedostatek ploch určených pro výstavbu pro bydlení ve městech
- nedostatek sociálního bydlení ve městech
- špatná dostupnost kvalitního městského bydlení
- nedostatečná péče o veřejná prostranství ve městech
- vysoký podíl staveb v záplavových územích
- pasivita občanů ve velkých městech k účasti na veřejném životě
- slabý ekonomický potenciál venkovských oblastí (podnikatelské příležitosti, pracovní místa)
- vysoké náklady na rozvoj i správu venkovského území z důvodu velké rozdrobenosti sídel (dopravní a technická infrastruktura, občanská vybavenost)
- nedostatečná dopravní obslužnost
- nedostatečná dopravní a technická infrastruktura ve venkovských oblastech
- nedostatečná občanská vybavenost a služby ve venkovských oblastech
- nedostatečná péče o veřejná prostranství a budovy ve venkovských oblastech
- výstavba satelitních sídel – chybějící sounáležitost s územím
- nedostatečné pokrytí venkovského území připojením k internetu
- existence hospodářsky a sociálně ohrožených území
- nezájem obyvatel o dění v obci a aktivní politickou účast ve vedení obce

PŘÍLEŽITOSTI

- využívání chytrých řešení ve veřejné správě
- občanská participace na rozvoji měst, obcí a kraje
- propojování strategického a územního plánování
- partnerství veřejného a soukromého sektoru
- potenciál nových směrů ve vedení obcí
- zapojení měst a obcí do Národní sítě zdravých měst a místní Agendy 21
- elektronizace veřejné správy – urychlení některých agend, transparentnost
- umístění ústředních orgánů či jejich poboček v kraji
- možnosti využití příměstské rekreace
- využití potenciálu přeshraniční spolupráce
- využití možností komunitních center
- sociální podnikání
- sdílení informací a dobré praxe
- spolupráce mezi městy v rámci kraje
- stabilizace venkovského obyvatelstva, růst kvality a dostupnosti bydlení na venkově
- potenciál využití bývalého vojenského prostoru Ralsko
- využití nových možností v oblasti veřejných služeb (včetně chytrých řešení)

HROZBY

- nízké rozpočty obcí omezující možnost získání dotací z důvodu neschopnosti zajistit finanční spoluúčasť obcí na projektech z vlastních zdrojů
- nejistota financování projektů v dalším plánovacím období EU
- změny v legislativním prostředí ohrožující finanční stabilitu obcí a výkon veřejné správy
- deformace strategického plánování pro účely čerpání dotací
- zdoluhavý proces pořizování územních plánů
- vyčlenění územního plánování ze spojeného modelu veřejné správy, a tím snížení provázanosti územního a strategického plánování
- negativní změny mezinárodní situace
- odpor obyvatel ke změnám
- upřednostňování politických, osobních a skupinových zájmů před odborným a veřejným zájmem
- narušení dlouhodobého plánování změnami ve vedení obcí
- chybějící kompetenční dovednosti zástupců veřejné správy
- zhoršení podmínek pro fungování neziskového sektoru
- zneužívání neziskového sektoru pro osobní zájmy
- nadměrná a nekoordinovaná digitalizace veřejné správy (slabá role státu)
- živelná výstavba okolo měst
- negativní vliv sociálně vyloučených lokalit a ubytoven
- nepřiměřený urbanistický rozvoj
- nerespektování specifík venkova
- vylidňování venkova
- přibývání sociálně slabých obyvatel na venkově
- ovlivnitelnost politického rozhodování v menších obcích
- negativní změny v rozpočtovém určení daní
- slučování malých obcí (ztráta identity)

SILNÉ STRÁNKY

- hodnotné krajinné a přírodní prostředí, relativně zachovalý krajinný ráz
- pestrost zastoupených krajinných typů (roviny, hory, vodní plochy, skalní města, krasové tvary ...)
- vysoká biodiverzita na velké části kraje
- území bohaté na přírodní zdroje (voda, půda, biomasa...)
- významné zdroje nerostných surovin, včetně surovin nadregionálního významu (uran, stavební suroviny)
- velká rozloha chráněných území
- vysoký podíl lesních ploch
- velký rozsah chráněných oblastí přirozené akumulace vod
- hustá síť vodních toků
- příznivý stav kvality ovzduší
- snižující se množství vznikajících odpadů a dobrá úroveň jejich třídění
- existence klíčového zařízení pro koncové nakládání se směsnými komunálními odpady (zařízení na energetické využívání odpadů)
- rozvinutý systém environmentální výchovy, vzdělávání a osvěty
- fungující komunikace mezi subjekty v oblasti životního prostředí
- významné zastoupení nestátních neziskových organizací působících v oblasti životního prostředí
- funkční koncepční řízení a stanovení cílů v oblasti životního prostředí
- pestré klimatické, půdní a produkční podmínky umožňující různorodost zemědělského hospodaření

SLABÉ STRÁNKY

- přítomnost rozsáhlých území se starými ekologickými zátěžemi
- velký rozsah a počet nefunkčních a nevyužívaných ploch a objektů (brownfields) postižených starými ekologickými zátěžemi, jejich obtížná revitalizace a nízké využití
- existence území poškozeného dřívější těžbou uranu
- rostoucí zatížení hlukem, především v blízkosti významných dopravních tahů
- světelné znečištění v okolí velkých měst a ze sousedních zahraničních zdrojů
- narušená biodiverzita a ekologická stabilita v některých oblastech kraje, značné rozšíření invazních druhů rostlin
- nepříznivý stav lesních ekosystémů (druhovátá a věková skladba)
- velká vlastnická roztržičnost lesů
- vysoké stavy spárkaté zvěře
- problém s likvidací některých druhů odpadů (kaly z ČOV, zdravotnický odpad, zbytky jídel ...)
- existence nelegálních skládek
- slabé využití tříděných odpadů, převažující skládkování v kraji
- nízká míra znalostí obyvatel o předcházení vzniku odpadů a zodpovědné spotřebě
- omezující podmínky pro rozvoj zemědělského hospodaření (chráněná území, vysoká lesnatost, klimatické podmínky a členitost ...)
- nevyužitý potenciál pro využívání místních zdrojů

- lokálně nevhodný způsob hospodaření mající vliv na zanedbanost travních porostů a zatravněné orné půdy
- snižování úrodnosti a retenční schopnosti půdy
- přeregulovanost a vysoké administrativní nároky při kontrolách zemědělců
- nepříznivé nastavení podmínek pro zemědělskou malovýrobu

PŘÍLEŽITOSTI

- legislativní velkoplošná ochrana nejvýznamnějších vodních zdrojů a území v oblasti ochrany přírody
- rozvoj technologií šetrných k životnímu prostředí a veřejnému zdraví
- využívání přírodně-šetrných zateplovacích systémů
- těžba strategických surovin (uran) šetrným způsobem
- využití potenciálu opuštěných těžeben pro cestovní ruch
- zaměření environmentální výchovy na ochotu obyvatel jednat ve prospěch životního prostředí
- rozvoj nových technologií pro zpracování odpadů
- přiblížení se konceptu oběhového hospodářství (odpady jako zdroje)
- využití potenciálu rozvoje ekologického zemědělství
- využití potenciálu rozvoje mimoprodukční funkce zemědělství
- vzrůstající zájem o místní produkty
- předcházení změně klimatu, zadržování vody v krajině i zastavěných územích

HROZBY

- nekoordinovaný rozvoj stavební činnosti na úkor zemědělské a lesní půdy, výrazné ubývání volné krajiny na úkor zástavby
- fragmentace krajiny liniovými stavbami, likvidace vazeb a možností migrace v krajině
- rostoucí tlak na rekreační a sportovní využití volné přírody
- pokračující trend nedostatečné péče o kulturní krajinu
- nehospodárné využívání přírodního a nerostného bohatství
- nedostatek stavebních surovin z důvodu zdoluhavého a problematického procesu otvírání nových těžebních lokalit
- obnovení těžby uranu technologií nešetrnou k životnímu prostředí
- snižování zásob podzemní vody vlivem nešetrného rozšiřování těžby
- trvající hrozby způsobené vlivem zahraničních zdrojů (těžba uhlí a elektrárna Turów)
- tlak konzumní společnosti na zvyšující se spotřebu a tím na produkci odpadů
- vysoké nároky na využívání vodních zdrojů
- zvýšený výskyt extrémních klimatických jevů (sucho, povodně...)
- nedostatečná protipovodňová opatření
- ohrožení lesů (kůrovec)
- zvyšování koncentrace škodlivých látek (kadmium, benzoapyren, azbest ...)
- nenastavení nebo nedodržování podmínek pro nakládání s prašnými surovinami
- zhoršení životního prostředí v kraji v důsledku chybějící technické infrastruktury
- špatný trend zemědělského hospodaření – meliorace, chemizace (vedoucí k degradaci půdy, snižování biodiverzity ...)
- negativní postoj obyvatel k zápachu ze zemědělství
- dopady změny klimatu na život obyvatel a krajinu

NÁVRHOVÁ ČÁST | 4.

VICE PRO LIBERECKÝ KRAJ

ideální stav v Libereckém kraji v roce 2027

Liberecký kraj se jako soudržná společnost vzdělaných, odpovědných, kreativních a aktivních lidí úspěšně adaptuje na globální změny a trendy.

Prosperující ekonomika, chytrá infrastruktura, otevřená veřejná správa a zároveň respekt k přírodním a územním podmínkám pomáhají stírat ekonomické a sociální nerovnosti a společně vytvářejí z Libereckého kraje atraktivní místo pro život.

STRATEGICKÉ CÍLE

PROSPERUJÍCÍ KRAJ

ATRAKTIVNÍ KRAJ

PROPOJENÝ KRAJ

PEČUJÍCÍ KRAJ

SPOLUPRACUJÍCÍ KRAJ

ZELENÝ KRAJ

SPECIFICKÉ CÍLE

17 specifických cílů

Vymezené tematické oblasti v rámci jednotlivých strategických cílů, pro každou z nich je definována vlastní vize, tedy ideální stav v roce 2027.

OPATŘENÍ

51 opatření

Skupina aktivit se stejným nebo podobným zaměřením.

Každé opatření je doplněno vazbou na ostatní opatření Strategie a sadou indikátorů, které umožňují sledování změn, které dané opatření přináší.

AKTIVITY

511 aktivit

Konkrétní činnosti, akce nebo záměry, které vedou k dosažení cílů a tím k naplnění vize.

4.2

STRUKTURA STRATEGICKÝCH A SPECIFICKÝCH CÍLŮ

A PROSPERUJÍCÍ KRAJ	PRUŽNĚ REAGUJÍCÍ PRACOVNÍ TRH A1 A1.1 Zaměstnanost	KONKURENCESCHOPNÉ PODNIKÁNÍ, VÝZKUM, VÝVOJ A INOVACE A2 A2.1 Podnikání A2.2 Výzkum a vývoj A2.3 Inovační prostředí
B ATRAKTIVNÍ KRAJ	CESTOVNÍ RUCH JAKO DŮLEŽITÁ SOUČÁST HOSPODÁŘSTVÍ B1 B1.1 Služby a infrastruktura cestovního ruchu B1.2 Řízení a propagace cestovního ruchu B1.3 Lidé v cestovním ruchu	SPORT PRO KAŽDÉHO B2 B2.1 Sportovní infrastruktura B2.2 Systém a organizace sportu B2.3 Sportovní akce
C PROPOJENÝ KRAJ	SPOLEHLIVÁ DOPRAVA C1 C1.1 Silniční doprava C1.2 Drážní doprava C1.3 Ostatní druhy dopravy C1.4 Dopravní obslužnost C1.5 Řízení a propojování dopravy	CHYTRÉ SÍTĚ C2 C2.1 Energetika C2.2 Vodní hospodářství C2.3 Informační a komunikační technologie
D PEČUJÍCÍ KRAJ	VZDĚLÁVÁNÍ PRO BUDOUCNOST D1 D1.1 Zaměstnanci ve vzdělávání D1.2 Rovné příležitosti ke vzdělávání D1.3 Infrastruktura a vybavení vzdělávacích zařízení D1.4 Kvalita a efektivita vzdělávání	ZODPOVĚDNÁ PÉČE O ZDRAVÍ D2 D2.1 Prevence a péče o zdraví D2.2 Lidé ve zdravotnictví D2.3 Síť zdravotních služeb D2.4 Řízení zdravotních služeb
E SPOUPRACUJÍCÍ KRAJ	OTEVŘENÁ SPRÁVA A ROZVOJ ÚZEMÍ E1 E1.1 Všestranná spolupráce E1.2 Vyvážený rozvoj území E1.3 Chytrá správa území E1.4 Občanská společnost	MĚSTA PRO ŽIVOT E2 E2.1 Bydlení E2.2 Prostředí ve městech E2.3 Rozvoj měst a veřejné služby
F ZELENÝ KRAJ	ZDRAVÉ ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ F1 F1.1 Předcházení dopadů lidské činnosti na životní prostředí F1.2 Řešení negativních vlivů na životní prostředí	RESPEKTOVANÁ PŘÍRODA A KRAJINA F2 F2.1 Péče o krajinu a její využívání

ŽIVÁ KULTURA A KULTURNÍ DĚDICTVÍ B3

B3.1 Kultura

B3.2 Kulturní dědictví

VSTŘÍCNÉ A DOSTUPNÉ SLUŽBY V SOCIÁLNÍ OBLASTI D3

D3.1 Uživatelé služeb v sociální oblasti

D3.2 Poskytovatelé služeb v sociální oblasti

D3.3 Síť sociálních služeb

D3.4 Řízení sociálních služeb

D3.5 Systém sociální ochrany a podpory

BEZPEČNÉ MÍSTO PRO ŽIVOT D4

D4.1 Kriminální a patologické jevy

D4.2 Krizové řízení

D4.3 Přípravenost obyvatel na mimořádné a krizové situace

SEBEVĚDOMÝ VENKOV E3

E3.1 Veřejná infrastruktura a služby na venkově

E3.2 Lidé na venkově

E3.3 Správa venkovského území

ŠETRNÉ ZEMĚDĚLSTVÍ A LESNÍ HOSPODÁŘSTVÍ F3

F3.1 Zemědělství

F3.2 Hospodaření v lesích

PROSPERUJÍCÍ
KRAJ | A

A1 PRUŽNĚ REAGUJÍCÍ PRACOVNÍ TRH

VIZE

Liberecký kraj je atraktivním a vstřícným místem pro zaměstnavatele, kde je zavedený funkční systém spolupráce aktérů trhu práce, včetně koordinace nástrojů podpory pro obyvatele kraje, zaměstnavatele a další subjekty.

Otázce zaměstnanosti je věnována patřičná koordinovaná pozornost, která umožňuje větší pružnost na straně nabídky i poptávky a napomáhá tak k zapojení specifických skupin osob na trhu práce.

A1.1 ZAMĚSTNANOST

AKTIVITY

A1.1a.	Podpora mobility a flexibility pracovních sil
A1.1b.	Podpora zaměstnatelnosti, rovného přístupu a různých forem zaměstnanosti ohrožených skupin obyvatel a osob vedoucích rizikový způsob života (osoby se zdravotním postižením, senioři, ženy po mateřské dovolené, národnostní menšiny a cizinci ...), včetně zvyšování informovanosti zaměstnavatelů
A1.1c.	Rozvoj partnerství subjektů na trhu práce s cílem zajistit pružnou reakci na aktuální potřeby trhu práce
A1.1d.	Rozvoj spolupráce mezi školami a zaměstnavateli při zajišťování odborné přípravy žáků, studentů a pedagogů (praxe, stáže ...)
A1.1e.	Podpora aktivit vedoucích ke sladování rodinného a pracovního života včetně aktivit vedoucích k prosazování rovného přístupu k zaměstnávání žen a mužů
A1.1f.	Zavádění flexibilních forem organizace práce a odměňování (sdílená pracovní místa, zkrácené úvazky, flexibilní pracovní doba ...)
A1.1g.	Zvyšování informovanosti o nabídce zaměstnání
A1.1h.	Podpora kariérového poradenství na školách a poradenských a podpůrných programů vedoucích k uplatnění na trhu práce
A1.1i.	Příprava, tvorba a realizace vzdělávacích programů dalšího vzdělávání, včetně spolupráce mezi zaměstnavateli a poskytovateli dalšího vzdělávání
A1.1j.	Rozšíření a udržení nabídky rekvalifikačních programů
A1.1k.	Podpora získávání pracovních zkušeností a návyků u osob nezaměstnatelných a nezaměstnaných (veřejně prospěšné práce, společensky účelná pracovní místa, pracovní trénink, praxe, stáže ...)
A1.1l.	Zlepšování kvality pracovního prostředí
A1.1m.	Rozvoj kvalitní infrastruktury pro realizaci odborného vzdělávání a dalších aktivit souvisejících s odbornou přípravou žáků, studentů a pedagogů

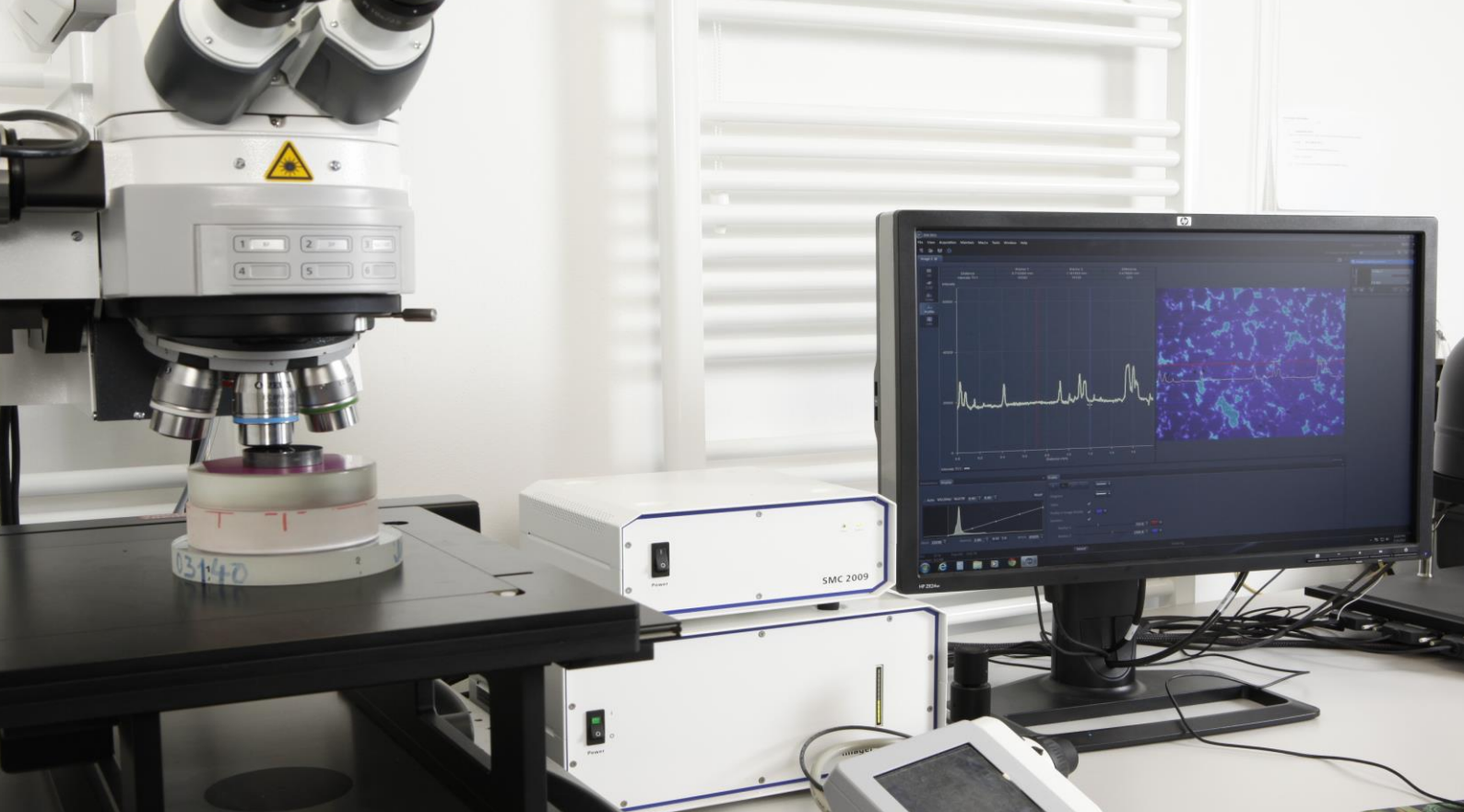
INDIKÁTORY

čísla indikátorů z přílohy č.3 vztahujících se k opatření

1, 2, 3, 4

VAZBA NA OSTATNÍ OPATŘENÍ

D1, D3

A2 KONKURENCESCHOPNÉ PODNIKÁNÍ, VÝZKUM, VÝVOJ A INOVACE

VIZE

Liberecký kraj je otevřeným a atraktivním podnikatelským prostředím s dostatkem kvalifikovaných, schopných a kreativních lidí rozvíjejících konkurenceschopné podnikání a inovace, výzkum a vývoj.

Hospodářství v kraji se opírá o kreativní inovativní firmy a instituce schopné obstát na globálním trhu v oblasti vědy a výzkumu a zároveň využívá i potenciál tradičních oborů.

Výzkum a vývoj jsou založeny na vzájemné spolupráci firem a institucí, vycházejí z reálných potřeb a jejich výsledky jsou uplatňovány v praxi.

A2.1 PODNIKÁNÍ

AKTIVITY

A2.1a.	Podpora aktivit zvyšujících investiční atraktivitu kraje pro rozvoj oborů s vyšší přidanou hodnotou
A2.1b.	Rozvoj stávajících i nových nástrojů podpory začínajících podnikatelů a firem v raném stádiu vývoje
A2.1c.	Vytváření podmínek pro posílení provázanosti podnikatelských aktivit a propojování podnikatelských subjektů
A2.1d.	Podpora začleňování místních firem do oborových klastrů s účastí výzkumných institucí
A2.1e.	Podpora exportních aktivit podniků, zapojování do mezinárodních sítí spolupráce a mezinárodních projektů
A2.1f.	Podpora regionálních produktů, tradičních výrob a řemesel, lokální spotřeby a místních spotřebitelských řetězců
A2.1g.	Podpora podnikání v hospodářsky slabých oblastech kraje
A2.1h.	Podpora rozvoje sociálního podnikání
A2.1i.	Rozvoj otevřených poradenských služeb pro podnikatele
A2.1j.	Podpora aktivit vedoucích k prohloubení společenské a environmentální odpovědnosti firem
A2.1k.	Využití marketingových nástrojů pro propagaci regionu a podnikatelských aktivit v regionu
A2.1l.	Zvyšování zájmu o podnikání a popularizace podnikatelských úspěchů
A2.1m.	Podpora využívání znalostí a dovedností v oblasti užitého a průmyslového designu
A2.1n.	Monitoring nevyužívaných průmyslových ploch a objektů (brownfields) a podpora jejich využití pro podnikání
A2.1o.	Vytváření infrastruktury pro digitalizaci a úložiště dat
A2.1p.	Vzdělávání podniků v tématech digitalizace, digitální transformace a nových technologií
A2.1q.	Snižování administrativní zátěže pro podnikání

INDIKÁTORY

číslo indikátorů z přílohy č.3 vztahujících se k opatření

5, 6, 7, 8, 9, 10, 11

VAZBA NA OSTATNÍ OPATŘENÍ

B1, B3, C2, D3 E1, F1, F3

A2.2 VÝZKUM A VÝVOJ

AKTIVITY

A2.2a.	Zvyšování kvality podpůrné infrastruktury a materiální vybavenosti výzkumných organizací
A2.2b.	Podpora vzniku a působení firemních výzkumných a vývojových center
A2.2c.	Vytváření sdílené infrastruktury pro potřeby výzkumu a vývoje
A2.2d.	Podpora uplatňování výsledků výzkumu a vývoje v praxi
A2.2e.	Podpora aktivit k posilování spolupráce a funkčního propojování výzkumu a vývoje s podnikatelskou sférou
A2.2f.	Propagace a popularizace výsledků výzkumu a vývoje na národní i mezinárodní úrovni
A2.2g.	Podpora využívání ochrany výsledků výzkumu a vývoje
A2.2h.	Rozvoj mezinárodní mobility studentů a vědeckých pracovníků
A2.2i.	Podpora nástrojů pro přilákání, rozvoj a udržení špičkových vědců a studentů
A2.2j.	Zvyšování kvalifikace pracovníků výzkumu a vývoje
A2.2k.	Podpora zapojení regionálních výzkumných týmů do národních a mezinárodních projektů
A2.2l.	Zaměřování aktivit na strategické směry výzkumu a vývoje na národní a mezinárodní úrovni, excelence výzkumu

INDIKÁTORY čísla indikátorů z přílohy č.3 vztahujících se k opatření

12, 13, 14

VAZBA NA OSTATNÍ OPATŘENÍ

A2, D1, D2

A2.3 INOVAČNÍ PROSTŘEDÍ

AKTIVITY

A2.3a.	Podpora působení a rozvoje infrastruktury pro vývoj a výrobu prototypů, aplikací a realizaci nápadů
A2.3b.	Podpora zavádění inovací výrobků, služeb, technologií, strojů a přístrojů do výroby
A2.3c.	Rozvoj nástrojů pro podporu inovačních aktivit podnikatelů a aktivit výzkumu a vývoje
A2.3d.	Propagace inovačních procesů a jejich výsledků
A2.3e.	Partnerská spolupráce aktérů tvořících inovační a podnikatelské prostředí
A2.3f.	Podpora činnosti klastrů a technologických platforem
A2.3g.	Zavádění nástrojů realizace konceptu inteligentní specializace v regionu
A2.3h.	Výchova nositelů inovačního know-how, rozvoj nástrojů výchovy talentů a jejich získávání z prostředí mimo kraj

INDIKÁTORY

čísla indikátorů z přílohy č.3 vztahujících se k opatření

15

VAZBA NA OSTATNÍ OPATŘENÍ

A2, D1, D2

ATRAKTIVNÍ
KRAJ | B

B1 CESTOVNÍ RUCH JAKO DŮLEŽITÁ SOUČÁST HOSPODÁŘSTVÍ

VIZE

Do Libereckého kraje přijíždějí návštěvníci za jedinečnými kulturními a přírodními hodnotami, pestrou a kvalitní nabídkou služeb, odpovídající infrastrukturou a propojenou a prostupnou sítí zelených tras se snadno dostupnými turistickými cíli.

Liberecký kraj je jasná, srozumitelná značka podpořená ucelenou jednotnou prezentací poskytovatelů služeb v cestovním ruchu využívajících chytrá řešení a komplexní koordinovaný marketing.

Silné a spolupracující certifikované turistické oblasti vytváří společně s podnikatelským, neziskovým a veřejným sektorem kvalitní podmínky pro cestovní ruch zohledňující vyvážené zatížení území.

Cestovní ruch je vnímán jako důležitá součást hospodářství zaměstnávající kvalifikované, motivované a jazykově vybavené pracovníky.

Obyvatelé Libereckého kraje znají svůj kraj, který je unikátním místem pro trávení volného času i ve všední dny a vzájemně se s návštěvníky respektují.

B1.1 SLUŽBY A INFRASTRUKTURA CESTOVNÍHO RUCHU

AKTIVITY

B1.1a.	Budování, údržba a rekonstrukce základní a doprovodné turistické infrastruktury respektující limity území (kapacita ubytovacích zařízení, zatížení území, životní prostředí ...)
B1.1b.	Koordinované rozvíjení a zajištění údržby turistických tras (pěších, lyžařských, cyklistických) v systému pozic cílových objektů, včetně přeshraničních návazností
B1.1c.	Vytváření konkurenceschopné turistické nabídky zaměřené na specifické skupiny návštěvníků (senioři, rodiny, školy ...)
B1.1d.	Využití kulturního a přírodního potenciálu Libereckého kraje pro rozvoj cestovního ruchu s ohledem na místní specifika
B1.1e.	Vytváření návštěvnických center vázaných na turistickou oblast nebo produkt (Crystal Valley ...)
B1.1f.	Podpora nabídky a prodeje kombinovaných turistických produktů a balíčků služeb
B1.1g.	Vytváření a využívání nástrojů pro návratnost turistů a návštěvníků (opětovná návštěvnost)
B1.1h.	Zaměření turistické nabídky na prodloužení pobytu turistů a návštěvníků v Libereckém kraji
B1.1i.	Podpora šetrných forem cestovního ruchu s minimálními vlivy na životní prostředí, krajinu a veřejné zdraví (včetně zadržování vody v krajině)
B1.1j.	Zajištění bezbariérového přístupu (včetně informovanosti o něm) k turistickým cílům a službám
B1.1k.	Zlepšování a monitorování kvality služeb (včetně klasifikace a certifikace)
B1.1l.	Zavádění nových chytrých technologií a komunikačních nástrojů při tvorbě turistické nabídky
B1.1m.	Rozšiřování, modernizace a udržování informačních systémů v oblasti cestovního ruchu

INDIKÁTORY čísla indikátorů z přílohy č.3 vztahujících se k opatření

16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25

VAZBA NA OSTATNÍ OPATŘENÍ

B1, B2, B3, C1, C2, E1, F1, F2, F3

B1.2 ŘÍZENÍ A PROPAGACE CESTOVNÍHO RUCHU

AKTIVITY

B1.2a.	Regulace návštěvnosti a propagace méně navštěvovaných míst v prostoru a čase (mimosezóna), včetně různých alternativ s ohledem na počasí
B1.2b.	Rozvoj a využívání destinační značky propagující kraj jako celek (Crystal Valley ...) i jednotlivé jeho části (místní specifika)
B1.2c.	Tvorba nástrojů ke zvýšení motivace obyvatel k návštěvě blízkého okolí jejich bydliště (zpracování nabídky, tipů ...)
B1.2d.	Vzájemná spolupráce, propagace a koordinace marketingu v oblasti cestovního ruchu (propojení kontaktů, komunikace mezi subjekty) s přihlédnutím k přirozeným geografickým hranicím turistických oblastí
B1.2e.	Podpora spolupráce a společných projektů mezi subjekty z veřejné, neziskové a podnikatelské sféry
B1.2f.	Přeshraniční spolupráce v oblasti marketingu cestovního ruchu (distribuce, výměna informací, společné projekty ...)
B1.2g.	Koordinace činnosti subjektů působících v oblasti cestovního ruchu
B1.2h.	Vzájemná spolupráce mezi rezorty cestovního ruchu a dopravy v oblasti marketingu a propagace turistických cílů a možností dopravy veřejnou dopravou
B1.2i.	Využívání moderních technologií a řešení pro marketing cestovního ruchu se zaměřením na domácí i zahraniční trh
B1.2j.	Vytvoření systému pro sběr dat o cestovním ruchu v kraji a jeho využití v praxi, aktivní využívání monitoringu návštěvnosti pro marketing cestovního ruchu
B1.2k.	Podpora schválení zákona o cestovním ruchu a dalších legislativních změn

INDIKÁTORY

čísla indikátorů z přílohy č. 3 vztahujících se k opatření

26, 27, 28, 29

VAZBA NA OSTATNÍ OPATŘENÍ

B1, C2, E1

B1.3 LIDÉ V CESTOVNÍM RUCHU

AKTIVITY

B1.3a.	Zvyšování jazykové a odborné kvalifikace pracovníků v cestovním ruchu
B1.3b.	Vytváření a koordinace vzdělávacích a školicích programů od různých subjektů cestovního ruchu
B1.3c.	Vytváření podmínek pro setkávání pracovníků v cestovním ruchu za účelem přenosu zkušeností a poznatků z praxe
B1.3d.	Omezování negativních dopadů návštěvnosti na místní bydlení obyvatel řízeným usměrňováním návštěvníků
B1.3e.	Motivace občanů, aby vnímali přínosy cestovního ruchu
B1.3f.	Informování veřejnosti a veřejné správy o významu cestovního ruchu a podpora vytváření kladného vztahu k cestovnímu ruchu

INDIKÁTORY

číslo indikátorů z přílohy č.3 vztahujících se k opatření

30

VAZBA NA OSTATNÍ OPATŘENÍ

A1, B1, D1, E1

B2 SPORT PRO KAŽDÉHO

VIZE

Obyvatelé a návštěvníci Libereckého kraje tráví volný čas aktivním sportem, využívají k tomu nejen příznivé přírodní podmínky, ale i pestrou nabídku finančně dostupných a zároveň ekonomicky soběstačných sportovišť. Ta jsou v dobrém technickém stavu, splňují hygienické podmínky, odpovídají moderním trendům a jsou dostupná pro všechny věkové kategorie, včetně handicapovaných.

Lidé, kteří se pohybují a pracují v oblasti sportu, jsou motivovaní a mají potřebnou kvalifikaci. Systém řízení sportu je založený na spolupráci krajských sportovních autorit. Prostřednictvím volnočasových aktivit realizovaných i při základních školách je zajištěna základní pohybová příprava dětí a mládeže a zvyšována jejich pohybová gramotnost.

Jsou vytvořeny podmínky nejen pro sportování veřejnosti, ale i pro pořádání významných sportovních akcí národního i mezinárodního významu.

B2.1 SPORTOVNÍ INFRASTRUKTURA

AKTIVITY

- B2.1a. Rozvoj, modernizace, budování a údržba přírodních i umělých sportovišť a sportovních areálů
- B2.1b. Modernizace vybavení sportovišť
- B2.1c. Přeměny brownfields na centra aktivního trávení volného času
- B2.1d. Šetné využívání přírodního prostředí k pohybovým a sportovním aktivitám
- B2.1e. Spolupráce subjektů v oblasti údržby, provozu a budování sportovní infrastruktury
- B2.1f. Přeshraniční spolupráce při budování sportovišť, včetně přírodních sportovišť
- B2.1g. Zajištění pasportizace sportovní infrastruktury a jejích potřeb
- B2.1h. Zajištění dostupnosti soukromých i veřejných sportovišť široké populaci

INDIKÁTORY

čísla indikátorů z přílohy č.3 vztahujících se k opatření

31

VAZBA NA OSTATNÍ OPATŘENÍ

B1, B2, E1, F1, F2

B2.2 SYSTÉM A ORGANIZACE SPORTU

AKTIVITY

B2.2a.	Podpora sportu, tělovýchovy a sportovní zájmové činnosti ve školách a školských zařízeních
B2.2b.	Podpora pravidelné činnosti sportovních subjektů pečujících o děti a mládež na všech výkonnostních úrovních
B2.2c.	Podpora výkonnostního sportu a sportovních reprezentací (existence krajské sportovní autority v jednotlivých sportech)
B2.2d.	Propagace sportovních aktivit a zařízení
B2.2e.	Propagace a rozvoj informačních systémů s přehledem sportovních organizací v kraji a jejich nabídky činnosti, včetně náborových akcí
B2.2f.	Propojení nabídky sportu a cestovního ruchu
B2.2g.	Vytváření podmínek pro sport pro všechny skupiny obyvatel (včetně seniorů, handicapovaných osob apod.), včetně osvěty všestranného sportování
B2.2h.	Zvyšování odborné připravenosti a profesionalizace pracovníků v oblasti sportu (profesionálů i dobrovolníků)
B2.2i.	Propagace pohybu jako nedílné součásti každodenního života jednotlivce

INDIKÁTORY čísla indikátorů z přílohy č.3 vztahujících se k opatření

32, 33

VAZBA NA OSTATNÍ OPATŘENÍ

B1, B2, C2, D1

B2.3 SPORTOVNÍ AKCE

AKTIVITY

- B2.3a. Podpora významných sportovních akcí místního, regionálního, národního, evropského i celosvětového významu konaných na území kraje
- B2.3b. Organizace sportovních soutěží dětí a mládeže
- B2.3c. Systémová podpora a poradenství pro organizátory sportovních akcí
- B2.3d. Podpora vzájemné spolupráce při pořádání významných sportovních akcí, včetně přeshraničí spolupráce

INDIKÁTORY čísla indikátorů z přílohy č.3 vztahujících se k opatření

34

VAZBA NA OSTATNÍ OPATŘENÍ

B1, B2, E1

B3 ŽIVÁ KULTURA A KULTURNÍ DĚDICTVÍ

VIZE

Kultura je součástí veřejného prostoru a každodenního života občanů i návštěvníků Libereckého kraje. K tomu přispívá moderní a vybavená síť kulturních zařízení a památek, rozvíjející se odvětví kreativního a kulturního průmyslu a systematická osvěta a propagace kulturních akcí a kulturního dědictví, zaměřená i na udržování místních tradic a řemesel.

Péče o kulturní dědictví a jeho zpřístupnění je celospolečenským zájmem. Zárukou zachování, rozvoje a poznání kulturně-historického dědictví jsou vzdělaní a zkušení lidé působící v oblasti kultury a památkové péče a veřejnost, která umí využít potenciál kulturního dědictví kraje a má vybudovaný kladný vztah ke svému regionu.

Pestrou nabídku kulturního vyžití pro širokou veřejnost, včetně aktivit přesahujících hranice kraje, vytvářejí za podpory místních samospráv aktivní a vzdělaní lidé z veřejného i soukromého sektoru, členové spolků a občanských iniciativ a kulturní instituce.

B3.1 KULTURA

AKTIVITY

B3.1a.	Podpora rozvoje a činnosti kulturních zařízení, institucí a spolků v kraji
B3.1b.	Modernizace kulturních zařízení a expozic muzeí a galerií včetně bezbariérové dostupnosti a sociálního zázemí
B3.1c.	Zachování tradic a tradičních řemesel
B3.1d.	Podpora kulturních aktivit nadregionálního, celostátního a mezinárodního významu
B3.1e.	Zmapování a podpora aktivit v oblasti kulturního a kreativního průmyslu
B3.1f.	Prezentace umění ve veřejném prostoru
B3.1g.	Provázaná prezentace kulturních aktivit v kraji
B3.1h.	Prohlubování zájmu o živou kulturu a regionální historii, především u dětí a mládeže
B3.1i.	Tvorba informačních databází a chytrých řešení v oblasti kultury
B3.1j.	Podpora vzájemné spolupráce subjektů v oblasti kultury a propojování kulturních aktivit
B3.1k.	Podpora přeshraniční spolupráce v kulturní oblasti
B3.1l.	Podpora provázanosti kultury s jinými oblastmi
B3.1m.	Systematické vzdělávání profesionálních i neprofesionálních pracovníků působících v oblasti kultury a péče o kulturní dědictví

INDIKÁTORY čísla indikátorů z přílohy č.3 vztahujících se k opatření

35, 36, 37, 38, 39, 40

VAZBA NA OSTATNÍ OPATŘENÍ

A2, B1, B3, C2, D1, E1, F2

B3.2 KULTURNÍ DĚDICTVÍ

AKTIVITY

B3.2a.	Údržba a zachování hmotného a nehmotného kulturního dědictví
B3.2b.	Zlepšování stavebně technického stavu památkových objektů, včetně bezbariérového přístupu, v zájmu zvýšení jejich návštěvnosti a využití pro cestovní ruch
B3.2c.	Podpora moderního zázemí, vybavení a propagace kulturních akcí za účelem oživení památek
B3.2d.	Mapování drobných památek a památek místního významu a jejich údržba a obnova
B3.2e.	Péče a oživení objektů průmyslového dědictví, jejich mapování a prezentace
B3.2f.	Prezentace a propagace hmotného a nehmotného kulturního dědictví všemi dostupnými formami, včetně chytrých řešení, na území Libereckého kraje i v rámci přeshraniční spolupráce se sousedními regiony
B3.2g.	Seznamování veřejnosti s tematickou ochrany historických památek, tradičních řemesel a nehmotného kulturního dědictví
B3.2h.	Realizace vzdělávacích programů a aktivit zaměřených na poznání kulturního dědictví regionu

INDIKÁTORY čísla indikátorů z přílohy č.3 vztahujících se k opatření

41, 42, 43

VAZBA NA OSTATNÍ OPATŘENÍ

A2, B1, B3, C2, D1, E1

PROPOJENÝ
KRAJ | C

C1 SPOLEHLIVÁ DOPRAVA

VIZE

Kvalitní, vybavená a bezpečná silniční a drážní síť dostatečně propojuje celé území Libereckého kraje a umožňuje snadnou a rychlou dostupnost do okolních regionů a hlavního města Prahy s minimalizovanými negativními vlivy na prostředí a člověka. Na území kraje je vhodně řešena tranzitní doprava. Kvalitní a bezpečné dopravní systémy realizované na principu udržitelné mobility koordinují dopravu, čímž dochází k postupnému snižování dopravního zatížení měst a obcí.

Spokojení občané a návštěvníci kraje využívají nemotorovou dopravu opírající se o kvalitní a optimálně oddělenou infrastrukturu napojenou na ostatní druhy dopravy. Sdílení dopravních prostředků a využívání chytrých řešení je běžnou součástí života.

Pro všechny je samozřejmostí využívání veřejné dopravy pro většinu cest, protože je spolehlivá, atraktivní, bezbariérová s dobrou provázanou nabídkou spojení, čímž je konkurenceschopná individuální dopravě.

C1.1 SILNIČNÍ DOPRAVA

AKTIVITY

C1.1a.	Zajištění kvalitního a rychlého silničního napojení na sousední regiony a jejich centra (Hradec Králové, Ústí nad Labem, Zittau ...)
C1.1b.	Zlepšení silničního napojení periferních oblastí kraje na regionální i vyšší centra osídlení
C1.1c.	Odstraňování havarijních, nevyhovujících a dopravně nebezpečných úseků silnic a místních komunikací, včetně silničních objektů (zdi, propustky, mosty ...)
C1.1d.	Odstraňování škod na komunikacích po živelných pohromách a přírodních katastrofách
C1.1e.	Zajištění údržby silnic, místních komunikací a silničních objektů
C1.1f.	Podpora zavádění opatření na zvyšování plynulosti a bezpečnosti silniční dopravy na páteřní silniční síti (regulace rychlosti, využívání chytrých řešení, telematické systémy, dynamické vážení ...)
C1.1g.	Vymístění tranzitní dopravy ze zastavěných území (obchvaty, přeložky, napojení průmyslových a obchodních zón ...)
C1.1h.	Zklidňování a humanizace páteřních komunikací v obcích, včetně vhodného oddělení nemotorové dopravy
C1.1i.	Plošné zklidňování dopravy v ulicích mimo páteřní síť zaváděním zón 30 a obytných zón
C1.1j.	Budování parkovacích kapacit v návaznosti na veřejnou dopravu
C1.1k.	Budování logistických center a odstavných ploch pro nákladní automobily
C1.1l.	Zajištění dopravního značení na evropské úrovni

INDIKÁTORY čísla indikátorů z přílohy č.3 vztahujících se k opatření

44, 45, 46, 47, 48, 49, 50

VAZBA NA OSTATNÍ OPATŘENÍ

C1, C2, D4, E1, E2, E3, F1, F2

C1.2 DRÁŽNÍ DOPRAVA

AKTIVITY

C1.2a.	Rekonstrukce železničních tratí, mostních objektů a tunelů
C1.2b.	Modernizace a elektrizace významných tratí s cílem zatraktivnění a zrychlení pro dosažení jejich konkurenceschopnosti
C1.2c.	Zajištění konkurenceschopného železničního napojení na sousední regiony a jejich centra, včetně zahraničí
C1.2d.	Prosazování zájmu Libereckého kraje na budování kvalitního a konkurenceschopného železničního spojení Praha – Liberec (Zgorzelec-Wrocław)
C1.2e.	Příprava železničního propojení železničních tratí kolem Krkonoš
C1.2f.	Podpora a rozvoj přímých železničních linek bez nutnosti přestupu
C1.2g.	Zachování pravidelné železniční dopravy, včetně síťového efektu
C1.2h.	Rozvoj městské drážní infrastruktury v Liberecko-jablonecké aglomeraci, včetně jejich propojitelnosti
C1.2i.	Zajištění bezbariérovosti drážní infrastruktury a využívání moderních a bezbariérových vozidel
C1.2j.	Podpora zajištění doplňkových služeb na železnici (ve vlaku i ve stanici)
C1.2k.	Podpora budování logistických terminálů (nákladní doprava) a zvyšování podílu železniční dopravy na přepravě nákladů
C1.2l.	Modernizace a budování zabezpečovacích zařízení a přejezdových zabezpečovacích zařízení na železnici

INDIKÁTORY čísla indikátorů z přílohy č.3 vztahujících se k opatření

51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59

VAZBA NA OSTATNÍ OPATŘENÍ

C1, D2, E1, E2, F1, F2

C1.3 OSTATNÍ DRUHY DOPRAVY

AKTIVITY

C1.3a.	Budování oddělených a bezpečných stezek a tras pro bezmotorovou dopravu
C1.3b.	Budování a propagace páteřních stezek a koridorů pro bezmotorovou dopravu
C1.3c.	Zkvalitnění a údržba dopravního značení cyklotras dle platné legislativy a metodiky
C1.3d.	Propojení bezmotorové dopravy s ostatními druhy dopravy, včetně záchytných parkovišť s odpovídajícím vybavením a s napojením na síť stezek
C1.3e.	Podpora budování a údržby základní turistické dopravní infrastruktury, včetně budování dalšího zázemí, a údržba a rekonstrukce této infrastruktury
C1.3f.	Zvýšení bezpečnosti a bezbariérovosti přechodů pro chodce realizovaných v opodstatněných případech na frekventovaných komunikacích
C1.3g.	Podpora osvěty a propagace nemotorové dopravy a jejích přínosů

INDIKÁTORY

čísla indikátorů z přílohy č.3 vztahujících se k opatření

60, 61, 62

VAZBA NA OSTATNÍ OPATŘENÍ

B1, C1, F1, F2

C1.4 DOPRAVNÍ OBSLUŽNOST

AKTIVITY

C1.4a.	Podpora integrovaného dopravního systému a jeho rozvoj uvnitř i vně kraje
C1.4b.	Podpora mezikrajských a mezinárodních linek – propojení kraje s ostatními regiony a státy
C1.4c.	Budování a rozvoj dopravních terminálů, propojování různých druhů dopravy
C1.4d.	Vylepšení rozmístění zastávek veřejné dopravy (jejich umístění s ohledem na zastavěné území a docházkovou vzdálenost)
C1.4e.	Zlepšování stavu stanic a zastávek veřejné dopravy a jejich modernizace (zařízení, bezbariérovost, parkování, služby ...)
C1.4f.	Zvýšení podílu moderních, ekologických a bezbariérových dopravních prostředků pro veřejnou dopravu
C1.4g.	Podpora veřejné dopravy jako alternativy k individuální automobilové dopravě
C1.4h.	Nastavení udržitelných standardů veřejné dopravy (kvalita, rozsah nabídky spojení ...)
C1.4i.	Zajištění dopravní obslužnosti území veřejnou dopravou osob o víkendech a svátcích
C1.4j.	Přizpůsobování systému veřejné hromadné dopravy měnícímu se dopravnímu chování a potřebám obyvatel
C1.4k.	Zajištění atraktivity a konkurenceschopnosti tarifu IDOL a rozvoj jeho využití ve spojení s cestovním ruchem
C1.4l.	Rozvoj speciálních druhů veřejné dopravy a turistických linek (cyklobusy, skibusy ...)
C1.4m.	Zavádění chytrých řešení a moderních technologií do veřejné dopravy (mobilní aplikace, e-shop, platba a odbavení bankovní kartou ...)

INDIKÁTORY čísla indikátorů z přílohy č.3 vztahujících se k opatření

63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73

VAZBA NA OSTATNÍ OPATŘENÍ

B1, C1, C2, E1, F1

C1.5 ŘÍZENÍ A PROPOJOVÁNÍ DOPRAVY

AKTIVITY

- C1.5a. Rozšíření technologií a aplikací umožňujících zvýšení komfortu přepravy osob a nákladů
- C1.5b. Podpora sdílení dopravních prostředků, včetně vytváření podmínek a stanovení pravidel
- C1.5c. Podpora tvorby generelů a koncepcí všech forem dopravy
- C1.5d. Propojení různých forem dopravy a řešení spolupráce všech druhů dopravy se systémem veřejné dopravy osob
- C1.5e. Zajištění kvalitní logistiky přepravy nákladů (optimální zapojení všech druhů dopravy)
- C1.5f. Podpora získávání pozitivních návyků k udržitelným způsobům dopravy v kraji
- C1.5g. Podpora aktivit v oblasti dopravní výchovy a bezpečnosti provozu

INDIKÁTORY

čísla indikátorů z přílohy č.3 vztahujících se k opatření

74, 75, 76

VAZBA NA OSTATNÍ OPATŘENÍ

C1, C2, D1, D4, E1, F1

C2 CHYTRÉ SÍŤ

VIZE

Spolehlivé a dostatečně kapacitní sítě energií umožňují rozvoj území Libereckého kraje. Jsou podporovány úsporné energetické technologie a na výrobě energie mají významný podíl alternativní energetické zdroje.

V Libereckém kraji je zajištěno zásobování obyvatel kvalitní pitnou vodou v dostatečném množství a je vybudován funkční systém k čištění odpadních vod.

V Libereckém kraji je zajištěna ochrana vodních zdrojů a jejich využívání je v souladu se zásadami ochrany životního prostředí a s ohledem na změnu klimatu.

Obyvatelé kraje aktivně využívají dostupné a bezpečné informační a komunikační technologie a chytrá řešení, které jsou běžnou součástí jejich každodenního života.

C2.1 ENERGETIKA

AKTIVITY

C2.1a.	Podpora posilování kapacit stávající přenosové a distribuční sítě elektrické energie a zemního plynu
C2.1b.	Vytváření podmínek pro zajištění spolehlivosti systému zásobování elektrickou energií
C2.1c.	Podpora rozšiřování plynofikace v území kraje a rekonstrukce stávajících sítí
C2.1d.	Podpora rozvoje kolektorových sítí v sídlech
C2.1e.	Rozvoj ostrovních systémů výroby a spotřeby energií
C2.1f.	Objektivní prověřování udržitelnosti systémů centrálního zásobování teplem včetně jejich případné částečné decentralizace nebo modernizace
C2.1g.	Podpora rozvoje plnicích a dobíjecích stanic pro dopravní prostředky na alternativní pohon
C2.1h.	Budování a obnova kvalitního a energeticky, ekologicky i fyziologicky šetrného veřejného osvětlení
C2.1i.	Podpora rozvoje inteligentních sítí a chytrých řešení na úsporu energie
C2.1j.	Realizace úsporných surovinových a energetických opatření u nemovitostí i technologií
C2.1k.	Podpora výzkumu a vývoje v oblasti zvyšování energetické účinnosti a energetických úspor
C2.1l.	Podpora úspor energie ve všech systémech výroby, distribuce a spotřeby energie
C2.1m.	Zvyšování energetické soběstačnosti kraje, obcí i jednotlivých objektů
C2.1n.	Využívání alternativních a obnovitelných zdrojů energie s ohledem na ochranu okolního prostředí
C2.1o.	Podpora využití výroby energií ze spalovny odpadů v Liberci

INDIKÁTORY čísla indikátorů z přílohy č.3 vztahujících se k opatření

77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85

VAZBA NA OSTATNÍ OPATŘENÍ

A2, C1, C2, E2, E3, F1

C2.2 VODNÍ HOSPODÁŘSTVÍ

AKTIVITY

C2.2a.	Rozšiřování a propojování vodovodních sítí, rekonstrukce zastaralých a nevyhovujících vodovodních sítí
C2.2b.	Zajišťování a ochrana zdrojů pitné vody
C2.2c.	Podpora hospodaření v krajině a urbanizovaných územích směřujícího ke snížení vnosu nežádoucích látek do povrchových a podzemních vod
C2.2d.	Aktivní ochrana vodních zdrojů ohrožených těžbou v dole Turów
C2.2e.	Podpora osvěty a realizace opatření směřujících k úspoře vody (šetrné hospodaření s pitnou vodou, opětovné využívání vody ...)
C2.2f.	Budování a obnova kanalizací a čistících zařízení odpadních vod, včetně lokálních čistíren odpadních vod
C2.2g.	Zvyšování podílu čištěných odpadních vod a zvyšování účinnosti čištění odpadních vod
C2.2h.	Využívání moderních a inovativních technologií v oblasti hospodaření s vodou
C2.2i.	Podpora využívání recyklovaných vod (šedé vody, srážkové vody, technologické vody ...)
C2.2j.	Snížování množství odlehčovaných odpadních vod
C2.2k.	Podpora přestavby jednotných kanalizací na oddílné
C2.2l.	Podpora zřizování retenčních a vsakovacích objektů na systémech odvodnění
C2.2m.	Zohlednění problematiky změny klimatu a vhodných adaptačních opatření v plánu dílčích povodí

INDIKÁTORY čísla indikátorů z přílohy č.3 vztahujících se k opatření

86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95

VAZBA NA OSTATNÍ OPATŘENÍ

C2, E1, F1, F2

C2.3 INFORMAČNÍ A KOMUNIKAČNÍ TECHNOLOGIE

AKTIVITY

C2.3a.	Zpřístupnění a rozvoj vysokorychlostního připojení k internetu
C2.3b.	Zvyšování kvality a pokrytí území mobilním signálem a digitálním televizním vysíláním
C2.3c.	Podpora vzniku integrovaných informačních systémů v rámci kraje
C2.3d.	Využívání chytrých technologií a řešení a jejich propojování (Smart City, Smart venkov ...)
C2.3e.	Podpora aktivit vedoucích ke zvýšení bezpečnosti elektronických komunikací a informačních technologií
C2.3f.	Podpora vzdělávání v oblasti informačních technologií a elektronické bezpečnosti

INDIKÁTORY

čísla indikátorů z přílohy č.3 vztahujících se k opatření

96, 97, 98, 99, 100, 101

VAZBA NA OSTATNÍ OPATŘENÍ

A2, B1, B2, B3, C1, C2, D1, D2, D3, D4, E1, E2, E3, F1

PEČUJÍCÍ
KRAJ | D

D1 VZDĚLÁVÁNÍ PRO BUDOUCNOST

VIZE

Přehledný systém celoživotního vzdělávání se opírá o kvalitní regionální školství, reaguje na potřeby společnosti a zajišťuje odpovídající strukturu poskytování školských služeb.

Vzájemně spolupracující vzdělávací instituce a zařízení pro volnočasové aktivity jsou dostatečně a moderně vybavené, znají a pracují s individualitou dětí, žáků a studentů a na jejím základě je rozvíjejí.

Kvalifikovaní a motivovaní pedagogové vyučují pomocí moderních a inovativních forem výuky, které rozvíjejí v žácích kreativitu a zájem o studium i budoucí uplatnění. Nejen vlastním přičiněním se stali respektovaným povoláním s vysokou společenskou prestiží.

Zaměstnavatelé, rodiče a žáci jsou vnímáni jako partneři ve vzdělávacím a kariérním procesu.

D1.1 ZAMĚSTNANCI VE VZDĚLÁVÁNÍ

AKTIVITY

- D1.1a. Vzdělávání pedagogických pracovníků se zohledněním jejich vzdělávacích potřeb po celou dobu jejich profesní kariéry, včetně sdílení zkušeností formou stáží
- D1.1b. Rozvoj kompetencí poskytovatelů dalšího vzdělávání, zejména lektorů
- D1.1c. Rozvoj kompetencí řídicích a vedoucích pracovníků škol a školských zařízení v oblasti řízení organizace a pedagogického procesu
- D1.1d. Systematická podpora osobnostního rozvoje pedagogů s důrazem na dovednosti v komunikaci s žákem, rodičem nebo kolegou
- D1.1e. Pregraduální a další příprava pedagogů pro práci s dětmi, žáky a studenty se speciálními vzdělávacími potřebami a s jejich rodinami
- D1.1f. Podpora aktivit vedoucích ke zlepšování klimatu školy
- D1.1g. Snižování rizika profesního vyhoření pedagogických pracovníků
- D1.1h. Podpora zřizování a zachování pozic školních psychologů, speciálních pedagogů a nepedagogických pracovníků na školách v závislosti na situaci na trhu práce a finančních možnostech

INDIKÁTORY čísla indikátorů z přílohy č.3 vztahujících se k opatření

102, 103

VAZBA NA OSTATNÍ OPATŘENÍ

A1, D1, D3

D1.2 ROVNÉ PŘÍLEŽITOSTI KE VZDĚLÁVÁNÍ

AKTIVITY

D1.2a.	Posílení a udržení personálních kapacit pedagogicko-psychologických poraden a speciálně pedagogických center
D1.2b.	Vytváření podmínek pro integraci dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami do vzdělávacího procesu
D1.2c.	Vytváření podmínek pro rozvoj zvláště nadaných dětí, žáků a studentů
D1.2d.	Podpora primární prevence rizikového chování u dětí, žáků a studentů
D1.2e.	Realizace preventivních opatření pro žáky ohrožené předčasným odchodem ze vzdělávání
D1.2f.	Podpora možností dokončení neukončeného studia a dalšího rozšíření vzdělání, včetně zajištění informovanosti o těchto možnostech
D1.2g.	Poskytování kariérového poradenství na základních a středních školách

INDIKÁTORY

čísla indikátorů z přílohy č. 3 vztahujících se k opatření

104, 105, 106

VAZBA NA OSTATNÍ OPATŘENÍ

A1, D1, D3

D1.3 INFRASTRUKTURA A VYBAVENÍ VZDĚLÁVACÍCH ZAŘÍZENÍ

AKTIVITY

- D1.3a. Pořizování, údržba a obnova materiálně-technického zázemí a vybavení vzdělávacích zařízení
- D1.3b. Rozvoj technického a přírodovědného vzdělávání prostřednictvím investic do vybavení učeben, budování a podpora center polytechnického vzdělávání
- D1.3c. Využívání informačních a komunikačních technologií ve vhodných oblastech vzdělávání
- D1.3d. Vytváření podmínek pro činnost neformálních vzdělávacích zařízení a pro provozování mimoškolních zájmových aktivit
- D1.3e. Úpravy vnitřního i vnějšího prostředí formálních i neformálních vzdělávacích zařízení za účelem zapojování a podpory rozvoje potenciálu všech dětí s ohledem na jejich znevýhodnění
- D1.3f. Rozvoj sdílené podpůrné sítě formálních a neformálních vzdělávacích zařízení (například sdílená výuka v externích institucích ...)

INDIKÁTORY čísla indikátorů z přílohy č.3 vztahujících se k opatření

107, 108, 109, 110

VAZBA NA OSTATNÍ OPATŘENÍ

C2, D1

D1.4 KVALITA A EFEKTIVITA VZDĚLÁVÁNÍ

AKTIVITY

D1.4a.	Podpora dostupnosti profesního a celoživotního vzdělávání
D1.4b.	Zavádění moderních a inovativních metod vzdělávání
D1.4c.	Podpora všeobecného vzdělávání a výuky pro život
D1.4d.	Zatraktivnění a zkvalitnění výuky na druhých stupních ZŠ
D1.4e.	Podpora aktivit napomáhajících zvyšování atraktivity technických vzdělávacích oborů
D1.4f.	Podpora a rozvoj odborného vzdělávání s ohledem na uplatnitelnost absolventů na trhu práce
D1.4g.	Rozvoj vzdělávacích aktivit rozvíjejících klíčové kompetence, kritické myšlení a kreativitu žáků a studentů podle jejich potřeb a potřeb společnosti
D1.4h.	Posilování provázanosti jednotlivých stupňů vzdělávání a předávání informací o dítěti/žákovi mezi sebou
D1.4i.	Posilování polyfunkční role škol
D1.4j.	Propojení a posílení spolupráce mezi školou a rodinou, případně nevládními organizacemi či orgány sociálně právní ochrany dětí
D1.4k.	Podpora spolupráce škol se zaměstnavateli a profesními sdruženími, zapojení odborníků z praxe do výuky
D1.4l.	Posilování spolupráce a výměny zkušeností mezi aktéry v oblasti vzdělávání, rozvoj sociálního partnerství a komunitní funkce škol
D1.4m.	Podpora neformálního a zážitkového vzdělávání žáků a studentů na školách i mimo ně
D1.4n.	Posilování přenositelnosti a uznávání dalšího a neformálního vzdělávání
D1.4o.	Využívání možností hodnocení žáků a studentů, hodnocení na úrovni učitele, vlastní hodnocení školy a hodnocení škol zřizovatelem
D1.4p.	Vyhodnocování dat o kvalitě vzdělávání

INDIKÁTORY čísla indikátorů z přílohy č.3 vztahujících se k opatření

111

VAZBA NA OSTATNÍ OPATŘENÍ

A1, C2, D1, D3, E1

D2 ZODPOVĚDNÁ PÉČE O ZDRAVÍ

VIZE

Občané Libereckého kraje zodpovědně pečují o své zdraví, a aktivně využívají programy prevence a podpory zdraví přispívající k jejich vysoké zdravotní gramotnosti.

Na území kraje je zaveden fungující systém řízení a spolupráce zdravotních, sociálních a návazných služeb podpořený vyváženě nastavenou sítí poskytovatelů zdravotních služeb, s dostatkem zdravotnického personálu vstřícného k pacientům a jejich rodinným příslušníkům, s vysokou úrovní vzájemné komunikace. Liberecký kraj zaručuje stabilní síť páteřních nemocnic, které zajišťují péči na vysoké odborné úrovni, poskytovanou kvalitně a bezpečně. Jednotliví poskytovatelé zdravotních služeb mají danou roli a k ní odpovídající infrastrukturu.

D2.1 PREVENCE A PÉČE O ZDRAVÍ

AKTIVITY

D2.1a.	Podpora aktivit pro zlepšování zdravotního stavu obyvatel
D2.1b.	Rozvíjení zdravotní gramotnosti a posilování zodpovědnosti občanů za vlastní zdraví
D2.1c.	Využívání motivačního systému pro péči občanů o své zdraví
D2.1d.	Podpora preventivních a edukačních programů pro všechny věkové skupiny obyvatel
D2.1e.	Sdílení informací, zkušeností a příkladů dobré praxe v oblasti prevence a podpory zdraví
D2.1f.	Podpora léčebných a preventivních aktivit pro osoby se zdravotním/tělesným postižením a osoby se zdravotním omezením

INDIKÁTORY čísla indikátorů z přílohy č.3 vztahujících se k opatření

112, 113, 114

VAZBA NA OSTATNÍ OPATŘENÍ

D1, D2, D3, E1

D2.2 LIDÉ VE ZDRAVOTNICTVÍ

AKTIVITY

D2.2a.	Podpora vzdělávání zdravotnických pracovníků (lékařských i nelékařských profesí)
D2.2b.	Nastavení propojeného systému postgraduálního vzdělávání s přednostním využitím akreditovaných pracovišť v kraji
D2.2c.	Podpora aktivit směřujících ke zjednodušení a provázání systému vzdělávání ve zdravotnictví (atestace, akreditace ...)
D2.2d.	Podpora zvyšování počtu zdravotnických pracovníků (lékařských i nelékařských profesí), jejich stabilizace a motivace
D2.2e.	Podpora kvalitní a srozumitelné komunikace a budování vzájemného respektu (např. zdravotník – zdravotník, zdravotník – pacient, zdravotník – pečující, zdravotní služby – sociální služby, mezigenerační komunikace ...)
D2.2f.	Posilování statusu rodinných pečujících (ochrana jejich zdraví, volný čas ...)

INDIKÁTORY

čísla indikátorů z přílohy č.3 vztahujících se k opatření

115, 116, 117

VAZBA NA OSTATNÍ OPATŘENÍ

A1, D1, D2, D3, E1

D2.3 SÍŤ ZDRAVOTNÍCH SLUŽEB

AKTIVITY

D2.3a.	Podpora udržitelnosti a dostupnosti sítě zdravotních služeb
D2.3b.	Zajištění fungování specializovaných zdravotnických zařízení v kraji
D2.3c.	Podpora vzniku a udržení ordinací primární péče v méně atraktivních lokalitách
D2.3d.	Budování a rozvíjení sítě terénní práce odborných lékařů, sester a asistentů
D2.3e.	Podpora funkčního rozvoje medicíny v Krajské nemocnici Liberec, a.s. s důrazem na specializovanou a superspecializovanou péči, včetně nové výstavby této nemocnice
D2.3f.	Podpora vzniku potřebných zařízení pro poskytování zdravotně-sociálních služeb a služeb pro extrémně sociálně slabé
D2.3g.	Zajišťování a rozvoj služeb pro seniory v oblasti zdravotně-sociální (vybudování informačního centra pro seniory, síť geriatrické péče ...)
D2.3h.	Podpora rekonstrukce a modernizace infrastruktury zdravotnických zařízení v kraji
D2.3i.	Podpora odstraňování architektonických bariér u zařízení zdravotních služeb
D2.3j.	Podpora materiálně-technického vybavení poskytovatelů zdravotních služeb a před-nemocniční neodkladné péče zabezpečující dostatečnou vybavenost úměrnou k dostupnosti péče
D2.3k.	Propojování sítí zdravotních, sociálních a navazujících služeb

INDIKÁTORY čísla indikátorů z přílohy č.3 vztahujících se k opatření

118, 119, 120, 121, 122, 123, 124

VAZBA NA OSTATNÍ OPATŘENÍ

C2, D2, D3, E2, E3

D2.4 ŘÍZENÍ ZDRAVOTNÍCH SLUŽEB

AKTIVITY

D2.4a.	Zmapování sítě zdravotních služeb a vztahů
D2.4b.	Podpora procesů vedoucích ke zvyšování kvality a bezpečnosti péče (akreditace, certifikace ...)
D2.4c.	Zvyšování kvality poskytovaných služeb prostřednictvím činnosti krajských odborníků
D2.4d.	Vzájemná spolupráce a komunikace mezi poskytovateli zdravotních služeb, zdravotními pojišťovnami, obcemi a zřizovateli
D2.4e.	Podpora spolupráce specializovaných zdravotnických zařízení s nemocnicemi páteřní sítě
D2.4f.	Podpora spolupráce na poskytování následné a dlouhodobé péče
D2.4g.	Podpora aktivit za účelem omezení zneužívání a nadužívání zdravotních služeb
D2.4h.	Koordinace a nastavení systému a propojení aktérů v rámci reformy psychiatrické péče
D2.4i.	Podpora a koordinace zavádění nových vědeckých poznatků do zdravotnické praxe
D2.4j.	Podpora provázanosti zdravotních, sociálních a návazných služeb
D2.4k.	Využívání chytrých řešení v oblasti zdravotnictví

INDIKÁTORY

čísla indikátorů z přílohy č.3 vztahujících se k opatření

125, 126

VAZBA NA OSTATNÍ OPATŘENÍ

A2, C2, D2, D3, E1

D3 VSTŘÍCNÉ A DOSTUPNÉ SLUŽBY V SOCIÁLNÍ OBLASTI

VIZE

Subjekty působící v sociální oblasti nabízejí na území Libereckého kraje kvalitní služby pružně reagující na potřeby klientů, opírají se o stabilní podporu svých zřizovatelů, samospráv i státu a spolupracují s ostatními resorty, především školství a zdravotnictví.

Lidé v tíživé životní situaci vědí, na koho se obrátit a snadno nacházejí sociální službu dle svých individuálních potřeb s ohledem na své schopnosti.

Služby v sociální oblasti jsou poskytovány kvalifikovanými odborníky, včetně dobrovolníků, jejichž práci veřejnost vnímá pozitivně a s respektem.

Pečující osoby mají dostatečnou podporu profesionálních organizací, včetně poradenství a odlehčovacích služeb.

D3.1 UŽIVATELÉ SLUŽEB V SOCIÁLNÍ OBLASTI

AKTIVITY

- D3.1a. Podpora vzdělávání a preventivních programů v oblasti finanční a právní gramotnosti a dluhového poradenství pro osoby ohrožené sociálním vyloučením a pro osoby vedoucí rizikový způsob života
- D3.1b. Tvorba programů podporujících zapojení pečujících osob do vzdělávacích, pracovních a volnočasových aktivit
- D3.1c. Posílení informovanosti ohledně významu (smyslu) a pozitivního dopadu péče v domácím prostředí
- D3.1d. Využití potenciálu aktivních seniorů
- D3.1e. Zajištění bezbariérovosti při poskytování služeb (u objektů, webových stránek ...)

INDIKÁTORY čísla indikátorů z přílohy č.3 vztahujících se k opatření

127

VAZBA NA OSTATNÍ OPATŘENÍ

A1, C2, D1, D3

D3.2 POSKYTOVATELÉ SLUŽEB V SOCIÁLNÍ OBLASTI

AKTIVITY

D3.2a.	Zajištění dostupnosti vzdělávání pro pracovníky zaměstnané ve službách v sociální oblasti, včetně dalšího vzdělávání nad rámec povinného vzdělávání
D3.2b.	Zvýšení prestiže pracovníků ve službách v sociální oblasti
D3.2c.	Zlepšování pracovních podmínek zaměstnanců ve službách v sociální oblasti
D3.2d.	Rozvoj informovanosti poskytovatelů služeb v sociální oblasti o správné komunikaci s klienty se speciálními požadavky (osoby s handicapem, osoby se smyslovým postižením, cizinci ...)
D3.2e.	Podpora dlouhodobé péče o osoby závislé na cizí pomoci
D3.2f.	Podpora rozvoje regionální sítě dobrovolnických center a programů pro dobrovolníky v sociální oblasti
D3.2g.	Zvýšení povědomí a osvěty o dobrovolnictví v sociální oblasti
D3.2h.	Podpora spolupráce mezi jednotlivými poskytovateli služeb v sociální oblasti a jejich setkávání
D3.2i.	Podpora spolupráce poskytovatelů služeb v sociální oblasti se subjekty na trhu práce

INDIKÁTORY čísla indikátorů z přílohy č. 3 vztahujících se k opatření

128

VAZBA NA OSTATNÍ OPATŘENÍ

A1, D1, D3, E1

D3.3 SÍŤ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB

AKTIVITY

D3.3a.	Rozvoj sítě sociálních služeb založené na aktuálních potřebách uživatelů a území a ve vztahu k dostupným zdrojům
D3.3b.	Podpora vzniku a činnosti ambulantních a terénních sociálních služeb a jejich upřednostňování před pobytovou formou péče
D3.3c.	Podpora transformace a deinstitucionalizace pobytových sociálních služeb
D3.3d.	Podpora rozvoje kapacit a kvality odlehčovacích služeb
D3.3e.	Zajištění dostupnosti sociálních služeb pro osoby se specifickými potřebami
D3.3f.	Zajištění dostupnosti a kvality služeb pro osoby se závažným duševním onemocněním a osoby s mentálním postižením
D3.3g.	Podpora sociální práce vedoucí k předcházení ztráty bydlení, podpora získání standardního bydlení a udržení získaného nového bydlení
D3.3h.	Podpora činnosti služeb prevence, zejména v přirozeném prostředí klientů
D3.3i.	Podpora služeb pro seniory a osoby se zdravotním postižením
D3.3j.	Vytvoření a rozvoj sítě odborných poraden (dluhové poradenství, poradny pro oběti trestných činů ...)
D3.3k.	Pořizování, údržba a obnova materiálně-technického zázemí a vybavení poskytovatelů služeb v sociální oblasti

INDIKÁTORY čísla indikátorů z přílohy č.3 vztahujících se k opatření

129, 130, 131, 132, 133

VAZBA NA OSTATNÍ OPATŘENÍ

D2, D3, D4, E2, E3

D3.4 ŘÍZENÍ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB

AKTIVITY

D3.4a.	Vytvoření a provoz veřejného srozumitelného systému informovanosti o sociálních službách pro jednotlivé cílové skupiny a jeho propagace
D3.4b.	Zvyšování povědomí o sociálních službách již od základní školy a podpora mezigeneračního propojování
D3.4c.	Zvyšování kvality sociálních služeb a systému jejich kontroly a evaluace
D3.4d.	Zpracování a aktualizace rozvojových plánů sociálních služeb se zohledněním jejich skutečné potřeby a demografického vývoje
D3.4e.	Podpora procesů komunitního plánování ve městech a obcích
D3.4f.	Motivace obcí k vyšší účasti na poskytování sociálních služeb
D3.4g.	Zajištění provozu systému pro sběr a analýzu dat v sociální oblasti
D3.4h.	Koordinace činnosti a podpora spolupráce všech subjektů, které působí v oblasti poskytování sociálních služeb, sdílení příkladů dobré praxe
D3.4i.	Rozvoj a posilování mezirezortní spolupráce mezi sociální a zdravotní oblastí, s přesahem do vzdělávání

INDIKÁTORY

čísla indikátorů z přílohy č.3 vztahujících se k opatření

134, 135, 136

VAZBA NA OSTATNÍ OPATŘENÍ

C2, D1, D2, D3, E1, E2, E3

D3.5 SYSTÉM SOCIÁLNÍ OCHRANY A PODPORY

AKTIVITY

- D3.5a. Podpora preventivních aktivit směřujících k vyhledávání a začleňování osob ohrožených sociálním vyloučením a osob vedoucích rizikový způsob života (vzdělávání, volnočasové aktivity, prevence ztráty bydlení ...)
- D3.5b. Podpora prarodinných vazeb a opatření a souvisejících služeb
- D3.5c. Podpora začleňování národnostních menšin a cizinců do společnosti a rovného přístupu při řešení jejich potřeb
- D3.5d. Přibližování organizace dětských domovů běžnému životu v rodinách a podpora náhradní rodinné péče
- D3.5e. Vytváření osvěty laické i odborné veřejnosti o možnosti podpory rodin prostřednictvím služeb a pověřených osob k výkonu sociálně-právní ochrany dětí
- D3.5f. Podpora vzdělávání a metodické vedení veřejných opatrovníků
- D3.5g. Podpora vzdělávání a metodické vedení sociálních pracovníků na obcích
- D3.5h. Udržení a rozvoj sítě protidrogových služeb a protidrogové prevence na území kraje
- D3.5i. Předcházení a omezování výskytu rizikového chování v oblasti rizikových návyků a závislostí a minimalizace projevů a rozvoje závislostního chování
- D3.5j. Podpora vyrovnávání příležitostí osob se zdravotním postižením
- D3.5k. Zajištění dostupných sociálních bytů pro potřebné skupiny obyvatel
- D3.5l. Podpora a nastavení spolupráce aktérů pracujících v sociálně vyloučených lokalitách na eliminaci sociálního vyloučení

INDIKÁTORY čísla indikátorů z přílohy č.3 vztahujících se k opatření

137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144

VAZBA NA OSTATNÍ OPATŘENÍ

D1, D3, D4, E1, E2, E3

D4 BEZPEČNÉ MÍSTO PRO ŽIVOT

VIZE

Liberecký kraj představuje pro obyvatele i návštěvníky přátelský a bezpečný prostor, který je zajištěn propojeným funkčním systémem materiálně a personálně vybavených složek integrovaného záchranného systému, kraje a obcí.

Žijí zde lidé informovaní v oblasti bezpečnosti obyvatel a ochrany majetku, připravení na zvládání mimořádných a krizových situací a ochotní k dobrovolnické činnosti a pomoci spoluobčanům.

D4.1 KRIMINÁLNÍ A PATOLOGICKÉ JEVY

AKTIVITY

D4.1a.	Zajištění dostatečného počtu policistů v závislosti na počtu uživatelů území a zohledňující rizikovost
D4.1b.	Pokrytí území kraje kamerovým systémem na bezpečnostně důležitých místech a vzájemné propojení kamerových systémů v kraji
D4.1c.	Využívání pokročilých automatických systémů analýzy záznamů kamerových systémů a napojení kamerového systému na systém automatické kontroly vozidel
D4.1d.	Aktivní využívání databází o kriminalitě a sociálně-patologických jevech pro zajištění bezpečnosti obyvatel, včetně využívání chytrých řešení
D4.1e.	Posilování povědomí obyvatel v oblasti prevence sociálně-patologických jevů a primární prevence kriminality
D4.1f.	Zvyšování informovanosti o způsobech ochrany před kyberkriminalitou (již od základní školy) a zapojení do národních projektů
D4.1g.	Začleňování patologicky rizikových skupin obyvatel, národnostních menšin a cizinců do společnosti, včetně jejich ochrany před extremismem a rasově motivovanou trestnou činností
D4.1h.	Podpora aktivit vedoucích k začlenění osob opouštějících ústavní výchovu, výkon trestu a psychiatrická zařízení do společnosti
D4.1i.	Zvyšování bezpečnosti ve veřejných prostorech
D4.1j.	Podpora činnosti asistentů prevence kriminality v obcích
D4.1k.	Spolupráce a vzájemná koordinace činnosti institucí, nevládních organizací a dalších subjektů v oblasti prevence kriminality
D4.1l.	Podpora přeshraniční spolupráce v oblasti bezpečnosti obyvatel a majetku
D4.1m.	Podpora vzniku samostatných specializovaných útvarů a pracovišť Policie České republiky
D4.1n.	Podpora vzniku samostatného krajského soudu pro Liberecký kraj

INDIKÁTORY čísla indikátorů z přílohy č.3 vztahujících se k opatření

145, 146, 147, 148, 149

VAZBA NA OSTATNÍ OPATŘENÍ

C2, D1, D3, D4, E1, E2, E3

D4.2 KRIZOVÉ ŘÍZENÍ

AKTIVITY

D4.2a.	Podpora obměny a modernizace technického a materiálního vybavení a infrastruktury složek krizového řízení, IZS a jednotek požární ochrany
D4.2b.	Pořízení techniky a materiálu ke zvládnutí mimořádných a krizových situací, včetně pandemií
D4.2c.	Zkvalitňování systému spojení a komunikace mezi všemi složkami IZS, včetně komunikace s obyvatelstvem a obcemi
D4.2d.	Zajištění kvalitnějšího propojování informačních systémů jednotlivých složek IZS
D4.2e.	Větší propojování a spolupráce dobrovolnických organizací se složkami IZS a jinými profesionálními složkami
D4.2f.	Rozšiřování přeshraniční spolupráce složek IZS v oblasti krizového řízení
D4.2g.	Funkční provázání služby krizové intervence a psychosociální pomoci, antikonfliktních týmů apod. a propagace těchto služeb veřejnosti

INDIKÁTORY čísla indikátorů z přílohy č.3 vztahujících se k opatření

150, 151, 152, 153

VAZBA NA OSTATNÍ OPATŘENÍ

C2, D4, E1

D4.3 PŘIPRAVENOST OBYVATEL NA MIMOŘÁDNÉ A KRIZOVÉ SITUACE

AKTIVITY

D4.3a.	Podpora kvalitního fungování systémů na informování obyvatel pro případ mimořádných a krizových situací
D4.3b.	Podpora aktivit v oblasti zvýšení připravenosti obcí na řešení mimořádných a krizových situací, včetně pandemií
D4.3c.	Poskytování informací obyvatelstvu k jejich chování a činnostem při mimořádných a krizových situacích
D4.3d.	Organizování akcí pro veřejnost ze strany obcí a složek IZS zaměřených na problematiku ochrany obyvatel
D4.3e.	Podpora jednotné výuky témat ochrany obyvatelstva ve školách
D4.3f.	Školení pedagogických pracovníků a pracovníků ve veřejných službách v oblasti ochrany obyvatel a majetku

INDIKÁTORY

čísla indikátorů z přílohy č.3 vztahujících se k opatření

154, 155

VAZBA NA OSTATNÍ OPATŘENÍ

C2, D1, D4, E1

SPOLUPRACUJÍCÍ
KRAJ | E

E1 OTEVŘENÁ SPRÁVA A ROZVOJ ÚZEMÍ

VIZE

Subjekty z Libereckého kraje spolupracují mezi sebou i s regiony sousedního Saska a Dolnoslezského vojvodství. Díky tomu se obyvatelé kraje identifikují s přeshraničním územím a využívají všech výhod a možností, které jim poloha poskytuje. Důležité impulsy rozvoje rovněž poskytuje meziregionální a nadnárodní spolupráce se zahraničními partnery i spolupráce v rámci České republiky.

Vzájemně provázané strategické a územní plánování založené na sdílených datech, reálných potřebách a přírodních podmínkách území vytváří dostatečný prostor pro zapojení a informovanost veřejnosti a subjektů v území.

Vyvážený rozvoj území je podpořen mimo jiné i investicemi do území, které jsou smysluplné, přehledné a jsou uskutečňované s co nejmenší administrativní zátěží.

Správa věcí veřejných probíhá v kvalitním prostředí, přehledně a vstřícně k potřebám a zájmům obyvatel a jiných subjektů. Je dostupná a pracuje v ní dostatek vstřícných a kompetentních lidí, jejichž odbornost je uznávána.

Aktivní a informovaní lidé a dobře fungující neziskový sektor jsou základem občanské společnosti Libereckého kraje.

E1.1 VŠESTRANNÁ SPOLUPRÁCE

AKTIVITY

E1.1a.	Podpora stávajících vazeb a zavedených postupů všestranné spolupráce
E1.1b.	Podpora partnerství a spolupráce mezi obcemi
E1.1c.	Podpora mezisektorových partnerství a spolupráce subjektů v rámci kraje (místní akční skupiny ...)
E1.1d.	Podpora přeshraniční spolupráce a partnerství, zejména s regiony sousedního Saska a Dolnoslezského vojvodství
E1.1e.	Využívání zavedených struktur pro rozvoj přeshraniční spolupráce a dalších subjektů pro rozvoj nadnárodní a mezinárodní spolupráce (Euroregion Nisa, ESÚS NOVUM ...)
E1.1f.	Podpora výměny zkušeností, společných akcí a projektů zaměřených na rozvoj spolupráce na všech úrovních
E1.1g.	Podpora aktivit zaměřených na zlepšení kompetencí aktérů spolupráce (jazyková vybavenost a další znalosti a dovednosti)
E1.1h.	Prezentace Libereckého kraje a subjektů v kraji jako vhodných partnerů pro spolupráci na všech úrovních a prezentace výsledků této spolupráce

INDIKÁTORY čísla indikátorů z přílohy č.3 vztahujících se k opatření

156, 157, 158, 159

VAZBA NA OSTATNÍ OPATŘENÍ

A1, A2, B1, B2, B3, C1, D1, D2, D3, D4, E3

E1.2 VYVÁŽENÝ ROZVOJ ÚZEMÍ

AKTIVITY

E1.2a.	Vytváření podmínek pro vyvážený rozvoj všech částí kraje, podpora hospodářsky problémových a sociálně znevýhodněných regionů
E1.2b.	Podpora aktivit specifických regionů majících zájem na společném řešení rozvoje svého území
E1.2c.	Podpora pořizování a uplatňování rozvojových dokumentů kraje, obcí, jejich svazků a účelových regionů a sdružení
E1.2d.	Zajištění provázanosti koncepčních dokumentů na obecní, mikroregionální, regionální, krajské, národní i mezinárodní úrovni
E1.2e.	Využívání nástrojů pro sledování a vyhodnocování naplňování cílů rozvojových dokumentů jako podklad pro rozhodování o budoucím rozvoji území
E1.2f.	Pořizování a uplatňování územně plánovacích dokumentací a územně plánovacích podkladů kraje a obcí
E1.2g.	Podpora zpracování digitálních územních plánů dle standardů
E1.2h.	Rozšíření využití a poskytování informací z územně analytických podkladů i mimo oblast územního plánování
E1.2i.	Zajištění provázanosti strategického a územního plánování
E1.2j.	Podpora zapracování nových témat do územního a strategického plánování (adaptace na změnu klimatu, využití chytrých řešení ...)
E1.2k.	Zapojování veřejnosti do tvorby a projednávání koncepčních dokumentů, organizování diskuzí a veřejných fór i nad rámec povinností vyplývajících z příslušné legislativy
E1.2l.	Poradenství v oblasti dotačních příležitostí a využívání finančních zdrojů k podpoře vyváženého rozvoje území Libereckého kraje
E1.2m.	Snižování administrativních nároků na přípravu žádosti o dotaci a při vedení a ukončení projektu

INDIKÁTORY čísla indikátorů z přílohy č.3 vztahujících se k opatření

160, 161, 162, 163, 164

VAZBA NA OSTATNÍ OPATŘENÍ

A2, C1, C2,E1, F1, F2

E1.3 CHYTRÁ SPRÁVA ÚZEMÍ

AKTIVITY

E1.3a.	Zajištění vhodného způsobu komunikace mezi subjekty veřejné správy navzájem a s veřejností
E1.3b.	Podpora vydávání místních informačních materiálů (zpravodaje, publikace, kroniky ...)
E1.3c.	Podpora mezirezortní spolupráce a vzájemného poskytování informací
E1.3d.	Rozvoj a nastavení úřadu vstřícného k veřejnosti
E1.3e.	Rozšíření uživatelsky přívětivých e-sluzeb a chytrých a inovativních řešení ve veřejné správě
E1.3f.	Zvyšování využívání informačních technologií ve veřejné správě
E1.3g.	Zvyšování kvalifikace a kompetence pracovníků ve veřejné správě
E1.3h.	Podpora vzdělávání pracovníků ve veřejné správě zaměřené na nové agendy a využívání médií a moderních technologií
E1.3i.	Metodická pomoc obcím a jejich informování v oblasti přenesené působnosti, problematiky dotací a dalších možností rozvoje
E1.3j.	Využívání nástrojů napomáhajících k transparentnímu využití veřejných zdrojů
E1.3k.	Podpora udržitelného a strategického zadávání veřejných zakázek
E1.3l.	Aplikace environmentálních kritérií ve veřejných zakázkách
E1.3m.	Pořizování, obnova a zlepšování materiálně-technického vybavení pracovišť a objektů veřejné správy
E1.3n.	Zajištění bezbariérovosti objektů veřejné správy a občanské vybavenosti

INDIKÁTORY

čísla indikátorů z přílohy č.3 vztahujících se k opatření

165, 166

VAZBA NA OSTATNÍ OPATŘENÍ

C2, D1, E1, F1

E1.4 OBČANSKÁ SPOLEČNOST

AKTIVITY

E1.4a.	Podpora spolupráce nestátních neziskových organizací s veřejnou správou a podnikatelskou sférou a jejich zapojování do rozvoje území
E1.4b.	Podpora místních veřejně prospěšných aktivit podnikatelských subjektů, neziskových organizací i veřejné správy
E1.4c.	Poskytování poradenství, konzultace a vzdělávání pro nestátní neziskové organizace na území kraje
E1.4d.	Podpora prezentace činnosti a aktivit nestátních neziskových organizací
E1.4e.	Podpora transparentnosti neziskového sektoru
E1.4f.	Zapojování měst a obcí do Národní sítě Zdravých měst a do uplatňování místní Agendy 21
E1.4g.	Vytváření podmínek pro aktivní zapojení obyvatel do života obce a procesu rozhodování na všech úrovních veřejné správy, zlepšení vzájemné komunikace a informovanosti
E1.4h.	Motivační výchovné a preventivní programy a aktivity zaměřené na posilování vztahu obyvatel k místnímu regionu
E1.4i.	Podpora osvěty o společenské odpovědnosti a aktivním občanství
E1.4j.	Podpora aktivit v oblasti dobrovolnictví

INDIKÁTORY čísla indikátorů z přílohy č. 3 vztahujících se k opatření

167, 168, 169

VAZBA NA OSTATNÍ OPATŘENÍ

A2, D1, D2, D3, E1, E2, E3

E2 MĚSTA PRO ŽIVOT

VIZE

Města v Libereckém kraji nabízí přitažlivé, udržované a bezpečné místo pro život s pestrou a dostupnou nabídkou bydlení pro všechny skupiny obyvatel.

Uživatelé měst v Libereckém kraji jsou spokojeni s veřejnou infrastrukturou podporující vysokou kvalitu jejich života a funkci měst jako přirozených center území.

Plánování rozvoje měst probíhá koncepčně, bez negativních vlivů na okolní území a se zapojením místních obyvatel, kteří se aktivně účastní veřejného života, i prostřednictvím místních komunit.

Města podporují svou identitu a tradice, rozvíjejí partnerství a spolupráci v rámci kraje i mimo jeho hranice.

E2.1 BYDLENÍ

AKTIVITY

E2.1a.	Podpora obnovy a rekonstrukce bytového fondu včetně revitalizace sídlišť
E2.1b.	Podpora dostupnosti kvalitního bydlení pro všechny skupiny obyvatel
E2.1c.	Podpora výstavby a dostupnosti bydlení pro mladé či neúplné rodiny, sociálně slabé skupiny obyvatel a seniory
E2.1d.	Podpora rozvoje rozmanitých hromadných forem bydlení v moderním standardu
E2.1e.	Zajištění vhodných pozemků pro individuální nebo hromadnou bytovou výstavbu
E2.1f.	Podpora rozvoje měst krátkých vzdáleností (vhodné propojení funkce bydlení se službami)
E2.1g.	Zajištění dostatečného počtu parkovacích míst v obytných zónách
E2.1h.	Předcházení negativním dopadům suburbanizace

INDIKÁTORY

čísla indikátorů z přílohy č. 3 vztahujících se k opatření

170

VAZBA NA OSTATNÍ OPATŘENÍ

C1, D3, E2, E3, F1

E2.2 PROSTŘEDÍ VE MĚSTECH

AKTIVITY

E2.2a.	Údržba a zkvalitňování veřejného prostoru, budov, objektů a mobiliáře ve městech, včetně jejich bezbariérovosti
E2.2b.	Zajištění profesionálního, přírodě blízkého a k přírodě šetrného zakládání a údržby veřejné zeleně, vodních ploch a toků ve městech
E2.2c.	Využití otevřených vodních prvků v systému hospodaření se srážkovými vodami ve městech
E2.2d.	Podpora zachování a využívání historického a kulturního dědictví ve městech, revitalizace historických center měst
E2.2e.	Podpora vytváření architektonické a urbanistické koncepce měst
E2.2f.	Snížení dopravní zátěže center měst
E2.2g.	Vytvoření podmínek pro vyšší využívání veřejné a bezmotorové dopravy ve městech
E2.2h.	Zajištění bezpečného pohybu cyklistů a pěších ve městě
E2.2i.	Zajištění komplexního napojení území města na systémy technické infrastruktury (doplnění, obnova, rozšíření) odpovídajícího místním podmínkám
E2.2j.	Navracení života do center měst
E2.2k.	Revitalizace brownfields ve městech s cílem hledat jejich smysluplné využití
E2.2l.	Příprava měst na zmírnění dopadů klimatické změny
E2.2m.	Využívání chytrých řešení pro zlepšení prostředí a života ve městech (Smart City)

INDIKÁTORY

čísla indikátorů z přílohy č.3 vztahujících se k opatření

171, 172, 173

VAZBA NA OSTATNÍ OPATŘENÍ

B3, C1, C2, E1, E2, F1, F2

E2.3 ROZVOJ MĚST A VEŘEJNÉ SLUŽBY

AKTIVITY

E2.3a.	Zajištění odpovídající kapacity a kvality veřejných služeb ve městech (školství, zdravotnictví, sociální služby, místní správa ...) s ohledem na přirozenou spádovost jejich uživatelů
E2.3b.	Vytváření podmínek pro podporu podnikatelských aktivit, místních produktů a firem
E2.3c.	Podpora volnočasových aktivit realizovaných ve veřejném prostoru
E2.3d.	Vytváření podmínek pro aktivní trávení volného času ve městech a jejich zázemí
E2.3e.	Podpora rozvoje občanské společnosti ve městech (spolky, mateřská centra, komunitní centra ...)
E2.3f.	Podpora sociální integrace, prevence sociálního vyloučení, řešení sociálně vyloučených lokalit a skupin osob zde žijících
E2.3g.	Zapojení obyvatel měst do participativního a komunitního plánování rozvoje měst

INDIKÁTORY

čísla indikátorů z přílohy č. 3 vztahujících se k opatření

174, 175

VAZBA NA OSTATNÍ OPATŘENÍ

A2, B1, B2, B3, D1, D2, D3, E1, E2

E3 SEBEVĚDOMÝ VENKOV

VIZE

Venkov v Libereckém kraji představuje kvalitní místo pro život, je oprávněně sebevědomý a poskytuje hospodářskou a sociální stabilitu opřenou o tradici a obnovený vztah k území.

Základem venkova jsou aktivní rozvíjející se obce s dostupnou infrastrukturou provázanou se sítí služeb a pracovních příležitostí a s nabídkou atraktivního bydlení.

Jejich efektivní správa zajišťuje kvalitní život obyvatel aktivně zapojených do věcí veřejných.

E3.1 VEŘEJNÁ INFRASTRUKTURA A SLUŽBY NA VENKOVĚ

AKTIVITY

E3.1a.	Zajištění kvalitní a dostupné sítě základních veřejných služeb na venkově (vzdělávání, zdravotní péče, sociální služby, místní správa ...)
E3.1b.	Podpora dostupnosti služeb občanské vybavenosti na venkově (prodejna, knihovna ...), včetně mobilních služeb a sdílení prostor
E3.1c.	Zachování škol ve venkovských obcích a podpora jejich komunitní funkce
E3.1d.	Zlepšení dopravní dostupnosti a infrastruktury venkovských obcí a zkvalitnění místních komunikací
E3.1e.	Zajištění vyhovující dopravní obslužnosti venkovských obcí prostředky veřejné dopravy osob při zachování její rentabilnosti a efektivity
E3.1f.	Zajištění kvalitní technické infrastruktury a podpora realizace individuálních a skupinových řešení technické vybavenosti na venkově (domovní čističky odpadních vod, studny, malé větrné elektrárny ...)
E3.1g.	Zajištění pokrytí venkovského území kvalitními telekomunikačními systémy (mobilní signál, internet ...)
E3.1h.	Údržba a zlepšení vzhledu a funkčního využití veřejných prostranství, zlepšení celkového vzhledu venkova
E3.1i.	Budování, údržba a rekonstrukce veřejných budov, objektů a sítí na venkově
E3.1j.	Budování, údržba a rekonstrukce objektů občanské vybavenosti pro trávení volného času obyvatel venkova
E3.1k.	Vytváření příznivých podmínek pro rozvoj bydlení na venkově
E3.1l.	Vytvoření podmínek pro rozvoj a udržení pracovních a podnikatelských příležitostí na venkově s preferencí využití místního potenciálu
E3.1m.	Podpora zachování architektonicky cenných staveb na venkově
E3.1n.	Podpora zachování krajinného rázu venkovského prostoru
E3.1o.	Podpora sdílení služeb na venkově
E3.1p.	Využití potenciálu místních výrob, služeb a řemesel na venkově a podpora výroby, prezentace a prodeje regionálních produktů
E3.1q.	Využití chytrých řešení pro zlepšení prostředí a života na venkově

INDIKÁTORY

čísla indikátorů z přílohy č.3 vztahujících se k opatření

176, 177, 178

VAZBA NA OSTATNÍ OPATŘENÍ

A1, A2, B1, B2, B3, C1, C2, D1, D2, D3, D4, E1, E2, E3, F1, F2

E3.2 LIDÉ NA VENKOVĚ

AKTIVITY

E3.2a.	Zachování a podpora společenského a spolkového života a tradic na venkově
E3.2b.	Podpora aktivního občanského života a posilování vztahu obyvatelstva k místu svého života
E3.2c.	Využití potenciálů nově příchozích i stávajících obyvatel k rozvoji obce a jejich vzájemnému soužití
E3.2d.	Podpora komunitních center a volnočasových aktivit na venkově
E3.2e.	Řešení problémů znevýhodněných skupin obyvatel na venkově a jejich zapojení do života v obci

INDIKÁTORY

čísla indikátorů z přílohy č.3 vztahujících se k opatření

179, 180

VAZBA NA OSTATNÍ OPATŘENÍ

B2, B3, D3, E1, E3

E3.3 SPRÁVA VENKOVSKÉHO ÚZEMÍ

AKTIVITY

E3.3a.	Podpora spolupráce subjektů podílejících se na rozvoji venkova
E3.3b.	Podpora vzdělávání zástupců obcí a jejich přístupu k informacím o novinkách a možnostech dalšího rozvoje obce
E3.3c.	Podpora projektů zajišťujících poradenství pro subjekty působící v oblasti rozvoje venkova a hospodářsky slabých oblastí
E3.3d.	Podpora účelového sdružování obcí s cílem hospodárného nakládání s veřejnými zdroji
E3.3e.	Podpora koncepčního urbanistického rozvoje venkovského prostoru
E3.3f.	Podpora aktivit vedoucích k zachování či obnovení specifické atmosféry venkova

INDIKÁTORY čísla indikátorů z přílohy č. 3 vztahujících se k opatření

181, 182, 183

VAZBA NA OSTATNÍ OPATŘENÍ

D1, E1, E3

ZELENÝ
KRAJ | F

F1 ZDRAVÉ ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

VIZE

Liberecký kraj je územím s harmonickou krajinou, zdravou přírodou a životním prostředím, kde je při plánování územního rozvoje samozřejmostí promyšlené a citlivé nakládání s krajinou a trvale udržitelné využívání přírodních zdrojů.

Lidé mají dostatečné a pravdivé informace a znalosti o stavu životního prostředí, chovají se k němu šetrně a očekávají to i od druhých.

Aktivně jsou podporovány technologie a aktivity směřující k prevenci, odstranění nebo zmírnění negativních následků lidské činnosti.

Liberecký kraj je dostatečně připraven na klimatické změny a všichni se aktivně podílejí na zmírnění jejich dopadů.

F1.1 PŘEDCHÁZENÍ DOPADŮ LIDSKÉ ČINNOSTI NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

AKTIVITY

F1.1a.	Předcházení vzniku odpadů
F1.1b.	Rozvoj a využívání technologií a přístupů vedoucích k minimalizaci produkce odpadů a emisí
F1.1c.	Vytváření podmínek a motivace pro lepší třídění odpadů
F1.1d.	Podpora aktivit zaměřených na zvyšování podílu vytríděných a dále využitelných odpadů a vývoj nových technologií pro jejich využívání
F1.1e.	Rozvoj sítě zařízení na zpracování a využívání odpadu na území kraje
F1.1f.	Odstraňování problematických druhů odpadů (kaly z čistíren odpadních vod, zbytky jídel, autovraky ...)
F1.1g.	Účinná kontrola stávajících rizikových zařízení včetně jejich monitoringu
F1.1h.	Využívání inovativních nízkouhlíkových technologií
F1.1i.	Šetrné využívání přírodních zdrojů a nerostného bohatství kraje
F1.1j.	Využívání metod šetrných k životnímu prostředí a okolí při získávání a zpracování nerostných surovin
F1.1k.	Podpora otírky nových ložisek nerostných surovin pouze jako náhrada za již dotěžovaná nebo ukončená ložiska
F1.1l.	Úspora přírodních zdrojů prostřednictvím jejich náhrady druhotnými surovinami
F1.1m.	Zapojování obyvatel do praktické ochrany přírody a dalších akcí ke zlepšování životního prostředí v kraji
F1.1n.	Začleňování environmentální výchovy do školních vzdělávacích programů, včetně tématu klimatické změny
F1.1o.	Rozvoj funkční sítě poskytovatelů kvalitních služeb v oblasti environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty
F1.1p.	Podpora ekovýchovných programů, osvětových akcí a informačních kampaní v oblasti adaptace a mitigace klimatické změny pro veřejnost
F1.1q.	Osvěta o problematice klimatické změny pro odbornou veřejnost, zejména v oblasti státní správy, územního plánování, vodního hospodářství a staveb s významnými územními dopady
F1.1r.	Upřednostňování lokalizace infrastruktury a staveb tak, aby nesnižovaly hydrologické a další ekologické funkce krajiny
F1.1s.	Budování málo zatěžovaných komunikací, komunikací pro nemotorovou dopravu a ve vhodných případech dalších zpevněných ploch s povrchem propustným pro vodu

INDIKÁTORY

čísla indikátorů z přílohy č.3 vztahujících se k opatření

184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193

VAZBA NA OSTATNÍ OPATŘENÍ

A2, C1, C2, D1, D4, E1, F1, F2

F1.2 ŘEŠENÍ NEGATIVNÍCH VLIVŮ NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

AKTIVITY

F1.2a.	Podpora využití brownfields pro nové účely nebo jejich odstranění, včetně likvidace existujících ekologických zátěží v jejich areálech
F1.2b.	Realizace projektů zaměřených na budoucí využití bývalého vojenského prostoru Ralsko a odstranění ekologických zátěží na jeho území
F1.2c.	Zajištění monitoringu a likvidace černých skládek a jiných ekologických zátěží
F1.2d.	Podpora aktivit vedoucích k rekultivaci území po těžbě nerostných surovin, včetně využití přírodě blízké obnovy
F1.2e.	Podpora projektů vedoucích ke snižování emisí škodlivých látek do ovzduší (včetně světelného smogu)
F1.2f.	Minimalizace negativních vlivů dopravy na životní prostředí (hluk, emise ...)
F1.2g.	Podpora výměny stávajících kotlů na tuhá paliva za nová ekologická zařízení
F1.2h.	Podpora aktivit vedoucích k likvidaci následků přírodních a ekologických pohrom a dopadů klimatické změny

INDIKÁTORY čísla indikátorů z přílohy č.3 vztahujících se k opatření

194, 195, 196, 197, 198, 199

VAZBA NA OSTATNÍ OPATŘENÍ

A2, B2, C1, C2, E2, E3, F1, F2

F2 RESPEKTOVANÁ PŘÍRODA A KRAJINA

VIZE

Liberecký kraj je územím s harmonickou krajinou, zdravou přírodou a životním prostředím, kde je při plánování územního rozvoje samozřejmostí promyšlené a citlivé nakládání s krajinou a trvale udržitelné využívání přírodních zdrojů.

Lidé mají dostatečné a pravdivé informace a znalosti o stavu životního prostředí, chovají se k němu šetrně a očekávají to i od druhých.

Aktivně jsou podporovány technologie a aktivity směřující k prevenci, odstranění nebo zmírnění negativních následků lidské činnosti.

Liberecký kraj je dostatečně připraven na klimatické změny a všichni se aktivně podílejí na zmírnění jejich dopadů.

F2.1 PÉČE O KRAJINU A JEJÍ VYUŽÍVÁNÍ

AKTIVITY

F2.1a.	Rozvoj a zachování stávající sítě chráněných území v kraji
F2.1b.	Zapojování veřejnosti, podnikatelské sféry a dalších aktérů do aktivní ochrany přírody a krajiny a podpora spolupráce se správami zvláště chráněných území
F2.1c.	Zachování přírodních a kulturních specifík krajiny
F2.1d.	Údržba, obnova a tvorba krajinotvorných prvků (aleje, mokřady, solitérní zeleň, drobné památky a stavby ...)
F2.1e.	Ochrana krajiny a půdy před negativními stavebními zásahy s cílem vytvořit harmonickou krajinu
F2.1f.	Zachování či zvýšení migrační propustnosti krajiny, omezování bariérového efektu staveb
F2.1g.	Podpora vyšší rozmanitosti druhové, věkové a prostorové skladby živočichů a rostlin v krajině
F2.1h.	Podpora likvidace/redukce invazních organismů a předcházení jejich šíření
F2.1i.	Podpora péče o volně žijící živočichy a zvláště chráněné a vzácnější organismy
F2.1j.	Zachování a zlepšení stavu přírodních biotopů
F2.1k.	Obnova a údržba vodních ploch, péče o vodní toky
F2.1l.	Podpora zadržování vody v krajině vytvářením pestré mozaiky přírodě blízkých opatření
F2.1m.	Realizace opatření k zadržování, vsakování a odpařování vody v zastavěném území a ze zpevněných ploch
F2.1n.	Ochrana a obnova ekosystémů vázajících významným způsobem uhlík z atmosféry (rašeliníště, mokřady, přírodě blízké lesní a luční ekosystémy ...)
F2.1o.	Podpora protierozních opatření
F2.1p.	Realizace přírodě blízkých protipovodňových opatření
F2.1q.	Řešení problematiky nevhodné zástavby v záplavových územích

INDIKÁTORY

čísla indikátorů z přílohy č.3 vztahujících se k opatření

200, 201, 202

VAZBA NA OSTATNÍ OPATŘENÍ

B3, C1, C2, D4, E1, E2, E3, F1, F2, F3

F3 ŠETRNÉ ZEMĚDĚLSTVÍ A LESNÍ HOSPODÁŘSTVÍ

VIZE

Při zemědělské činnosti a hospodaření v lesích jsou šetrně a s respektem k přírodě a životnímu prostředí využívány přírodní zdroje a krajina Libereckého kraje a je brán ohled na dostatečné zadržování vody v krajině.

Správně nastavený motivační systém podpory zemědělského a lesního hospodaření posiluje místní ekonomiku a produkci.

F3.1 ZEMĚDĚLSTVÍ

AKTIVITY

F3.1a.	Podpora zadržování vody v krajině a ochrany podzemních zdrojů vody prostřednictvím pestré mozaiky přírodně blízkých opatření v zemědělství
F3.1b.	Podpora údržby krajiny a zemědělského hospodaření směřujícího k ochraně půdy a zachování biodiverzity a pestrosti krajiny
F3.1c.	Rozvoj multifunkčního zemědělství a jeho alternativních forem (ekologické hospodaření)
F3.1d.	Podpora vzájemné spolupráce subjektů působících v oblasti zemědělství
F3.1e.	Podpora profesního vzdělávání, osvěty a poradenství pro subjekty hospodařící v krajině a zpracovatele zemědělské produkce
F3.1f.	Podpora a propagace společenských a vzdělávacích akcí na úseku zemědělství, lesnictví a místního potravinářství
F3.1g.	Posilování povědomí obyvatelstva o nutnosti šetrného zemědělství a s tím souvisejících negativních vlivů (zápach z hnojení ...)
F3.1h.	Podpora aktivit vedoucích ke zvyšování konkurenceschopnosti a využívání místních zdrojů a zemědělské produkce
F3.1i.	Vytváření podmínek pro soužití zemědělců s velkými šelmami, včetně snižování konfliktů

INDIKÁTORY čísla indikátorů z přílohy č.3 vztahujících se k opatření

203, 204, 205, 206, 207, 208, 209

VAZBA NA OSTATNÍ OPATŘENÍ

A2, D1, E1, F1, F2, F3

F3.2 HOSPODAŘENÍ V LESÍCH

AKTIVITY

F3.2a.	Využívání šetrných technologií a přírodě blízkých procesů při hospodaření v lese
F3.2b.	Obnova lesa směrem k přirozené druhové, věkové a prostorové skladbě se zohledněním klimatické změny
F3.2c.	Zvýšení retenční schopnosti lesů
F3.2d.	Podpora využívání regionálních kapacit v péči o les i zpracování dříví
F3.2e.	Podpora realizace k přírodě šetrných turistických a sportovních aktivit v lese
F3.2f.	Podpora aktivit vedoucích ke snižování negativního vlivu spárkaté zvěře v lesích
F3.2g.	Podpora profesního vzdělávání a poradenství pro subjekty hospodařící v lesích

INDIKÁTORY čísla indikátorů z přílohy č.3 vztahujících se k opatření

210, 211, 212, 213, 214

VAZBA NA OSTATNÍ OPATŘENÍ

A2, B1, B2, D1, F1, F2, F3

ANALÝZA VAZEB | 5.

5.1

VZÁJEMNÉ VAZBY V RÁMCI DOKUMENTU

V následující tabulce je uvedena vazba jednotlivých opatření na specifické cíle Strategie rozvoje Libereckého kraje 2021-2027.

		STRATEGICKÉ CÍLE A OPATŘENÍ SRLK 2021-2027																								
		PROSPERU- JÍCÍ KRAJ				ATRAKTIVNÍ KRAJ								PROPOJENÝ KRAJ								PEČUJÍCÍ KRAJ				
		A1.1	A2.1	A2.2	A2.3	B1.1	B1.2	B1.3	B2.1	B2.2	B2.3	B3.1	B3.2	C1.1	C1.2	C1.3	C1.4	C1.5	C2.1	C2.2	C2.3	D1.1	D1.2	D1.3	D1.4	D2.1
SPECIFICKÉ CÍLE SRLK 2021-2027	A1																									
	A2																									
	B1																									
	B2																									
	B3																									
	C1																									
	C2																									
	D1																									
	D2																									
	D3																									
D4																										
E1																										
E2																										
E3																										
F1																										
F2																										
F3																										

STRATEGICKÉ CÍLE A OPATŘENÍ SRLK 2021-2027

[illegible]

VAZBA DOKUMENTU NA STRATEGII REGIONÁLNÍHO ROZVOJE ČR 2021+

[illegible]

STRATEGICKÉ CÍLE A OPATŘENÍ STRATEGIE ROZVOJE LK 2021-2027

[illegible]

		ZÚR LK 2011		AKTUALIZACE Č.1 ZÚR LK	
		ZÁSADA	PRIORITA	ZÁSADA	PRIORITA
OPATŘENÍ STRATEGIE ROZVOJE LK 2021-2027	A1.1	není přímá vazba	P7, P20, P30-31	není přímá vazba	P3-4, P13
	A2.1	Z9-10, Z34, Z56	P7-8, P19, P25-26	Z1, Z9, Z10, Z34, Z56	P4-5, P7, P20
	A2.2	není přímá vazba	není přímá vazba	není přímá vazba	není přímá vazba
	A2.3	není přímá vazba	není přímá vazba	není přímá vazba	není přímá vazba
	B1.1	Z5, Z7-8, Z12-15, Z24, Z38, Z40, Z43, Z49, Z58-60	P12, P28	Z1-2, Z4, Z7-11, Z14, Z38, Z40, Z43, Z49, Z58-60, Z60a	P1, P3, P5, P10-11, P13
	B1.2	Z43, Z59-60	P28	Z43, Z59-60	P1, P5, P11
	B1.3	není přímá vazba	P30	není přímá vazba	není přímá vazba
	B2.1	Z1, Z53-55, Z58	P28	Z1, Z53, Z55, Z58	P3, P5-6, P10, P18
	B2.2	nepřímo Z58	není přímá vazba	nepřímo Z58	není přímá vazba
	B2.3	není přímá vazba	není přímá vazba	není přímá vazba	není přímá vazba
	B3.1	není přímá vazba	není přímá vazba	není přímá vazba	není přímá vazba
	B3.2	Z38-41, Z49-51, Z58	P27	Z4, Z38-41, Z48-50, Z58	P1
	C1.1	Z1-6, Z8-11, Z16-19	P10	Z1-4, Z7-11, Z14, Z16-19	P9, P12-13, P17
	C1.2	Z1-6, Z10-11, Z14-15, Z20-22	P10	Z1-4, Z8, Z10-11, Z14, Z20-22	P9, P12-13, P17
	C1.3	Z4-6, Z8-9, Z24	P11-12	Z3-4, Z7-11, Z60a	P11, P13
	C1.4	Z1-3	P11	Z1-3, Z8-9, Z53	P13
	C1.5	není přímá vazba	P11	není přímá vazba	P13
	C2.1	Z30-33, Z46	P2, P5, P13, P15, P17-18	Z30-33, Z46	P17, P20
	C2.2	Z26, Z28-29, Z48, Z72	P2, P5, P13-14	Z26, Z28-29, Z47-48	P17, P19
	C2.3	Z34	P19	Z34	P20
	D1.1	není přímá vazba	není přímá vazba	není přímá vazba	není přímá vazba
	D1.2	není přímá vazba	P30	není přímá vazba	P2
	D1.3	Z58	P30	Z58	P2
	D1.4	Z58	P30	Z58	P2
	D2.1	není přímá vazba	není přímá vazba	není přímá vazba	není přímá vazba
	D2.2	není přímá vazba	není přímá vazba	není přímá vazba	není přímá vazba
	D2.3	Z58	P31	Z58	P2
	D2.4	Z58	P31	Z58	není přímá vazba

		ZÚR LK 2011		AKTUALIZACE Č.1 ZÚR LK	
		ZÁSADA	PRIORITA	ZÁSADA	PRIORITA
OPATŘENÍ STRATEGIE ROZVOJE LK 2021-2027	D3.1	není přímá vazba	není přímá vazba	není přímá vazba	není přímá vazba
	D3.2	není přímá vazba	není přímá vazba	není přímá vazba	není přímá vazba
	D3.3	Z58	P31	Z58	P2
	D3.4	není přímá vazba	P31	není přímá vazba	P2
	D3.5	Z58	P31	Z58	P2
	D4.1	není přímá vazba	není přímá vazba	není přímá vazba	není přímá vazba
	D4.2	Z61	není přímá vazba	Z61	není přímá vazba
	D4.3	Z63	není přímá vazba	Z63	není přímá vazba
	E1.1	není přímá vazba	P26 (částečně)	není přímá vazba	P6
	E1.2	Z7-15, Z53	P21-22, P26	Z7-11, Z14, Z53-54	P3, P6
	E1.3	není přímá vazba	není přímá vazba	není přímá vazba	není přímá vazba
	E1.4	není přímá vazba	není přímá vazba	není přímá vazba	není přímá vazba
	E2.1	Z1-2, Z7-10, Z12, Z14-15, Z54-55	P7, P20, P31	Z1-4, Z7-10, Z14, Z54-55	P3-4, P12, P17-18, P21
	E2.2	Z1-2, Z7-10, Z12, Z54-55	P20, P26	Z1-4, Z7-10, Z54-55	P1, P3-4, P7, P17-18, P21
	E2.3	Z1-2, Z53-55, Z58, Z60	P20, P28, P31	Z1-2, Z53-55, Z58, Z60	P1-6, P11, P18
	E3.1	Z18-19, Z21-22, Z28, Z49, Z53-55, Z57-58	P20, P28, P31	Z18-19, Z21-22, Z28, Z49, Z53-55, Z57-58	P1-5, P11-13, P17-18
	E3.2	Z54	P31	Z54	P2
	E3.3	Z54	není přímá vazba	Z54	není přímá vazba
	F1.1	Z35, Z47-48	P2, P9	Z35, Z47-48	P8
	F1.2	Z9, Z35, Z47	P3, P6, P26, P29	Z9, Z35, Z47	P5, P7, P12, P15-16
	F2.1	Z38-42, Z45-46, Z48, Z57, Z64-67	P1-2, P4-5, P27	Z38-42, Z45-46, Z48, Z57, Z64a	P1, P8-10, P16

Téma klimatická změna se stává v posledních letech aktuálním environmentálním tématem. Třebaže názory na tento proces nejsou jednotné, projevy této změny nelze zpochybnit:

- dlouhodobé sucho,
- povodně a přívalové povodně,
- zvyšování teplot,
- extrémní meteorologické jevy,
- vymírání druhů a invaze nepůvodních druhů,
- riziko přírodních požárů ...

Proto je nezbytné se zaměřit jednak na zmírnění této změny (tzv. mitigační opatření), a dále podporovat přizpůsobování se této změně (tzv. adaptační opatření).

Liberecký kraj je připraven zmírnit dopady změny klimatu na své území a hledá možnosti, jak se aktivně spolupodílet na snižování emisí skleníkových plynů. Včasnou realizací vhodných adaptačních opatření chce dlouhodobě posilovat vysokou odolnost vůči projevům této globální změny. Neustále se přizpůsobuje aktuálnímu vývoji tak, aby v co největší míře zachoval dobré životní podmínky a potenciál kraje nejen pro současnou generaci obyvatel, ale i pro ty příští.

Přijetí včasných a účinných adaptačních opatření předchází strategický přístup, který zajišťuje soudržnost napříč různými oblastmi hospodářství, veřejnou sférou a životním prostředím kraje. Přednostně by měla být využívána ekosystémově založená opatření (zeleno-modrá), která jsou kombinována s technologickými (šedá) a měkkými opatřeními (např. podpora informovanosti). Pozitivní synergie a interakce v oblasti adaptací a mitigací je klíčovým principem, který je přednostně uplatňován při posuzování vhodnosti navrhovaných opatření.

Místní správa a samospráva by měla být veřejnosti pozitivním vzorem v důsledném uplatňování energetických úspor a aplikaci zeleno-modrých opatření na svém území a nemovitostech. Zahrnutím environmentálních kritérií do veřejných zakázek by měla pozitivně motivovat podnikatelský a energetický sektor k přechodu na nízkouhlíkovou ekonomiku. Veřejné objekty v postupně se zvyšující se míře využívají nové environmentálně šetrné technologie a školy všech stupňů by se měly stávat v této oblasti vzorem a podílet se na vysoké vzdělanosti a informovanosti veřejnosti v oblasti změny klimatu.

Adaptační opatření aplikovatelná v lokálním a regionálním měřítku

Z pohledu lokálně aplikovatelných opatření, která mají potenciál významně přispět k adaptabilitě krajiny v regionálním měřítku, lze za nejefektivnější považovat revitalizace vodních toků a revitalizace krajiny směřující k posílení a podpoře jejích přirozených hydrologických funkcí. To zahrnuje i rušení a regulace odvodňovacích zařízení a změnu agrotechnických postupů, která povede k vyššímu podílu organické složky v půdě a nižšímu utužování podorníční vrstvy půdy. Podpůrný význam má i zmenšování půdních bloků zřizováním mezí a další opatření zvyšující retenční kapacitu zemědělské krajiny. Revitalizace vodních toků a niv zvýší nejen odolnost krajiny vůči obdobím bez frontálních srážek, ale zásadní měrou se tím zvýší i samočisticí schopnost vodních toků, které tak budou schopné účinněji odbourávat znečištění produkované člověkem.

Významný pozitivní vliv na hydro-klimatický systém krajiny mají i lesní porosty, zejména přírodě blízké lesní ekosystémy, které vedle podpory malého vodního cyklu plní i významnou roli v ochraně globálního klimatu díky intenzivní fixaci vzdušného CO₂ v biomase stromů a v lesní půdě.

Lokálně významných efektů lze dosáhnout také snižováním podílu zastavěného a vodě nepropustného povrchu, zodpovědným hospodařením se srážkovými vodami v intravilánech obcí i na větších zastavěných plochách v krajině, včetně dopravní infrastruktury, zelenou a modrou architekturou atp.

Zvýšené úsilí je třeba věnovat osvětě laické i odborné veřejnosti.

Z výše uvedeného stručného přehledu, který ani zdaleka neuvádí všechna relevantní opatření, je zřejmé, že zvyšování adaptability krajiny a společnosti na změnu klimatu je komplexní problematikou, kterou je žádoucí efektivně koordinovat. Vedle státu se nabízí významný prostor v roli regionální koordinační autority krajům, jako podpůrné složce efektivního uplatňování státních koncepcí. Prostřednictvím environmentálně zodpovědné správy svěřeného majetku mohou kraje jednak přímo přispět ke zvýšení adaptability regionu, jednak mohou účinně působit jako motivační vzory ostatním klíčovým hráčům i občanům v regionu. Ve své územní působnosti mohou kraje zároveň uplatňovat zákonem svěřené kompetence a působit osvětově na široké spektrum potenciálních příjemců.

Z této pozice lze za další vhodné a regionálně významné opatření považovat zpracování regionálního akčního plánu adaptace na změnu klimatu, který by rozpracoval a konkretizoval opatření uvedená v Národním akčním plánu adaptace na změnu klimatu. Hlavním cílem krajského akčního plánu by mělo být zvyšování adaptační kapacity Libereckého kraje za současné podpory energetických úspor a zavádění nízkouhlíkové ekonomiky.

5.4.1 VAZBA PROBLEMATIKY KLIMATICKÉ ZMĚNY NA JEDNOTLIVÁ OPATŘENÍ

Opatření s vazbou na problematiku klimatické změny

Opatření bez přímé vazby na problematiku klimatické změny

A	PRUŽNĚ REAGUJÍCÍ PRACOVNÍ TRH		KONKURENCESCHOPNÉ PODNIKÁNÍ, VÝZKUM, VÝVOJ A INOVACE	
	A1.1		A2.1	
			A2.2	
			A2.3	
B	CESTOVNÍ RUCH JAKO DŮLEŽITÁ SOUČÁST HOSPODÁŘSTVÍ		SPORT PRO KAŽDÉHO	
	B1.1		B2.1	
	B1.2		B2.2	
	B1.3		B2.3	
C	SPOLEHLIVÁ DOPRAVA		CHYTRÉ SÍTĚ	
	C1.1		C2.1	
	C1.2		C2.2	
	C1.3		C2.3	
D	VZDĚLÁVÁNÍ PRO BUDOUCNOST		ZODPOVĚDNÁ PÉČE O ZDRAVÍ	
	D1.1		D2.1	
	D1.2		D2.2	
	D1.3		D2.3	
E	OTEVŘENÁ SPRÁVA A ROZVOJ ÚZEMÍ		MĚSTA PRO ŽIVOT	
	E1.1		E2.1	
	E1.2		E2.2	
	E1.3		E2.3	
F	VSTŘÍCNÉ A DOSTUPNÉ SLUŽBY V SOCIÁLNÍ OBLASTI		SEBEVĚDOMÝ VENKOV	
	D3.1		E3.1	
	D3.2		E3.2	
	D3.3		E3.3	
D	BEZPEČNÉ MÍSTO PRO ŽIVOT		ŠETRNÉ ZEMĚDĚLSTVÍ A LESNÍ HOSPODÁŘSTVÍ	
	D4.1		F3.1	
	D4.2		F3.2	
	D4.3			
D	VZDĚLÁVÁNÍ PRO BUDOUCNOST		ZODPOVĚDNÁ PÉČE O ZDRAVÍ	
	D1.1		D2.1	
	D1.2		D2.2	
	D1.3		D2.3	
E	VZDĚLÁVÁNÍ PRO BUDOUCNOST		ZODPOVĚDNÁ PÉČE O ZDRAVÍ	
	D1.1		D2.1	
	D1.2		D2.2	
	D1.3		D2.3	
F	VZDĚLÁVÁNÍ PRO BUDOUCNOST		ZODPOVĚDNÁ PÉČE O ZDRAVÍ	
	D1.1		D2.1	
	D1.2		D2.2	
	D1.3		D2.3	

5.4.2 PŘEHLED AKTIVIT REAGUJÍCÍCH NA PROBLEMATIKU KLIMATICKÉ ZMĚNY

A2 KONKURENCESCHOPNÉ PODNIKÁNÍ, VÝZKUM, VÝVOJ A INOVACE

- A2.1j. Podpora aktivit vedoucích k prohloubení společenské a environmentální odpovědnosti firem
- A2.1p. Vzdělávání podniků v tématech digitalizace, digitální transformace a nových technologií

B1 CESTOVNÍ RUCH JAKO DŮLEŽITÁ SOUČÁST HOSPODÁŘSTVÍ

- B1.1i. Podpora šetrných forem cestovního ruchu s minimálními vlivy na životní prostředí, krajinu a veřejné zdraví (včetně zadržování vody v krajině)

C1 SPOLEHLIVÁ DOPRAVA

- C1.2b. Modernizace a elektrizace významných tratí s cílem zatraktivnění a zrychlení pro dosažení jejich konkurenceschopnosti
- C1.2k. Podpora budování logistických terminálů (nákladní doprava) a zvyšování podílu železniční dopravy na přepravě nákladů
- C1.3g. Podpora osvěty a propagace nemotorové dopravy a jejích přínosů
- C1.4c. Budování a rozvoj dopravních terminálů, propojování různých druhů dopravy
- C1.4f. Zvýšení podílu moderních, ekologických a bezbariérových dopravních prostředků pro veřejnou dopravu
- C1.4g. Podpora veřejné dopravy jako alternativy k individuální automobilové dopravě
- C1.5b. Podpora sdílení dopravních prostředků, včetně vytváření podmínek a stanovení pravidel
- C1.5c. Podpora tvorby generelů a koncepcí všech forem dopravy
- C1.5f. Podpora získávání pozitivních návyků k udržitelným způsobům dopravy v kraji

C2 CHYTRÉ SÍTĚ

- C2.1e. Rozvoj ostrovních systémů výroby a spotřeby energií
- C2.1h. Budování a obnova kvalitního a energeticky šetrného veřejného osvětlení
- C2.1i. Podpora rozvoje inteligentních sítí a chytrých řešení na úsporu energie
- C2.1j. Realizace úsporných surovinových a energetických opatření u nemovitostí i technologií
- C2.1k. Podpora výzkumu a vývoje v oblasti zvyšování energetické účinnosti a energetických úspor
- C2.1l. Podpora úspor energie ve všech systémech výroby, distribuce a spotřeby energie
- C2.1m. Zvyšování energetické soběstačnosti kraje, obcí i jednotlivých objektů
- C2.1n. Využívání alternativních a obnovitelných zdrojů energie s ohledem na ochranu okolního prostředí
- C2.2b. Zajišťování a ochrana zdrojů pitné vody

- C2.2c. Podpora hospodaření v krajině a urbanizovaných územích směřujícího ke snížení vnosu nežádoucích látek do povrchových a podzemních vod
- C2.2e. Podpora osvěty a realizace opatření směřujících k úspoře vody (šetrné hospodaření s pitnou vodou, opětovné využívání vody ...)
- C2.2g. Zvyšování podílu čištěných odpadních vod a zvyšování účinnosti čištění odpadních vod
- C2.2h. Využívání moderních a inovativních technologií v oblasti hospodaření s vodou
- C2.2i. Podpora využívání recyklovaných vod (šedé vody, srážkové vody, technologické vody ...)
- C2.2j. Snižování množství odlehčovaných odpadních vod
- C2.2k. Podpora přestavby jednotných kanalizací na oddílné
- C2.2l. Podpora zřizování retenčních a vsakovacích objektů na systémech odvodnění
- C2.2m. Zohlednění problematiky změny klimatu a vhodných adaptačních opatření v plánu dílčích povodí

D1 VZDĚLÁVÁNÍ PRO BUDOUCNOST

- D1.1a. Vzdělávání pedagogických pracovníků se zohledněním jejich vzdělávacích potřeb po celou dobu jejich profesní kariéry, včetně sdílení zkušeností formou stáží

D4 BEZPEČNÉ MÍSTO PRO ŽIVOT

- D4.2c. Zkvalitňování systému spojení a komunikace mezi všemi složkami IZS, včetně komunikace s obyvatelstvem a obcemi

E1 OTEVŘENÁ SPRÁVA A ROZVOJ ÚZEMÍ

- E1.2j. Podpora zapracování nových témat do územního a strategického plánování (adaptace na změnu klimatu, využití chytrých řešení ...)
- E1.3g. Zvyšování kvalifikace a kompetence pracovníků ve veřejné správě
- E1.3l. Aplikace environmentálních kritérií ve veřejných zakázkách
- E1.4f. Zapojování měst a obcí do Národní sítě Zdravých měst a do uplatňování místní Agendy 21
- E1.4g. Vytváření podmínek pro aktivní zapojení obyvatel do života obce a procesu rozhodování na všech úrovních veřejné správy, zlepšení vzájemné komunikace a informovanosti

E2 MĚSTA PRO ŽIVOT

- E2.2b. Zajištění profesionálního, přírodě blízkého a k přírodě šetrného zakládání a údržby veřejné zeleně, vodních ploch a toků ve městech
- E2.2c. Využití otevřených vodních prvků v systému hospodaření se srážkovými vodami ve městech
- E2.2g. Vytvoření podmínek pro vyšší využívání veřejné a bezmotorové dopravy ve městech
- E2.2l. Příprava měst na zmírnění dopadů klimatické změny

E3 SEBEVĚDOMÝ VENKOV

- E3.1f. Zajištění kvalitní technické infrastruktury a podpora realizace individuálních a skupinových řešení technické vybavenosti na venkově (domovní čističky odpadních vod, studny, malé větrné elektrárny ...)

F1 ZDRAVÉ ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

- F1.1b. Rozvoj a využívání technologií a přístupů vedoucích k minimalizaci produkce odpadů a emisí
- F1.1h. Využívání inovativních nízkouhlíkových technologií
- F1.1n. Začleňování environmentální výchovy do školních vzdělávacích programů, včetně tématu klimatické změny
- F1.1p. Podpora ekovýchovných programů, osvětových akcí a informačních kampaní v oblasti adaptace a mitigace klimatické změny pro veřejnost
- F1.1q. Osvěta o problematice klimatické změny pro odbornou veřejnost, zejména v oblasti státní správy, územního plánování, vodního hospodářství a staveb s významnými územními dopady
- F1.1r. Upřednostňování lokalizace infrastruktury a staveb tak, aby nesnižovaly hydrologické a další ekologické funkce krajiny
- F1.1s. Budování málo zatěžovaných komunikací, komunikací pro nemotorovou dopravu a ve vhodných případech dalších zpevněných ploch s povrchem propustným pro vodu
- F1.2e. Podpora projektů vedoucích ke snižování emisí škodlivých látek do ovzduší (včetně světelného smogu)
- F1.2f. Minimalizace negativních vlivů dopravy na životní prostředí (hluk, emise ...)
- F1.2g. Podpora výměny stávajících kotlů na tuhá paliva za nová ekologická zařízení
- F1.2h. Podpora aktivit vedoucích k likvidaci následků přírodních a ekologických pohrom a dopadů klimatické změny

F2 RESPEKTOVANÁ PŘÍRODA A KRAJINA

- F2.1l. Podpora zadržování vody v krajině vytvářením pestré mozaiky přírodě blízkých opatření
- F2.1m. Realizace opatření k zadržování, vsakování a odpařování vody v zastavěném území a ze zpevněných ploch
- F2.1n. Ochrana a obnova ekosystémů vázajících významným způsobem uhlík z atmosféry (rašelinště, mokřady, přírodě blízké lesní a luční ekosystémy ...)
- F2.1p. Realizace přírodě blízkých protipovodňových opatření
- F2.1q. Řešení problematiky nevhodné zástavby v záplavových územích

F3 ŠETRNÉ ZEMĚDĚLSTVÍ A LESNÍ HOSPODÁŘSTVÍ

- F3.1a. Podpora zadržování vody v krajině a ochrany podzemních zdrojů vody prostřednictvím pestré mozaiky přírodě blízkých opatření v zemědělství
- F3.1c. Rozvoj multifunkčního zemědělství a jeho alternativních forem (ekologické hospodaření)
- F3.2a. Využívání šetrných technologií a přírodě blízkých procesů při hospodaření v lese
- F3.2b. Obnova lesa směrem k přirozené druhové, věkové a prostorové skladbě se zohledněním klimatické změny
- F3.2c. Zvýšení retenční schopnosti lesů

Pojem „Smart Cities“ (chytrá města) se v České republice začal používat a rozvíjet od roku 2010 a to především z iniciativy, která se zaměřovala na průmysl, dopravu a energetiku a na snižování jejich ekologické náročnosti. V českém jazyce se slovo „smart“ proto častěji nahrazuje slovem „inteligentní“ nebo „chytrý“.

Dnes je tento koncept využíván v mnohem širším pojetí – chytrá města, chytré obce, chytrý venkov, chytrá veřejná správa, chytrá krajina, chytré sítě atd. Společné mají to, že je jejich cílem zajištění kvalitního života obyvatelům, rozvoje obcí, měst a regionů pomocí moderních technologií.

Také Liberecký kraj se hlásí k této myšlence a jeho prvním krokem jejího prosazování bylo zpracování koncepčního dokumentu Chytřejší kraj, který má pomoci nasměrovat budoucí aktivity Libereckého kraje v oblasti využívání chytrých technologií. Hlavním cílem je navrhnout takovou vizi a oblasti intervence, které budou co nejlépe reagovat na reálné potřeby obyvatel Libereckého kraje a identifikovat oblasti, v nichž má smysl se zabývat aplikací a budoucím systematickým využíváním informačních a komunikačních technologií. Primárně se koncepce zaměřuje na témata spojená s činností a kompetencemi v odpovědnosti Libereckého kraje jako veřejnoprávní korporace, která podle zákona o krajích „pečuje o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů.“ Technologie a chytrá řešení nejsou chápána jako cíl, ale cesta, jak usnadnit a zjednodušit lidem řešení problémů, ušetřit čas a energii a zvýšit produktivitu práce i úroveň povědomí o tématu.

5.5.1 VAZBA PROBLEMATIKY CHYTRÝCH ŘEŠENÍ NA JEDNOTLIVÁ OPATŘENÍ

Opatření s vazbou na problematiku chytrých řešení

Opatření bez přímé vazby na problematiku chytrých řešení

A	PRUŽNĚ REAGUJÍCÍ PRACOVNÍ TRH		KONKURENCESCHOPNÉ PODNIKÁNÍ, VÝZKUM, VÝVOJ A INOVACE	
	A1.1		A2.1	
			A2.2	
			A2.3	
B	CESTOVNÍ RUCH JAKO DŮLEŽITÁ SOUČÁST HOSPODÁŘSTVÍ		SPORT PRO KAŽDÉHO	
	B1.1		B2.1	
	B1.2		B2.2	
	B1.3		B2.3	
C	SPOLEHLIVÁ DOPRAVA		CHYTRÉ SÍTĚ	
	C1.1		C2.1	
	C1.2		C2.2	
	C1.3		C2.3	
D	VZDĚLÁVÁNÍ PRO BUDOUCNOST		ZODPOVĚDNÁ PÉČE O ZDRAVÍ	
	D1.1		D2.1	
	D1.2		D2.2	
	D1.3		D2.3	
E	OTEVŘENÁ SPRÁVA A ROZVOJ ÚZEMÍ		MĚSTA PRO ŽIVOT	
	E1.1		E2.1	
	E1.2		E2.2	
	E1.3		E2.3	
F	ZDRAVÉ ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ		RESPEKTOVANÁ PŘÍRODA A KRAJINA	
	F1.1		F2.1	
	F1.2		F2.2	
			F2.3	
			ŠETRNÉ ZEMĚDĚLSTVÍ A LESNÍ HOSPODÁŘSTVÍ	
			F3.1	
			F3.2	

5.5.2 PŘEHLED AKTIVIT REAGUJÍCÍCH NA PROBLEMATIKU CHYTRÝCH ŘEŠENÍ

Jelikož nelze jednoznačně definovat, co lze či nelze považovat za „chytré řešení“ a v podstatě ve všech oblastech života lze chytrá řešení spatřovat a využívat, nejsou v následujícím výčtu vypsány všechny aktivity, jichž se využívání chytrých řešení týká, ale jsou zde zmíněny především ty aktivity, které jsou využitím chytrých řešení podmíněny, a je u nich využití chytrých řešení jednoznačně patrné.

A2 KONKURENCESCHOPNÉ PODNIKÁNÍ, VÝZKUM, VÝVOJ A INOVACE

- A2.1o. Vytváření infrastruktury pro digitalizaci a úložiště dat
- A2.1p. Vzdělávání podniků v tématech digitalizace, digitální transformace a nových technologií

B1 CESTOVNÍ RUCH JAKO DŮLEŽITÁ SOUČÁST HOSPODÁŘSTVÍ

- B1.1l. Zavádění nových chytrých technologií a komunikačních nástrojů při tvorbě turistické nabídky
- B1.1m. Rozšiřování, modernizace a udržování informačních systémů v oblasti cestovního ruchu
- B1.2i. Využívání moderních technologií a řešení pro marketing cestovního ruchu se zaměřením na domácí i zahraniční trh

B2 SPORT PRO KAŽDÉHO

- B2.2e. Propagace a rozvoj informačních systémů s přehledem sportovních organizací v kraji a jejich nabídky činnosti, včetně náborových akcí

B3 ŽIVÁ KULTURA A KULTURNÍ DĚDICTVÍ

- B3.1i. Tvorba informačních databází a chytrých řešení v oblasti kultury
- B3.2f. Prezentace a propagace hmotného a nehmotného kulturního dědictví všemi dostupnými formami, včetně chytrých řešení, na území Libereckého kraje i v rámci přeshraniční spolupráce se sousedními regiony

C1 SPOLEHLIVÁ DOPRAVA

- C1.1f. Podpora zavádění opatření na zvyšování plynulosti a bezpečnosti silniční dopravy na páteřní silniční síti (regulace rychlosti, využívání chytrých řešení, telematické systémy, dynamické vážení ...)
- C1.4m. Zavádění chytrých řešení a moderních technologií do veřejné dopravy (mobilní aplikace, e-shop, platba a odbavení bankovní kartou ...)
- C1.5a. Rozšíření technologií a aplikací umožňujících zvýšení komfortu přepravy osob a nákladů
- C1.5b. Podpora sdílení dopravních prostředků, včetně vytváření podmínek a stanovení pravidel

C2 CHYTRÉ SÍŤ

- C2.1i. Podpora rozvoje inteligentních sítí a chytrých řešení na úsporu energie
- C2.2h. Využívání moderních a inovativních technologií v oblasti hospodaření s vodou
- C2.3a. Zpřístupnění a rozvoj vysokorychlostního připojení k internetu
- C2.3b. Zvyšování kvality a pokrytí území mobilním signálem a digitálním televizním vysíláním
- C2.3c. Podpora vzniku integrovaných informačních systémů v rámci kraje
- C2.3d. Využívání chytrých technologií a řešení a jejich propojování (Smart City, Smart venkov ...)
- C2.3e. Podpora aktivit vedoucích ke zvýšení bezpečnosti elektronických komunikací a informačních technologií
- C2.3f. Podpora vzdělávání v oblasti informačních technologií a elektronické bezpečnosti

D1 VZDĚLÁVÁNÍ PRO BUDOUCNOST

- D1.3c. Využívání informačních a komunikačních technologií ve vhodných oblastech vzdělávání

D2 ZODPOVĚDNÁ PÉČE O ZDRAVÍ

- D2.4k. Využívání chytrých řešení v oblasti zdravotnictví

D3 VSTŘÍCNÉ A DOSTUPNÉ SLUŽBY V SOCIÁLNÍ OBLASTI

- D3.1e. Zajištění bezbariérovosti při poskytování služeb (u objektů, webových stránek ...)
- D3.4a. Vytvoření a provoz veřejného srozumitelného systému informovanosti o sociálních službách pro jednotlivé cílové skupiny a jeho propagace

D4 BEZPEČNÉ MÍSTO PRO ŽIVOT

- D4.1b. Pokrytí území kraje kamerovým systémem na bezpečnostně důležitých místech a vzájemné propojení kamerových systémů v kraji
- D4.1c. Využívání pokročilých automatických systémů analýzy záznamů kamerových systémů a napojení kamerového systému na systém automatické kontroly vozidel
- D4.1d. Aktivní využívání databází o kriminalitě a sociálně-patologických jevech pro zajištění bezpečnosti obyvatel, včetně využívání chytrých řešení
- D4.2d. Zajištění kvalitnějšího propojování informačních systémů jednotlivých složek IZS
- D4.3a. Podpora kvalitního fungování systémů na informování obyvatel pro případ mimořádných a krizových situací

E1 OTEVŘENÁ SPRÁVA A ROZVOJ ÚZEMÍ

- E1.2j. Podpora zapracování nových témat do územního a strategického plánování (adaptace na změnu klimatu, využití chytrých řešení ...)
- E1.3e. Rozšíření uživatelsky přívětivých e-sluzeb a chytrých a inovativních řešení ve veřejné správě
- E1.3f. Zvyšování využívání informačních technologií ve veřejné správě

E2 MĚSTA PRO ŽIVOT

E2.2m. Využívání chytrých řešení pro zlepšení prostředí a života ve městech (Smart City)

E3 SEBEVĚDOMÝ VENKOV

E3.1g. Zajištění pokrytí venkovského území kvalitními telekomunikačními systémy (mobilní signál, internet ...)

E3.1q. Využití chytrých řešení pro zlepšení prostředí a života na venkově

F1 ZDRAVÉ ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

F1.1b. Rozvoj a využívání technologií a přístupů vedoucích k minimalizaci produkce odpadů a emisí

F1.1d. Podpora aktivit zaměřených na zvyšování podílu vytríděných a dále využitelných odpadů a vývoj nových technologií pro jejich využívání

HOSPODÁŘSKY | 6.
SLABÉ OBLASTI

Cílem regionální politiky je vyvážený rozvoj území a všech jeho částí. Za tímto účelem jsou vymezovány oblasti jak na národní, tak na regionální úrovni, které vykazují znaky zaostávání socioekonomického vývoje. Pro tyto oblasti je potřeba hledat takové nástroje, které pomohou hospodářské a sociální rozdíly vzájemně snižovat.

Existuje velké množství metodik, pro vymezování těchto oblastí, lišících se zejména dle smyslu a účelu. Výsledné vymezení ovlivňuje řada faktorů – hodnocené územní jednotky, zvolené ukazatele a případně jejich váhy, aktuálnost dat, způsob vlastních výpočtů a podobně. Z toho vyplývá, že existuje řada různých přístupů a postupů vymezování zaostávajících regionů a tím i řada rozdílných výsledků.

Národní úroveň

Na národní úrovni jsou v rámci Strategie regionálního rozvoje České republiky 2021+ vymezovány jednak hospodářsky a strukturálně postižené kraje (Karlovarský, Ústecký, a Moravskoslezský kraj), a dále pak hospodářsky a sociálně ohrožená území, kde základní územní jednotkou je obec s rozšířenou působností. Pro vymezení těchto území byly použity následující ukazatele:

- intenzita bytové výstavby,
- hrubá míra celkového přírůstku,
- index stáří,
- podíl nezaměstnaných osob,
- intenzita podnikatelské aktivity.

Mezi hospodářsky a sociálně ohrožená území byly zařazeny ty správní obvody obcí s rozšířenou působností, které vykazují nejhorší výsledky v těchto ukazatelích, a v nichž dohromady žije 25 % obyvatel České Republiky. Nad rámec správních obvodů ORP vymezených dle výše stanovených indikátorů, jsou do této kategorie zařazena také správní území obcí s rozšířenou působností zasahujících do bývalých vojenských újezdů. Konkrétně na území Libereckého kraje do této kategorie patří: Nový Bor, Frýdlant, Tanvald a Semily a dále obce zasahující do bývalého vojenského prostoru Ralsko.

Regionální úroveň

Vymezování hospodářsky slabých oblastí na regionální úrovni patří do kompetence jednotlivých krajů a je dáno zákonem č. 248/2000 Sb. o podpoře regionálního rozvoje. Liberecký kraj vymezuje na svém území tzv. hospodářsky slabé a podprůměrné oblasti. Jedná se o území, které vykazuje znaky zaostávání a má nižší potenciál pro socioekonomický rozvoj svého území. Liberecký kraj poprvé vymezil hospodářsky slabé oblasti již v roce 2002. Od roku 2006 je používána stále stejná metodika vymezování, pouze ve výpočtech jsou používána vždy nejaktuálnější data. Výhodou je zajištění dlouhodobé kontinuity a možnost porovnání celkového vývoje situace v kraji. V současné době lze tedy porovnat vývoj hospodářsky slabých oblastí od roku 2006 a lze konstatovat, že podíl obcí, podíl jejich rozlohy i podíl obyvatel žijících v hospodářsky slabých oblastech v Libereckém kraji klesá.

Vzhledem k tomu, že cílem regionální politiky je vyvážený rozvoj všech částí regionu, je potřeba do těchto obcí směřovat podporu. V Libereckém kraji je tato podpora nastavena v rámci Dotačního fondu Libereckého kraje, kdy zařazení obce mezi hospodářsky slabé umožňuje bodové zvýhodnění projektu dané obce ucházejících se o finanční podporu z Dotačního fondu Libereckého kraje.

6.1.1 ÚZEMNÍ JEDNOTKY

Pro vymezení hospodářsky podprůměrných a slabých oblastí Libereckého kraje byly stejně jako v Programu rozvoje Libereckého kraje 2014-2020 použity jako základní územní jednotky tzv. generelové jednotky. Generelové jednotky představují mikroregiony na nejnižší regionální úrovni, které mají své středisko a k němu vymezené spádové území. Centrem generelových jednotek je obec, která má základní střediskové funkce (pošta, škola, zdravotní zařízení, některé správní funkce – např. stavební a matriční úřad). K ní jsou přiřčeny obce podle základní spádovosti obyvatelstva. Aktualizovány byly v Ústavu racionalizace ve stavebnictví Praha, a.s. v roce 2005 pro potřeby výzkumných úkolů zabývajících se vývojem obyvatelstva, vymezením periferních území apod. V České republice bylo těchto jednotek vymezeno 1 424, v Libereckém kraji 61.

V roce 2013 provedl Ústav racionalizace ve stavebnictví Praha, a.s. na základě statistických dat ze Sčítání lidu, domů a bytů 2011 a aktuálních dat ČSÚ ověření platnosti současného vymezení generelových jednotek na území Libereckého kraje. Spádovost obyvatelstva byla posuzována podle dojížděky do škol a do zaměstnání, zdravotnických zařízení a občanské vybavenosti, podle příslušnosti k obcím s rozšířenou působností, k pověřeným obecním úřadům, stavebním a matričním úřadům. Na základě provedené analýzy dle nových dat a doporučení byla zachována původní struktura 61 generelových jednotek a nedošlo k žádným změnám či jiným úpravám.

Výhodou použití generelových jednotek je možnost zařazení středisek mikroregionů mezi hospodářsky slabé oblasti a vymezení souvislejšího a kompaktnějšího území v rámci kraje. Nevýhodou jejich použití ale může být vyšší počet obcí a větší rozloha výsledného zájmového území.

6.1.2 UKAZATELE

Pro hodnocení jednotlivých generelových jednotek byly použity stejné ukazatele a váhy jako v Programu rozvoje Libereckého kraje 2007-2013 a Programu rozvoje Libereckého kraje 2014-2020. Jediná změna nastala u ukazatele míra nezaměstnanosti, což bylo způsobeno změnou metodiky výpočtu na národní úrovni od roku 2012. Jedná se o 11 následujících ukazatelů:

1. INTENZITA BYTOVÉ VÝSTAVBY

popis ukazatele:	bytová výstavba v období 5 let v přepočtu na počet obyvatel
váha:	7
způsob hodnocení:	čím vyšší hodnota indikátoru, tím vyšší bodové hodnocení
zdroj dat:	Český statistický úřad, 2010-2018
výpočet:	$\frac{\text{celkový počet dokončených bytů za období 2014-2018}}{\text{průměrný počet obyvatel v letech 2014-2018}} \times 1\,000$

2. INDEX VZDĚLANOSTI

popis ukazatele:	obyvatelstvo s vyšším stupněm vzdělání v přepočtu na počet obyvatel
váha:	8
způsob hodnocení:	čím vyšší hodnota indikátoru, tím vyšší bodové hodnocení
zdroj dat:	Český statistický úřad, 2011
výpočet:	$\frac{1 \times \text{SŠ bez maturity} + 2 \times \text{SŠ s maturitou} + 3 \times \text{VOŠ} + 4 \times \text{VŠ}}{\text{počet obyvatel starších 15 let}}$

3. INDEX EKONOMICKÉHO ZATÍŽENÍ

popis ukazatele:	obyvatelstvo v neproduktivním věku v přepočtu na počet obyvatel v produktivním věku
váha:	10
způsob hodnocení:	čím vyšší hodnota indikátoru, tím nižší bodové hodnocení
zdroj dat:	Český statistický úřad, 2014-2018
výpočet:	$\frac{\text{počet obyvatel do 14 let} + \text{počet obyvatel nad 65 let}}{\text{počet obyvatel ve věku 15 - 65 let}} \times 100$

4. POČET PRACOVNÍCH PŘÍLEŽITOSTÍ

popis ukazatele:	počet pracovních příležitostí v přepočtu na počet ekonomicky aktivních obyvatel
váha:	14
způsob hodnocení:	čím vyšší hodnota indikátoru, tím vyšší bodové hodnocení
zdroj dat:	Český statistický úřad, 2011
výpočet:	$\frac{\text{ekonomicky aktivní - vyjíždějící za prací} + \text{dojíždějící do obce za prací}}{\text{počet ekonomicky aktivních obyvatel}} \times 100$

5. REGISTROVANÁ NEZAMĚSTNANOST

popis ukazatele:	počet dosažitelných uchazečů o zaměstnání v produktivním věku v přepočtu na počet obyvatel v produktivním věku
váha:	15
způsob hodnocení:	čím vyšší hodnota indikátoru, tím nižší bodové hodnocení
zdroj dat:	Český statistický úřad, 2014-2018
výpočet:	$\frac{\text{dosažitelní uchazeči o zaměstnání ve věku 15-64 let}}{\text{počet obyvatel ve věku 15-64 let}} \times 100$

6. INTENZITA PODNIKATELSKÉ AKTIVITY

popis ukazatele:	počet podnikatelských subjektů v přepočtu na počet obyvatel
váha:	15
způsob hodnocení:	čím vyšší hodnota indikátoru, tím vyšší bodové hodnocení
zdroj dat:	Český statistický úřad, 2014-2018
výpočet:	$\frac{\text{počet podnikatelských subjektů}}{\text{počet obyvatel}} \times 1\,000$

7. DAŇOVÉ PŘÍJMY

popis ukazatele:	daňové příjmy v přepočtu na počet obyvatel
váha:	7
způsob hodnocení:	čím vyšší hodnota indikátoru, tím vyšší bodové hodnocení
zdroj dat:	Ministerstvo financí ČR, 2014-2018
výpočet:	$\frac{\text{daňové příjmy obcí (v Kč)}}{\text{počet obyvatel}}$

8. HUSTOTA ZALIDNĚNÍ

popis ukazatele:	počet obyvatel v přepočtu na jednotku rozlohy
váha:	1
způsob hodnocení:	čím vyšší hodnota indikátoru, tím vyšší bodové hodnocení
zdroj dat:	Český statistický úřad, 2014-2018
výpočet:	$\frac{\text{počet obyvatel}}{\text{rozloha obce v km}^2}$

9. DOPRAVNÍ OBSLUŽNOST

popis ukazatele:	a) počet spojů veřejné dopravy ve středu b) počet spojů veřejné dopravy v sobotu
váha:	a) 8 b) 5
způsob hodnocení:	čím vyšší hodnota indikátoru, tím vyšší bodové hodnocení
zdroj dat:	Analýza stavu dopravy na území Libereckého kraje, 2014-2018
výpočet:	a) $\frac{\text{počet spojů zastavujících ve všech obcích GJ ve středu}}{\text{počet obcí v generelové jednotce}}$ b) $\frac{\text{počet spojů zastavujících ve všech obcích GJ v sobotu}}{\text{počet obcí v generelové jednotce}}$

10. TECHNICKÁ INFRASTRUKTURA

popis ukazatele:	a) domy napojené na vodovod v přepočtu na celkový počet domů b) domy napojené na kanalizaci v přepočtu na celkový počet domů c) domy napojené na plynovod v přepočtu na celkový počet domů
váha:	a) 1 b) 1 c) 1
způsob hodnocení:	čím vyšší hodnota indikátoru, tím vyšší bodové hodnocení
zdroj dat:	Český statistický úřad, 2011
výpočet:	a) $\frac{\text{celkový počet domů napojených na vodovod}}{\text{celkový počet domů}}$ b) $\frac{\text{celkový počet domů napojených na kanalizaci}}{\text{celkový počet domů}}$ c) $\frac{\text{celkový počet domů napojených na plynovod}}{\text{celkový počet domů}}$

11. OBČANSKÁ VYBAVENOST

popis ukazatele:	a) počet ordinací praktického lékaře nebo detašovaných pracovišť v přepočtu na obyvatele b) existence základní školy
váha:	a) 2 b) 5
způsob hodnocení:	čím vyšší hodnota indikátoru, tím vyšší bodové hodnocení

zdroj dat: Český statistický úřad, 2010, 2012, 2015, 2017

výpočet: a)
$$\frac{2 \times \text{počet ordinací praktického lékaře} + 1 \times \text{počet detašovaných pracovišť}}{\text{počet obyvatel}}$$

b) existence školy 1.-9. třída = 1

existence školy pouze pro 1.-5. třídu = 0,5

Hodnoty ukazatelů byly sledovány pro jednotlivé generelové jednotky a přepočítány vzhledem k průměru Libereckého kraje. Výsledným hodnotám byla přidělena váha dle významnosti jednotlivých ukazatelů.

Aby se předešlo možným výkyvům hodnot v rámci jednoho roku, bylo provedeno hodnocení a následné vymezení hospodářsky slabých a podprůměrných oblastí na základě aritmetického průměru výsledných hodnot za období posledních pěti let.

Konečné hodnoty pro všechny ukazatele za jednotlivé generelové jednotky byly sečteny, vzestupně seřazeny a následně rozděleny do tří kategorií:

HOSPODÁŘSKY SLABÉ OBLASTI

Jedná se o všechny generelové jednotky, jejichž výsledná bodová hodnota je nižší než 9 200 bodů a zároveň se ve všech případech jedná o ta území, která tuto hranici splňovala i samostatně v každém ze sledovaných roků. Hranice 9 200 bodů byla převzata z metodiky pro vymezování hospodářsky slabých a podprůměrných oblastí Libereckého kraje použité v předchozích letech.

HOSPODÁŘSKY PODPRŮMĚRNÉ OBLASTI

Jedná se o všechny generelové jednotky, jejichž výsledná bodová hodnota je nižší než průměr za Liberecký kraj (10 000 bodů), to znamená ta území, která nedosáhla v průběhu sledovaného období na průměrnou hodnotu celého Libereckého kraje. Do této kategorie zároveň patří i všechny generelové jednotky zařazené mezi hospodářsky slabé oblasti.

OSTATNÍ OBLASTI

Jedná se o všechny generelové jednotky, jejichž výsledná bodová hodnota je vyšší než 10 000 bodů.

Do hospodářsky slabých oblastí Libereckého kraje je na základě zvolené metodiky zařazeno 68 obcí představujících 15 % obyvatelstva a 30 % rozlohy Libereckého kraje. Hospodářsky podprůměrné oblasti zahrnují 135 obcí, 32 % obyvatelstva a 63 % rozlohy Libereckého kraje.

Mapa s vymezením hospodářsky slabých a podprůměrných oblastí je uvedena v příloze.

HOSPODÁŘSKY SLABÉ OBLASTI

Generelová jednotka	Obce	Bodové hodnocení
Dubá	Blatce, Dubá, Chlum, Tuhaň, Vrchovany	6 849
Višňová	Černousy, Višňová	7 209
Nové Město pod Smrkem	Jindřichovice pod Smrkem, Nové Město pod Smrkem	7 384
Krompach	Krompach, Mařenice	7 961
Rovensko pod Troskami	Holenice, Ktová, Rovensko pod Troskami, Tatobity, Troskovice, Žernov	8 051
Kravaře	Blíževedly, Kravaře, Stvolínky	8 252
Poniklá	Jestřabí v Krkonoších, Poniklá	8 291
Jesenný	Bozkov, Jesenný, Roztoky u Semil	8 310
Doksy	Bezděz, Doksy, Luka, Okna, Skalka u Doks, Tachov, Ždírec	8 378
Frýdlant	Bulovka, Dětřichov, Dolní Řasnice, Frýdlant, Habartice, Heřmanice, Horní Řasnice, Krásný Les, Kunratice, Pertoltice	8 419
Roztoky u Jilemnice	Kruh, Roztoky u Jilemnice, Svojek	8 639
Český Dub	Bílá, Cetenov, Český Dub, Hlávce, Proseč pod Ještědem, Světlá pod Ještědem, Všelibice	8 723
Kamenický Šenov	Kamenický Šenov, Nový Oldřichov, Prysk	8 804
Libštát	Bělá, Košťálov, Libštát	8 840
Žandov	Horní Police, Žandov	9 014
Semily	Benešov u Semil, Bystrá nad Jizerou, Háje nad Jizerou, Chuchelna, Příkrý, Semily, Slaná, Záhoří	9 043

HOSPODÁŘSKY PODPRŮMĚRNÉ OBLASTI

Generelová jednotka	Obce	Bodové hodnocení
Křižany	Křižany, Zdislava	9 324
Cvikov	Cvikov, Kunratice u Cvikova, Svor	9 385
Lomnice nad Popelkou	Bradlecká Lhota, Lomnice nad Popelkou, Nová Ves nad Popelkou, Stružinec, Syřenov, Veselá	9 408
Velké Hamry	Plavy, Velké Hamry, Zlatá Olešnice	9 436
Studenec	Bukovina u Čisté, Čistá u Horek, Horka u Staré Paky, Levínská Olešnice, Martinice v Krkonoších, Studenec	9 466
Vysoké nad Jizerou	Roprachtice, Vysoké nad Jizerou	9 495
Jablonec nad Jizerou	Jablonec nad Jizerou	9 497
Zásada	Držkov, Jílové u Držkova, Loužnice, Radčice, Vlastiboř, Zásada	9 549
Mimoň	Brniště, Mimoň, Noviny pod Ralskem, Pertoltice pod Ralskem, Velký Valtinov	9 605
Ralsko	Ralsko	9 616
Zahrádky	Holany, Jestřebí, Provodín, Zahrádky	9 630
Jablonné v Podještědí	Jablonné v Podještědí, Janovice v Podještědí	9 729
Rokytnice nad Jizerou	Paseky nad Jizerou, Rokytnice nad Jizerou	9 741
Zákupy	Bohatice, Velenice, Zákupy	9 821
Horní Branná	Horní Branná	9 833
Benecko	Benecko, Vítkovice	9 860
Příšovice	Kobyly, Pěnčín, Příšovice, Soběslavice, Svijanský Újezd, Svijany	9 872
Nový Bor	Chotovice, Nový Bor, Okrouhlá, Polevsko, Radvanec, Skalice u České Lípy, Sloup v Čechách, Slunečná, Svojkov	9 928
Josefův Důl	Josefův Důl	9 971
Osečná	Janův Důl, Osečná	9 996

Poznámka k tabulkám:

Ve sloupci Bodové hodnocení jsou uvedeny průměrné výsledné hodnoty za jednotlivé generelové jednotky z let 2014-2018.

Hospodářsky slabé oblasti jsou zároveň součástí hospodářsky podprůměrných oblastí.

OSTATNÍ OBLASTI

Generelová jednotka	Obce	Bodové hodnocení
Pěnčín	Pěnčín, Skuhrov	10 026
Hejnice	Bílý Potok, Hejnice, Lázně Libverda	10 081
Rynoltice	Rynoltice	10 114
Jenišovice	Frýdštejn, Jenišovice	10 164
Turnov	Hrubá Skála, Kacanovy, Karlovice, Klokočí, Loučky, Mírová pod Kozákovem, Modříšice, Ohrazenice, Olešnice, Přepeře, Radostná pod Kozákovem, Rakousy, Turnov, Všeň, Vyskeř	10 205
Desná	Desná	10 340
Hrádek nad Nisou	Hrádek nad Nisou, Chotyně	10 386
Železný Brod	Koberovy, Líšný, Železný Brod	10 446
Smržovka	Albrechtice v Jizerských horách, Jiřetín pod Bukovou, Smržovka	10 462
Stráž pod Ralskem	Dubnice, Hamr na Jezeře, Stráž pod Ralskem	10 504
Jilemnice	Jilemnice, Mříčná, Peřimov, Víchová nad Jizerou	10 525
Sychrov	Čtverín, Lažany, Paceřice, Radimovice, Sychrov, Vlastibořice, Žďárek	10 630
Chrastava	Bílý Kostel nad Nisou, Chrastava, Nová Ves	10 782
Raspenava	Raspenava	10 963
Česká Lípa	Česká Lípa, Horní Libchava, Kozly, Kvítkov, Sosnová, Stružnice, Volfartice	11 256
Kořenov	Kořenov	11 268
Mníšek	Mníšek, Oldřichov v Hájích	11 607
Rychnov u Jablonce nad Nisou	Pulečný, Rádlo, Rychnov u Jablonce nad Nisou	11 652
Malá Skála	Malá Skála	11 940
Janov nad Nisou	Bedřichov, Janov nad Nisou	12 032
Hodkovice nad Mohelkou	Hodkovice nad Mohelkou	12 709
Tanvald	Tanvald	13 331
Jablonec nad Nisou	Dalešice, Jablonec nad Nisou, Maršovice, Nová Ves nad Nisou, Lučany nad Nisou	13 801
Harrachov	Harrachov	14 158
Liberec	Dlouhý Most, Jeřmanice, Kryštofovo Údolí, Liberec, Stráž nad Nisou, Šimonovice	15 291

VENKOVSKÉ
OBLASTI | 7.

Venkov je specifickou částí životního prostoru, kde se prolínají různorodé environmentální, hospodářské a společenské prvky. Dříve byla pro venkov charakteristická zemědělská výroba a lesní hospodářství. S postupujícím technickým pokrokem se však mění podíl zemědělské ekonomiky na celkové hospodářské produkci společnosti, a také klesá počet lidí nezbytných k zajištění dostatečného množství potravin. Uvolňované pracovní síly postupně přecházejí ze zemědělství a lesnictví do sektoru průmyslu či služeb, jejichž produkce rychle narůstá.

Exaktní vymezení venkova jako jednoznačně ohraničeného prostoru není v obecné rovině možné (vzhledem k jeho složitosti a komplexnosti) a různé přístupy k jeho vymezování se odvíjí od účelu jeho využití. I přes fakt, že členění území na městská a venkovská sídla (městské a venkovské prostory či městské a venkovské obce) je velmi důležitým hlediskem pro jeho charakteristiku a podporu rozvoje, neexistuje jednoznačné a objektivní vymezení těchto jednotlivých kategorií. Metodik pro vymezení venkova může být celá řada. Každá metodika by měla být zvolena podle toho, k čemu má být využívána a co je jejím cílem.

Nejčastěji pro vymezování venkovských oblastí bývají používána následující kritéria:

- počet obyvatel obce
- hustota zalidnění obce
- statut dané obce podle právních norem příslušného státu
- charakter a hustota zástavby a architektonický ráz obce
- podíl přírodních ploch nebo zastavěných území na celkové rozloze obce
- zohlednění infrastruktury, občanské vybavenosti obce a dostupnosti služeb (např. školství, zdravotnictví, sociální služby apod.)
- institucionální vybavení obcí (matriční úřad, stavební úřad apod.)
- dopravní dostupnost nebo vzdálenost od větších center
- vyjíždka a dojíždka do zaměstnání apod.

Účelem přesného vymezení venkova resp. venkovských oblastí v SRLK 2021-2027, je najít pokud možno co nejvíce odpovídající regiony, které můžeme nazvat venkovskými. Pro takto vymezené obce a regiony je třeba následně zacílit podporu tak, aby přinesla řešení jejich specifických problémů a potřeb. V Libereckém kraji je tato podpora realizována prostřednictvím Programu obnovy venkova v rámci Dotačního fondu Libereckého kraje, kdy obce zařazené do venkovských oblastí mohou být jedinými žadateli o finanční podporu z tohoto programu.

Pro vymezování venkovských oblastí na území kraje byla pro období 2021+ použita stejná metodika jako v plánovacím období 2014-2020, pouze byla použita co nejaktuálnější dostupná data k danému roku vymezování.

7.1.1 UKAZATELE

Pro hodnocení jednotlivých obcí bylo použito následujících 9 ukazatelů:

1. POČET OBYVATEL

popis ukazatele:	počet obyvatel v obci
způsob hodnocení:	čím vyšší hodnota indikátoru, tím vyšší bodové hodnocení
zdroj dat:	Český statistický úřad, 31. 12. 2018

2. HUSTOTA ZALIDNĚNÍ

popis ukazatele:	počet obyvatel v přepočtu na jednotku rozlohy
způsob hodnocení:	čím vyšší hodnota indikátoru, tím vyšší bodové hodnocení
zdroj dat:	Český statistický úřad, 2018
výpočet:	$\frac{\text{počet obyvatel}}{\text{rozloha obyvatel v km}^2}$

3. STATUT OBCE

popis ukazatele:	statut dané obce
způsob hodnocení:	čím vyšší hodnota indikátoru, tím vyšší bodové hodnocení
zdroj dat:	Český statistický úřad, 2018
výpočet:	statutární město = 3 město = 2 městys = 1 ostatní obce = 0

4. PODÍL ZASTAVĚNÉ PLOCHY

popis ukazatele:	podíl zastavěné plochy na celkové rozloze obce
způsob hodnocení:	čím vyšší hodnota indikátoru, tím vyšší bodové hodnocení
zdroj dat:	Český statistický úřad, 2018

výpočet:

$$\frac{\text{zastavěná plocha}}{\text{celková rozloha obce}} \times 100$$

5. POČET PRACOVNÍCH PŘÍLEŽITOSTÍ

popis ukazatele:	počet pracovních příležitostí v přepočtu na počet ekonomicky aktivních obyvatel
způsob hodnocení:	čím vyšší hodnota indikátoru, tím vyšší bodové hodnocení
zdroj dat:	Český statistický úřad, 2011

výpočet:

$$\frac{\text{ekonomicky aktivní - vyjíždějící za prací + dojíždějící do obce za prací}}{\text{počet ekonomicky aktivních obyvatel}} \times 100$$

6. DOPRAVNÍ OBSLUŽNOST

popis ukazatele:	a) počet spojů veřejné dopravy ve středu b) počet spojů veřejné dopravy v sobotu
způsob hodnocení:	čím vyšší hodnota indikátoru, tím vyšší bodové hodnocení
zdroj dat:	Analýza stavu dopravy na území Libereckého kraje, 2018

výpočet:

a)
$$\frac{\text{počet spojů zastavujících ve všech obcích GJ ve středu}}{\text{počet obcí v generelové jednotce}}$$

b)
$$\frac{\text{počet spojů zastavujících ve všech obcích GJ v sobotu}}{\text{počet obcí v generelové jednotce}}$$

7. TECHNICKÁ INFRASTRUKTURA

popis ukazatele:	a) domy napojené na vodovod v přepočtu na celkový počet domů b) domy napojené na kanalizaci v přepočtu na celkový počet domů c) domy napojené na plynovod v přepočtu na celkový počet domů
způsob hodnocení:	čím vyšší hodnota indikátoru, tím vyšší bodové hodnocení
zdroj dat:	Český statistický úřad, 2011

výpočet:	a)	$\frac{\text{celkový počet domů napojených na vodovod}}{\text{celkový počet domů}}$
	b)	$\frac{\text{celkový počet domů napojených na kanalizaci}}{\text{celkový počet domů}}$
	c)	$\frac{\text{celkový počet domů napojených na plynovod}}{\text{celkový počet domů}}$

8. OBČANSKÁ VYBAVENOST

popis ukazatele:	a)	počet ordinací praktického lékaře nebo detašovaných pracovišť v přepočtu na obyvatele
	b)	existence základní školy
způsob hodnocení:		čím vyšší hodnota indikátoru, tím vyšší bodové hodnocení
zdroj dat:		Český statistický úřad, 2017

výpočet:	a)	$\frac{2 \times \text{počet ordinací praktického lékaře} + 1 \times \text{počet detašovaných pracovišť}}{\text{počet obyvatel}}$
	b)	existence školy 1.-9. třída = 1 existence školy pouze pro 1.-5. třídu = 0,5

9. INSTITUCIONÁLNÍ VYBAVENÍ

popis ukazatele:	a)	existence úřadu obce s rozšířenou působností
	b)	existence pověřeného obecního úřadu v obci
	c)	existence stavebního úřadu v obci
	d)	existence matričního úřadu v obci
způsob hodnocení:		čím vyšší hodnota indikátoru, tím vyšší bodové hodnocení
zdroj dat:	a), b), d)	Český statistický úřad, 2018
	c)	Krajský úřad Libereckého kraje, 2018
výpočet:		existence úřadu v obci = 2
		neexistence úřadu v obci = 1

Hodnoty ukazatelů byly sledovány za jednotlivé obce a přepočítány vzhledem k průměru Libereckého kraje. Konečné hodnoty pro všechny ukazatele za obce byly sečteny, vzestupně seřazeny a následně rozděleny do dvou kategorií:

VENKOVSKÉ OBLASTI

Jedná se o všechny obce, jejichž výsledná bodová hodnota je nižší než 2100 bodů; tato hranice stejně jako při vymezení venkovských oblastí v rámci Programu rozvoje kraje 2014-2020 odděluje čtvrtinu obyvatel kraje a zároveň i na základě odborného posouzení znalosti území nejlépe zachycuje rozdíl mezi venkovským a městským prostorem.

MĚSTSKÉ OBLASTI

Jedná se o všechny obce, jejichž výsledná bodová hodnota je vyšší než 2 100 bodů.

Do venkovských oblastí Libereckého kraje je na základě zvolené metodiky zařazeno 182 obcí představujících 25 % obyvatelstva a 69 % rozlohy Libereckého kraje. Přehled obcí je uveden v následujícím textu a v mapové příloze. Oproti vymezení z roku 2014 nedošlo k žádné změně.

Mapa s vymezením venkovských oblastí je uvedena v příloze.

VENKOVSKÉ OBCE LIBERECKÉHO KRAJE

Albrechtice v Jizerských horách	Hamr na Jezeře	Kobyly
Bedřichov	Heřmanice	Kořenov
Bělá	Hlavice	Košťálov
Benecko	Holany	Kozly
Benešov u Semil	Holenice	Krásný Les
Bezděz	Horka u Staré Paky	Kravaře
Bílá	Horní Branná	Krompach
Bílý Kostel nad Nisou	Horní Libchava	Kruh
Bílý Potok	Horní Police	Kryštofovo Údolí
Blatce	Horní Řasnice	Křižany
Blíževedly	Hrubá Skála	Ktová
Bohatice	Chlum	Kunratice
Bozkov	Chotovice	Kunratice u Cvikova
Bradlecká Lhota	Chotyně	Kvítkov
Brniště	Chuchelna	Lázně Libverda
Bukovina u Čisté	Jablonec nad Jizerou	Lažany
Bulovka	Janov nad Nisou	Levínská Olešnice
Bystrá nad Jizerou	Janovice v Podještědí	Libštát
Cetenov	Janův Důl	Líšný
Černousy	Jenišovice	Loučky
Čistá u Horek	Jeřmanice	Loužnice
Čtveřín	Jesenný	Luka
Dalešice	Jestřabí v Krkonoších	Malá Skála
Dětřichov	Jestřebí	Maršovice
Dlouhý Most	Jílové u Držkova	Martinice v Krkonoších
Dolní Řasnice	Jindřichovice pod Smrkem	Mařenice
Držkov	Jiřetín pod Bukovou	Mírová pod Kozákovem
Dubá	Josefův Důl	Mníšek
Dubnice	Kacanovy	Modřišice
Frýdštejn	Karlovice	Mříčná
Habartice	Klokočí	Nová Ves
Háje nad Jizerou	Koberovy	Nová Ves nad Nisou

Nová Ves nad Popelkou
Noviny pod Ralskem
Nový Oldřichov
Ohrazenice
Okna
Okrouhlá
Oldřichov v Hájích
Olešnice
Osečná
Paceřice
Paseky nad Jizerou
Pěnčín
Pěnčín
Pertoltice
Pertoltice pod Ralskem
Peřimov
Plavy
Polevsko
Poniklá
Proseč pod Ještědem
Provodín
Prysk
Přepeře
Příkrý
Příšovice
Pulečný
Radčice
Radimovice
Rádlo

Radostná pod Kozákovem
Radvanec
Rakousy
Ralsko
Roprachtice
Rovensko pod Troskami
Roztoky u Jilemnice
Roztoky u Semil
Rynoltice
Skalice u České Lípy
Skalka u Doks
Skuhrov
Slaná
Sloup v Čechách
Slunečná
Soběslavice
Sosnová
Stružinec
Stružnice
Studenec
Stvolínky
Světlá pod Ještědem
Svijanský Újezd
Svijany
Svojkov
Svojkov
Svor
Sychrov
Syřenov

Šimonovice
Tachov
Tatobity
Troskovice
Tuhaň
Velenice
Velký Valtinov
Veselá
Víchová nad Jizerou
Višňová
Vítkovice
Vlastiboř
Vlastibořice
Volfartice
Vrchovany
Všelibice
Všeň
Vyskeř
Vysoké nad Jizerou
Záhoří
Zahrádky
Zásada
Zdislava
Zlatá Olešnice
Žandov
Žďárek
Ždírec
Žernov

IMPLEMENTAČNÍ ČÁST | 8.

Realizace Strategie spočívá zejména v podpoře a uskutečňování jednotlivých aktivit vedoucích k naplňování stanovených strategických cílů. Tento proces může být ze strany samosprávných orgánů kraje podporován různými typy nástrojů. Pro dosažení naplnění stanovených cílů v co největším možném rozsahu, je třeba:

- určit priority Libereckého kraje a případně vytvořit akční plán Strategie,
- stanovit garanty za jednotlivé oblasti,
- sledovat a vyhodnocovat naplňování Strategie.

8.1

PRIORITY LIBERECKÉHO KRAJE

Pro dosažení deklarovaných cílů je potřeba ze škály opatření a aktivit obsažených ve Strategii rozvoje Libereckého kraje 2021-2027 vybrat pro Liberecký kraj ty, které vedení kraje považuje za hlavní a zásadní. Tím se rozumí stanovit priority, které chce kraj v nejbližším období, např. 1-2 let upřednostnit a podporovat.

Za tímto účelem může být dle potřeby a v návaznosti na schválenou Strategii rozvoje Libereckého kraje 2021-2027 vytvořen přehled priorit Libereckého kraje, ve kterém budou tyto priority zpracovány podle jednotné struktury, budou vycházet ze strategických cílů Strategie a budou v souladu s programovým prohlášením Rady Libereckého kraje a finančními možnostmi kraje. Seznam priorit bude pak následně dle potřeby průběžně aktualizován na období 1-2 let.

Koordinátorem a gestorem návrhu priorit Libereckého kraje je odbor regionálního rozvoje a evropských projektů v úzké spolupráci s ostatními relevantními odbory krajského úřadu a resorty Libereckého kraje, zejména pak s gestory jednotlivých opatření Strategie.

Strategie rozvoje Libereckého kraje je živý dokument, který bude schopen reagovat na vyvíjející se potřeby a změny v území, což se může odrazit i v případných změnách priorit.

8.1.1 REGIONÁLNÍ AKČNÍ PLÁN A REGIONÁLNÍ STÁLÁ KONFERENCE

V programovém období Evropské unie 2014-2020 byla v území Libereckého kraje vytvořena platforma pro koordinaci a plánování integrovaných nástrojů, implementaci územní dimenze a spolupráci mezi významnými regionálními aktéry, tzv. **Regionální stálá konference Libereckého kraje**.

Jedním z úkolů Regionální stálé konference Libereckého kraje je vytváření a aktualizace tzv. **Regionálního akčního plánu**, dokumentu popisujícího a hodnotícího absorpční kapacitu území. Regionální akční plán mapuje připravenost a schopnost subjektů v Libereckém kraji efektivně využít finanční prostředky jak z Evropských strukturálních a investičních fondů, tak z národních či krajských finančních zdrojů.

Regionální akční plán napomáhá k lepšímu uchopení a využití nástrojů podpory rozvoje území a je vytvářen v souladu se Strategií a jako takový je jedním z nástrojů implementace Strategie rozvoje Libereckého kraje 2021-2027 na území kraje.

8.1.2 SOULADY SE STRATEGIÍ ROZVOJE KRAJE

Strategie rozvoje Libereckého kraje 2021-2027 v navrhované podobě představuje mimo jiné široký výčet cílů, opatření a aktivit, které jsou poměrně obecně definovány. Snaží se o co nejširší záběr tak, aby předem nezužoval prostor pro podporu žádného potenciálně přínosného projektu. Každý dotační titul, bez ohledu na to, zda se jedná o krajský, státní či evropský dotační titul, má stanovena kritéria pro výběr a hodnocení projektů. Tato kritéria se samozřejmě liší podle cílů daného titulu.

V případě, že bude předkladatel projektu žádat krajský úřad o vydání souladu s krajskou rozvojovou koncepcí se Strategií rozvoje Libereckého kraje 2021-2027, tak základním kritériem pro vydání souhlasného stanoviska bude soulad s konkrétními opatřeními a aktivitami Strategie.

Projekty, které vyžadují soulad se Strategií, musí zároveň splňovat podmínky, které vzešly jako doporučení v rámci procesu SEA (viz kapitola 9).

8.1.3 VAZBY NA REZORTNÍ DOKUMENTY

Jedním z cílů Strategie je vytvářet základní rámec pro tvorbu resortních a regionálních dokumentů. Aktivitu uvedenou v návrhové části Strategie by tedy měly být východiskem pro zpracování těchto dokumentů:

- krajské resortní dokumenty
- rozvojové dokumenty obcí a svazků obcí
- integrované strategie rozvoje (ITI)
- strategie komunitně vedeného místního rozvoje na území místních akčních skupin (CLLD)
- ...

Právě realizací aktivit těchto dílčích tematických a regionálních strategií dochází k implementaci aktivit Strategie rozvoje Libereckého kraje 2021-2027 do území.

8.1.4 GARANTI JEDNOTLIVÝCH OPATŘENÍ STRATEGIE

Hlavním koordinátorem aktivit implementace Strategie do území je odbor regionálního rozvoje a evropských projektů Krajského úřadu Libereckého kraje. Jeho úkolem je v této oblasti komunikovat a spolupracovat s ostatními věcnými garanty za jednotlivá opatření a cíle Strategie (tj. s odbory krajského úřadu). Úkolem jednotlivých garantů však není realizace a odpovědnost za všechny aktivity uvedené v daném opatření z pozice krajského úřadu, ale také komunikace s ostatními subjekty v území a spolupráce na realizaci projektů vedoucích k naplňování cílů stanovených strategií.

Přehled garantů pro jednotlivá opatření je uveden v následující tabulce.

PROSPERUJÍCÍ KRAJ			
A1	Pružně reagující pracovní trh	A1.1	Zaměstnanost
			OŠMTS
A2	Konkurenceschopné podnikání, výzkum, vývoj a inovace	A2.1	Podnikání
			ORREP
		A2.2	Výzkum a vývoj
			ORREP
		A2.3	Inovační prostředí
			ORREP

ATRAKTIVNÍ KRAJ

B1	Cestovní ruch jako důležitá součást hospodářství	B1.1	Služby a infrastruktura cestovního ruchu	OKPPCR
		B1.2	Řízení a propagace cestovního ruchu	OKPPCR
		B1.3	Lidé v cestovním ruchu	OKPPCR
B2	Sport pro každého	B2.1	Sportovní infrastruktura	OŠMTS
		B2.2	Systém a organizace sportu	OŠMTS
		B2.3	Sportovní akce	OŠMTS
B3	Živá kultura a kulturní dědictví	B3.1	Kultura	OKPPCR
		B3.2	Kulturní dědictví	OKPPCR

PROPOJENÝ KRAJ

C1	Spolehlivá doprava	C1.1	Silniční doprava	OD
		C1.2	Drážní doprava	OD
		C1.3	Ostatní druhy doprava	OD
		C1.4	Dopravní obslužnost	OD
		C1.5	Řízení a propojování dopravy	OD
C2	Chytré sítě	C2.1	Energetika	OISNM
		C2.2	Vodní hospodářství	OŽP
		C2.3	Informační a komunikační technologie	OI

PEČUJÍCÍ KRAJ

D1	Vzdělávání pro budoucnost	D1.1	Zaměstnanci ve vzdělávání	OŠMTS
		D1.2	Rovné příležitosti ke vzdělávání	OŠMTS
		D1.3	Infrastruktura a vybavení vzdělávacích zařízení	OŠMTS
		D1.4	Kvalita a efektivita vzdělávání	OŠMTS
D2	Zodpovědná péče o zdraví	D2.1	Prevence a péče o zdraví	OZ
		D2.2	Lidé ve zdravotnictví	OZ
		D2.3	Síť zdravotních služeb	OZ
		D2.4	Řízení zdravotních služeb	OZ
D3	Vstřícné a dostupné služby v sociální oblasti	D3.1	Uživatelé služeb v sociální oblasti	OSV
		D3.2	Poskytovatelé služeb v sociální oblasti	OSV
		D3.3	Síť sociálních služeb	OSV
		D3.4	Řízení sociálních služeb	OSV
		D3.5	Systém sociální ochrany a podpory	OŠMTS, OSV
D4	Bezpečné místo pro život	D4.1	Kriminální a patologické jevy	OKH-OKŘ
		D4.2	Krizové řízení	OKH-OKŘ
		D4.3	Připravenost obyvatel na mimořádné a krizové situace	OKH-OKŘ

SPOLUPRACUJÍCÍ KRAJ

E1	Otevřená správa a rozvoj území	E1.1	Všestranná spolupráce	OKH-OTVV, ORREP
		E1.2	Vyvážený rozvoj území	ORREP, OÚPSŘ
		E1.3	Chytrá správa území	OISNM, ORREP
		E1.4	Občanská společnost	ORREP
E2	Města pro život	E2.1	Bydlení	ORREP
		E2.2	Prostředí ve městech	ORREP
		E2.3	Rozvoj měst a veřejné služby	ORREP
E3	Sebevědomý venkov	E3.1	Veřejná infrastruktura a služby na venkově	ORREP
		E3.2	Lidé na venkově	ORREP
		E3.3	Správa venkovského území	ORREP

ZELENÝ KRAJ

F1	Zdravé životní prostředí	F1.1	Předcházení dopadů lidské činnosti na životní prostředí	OŽP
		F1.2	Řešení negativních vlivů na životní prostředí	OŽP
F2	Respektovaná příroda a krajina	F2.1	Péče o krajinu a její využívání	OŽP
F3	Šetrné zemědělství a lesní hospodářství	F3.1	Zemědělství	OŽP
		F3.2	Hospodaření v lesích	OŽP

8.2

SLEDOVÁNÍ A VYHODNOCOVÁNÍ NAPLŇOVÁNÍ CÍLŮ STRATEGIE

Pro účely sledování účinnosti a naplňování jednotlivých cílů a aktivit navržených ve Strategii bude pro každý rok její platnosti vypracována průběžná monitorovací zpráva. Monitoring za jednotlivé roky probíhá ve druhém pololetí roku následujícího.

Základním smyslem monitorování a vyhodnocování Strategie je zajištění podkladů jednak pro hodnocení vynaložených finančních prostředků v rámci jednotlivých strategických cílů Strategie, a zároveň hodnocení plnění jednotlivých aktivit Strategie a jejich vlivu na změny v území. Monitoring sleduje naplňování Strategie nejen ve vztahu k aktivitám podporovaným Libereckým krajem, ale také aktivitám financovaným z jiných než krajských zdrojů, tj. ze státních a evropských finančních zdrojů.

8.2.1 MONITOROVACÍ ZPRÁVA

Pro potřeby monitoringu jsou vytvořeny dílčí monitorovací zprávy, které zpracovávají garanti jednotlivých opatření (odbory Krajského úřadu Libereckého kraje) a souhrnně je vyhodnocuje odbor regionálního rozvoje a evropských projektů.

Souhrnná monitorovací zpráva se skládá ze dvou samostatných částí, tj. sledování čerpání finančních zdrojů na krajské, národní a evropské úrovni (odděleně) a sledování vývoje plnění jednotlivých aktivit. Nejen za tímto účelem byla vytvořena sada indikátorů měřitelnosti v členění dle jednotlivých opatření. Kromě indikátorů sledujících naplňování jednotlivých opatření budou sledovány také obecné indikátory sledující vývoj postavení kraje v rámci celé České republiky. Soupis jednotlivých indikátorů včetně jejich vstupních hodnot tvoří samostatnou přílohu dokumentu.

Výsledná zpráva z provedeného hodnocení je předkládána prostřednictvím odboru regionálního rozvoje a evropských projektů Výboru Zastupitelstva Libereckého kraje pro hospodářský a regionální rozvoj, dále pak Radě Libereckého kraje a následně Zastupitelstvu Libereckého kraje v termínu do 31. 12. následujícího roku. Po projednání a schválení těmito orgány je výsledná zpráva (včetně hodnoty indikátorů) zveřejněna na webových stránkách Libereckého kraje.

Výstupem z monitoringu může být návrh o případných úpravách předmětu a rozsahu podpory Libereckého kraje a změnách ve Strategii rozvoje Libereckého kraje 2021-2027. Výstupy z monitoringu budou použity zároveň jako podklad pro zpracování navazující Strategie rozvoje Libereckého kraje nebo její aktualizace.

8.3.1 EVROPSKÉ FINANČNÍ ZDROJE

V následující části je uveden přehled operačních programů a dalších evropských zdrojů dle aktuálních informací v době schvalování Strategie (červen 2020). Ve sloupci Vazba na opatření Strategie jsou uvedena pouze nejdůležitější opatření, která mají vazbu k danému programu EU.

Uvedený přehled představuje nástin a výběr možných programů. Podrobnější a aktuální informace k jednotlivým programům naleznete na www.dotaceeu.cz, ec.europa.eu a webových stránkách příslušných řídicích orgánů.

Bližší informace lze získat také prostřednictvím internetových stránek – <http://poradenstvi.kraj-lbc.cz/zahranicni-spoluprace> a www.liberec-region.cz.

POLITIKA SOUDRŽNOSTI EU

Politika soudržnosti v následujícím programovém období 2021-2027 je zaměřena na 5 hlavních cílů:

1. Inteligentnější Evropa
2. Zelenější, nízkouhlíková Evropa
3. Propojenější Evropa
4. Sociálněji Evropa
5. Evropa blíže občanům

Pro naplnění pěti cílů Evropské komise vzniknou na úrovni členských států Dohody o partnerství, uzavřené s Evropskou komisí. Dohody o partnerství definují hlavní oblasti podpor a priorit a nastavují základní pravidla pro čerpání z evropských finančních zdrojů. Evropské strukturální a investiční fondy (ESIF) zahrnují 7 fondů:

- Kohezní fond (KF)
- Evropský námořní a rybářský fond (ENRF)
- Evropský fond pro regionální rozvoj (ERDF)
- Evropský sociální fond Plus (ESF+)
- Azylový a migrační fond (AMIF)
- Nástroj pro správu hranic a víza (BMVI)
- Fond pro vnitřní bezpečnost (ISF)

Nové programovací období vymezuje hlavní tematické cíle, které na úrovni České republiky budou spadat do nově vytvořených operačních programů (OP). Pro programové období 2021-2027 se dají předpokládat změny v názvech jednotlivých programů a jejich zaměření.

Následuje výčet předpokládaných operačních programů pro období 2021-2027.

INTEGROVANÝ REGIONÁLNÍ OPERAČNÍ PROGRAM

webové stránky:	www.mmr.cz
zaměření programu:	Aktivity programu jsou zaměřeny na zlepšení výkonu veřejné správy, rozvoj městské mobility, revitalizaci obcí a měst a zvýšení bezpečnosti, rozvoj dopravní infrastruktury, zlepšení kvality a dostupnosti sociálních a zdravotních služeb a vzdělávací infrastruktury a komunitně vedený místní rozvoj a rozvoj kulturního dědictví.
vazba na opatření SRLK 2021-2027:	C1.1, C1.3, C1.4, C1.5, D1.3, D2.3, D3.3, D3.5, D4.3, E1.3, E2.1, E2.2, E2.3

OPERAČNÍ PROGRAM ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

webové stránky:	www.mzp.cz
zaměření programu:	Podpora opatření v oblasti energetické účinnosti, přizpůsobení se změnám klimatu, prevence rizik a odolnost vůči katastrofám, udržitelné hospodaření s vodou, přechod k oběhovému hospodářství a posílení biologické rozmanitosti, zelené infrastruktury v městském prostředí a snížení znečištění.
vazba na opatření SRLK 2021-2027:	C2.1, C2.2, D4.3, E2.2, F1.1, F1.2, F2.1

OPERAČNÍ PROGRAM DOPRAVA

webové stránky:	www.mdcr.cz
zaměření programu:	Program je zaměřen na Multimodální městskou mobilitu, rozvoj mobility odolné vůči změnám klimatu, včetně lepšího přístupu k síti TEN-T, přeshraniční mobilitu a snižování dopadů na životní prostředí.
vazba na opatření SRLK 2021-2027:	C1.1, C1.2, C1.4, C1.5

OPERAČNÍ PROGRAM TECHNOLOGIE A APLIKACE PRO KONKURENCESCHOPNOST

webové stránky:	www.mpo.cz
zaměření programu:	Posilování výkonnosti podniků v oblasti výzkumu, vývoje a inovací a jejich digitální transformace, rozvoj podnikání a konkurenceschopnosti malých a středních podniků a posun k nízkouhlíkovému hospodářství a efektivnějšímu nakládání se zdroji.
vazba na opatření SRLK 2021-2027:	A2.1, A2.2, A2.3, C2.1, C2.2, C2.3

OPERAČNÍ PROGRAM JAN AMOS KOMENSKÝ

webové stránky:	www.msmt.cz
zaměření programu:	Podpora inovativní a inteligentní ekonomické transformace a provádění evropského pilíře sociálních práv.
vazba na opatření SRLK 2021-2027:	A1.1, A2.1, A2.2, D1.2, D1.3, D1.4

OPERAČNÍ PROGRAM ZAMĚSTNANOST+

webové stránky:	www.mpsv.cz
zaměření programu:	Budoucnost práce, sociální začleňování, inovace a materiální pomoc nejchudším osobám.
vazba na opatření SRLK 2021-2027:	A1.1, D2.3, D3.3, D3.5

INTERREG ČESKÁ REPUBLIKA - SASKO

zaměření programu:	Program je zaměřen na Multimodální městskou mobilitu, rozvoj mobility odolné vůči změnám klimatu, včetně lepšího přístupu k síti TEN-T, přeshraniční mobilitu a snižování dopadů na životní prostředí.
--------------------	--

INTERREG ČESKÁ REPUBLIKA – POLSKÁ REPUBLIKA

popis programu:	Zaměřeno na mezinárodní přeshraniční spolupráci mezi ČR a Polskou republikou. Podporovány by mohly být projekty zaměřené na konkurenceschopnost malých podniků, změnu klimatu, dopravu, kulturní dědictví, cestovní ruch, veřejnou správu podporování vzájemné důvěry a mezinárodní partnerství.
-----------------	--

Územní dimenze v operačních programech

Územní dimenze představuje možnost koncentrovat finanční prostředky z programů EU do specifických typů území, ve kterých tak umožňuje zohlednit jejich výchozí podmínky, specifické cíle a potřeby.

V období 2021-2027 budou v ČR podporovány tři typy území – více rozvinuté regiony, přechodové regiony a méně rozvinuté regiony (Liberecký kraj).

Jedním z nástrojů pro implementaci územní dimenze v jednotlivých operačních programech je dokument Územní dimenze v operačních programech, jehož koordinaci má na starosti Ministerstvo pro místní rozvoj.

DALŠÍ ZDROJE FINANCOVÁNÍ Z EVROPSKÉ UNIE

K prohlubování spolupráce a řešení společných problémů pomáhají i další fondy a programy Evropské unie.

KOMUNITÁRNÍ PROGRAMY

webové stránky:	ec.europa.eu
zaměření:	Komunitární programy se financují přímo z rozpočtu EU. Komunitární programy spravuje přímo Evropská komise nebo specializované výkonné agentury. Nemají jednotná pravidla pro přidělování finančních prostředků a organizaci výběrových řízení. K jednotlivým programům se vypisují výzvy k předkládání projektů, které se zveřejňují i na webových stránkách jednotlivých komunitárních programů. U většiny komunitárních programů je nutnou podmínkou pro získání podpory vytvoření partnerství mezi několika subjekty z různých států. Cíle, metody a formy spolupráce by měly přesáhnout lokální, regionální nebo národní zájmy. Podpora těchto programů se dá předpokládat i v období 2021-2027. Mezi komunitární programy řadíme např. programy ERASMUS+, EUREKA, EVROPA PRO OBČANY, GALILEO, LIFE, HORIZONT a další.

FOND SOLIDARITY EU

webové stránky:	www.mfcr.cz
zaměření:	Fond solidarity Evropské unie (EUSF) byl zřízen, aby bylo možné v případě přírodních katastrof pomoci postiženým regionům. Jde o jednu z forem solidarity mezi evropskými zeměmi a regiony. Zřízení fondu bylo odezvou na rozsáhlé povodně v zemích střední Evropy, k nimž došlo v létě roku 2002. Od té doby byl fond využit při katastrofách, mezi které patřily záplavy, lesní požáry, zemětřesení, bouře i období katastrofálního sucha.

NEXT GENERATION EU

webové stránky:	ec.europa.eu , www.mpo.cz , www.mmr.cz
zaměření:	Jedná se o prozatímní nástroj na podporu oživení ekonomik členských států EU. • REACT EU - alokace na témata reagující na Covid 19 (v ČR bude řešeno v rámci samostatné prioritní osy v IROP) • Nástroj na podporu oživení a odolnosti (RRF) - Jedná se o nástroj na podporu úsilí členských států o to, aby dosáhly oživení, zotavily se z krize a vyšly z ní silnější pomocí posílení investic a klíčových programů EU na základě poznatků z krize, aby byl jednotný trh silnější a odolnější, a aby se urychlila souběžná ekologická a digitální transformace.

OSTATNÍ EVROPSKÉ ZDROJE

Na evropské úrovni spolupracuje Česká republika i v rámci dalších evropských partnerství, jejichž účelem je zejména prohlubování vzájemné spolupráce.

FINANČNÍ MECHANISMUS EHP A NORSKA

webové stránky:	www.mfcr.cz
zaměření:	Prostřednictvím Fondů EHP a Norska přispívají státy Island, Lichtenštejnsko a Norsko ke snižování ekonomických a sociálních rozdílů v Evropském hospodářském prostoru (EHP) a k posilování spolupráce s patnácti evropskými státy. Příjemci finanční podpory jsou země střední, východní a jižní Evropy (ČR od roku 2004). Právě velký důraz na sdílení a výměnu zkušeností mezi donory a příjemci grantů je důležitý aspekt, kterým se tyto fondy liší od fondů EU.

PROGRAM ŠVÝCARSKO-ČESKÉ SPOLUPRÁCE

webové stránky:	www.mfcr.cz
zaměření:	Cílem Rámcové dohody uzavřené mezi Švýcarskem a ČR je posílení vzájemné spolupráce a partnerství prostřednictvím projektů zaměřených na posílení spolupráce, výměnu informací, přenos know-how a dobré praxe mezi českými a švýcarskými subjekty. Hlavními prioritami jsou bezpečnost, stabilita a reformy, životní prostředí a infrastruktura, podpora soukromého sektoru, lidský a sociální rozvoj. V rámci bilaterální finanční pomoci byl zřízen Fond partnerství, který představuje doplňkový zdroj ke strukturálním a ostatním evropským fondům.

MEZINÁRODNÍ VISEGRÁDSKÝ FOND

webové stránky:	www.visegradfund.org
zaměření:	Fond byl založen za účelem podpory rozvoje bližší spolupráce mezi zeměmi Visegrádské čtyřky (ČR, Maďarsko, Polsko, Slovensko) v oblasti kultury, vědy a výzkumu, vzdělávání, výměn mladých lidí, turismu a přeshraniční spolupráce. Upřednostňovány jsou takové projekty, kterých se účastní subjekty všech zemí V4.

8.3.2 FINANČNÍ ZDROJE VE STÁTNÍM ROZPOČTU ČESKÉ REPUBLIKY

V této kapitole je výběr programů podpory ze státního rozpočtu jednotlivých ústředních orgánů ČR. Vzhledem k tomu, že doba platnosti těchto programů se nekryje s plánovacím obdobím EU ani se Strategií rozvoje Libereckého kraje 2021-2027 (dále vyhlašování těchto programů podpory probíhá nejednotně, v různých časových termínech v průběhu roku a většinou s omezenou platností), jsou zde uvedeny příklady programů a obecný popis oblastí, které jednotlivá ministerstva vyhlašují. Aktuálnost programů a podrobnější podmínky získání podpory je nutno sledovat v dílčích výzvách jednotlivých garantů programu.

MINISTERSTVO KULTURY

webové stránky:	www.mkcr.cz
popis programů:	Programy jsou zaměřeny na podporu profesionálního umění, obnovu kulturních památek, podporu muzeí a galerií, na regionální a národnostní kulturu, podporu literatury a na rozvoj a obnovu materiálně technické základny kulturních zařízení a další.
vazba na specifické cíle SRLK 2021-2027:	B3

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

webové stránky:	www.eagri.cz
popis programů:	Dotace na údržbu a obnovu kulturních a venkovských prvků, dotace v zemědělství, potravinářství, poradenství a vzdělávání, dotace ve vodním hospodářství, genetické zdroje, dotace Centra odborné přípravy a další.
vazba na specifické cíle SRLK 2021-2027:	E3, F3

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ

webové stránky:	www.mpsv.cz
popis programů:	Dotace na poskytování sociálních služeb a podpora veřejně účelných aktivit nestátních neziskových organizací zabývajících se rovnými příležitostmi žen a mužů.
vazba na specifické cíle SRLK 2021-2027:	A1, D3

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

webové stránky:	www.msmt.cz
popis programů:	Ministerstvo poskytuje finanční prostředky na podporu různých stupňů vzdělávání, práci s mládeží, vědu a výzkum a na podporu sportu a činnosti sportovních klubů.
vazba na specifické cíle SRLK 2021-2027:	A2, B2, D1

MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ

webové stránky:	www.mzcr.cz
popis programů:	Programy jsou zaměřeny na projekty podpory zdraví, na řešení problematiky HIV/AIDS, na vyrovnávání příležitostí pro občany se zdravotním postižením, protidrogovou politiku, prevenci kriminality, ochranu měkkých cílů v resortu zdravotnictví.
vazba na specifické cíle SRLK 2021-2027:	D2, D4

MINISTERSTVO VNITRA

webové stránky:	www.mvcr.cz
popis programů:	Dotační tituly jsou zaměřeny na témata: cizinci, dobrovolnická služba, požární ochrana a IZS, korupce a prevence kriminality, bezpečnostní výzkum, ochranu měkkých cílů a policejní sport.
vazba na specifické cíle SRLK 2021-2027:	D3, D4

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ

webové stránky:	www.mmr.cz
popis programů:	Z ministerstva je podporován rozvoj regionů včetně obnovy území po živelních katastrofách, podpora bydlení, územního plánování a cestovního ruchu.
vazba na specifické cíle SRLK 2021-2027:	B1, E1, E2

MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU

webové stránky:	www.mpo.cz
popis programů:	Programy podpory malých a středních podniků formou záruk.
vazba na specifické cíle SRLK 2021-2027:	A2

MINISTERSTVO OBRANY

webové stránky:	www.army.cz
popis programů:	Dotace pro státní lesy, příspěvkové organizace a státní podniky, příspěvky na rekreaci válečných veteránů a péči o válečné hroby.
vazba na specifické cíle SRLK 2021-2027:	F3

MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI

webové stránky:	www.justice.cz
popis programů:	Probační a resocializační programy a program rozvoje služeb pro oběti trestné činnosti.
vazba na specifické cíle SRLK 2021-2027:	D3

STÁTNÍ FOND DOPRAVNÍ INFRASTRUKTURY

webové stránky:	www.sfdi.cz
popis programů:	Příspěvky na průzkumné a projektové práce, studijní a expertní činnosti zaměřené na výstavbu, modernizaci a opravy silnic a dálnic, dopravně významných vnitrozemských vodních cest a staveb celostátních a regionálních drah.
vazba na specifické cíle SRLK 2021-2027:	C1

STÁTNÍ FOND ROZVOJE BYDLENÍ

webové stránky:	www.sfrb.cz
popis programů:	Podpora výstavby nájemních bytů, poskytování úvěrů obcím na opravy a modernizaci bytového fondu, podpora bydlení mladých, zateplování objektů bydlení a regenerace sídlišť.
vazba na specifické cíle SRLK 2021-2027:	E2

STÁTNÍ FOND ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

webové stránky:	www.sfzp.cz
popis programů:	Podpora sedmi základních oblastí podle priorit ministerstva: Voda, ovzduší, odpady, příroda a krajina, životní prostředí v sídlech, environmentální prevence, inovativní a demonstrační projekty.
vazba na specifické cíle SRLK 2021-2027:	E2, E3, F1, F2

8.3.3 KRAJSKÉ FINANČNÍ ZDROJE

Dne 23. 4. 2019 schválilo Zastupitelstvo Libereckého kraje **Zásady pro poskytování finanční podpory z rozpočtu Libereckého kraje**. Finanční podpora je poskytována formou dotace, návratné finanční výpomoci, vyrovnávací platby nebo příspěvku. Finanční podporu lze poskytnout i formou finančního daru.

PROGRAMOVÉ DOTACE

Dotační fond Libereckého kraje

Dotační fond Libereckého kraje byl zřízen usnesením Zastupitelstva Libereckého kraje č. 43/13/ZK ze dne 26. 2. 2013 v souladu s ustanovením § 14 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích a § 5 zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Dotace poskytované z Dotačního fondu Libereckého kraje představují formu finanční podpory kraje projektům věcně, finančně a časově vymezených podmínkami krajem vyhlášených programů. Seznam uvádí oblasti podpory a programy platné v roce 2020.

Oblast podpory		Specifický cíl SRLK 2021-2027
1. Požární ochrana		
1.1	Podpora jednotek požární ochrany obcí Libereckého kraje	D4
1.2	Podpora Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska Libereckého kraje	D4
1.3	Dotace obcím Libereckého kraje na činnost JPO II	D4
1.4	Prevence kriminality	D4
2. Regionální rozvoj		
2.1	Program obnovy venkova	E2
2.2	Regionální inovační program	A2
2.5	Podpora regionálních výrobků, výrobců a tradičních řemesel	E2
2.6	Podpora místní agendy 21	E1
2.7	Program na podporu činností mateřských center	D3

4a. Školství a mládež

4.1	Program volnočasových aktivit	D1
4.3	Specifická primární prevence rizikového chování	D1
4.4	Soutěže a podpora talentovaných dětí a mládeže	D1
4.7	Podpora kompenzačních pomůcek pro žáky s podpůrnými opatřeními	D1

4b. Sport a tělovýchova

4.23	Sportovní akce	B2
4.26	Podpora sportovní činnosti dětí a mládeže ve sportovních organizacích	B2

5. Sociální věci

5.1	Podpora integrace národnostních menšin a cizinců	D3
-----	--	----

6. Doprava

6.1	Rozvoj cyklistické dopravy	C1
6.3	Podpora projektové přípravy	C1

7. Kultura, památková péče a cestovní ruch

7.1	Kulturní aktivity v Libereckém kraji	B3
7.2	Záchrana a obnova památek v Libereckém kraji	B3
7.3	Stavebně historický průzkum	B3
7.6	Řemeslná a zážitková turistika	B3, E2
7.7	Podpora cestovního ruchu v turistických oblastech Český ráj, Krkonoše, Jizerské hory, Máchův kraj a Lužické hory	B1
7.8	Podpora informačních center	B1
7.9	Podpora nadregionálních témat a produktů cestovního ruchu	B1

8. Životní prostředí

8.1	Podpora ekologické výchovy a osvěty	F1
8.2	Podpora ochrany přírody a krajiny	F2
8.3	Podpora včelařství	F3
8.4	Podpora lesnictví	F3
8.5	Podpora předcházení vzniku odpadů, jejich opětovného použití a podpora sběru a využití bioodpadů	F1
8.6	Podpora retence vody v krajině	F2

9. Zdravotnictví

9.1	Podpora ozdravných a rekondičních pobytů pro zdravotně/tělesně postižené občany	D2
9.2	Podpora preventivních a léčebných projektů	D2
9.3	Podpora osob se zdravotním postižením	D2

Fond ochrany vod Libereckého kraje

Fond byl zřízený na základě § 42 odst. 4 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, jehož aktualizovaný statut byl schválen usnesením zastupitelstva kraje č. 68/17/ZK dne 28. 2. 2017 v souladu se zákonem č. 129/2000 Sb., o krajích a v souladu s § 5 zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů.

Program vodohospodářských akcí

(garant - odbor životního prostředí a zemědělství)

Účelem je poskytování investičních dotací obcím do 3 500 obyvatel nebo svazkům obcí v působnosti Libereckého kraje na rekonstrukci a modernizaci stávajících a výstavbu nových vodních děl (ČOV, kanalizací, vodovodů a náhradních zdrojů pitné vody) v souladu s Plánem rozvoje vodovodů a kanalizací Libereckého kraje.

Lesnický fond Libereckého kraje

Zřízený usnesením zastupitelstva Libereckého kraje č. 330/13/ZK ze dne 27. 8. 2013, v souladu se zákonem č. 129/2000 Sb., o krajích a s § 5 zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, jehož statut byl schválen usnesením zastupitelstva kraje č. 154/16/ZK.

Podpora hospodaření v lesích

(garant - odbor životního prostředí a zemědělství)

Účelem programu je ochrana lesa a prevence proti šíření hmyzích škůdců, proti škodám působených zvěří a zlepšování stavu lesních porostů výchovnými zásahy.

INDIVIDUÁLNÍ DOTACE

Pokud žadatel předloží žádost o poskytnutí dotace, jejíž účel, časové nebo finanční zaměření není obsahem žádného z krajem vyhlášených programů, je kraj, zastoupený věcně příslušným odborem krajského úřadu povinen takovou žádost přijmout a pokud splňuje veškeré podmínky dané zákony č. 250/2000 Sb., č. 129/2000 Sb. a těmito zásadami, žádost zpracovat a předložit příslušnému orgánu kraje k rozhodnutí.

Záštity s finanční podporou

Finanční podpora je zejména poskytována na významnou celospolečenskou, kulturní, sportovní nebo jinou událost, kterou žadatel pořádá, přičemž finančně jsou podpořeny projekty/akce jak místního a celokrajského, tak i nadregionálního, celostátního nebo mezinárodního významu.

DOTACE PODLE ZVLÁŠTNÍCH PŘEDPISŮ

Kraj může poskytovat finanční podporu pomocí peněžních prostředků, které obdržel do svého rozpočtu ze státního rozpočtu, z rozpočtu státního fondu, rozpočtu ústředního orgánu státní správy nebo Národního fondu podle zvláštních předpisů. Kraj je vázán účelem a způsobem jejich poskytnutí dalším příjemcům a podmínkami, které jsou uvedeny v rozhodnutích poskytovatelů těchto peněžních prostředků.

NÁVRATNÁ FINANČNÍ VÝPOMOC

Jedná se o finanční prostředky, bezúročně poskytnuté z rozpočtu kraje žadateli na stanovený účel, které je příjemce, pokud mu je návratná finanční výpomoc poskytnuta, povinen vrátit ve stanovené lhůtě do rozpočtu kraje. Žadatelem o poskytnutí návratné finanční výpomoci může být územní samosprávný celek nebo dobrovolný svazek obcí na území kraje, krajem založená obchodní společnost nebo krajem zřízená příspěvková organizace a schvaluje ji příslušný orgán kraje.

V průběhu realizace a implementace Strategie do území může vyvstat potřeba změny nebo úpravy některých jejích částí. Tato změna může být způsobena buď vnějšími globálními vlivy, nebo naopak změnou preference podpory a zacílení některých dílčích opatření.

Východiskem pro identifikování potřeby změny strategie může být každoroční monitorovací zpráva, kterou zpracovává odbor regionálního rozvoje a evropských projektů ve spolupráci s ostatními odbory krajského úřadu (viz kapitola 8.2.1). Zákon č. 248/2000 Sb. o podpoře regionálního rozvoje zároveň ukládá Libereckému kraji povinnost zpracovat v polovině programovacího období EU zprávu o uplatňování strategie územního obvodu kraje.

Na základě monitorovacích zpráv nebo zprávy o uplatňování strategie územního obvodu kraje může zastupitelstvo kraje případně rozhodnout o aktualizaci nebo zpracování nové strategie rozvoje územního obvodu kraje. Jakákoliv změna v dokumentu musí být projednána s garantem daného opatření a podléhá schválení Zastupitelstvem Libereckého kraje.

Strategie rozvoje Libereckého kraje 2021-2027 je vytvořena na období 2021-2027 shodně s programovacím obdobím EU. Aby byl zajištěn plynulý přechod mezi jednotlivými programovými obdobími, je nutné s aktualizací stávající nebo tvorbou nové navazující strategie na další období započít nejpozději v letech 2026-2027.

DOPORUČENÍ KE STRATEGII V RÁMCI PROCESU SEA | 9.

V průběhu tvorby Strategie probíhal zároveň proces posouzení vlivu navržené koncepce na životní prostředí a veřejné zdraví podle zákona č. 100/2001 Sb. o posuzování vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví (tzv. SEA). Ze stanoviska, které vydal odbor životního prostředí a zemědělství Krajského úřadu Libereckého kraje jako příslušný orgán, vyplývají některé podmínky, které je doporučeno při realizaci a implementaci Strategie v území dodržovat.

V polovině a na konci období platnosti Strategie bude zároveň provedeno vyhodnocení dopadů provádění jednotlivých aktivit na životní prostředí a na jeho základě může být připraven návrh vhodných eliminačních, zmírňujících a/nebo kompenzačních opatření či návrh na změnu koncepce. V rámci tohoto vyhodnocení bude zároveň sledováno i naplňování environmentálních indikátorů stanovených ve Vyhodnocení koncepce v kapitole 9.

Projekty, kterým bude udělen soulad se Strategií, by měly respektovat následující podmínky vycházející ze stanoviska v rámci procesu SEA.

OBECNÉ PODMÍNKY Z HLEDISKA VLVŮ NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ:

1. Při výběru projektů k podpoře v rámci SRLK preferovat projekty s nejvyššími pozitivními přínosy a minimálními negativními vlivy z hlediska životního prostředí.
2. U záměrů, kde lze předpokládat významné dopady na životní prostředí a/nebo veřejné zdraví (např. liniové stavby, velké průmyslové objekty, logistická centra, rozsáhlé vodohospodářské záměry) provést prvotní úvahu, zda lze kýženého cíle dosáhnout environmentálně šetrnějším řešením, případně zda existuje varianta záměru s nižšími dopady na životní prostředí a veřejné zdraví. Zvolené řešení odpovídajícím způsobem odůvodnit.
3. Respektovat předměty ochrany zvláště chráněných území a zamezit antropogennímu tlaku na jejich území. Konkrétní projekty posoudit z hlediska jejich vlivu na přírodu a krajinu. Jakékoliv aktivity/projekty, u nichž nelze vyloučit negativní vlivy (i zprostředkované) na zvláště chráněná území, soustavu Natura 2000, významné krajinné prvky a územní systém ekologické stability, konzultovat již ve fázi přípravy s orgány ochrany přírody.
4. Umisťovat novou infrastrukturu s ohledem na chráněné části přírody a zachovat migrační propustnost území. Doplnovat adaptační opatření na změnu klimatu jako součást výstavby (stínící prvky, retence vody, využití obnovitelných zdrojů energie, podpora ekologicky šetrnějších forem dopravy a podobně).
5. V rámci přípravy výstavby nových stavebních objektů aplikovat prvky cirkulárního stavitelství, tedy principu, kdy se stavba stává materiálovou bankou pro další využití po skončení jejího účelu, nebo životnosti.
6. Podporu cestovního ruchu směřovat zejména mimo chráněná území s cílem rozmělnění intenzity návštěvnosti a jejího snížení zejména v cenných lokalitách, při současném respektování přírodního charakteru a ekologických hodnot méně navštěvovaných oblastí. Provádět pravidelný průzkum návštěvnosti a použít jej jako podklad pro management turizmu. V případě podpory cestovního ruchu v již exponovaných přírodních oblastech zajistit ochranu přírodních hodnot v území jako součást projektu či aktivity.
7. Při rozvoji cestovního ruchu ve vazbě na přírodně a krajinově hodnotná území spolupracovat již ve fázi přípravy s orgány ochrany přírody i mimo případy, kdy to vyžaduje platná legislativa.
8. Podporu hromadných sportovních akcí směřovat přednostně mimo chráněná území, případně tyto akce v předstihu konzultovat s dotčenými orgány ochrany přírody. V rámci pořádání akcí uplatňovat principy oběhového hospodářství a omezit vznik vyprodukovaných odpadů účastníky a organizátory akcí.

9. Dbát na ochranu zemědělské a lesní půdy, minimalizovat zábory zemědělského půdního fondu především v I. a II. třídě ochrany, omezit fragmentaci krajiny, zachovávat krajinný ráz a migrační propustnost území.
10. Pro výstavbu přednostně využívat plochy brownfields. Upřednostňovat zahušťování zástavby (s ohledem na udržitelný rozvoj zastavěného území) před zastavováním ve volné krajině.
11. Při výstavbě nových či regeneraci stávajících budov uplatňovat adaptační prvky zohledňující dopady změny klimatu (vegetační fasády a střechy, využití šedých vod, minimalizace výměry vodě nepropustných zpevněných ploch a podobně).
12. V rámci modernizace budov preferovat energeticky úsporné instalace (například tepelná izolace budov a jiné) a tím snižovat i vlivy na klima.
13. Podporovat využívání hromadné dopravy na úkor individuální automobilové dopravy, podporovat bezpečnou a k přírodě šetrnou cyklistickou a pěší dopravu. Kromě zvýšení konkurenceschopnosti hromadné, cyklistické a pěší dopravy zlepšováním podmínek pro jejich využívání, zvážit restriktci individuální automobilové dopravy prostřednictvím vytváření nízkoemisních zón, progresivních cen parkování a podobně.
14. Pro nové obnovitelné zdroje energie využívat všude kde je to možné plochy brownfields či stávající stavební objekty (s ohledem na památkové zóny apod.).
15. Nové obnovitelné zdroje energie umisťovat mimo zvláště chráněná území, lokality soustavy Natura 2000, území významných tahů ptactva a migrační koridory terestrické fauny.
16. Zasadit se o zachování nebo zajištění migrační propustnosti pro zvláště chráněné a evropsky významné druhy (vodní díla, větrné elektrárny).
17. Předcházet vzniku odpadů a uplatňovat principy cirkulární ekonomiky (oběhového hospodářství). V rámci hierarchie nakládání s odpady u kategorie jiné využití odpadů přednostně podporovat kompostování a anaerobní rozklad u těch, u kterých je to z hlediska především environmentálních a zdravotních rizik možné.
18. V rámci jednotlivých záměrů požadovat v maximální možné míře zasakování dešťových vod namísto jejich odvodu do vodních toků (detailní provedení řešit v příslušných správních řízeních).
19. Pro zadržování vody v krajině vybírat přírodě blízká opatření a soustředit se na komplexní krajinářská řešení.
20. U vodohospodářských opatření upřednostňovat přírodě bližší opatření (např. obtočné poldry) a jakékoliv zásahy, u nichž nelze vyloučit negativní dopady (i zprostředkované) na zvláště chráněná území, soustavu Natura 2000 a významné krajinné prvky, konzultovat již ve fázi přípravy s orgány ochrany přírody.
21. Zajistit odborný a odpovědný výběr investic, pro které budou vytvářeny podmínky, s ohledem také na jejich vlivy na životní prostředí. Nevytvářet podmínky pro investice s malou přidanou hodnotou ani pro investice s potenciálně významnými negativními vlivy na životní prostředí. Dbát na případnou výstavbu přednostně na území brownfields, půdě s nízkou kvalitou a na ochranu krajinného rázu.
22. Rozvíjet environmentální povědomí obyvatel, zejména v těch oblastech, které nejsou bez zapojení veřejnosti řešitelné (znečištění ovzduší z malých zdrojů, omezování vlivů dopravy na životní prostředí, nakládání s odpady, adaptace na změnu klimatu, ochrana přírody a další).
23. Při lokalizaci obnovitelných zdrojů energie v krajině mimo zástavbu zohledňovat přírodní hodnoty v území.
24. Větrné elektrárny lokalizovat mimo zvláště chráněná území a lokality soustavy Natura 2000, respektive území významných tahů ptactva.
25. Zabránit ohrožení kulturních památek. V případě výskytu archeologických nalezišť v dotčených lokalitách je nutné před zahájením zemních prací provést záchranný průzkum.
26. Záměry, které znamenají realizaci nového stacionárního zdroje znečišťování ovzduší, je nutno vždy zvažovat s ohledem na stávající stav imisních koncentrací ovzduší v území, kam má být zdroj

umístěn. Při plánování nového stacionárního zdroje znečišťování ovzduší je nutno vždy pečlivě posoudit vhodnost jeho umístění i z hlediska možnosti ovlivnění nejbližší obytné zástavby emisemi z navrhovaného zdroje. Stejně tak je důležité dále podporovat opatření pro snižování emisí z lokálních topenišť.

PODMÍNKY STANOVISKA Z HLEDISKA VLIVŮ NA PŘEDMĚTY OCHRANY A CELISTVOST LOKALIT SOUSTAVY NATURA 2000:

1. Již ve fázi projektové přípravy vhodnou lokalizací minimalizovat zásahy do evropsky významných lokalit, ptačích oblastí a maloplošných zvláště chráněných území, problémové záměry řešit variantně. Současně zajistit u těchto staveb migrační prostupnost krajiny.
2. Při lokalizaci nových cyklostezek/cyklotras zohledňovat výskyt předmětů ochrany soustavy Natura 2000 a spolupracovat s příslušnými orgány ochrany přírody.

PODMÍNKY STANOVISKA Z HLEDISKA VLIVŮ NA VEŘEJNÉ ZDRAVÍ:

1. Zamezit kontaminaci zdrojů pitné vody a obecně pak podzemních a povrchových vod, zvláštní pozornost věnovat záměrům realizovaným v místech potenciálního výskytu starých ekologických zátěží (tak, aby realizace záměru nezpůsobila aktivizaci či šíření znečišťujících látek).
2. Minimalizovat zábor zemědělské a lesní půdy, případně preferovat zábor půd nižší třídy ochrany. Zamezit kontaminaci půdy, zvláštní pozornost věnovat záměrům realizovaným v místech potenciálního výskytu starých ekologických zátěží (řešit v příslušných správních řízeních).
3. Minimalizovat riziko vzniku dopravních nehod na nově realizovaných silničních komunikacích, železničních a tramvajových tratích, a to zejména nehod s účastí chodců a cyklistů (stavebně oddělit vymezené prostory, případně realizovat další bezpečnostní prvky).
4. Zajistit plnění imisních a hlukových limitů na stávající komunikační síti při nárůstu intenzit automobilové dopravy, který je nutno očekávat v souvislosti s podporou ekonomického rozvoje (vznik nových služeb, vytváření nových pracovních míst, přeprava nákladu, zvýšení mobility obyvatel atd.).
5. Zajistit rozvoj integrovaného dopravního systému (aktivita B1.2h., C1.2j., C1.4i. aj.) v takové míře, aby veřejná doprava byla skutečně atraktivní alternativou k osobní automobilové dopravě a pokryla tak podstatnou část nárůstu mobility.
6. Zajistit provázanost aktivit na podporu nemotorové dopravy a aktivit na podporu dopravy veřejné tak, aby byl zajištěn bezkolizní přístup k objektům veřejné dopravy.
7. U projektů spojených s nárůstem přepravy nákladu posoudit přednostní využití železnice oproti automobilové dopravě tam, kde je vybudována příslušná infrastruktura.
8. Při realizaci aktivit na podporu sportovních činností, turistického ruchu apod. dbát též na prevenci vzniku úrazů.

ZÁVĚR | 10.

Strategie rozvoje kraje je strategický dokument, který řeší budoucí vývoj kraje v nejširších souvislostech a je tedy důležitým podkladem pro usměrňování územního rozvoje kraje na nejbližších 7 let. Dokument pořizuje a schvaluje samospráva kraje.

K ČEMU SAMOSPRÁVA POTŘEBUJE TAKOVÝ DOKUMENT A PROČ HO ZPRACOVÁVÁ?

O budoucím rozvoji území kraje by měla samospráva rozhodovat na základě znalosti aktuálního stavu území a jeho potřeb, na základě prodiskutovaných, projednaných a schválených podkladů či dokumentů s důležitými partnery v území, aby její rozhodování nebylo nahodilé, neefektivní nebo v rozporu se zásadami strategického řízení a plánování krajů. Strategie má tedy sloužit samosprávným krajským orgánům jako podklad při rozhodování o budoucím rozvoji kraje. Kromě toho povinnost tento dokument zpracovat krajům ukládá také legislativa, konkrétně zákon č. 248/2000 Sb. o podpoře regionálního rozvoje a zákon č. 129/2000 Sb. o krajích.

Aby strategie rozvoje nebyla pouze dokumentem krajské samosprávy, ale dokumentem, nad kterým najdou shodu všechny důležité subjekty ovlivňující rozvoj kraje, věnoval zpracovatel dokumentu poměrně velké úsilí zapojení subjektů mimo krajský úřad a veřejnosti, a to nejen do procesu jeho projednávání i nad rámec povinností vyplývajících z legislativy, což je pro Liberecký kraj samozřejmostí, ale i do procesu jeho zpracování. Přibližně 300 osob zapojených do 14(5) pracovních skupin vytvořilo základ návrhové části programu, který byl postupně upravován a upřesňován na základě několika kol projednávání jak s různými orgány krajského úřadu a orgány Libereckého kraje, tak se subjekty mimo něj a s veřejností.

JAKÉ MÁME ZKUŠENOSTI ZE SPOLUPRÁCE S VEŘEJNOSTÍ?

Proces zpracování a projednávání Strategie potvrdil, že zapojit veřejnost do tvorby dokumentu od jeho samého začátku je velmi důležité. Je to sice poměrně pracný způsob práce, náročný na komunikaci, na dodržování předem domluvených pravidel, na vzájemnou otevřenost a důvěru, ale zároveň má řadu přínosů:

- veřejnost má možnost od samého začátku tvořit dokument a promítnout do něj své představy o budoucím vývoji kraje, své potřeby a názory na dění v regionu,
- dochází k navázání řady nových kontaktů a k předávání zkušeností v území, které přispějí ke zlepšení další spolupráce v regionu,
- je vytvořen prostor pro diskuse, tříbení názorů, hledání společných řešení napříč resorty, institucemi, orgány veřejné správy, zájmovými skupinami a veřejností.

JAK SE BUDE STRATEGIE VYUŽÍVAT V PRAXI?

Strategie rozvoje Libereckého kraje 2021-2027 je obecným rámcem pro projekty či záměry, které vzniknou na území kraje a v období 2021-2027 se budou ucházet o jeho podporu. V praxi to znamená, že připravované záměry, projekty či jinak navrhované aktivity budou muset být v souladu s aktivitami navrženými ve strategii kraje. Tzv. „**soulad se strategií rozvoje kraje**“ je listinným dokumentem, který bude vydávat stejně jako v období 2014-2020 odbor regionálního rozvoje a evropských projektů krajského úřadu. Strategie je zároveň obecným východiskem pro pořizování a tvorbu dalších koncepčních dokumentů kraje, mikroregionů, obcí atd. (např. Zásady územního rozvoje Libereckého kraje, Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb, Regionální inovační strategie, strategie rozvoje MAS, obcí, měst atd.).

Jednou z hlavních podmínek, aby byla Strategie smysluplným dokumentem a mohla být realizována, je shoda rozhodujících subjektů v území nad jeho obsahem. Věříme, že způsob zpracování a následný proces projednávání Strategie rozvoje Libereckého kraje 2021-2027 byl dobrou volbou a že zpracovaný dokument bude spolehlivou oporou pro rozhodování vedení kraje i vodítkem pro další subjekty, kterým na všestranném a vyváženém rozvoji území Libereckého kraje záleží.

ZDROJE POUŽITÝCH
DAT A INFORMACÍ | 11.

- Analýza integrovaných strategií Místních akčních skupin v Libereckém kraji
- Analýza sociálně vyloučených lokalit a dostupnosti sociálních služeb prevence v těchto lokalitách v Libereckém kraji
- Analýza stavu dopravy na území Libereckého kraje (aktualizace 2018)
- Archiv fotografií Krajského úřadu Libereckého kraje
- Atlas životního prostředí v Libereckém kraji
- Český statistický úřad
- Český telekomunikační úřad – mapa pokrytí mobilními sítěmi
- Policejní prezidium
- Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Libereckého kraje na období 2016-2020
- Globální megatrendy pro aktualizovaný Strategický rámec udržitelného rozvoje
- Informace od jednotlivých věcně příslušných odborů Krajského úřadu Libereckého kraje
- Koncepce Chytřejší kraj pro Liberecký kraj
- Koncepce účinnější podpory památkové péče v Libereckém kraji
- Koncepce zdravotních služeb v lůžkových zařízeních Libereckého kraje 2016+
- Krajská koncepce zemědělství
- Lesy a myslivost v Libereckém kraji
- Plán dopravní obslužnosti Libereckého kraje 2012-2018
- Plán rozvoje sportu v Libereckém kraji 2018-2020
- Plán rozvoje vodovodů a kanalizací Libereckého kraje
- Portál Pexels.com
- Program rozvoje kulturních institucí zřizovaných Libereckým krajem 2014-2020
- Program rozvoje Libereckého kraje 2014-2020
- Program rozvoje města Ralsko
- Regionální profil - shrnutí podmínek a faktorů ovlivňujících trh práce v kraji, Liberecký kraj 2017
- Regionální surovinová politika Libereckého kraje
- Strategický rámec ČR 2030
- Strategie inteligentní specializace pro Liberecký kraj
- Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+
- Strategie rozvoje Libereckého kraje 2006-2020
- Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb Libereckého kraje na období 2018-2020
- Ústav zdravotnických studií a statistiky
- Územní energetická koncepce Libereckého kraje – aktualizace 2015
- Vyhodnocení koncepce dle zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů – Strategie rozvoje Libereckého kraje 2021+
- Výstupy z jednotlivých jednání pracovních skupin
- Webové stránky Krajského úřadu Libereckého kraje
- Webové stránky www.mapakriminality.cz
- Zpráva o životním prostředí v Libereckém kraji 2016

ABC

VYSVĚTLIVKY
POJMŮ A ZKRATEK | 12.

ADAPTACE	vyrovnávání se s dopady změn
DROBNÉ PAMÁTKY	křížky, kapličky, boží muka ...
EXCELENTNÍ ORGANIZACE	podnik nebo instituce, která dosahuje výjimečných výsledků a příkladně plní své povinnosti vůči svým partnerům, případně obyvatelstvu
FORMATIVNÍ HODNOCENÍ	hodnocení, při kterém nejsou žáci srovnáváni mezi sebou, ale zaměřuje se na dosahování výukových cílů každého z nich
CHYTRÁ ŘEŠENÍ	řešení, která umožňují zlepšování služeb a kvalitnější řízení na základě pokročilé práce s moderními digitálními technologiemi
INTELIGENTNÍ SÍŤ	sítě, které umožňují regulovat výrobu a spotřebu elektrické energie v reálném čase a energie je v nich distribuovaná podle aktuální potřeby
KOMUNITNÍ PLÁNOVÁNÍ	metoda plánování, při které dochází k zapojování všech stran, kterých se plánovaná problematika týká, a na základě dialogu a vyjednávání je dosaženo výsledku, který je akceptován většinou účastníků
MĚKKÉ CÍLE	místa s vyšší koncentrací osob, která mohou být ohrožena násilným útokem a je zde vyšší pravděpodobnost způsobení škod na životech či zdraví lidí
MĚSTA KRÁTKÝCH VZDÁLENOSTÍ	promísení funkce bydlení se službami a nerušící výrobou, aby lidé nemuseli cestovat přes celé město
MITIGACE	zmírnění nebo zpomalení změny klimatu
ODLEHČOVACÍ SLUŽBY	služby poskytované jako pomoc osobám, které dlouhodobě pečují o postiženého

ODLEHČOVANÉ ODPADNÍ VODY

část průtoku jednotnou kanalizací, která je při určitém nadlimitním stavu (vyvolaném především přívalovými srážkami) vypouštěna z kanalizace v tzv. odlehčovacích komorách přímo do vodních toků; důvodem je ochrana kanalizačního systému a čistíren odpadních vod před hydraulickým přetížením

OSOBY S OMEZENOU SCHOPNOSTÍ POHYBU A ORIENTACE

osoby postižené pohybově (zejména osoby na vozíku pro invalidy, ale i dočasně pohybově postižené osoby), osoby postižené zrakově nebo sluchově, osoby pokročilého věku, těhotné ženy a osoby doprovázející dítě v kočárku, dítě do tří let, popřípadě osobu s mentálním postižením, osoby s velkým zavazadlem

PARTICIPATIVNÍ PLÁNOVÁNÍ

možnost veřejnosti zapojit se do přímého plánování rozvoje dané oblasti

PRIMÁRNÍ PREVENCE KRIMINALITY

vzdělávací, osvětové a výchovné aktivity pro veřejnost zaměřené na předcházení páchaní kriminality

ŠEDÁ VODA

odpadní voda především z umyvadel, sprch, dřezů apod., kterou je možno po její úpravě znovu použít jako provozní vodu

TRANSPARENTNOST NEZISKOVÝCH ORGANIZACÍ

transparentnost neziskových organizací je spojena se způsobem jejich fungování, hospodaření a vystupování na veřejnosti; nezisková organizace, která se deklaruje jako transparentní by měla o sobě prezentovat jisté minimum údajů, které překračuje minimum zákonné

ZELENÉ TRASY

ekologické trasy pro chůzi, cyklistiku, běh, lyžování ..., které jsou prostupné a propojené ze všech stran; trasy jsou atraktivní díky zasazení do příjemného prostředí a nabídce doprovodných služeb

AGTC	nejdůležitější trasy mezinárodní kombinované dopravy
BMI	index tělesné hmotnosti
CNG	stlačený zemní plyn
CO	oxid uhelnatý
CZT	centrální zásobování teplem
ČHMÚ	Český hydrometeorologický ústav
ČMKOS	Českomoravská konfederace odborových svazů
ČOV	čistírna odpadních vod
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
ČUS	Česká unie sportu
EHP	Evropský hospodářský prostor
ERN	Euroregion Nisa
ESÚS	Evropské sdružení pro územní spolupráci
EVVO	environmentální vzdělávání, výchova a osvěta
EU	Evropská unie
GJ	generelová jednotka
HDP	hrubý domácí produkt
HIA	hodnocení dopadu koncepce na veřejné zdraví
HSO	hospodářsky slabé oblasti
HZS	hasičský záchranný sbor
ICT	informační a komunikační technologie
IDOL	Integrovaný dopravní systém Libereckého kraje
IZS	integrovaný záchranný systém

KVK	Krajská vědecká knihovna
LK	Liberecký kraj
LNG	zkapalněný zemní plyn
MA 21	místní Agenda 21
MAS	místní akční skupina
MF	Ministerstvo financí
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
NH₃	amoniak
NIPOS	Národní informační a poradenské středisko pro kulturu
NNO	nestátní nezisková organizace
NO_x	oxidy dusíku
NÚOV	Národní ústav odborného vzdělávání
NUTS	klasifikace územních statistických jednotek
OD	odbor dopravy
OI	odbor informatiky
OISNM	odbor investic a správy nemovitého majetku
OKH	odbor kancelář hejtmána
OKPPCR	odbor kultury, památkové péče a cestovního ruchu
OKŘ	oddělení krizového řízení
ORREP	odbor regionálního rozvoje a evropských projektů
ORP	obec s rozšířenou působností
OSV	odbor sociálních věcí
OŠMTS	odbor školství, mládeže, tělovýchovy a sportu
OTVV	oddělení tiskové a vnějších vztahů
OÚPSŘ	odbor územního plánování a stavebního řádu
OZ	odbor zdravotnictví
OŽP	odbor životního prostředí

POV	Program obnovy venkova
RK	rada kraje
ŘSD	Ředitelství silnic a dálnic
SEA	hodnocení vlivu koncepce na životní prostředí
SLDB	sčítání lidu, domů a bytů
SO₂	oxid siřičitý
SRLK	Strategie rozvoje Libereckého kraje
SŠ	střední škola
SŽDC	Správa železniční dopravní cesty
TZL	tuhé znečišťující látky
ÚAP	územně analytické podklady
ÚHÚL	Ústav pro hospodářskou úpravu lesů
ÚIV	Ústav pro informace ve vzdělávání
UNESCO	organizace pro výchovu, vědu a kulturu v rámci Organizace spojených národů
VaV	věda a výzkum
VOC	těkavé organické látky
VOŠ	vyšší odborná škola
VŠ	vysoká škola
ZÚR	Zásady územního rozvoje

PŘÍLOHY | **13.**

13.1 SEZNAM PŘÍLOH

- PŘÍLOHA Č. 1:** Mapa vymezení hospodářsky slabých oblastí Libereckého kraje
- PŘÍLOHA Č. 2:** Mapa vymezení venkovských oblastí Libereckého kraje
- PŘÍLOHA Č. 3:** Seznam indikátorů měřitelnosti

PŘÍLOHA Č. 1

MAPA VYMEZENÍ HOSPODÁŘSKY SLABÝCH OBLASTÍ LIBERECKÉHO KRAJE

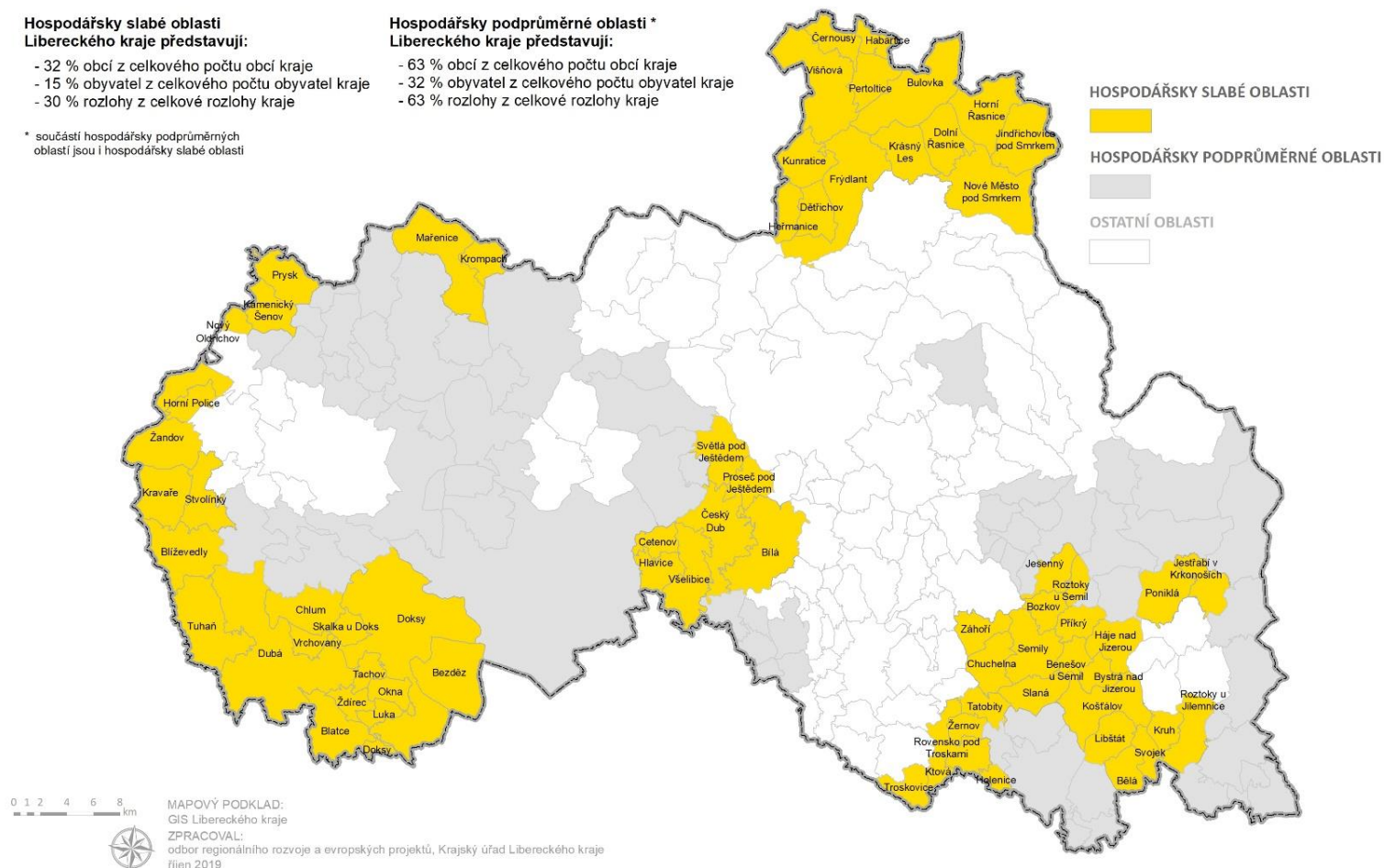
Hospodářsky slabé oblasti Libereckého kraje představují:

- 32 % obcí z celkového počtu obcí kraje
- 15 % obyvatel z celkového počtu obyvatel kraje
- 30 % rozlohy z celkové rozlohy kraje

* součástí hospodářsky podprůměrných oblastí jsou i hospodářsky slabé oblasti

Hospodářsky podprůměrné oblasti * Libereckého kraje představují:

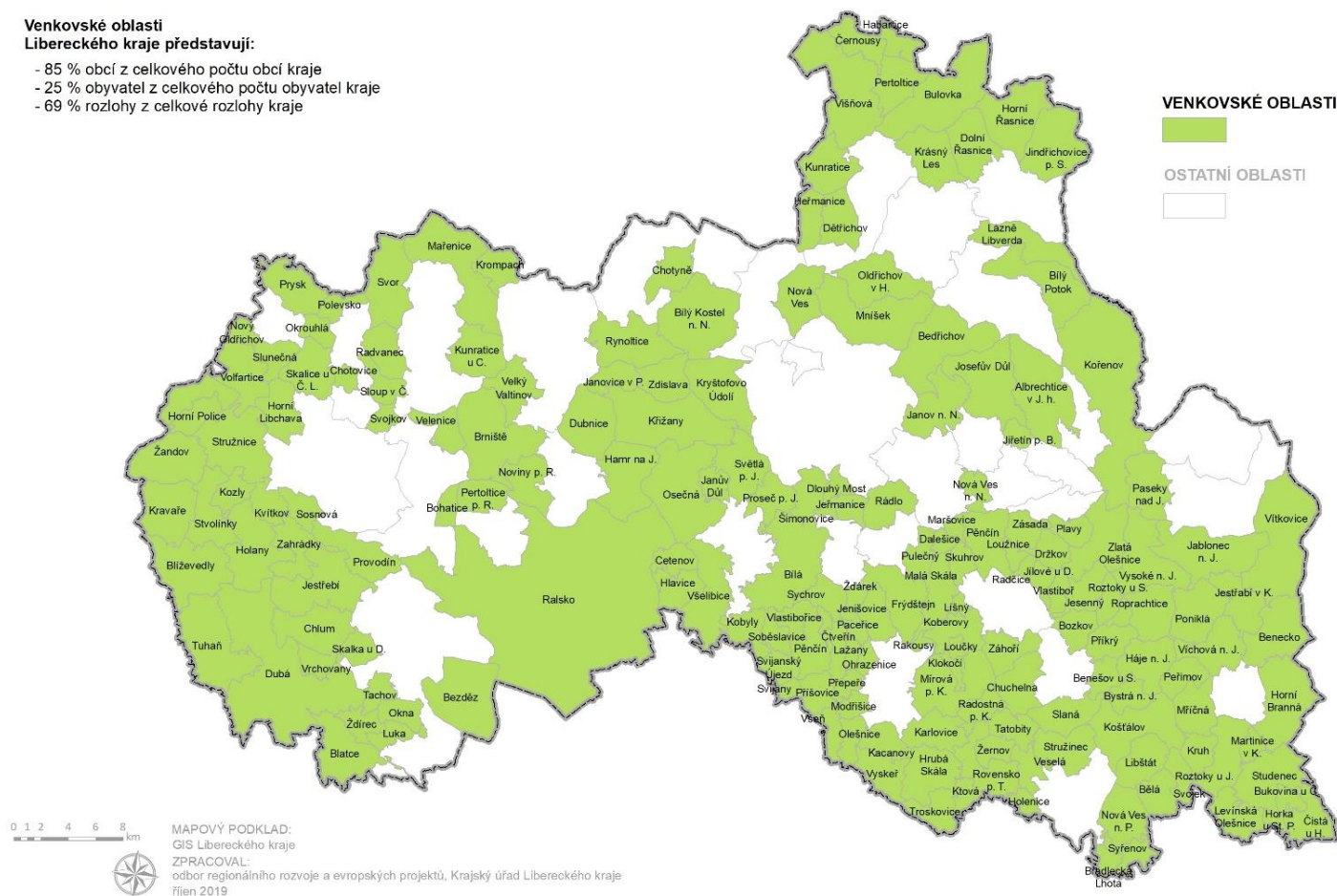
- 63 % obcí z celkového počtu obcí kraje
- 32 % obyvatel z celkového počtu obyvatel kraje
- 63 % rozlohy z celkové rozlohy kraje

MAPA VYMEZENÍ VENKOVSKÝCH OBLASTÍ LIBERECKÉHO KRAJE

Libereckého kraje představují:

- 85 % obcí z celkového počtu obcí kraje
- 25 % obyvateľ z celkového počtu obyvateľ kraje
- 69 % rozlohy z celkovej rozlohy kraje

PŘÍLOHA Č. 3

SEZNAM INDIKÁTORŮ MĚŘITELNOSTI

Poznámka:

U indikátorů sledujících hodnotu jevu v městských nebo venkovských obcích je jejich hodnota sledována ze zdrojů Českého statistického úřadu, který jako hranici pro zařazení obce do měst či venkova používá hranici 2 000 obyvatel.

OBECNÉ INDIKÁTORY

Číslo indikátoru	Název indikátoru	Jednotka	Zdroj dat	Vstupní hodnota	Rok platnosti vstupní hodnoty
o.1	Hrubý domácí produkt	Kč	ČSÚ	170 809 mil.	2018
o.2	Míra ekonomické aktivity	%	ČSÚ	57,5	2019
o.3	Podíl nezaměstnaných osob	%	ČSÚ	3,5	30. 4. 2020
o.4	Průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnance	Kč	ČSÚ	26 582	2017
o.5	Počet registrovaných ekonomických subjektů	počet	ČSÚ	117 304	2019
	Podíl obyvatel zaměstnaných v:				
o.6a	zemědělství, lesnictví a rybářství	%	ČSÚ	1,7	2018
o.6b	průmyslu	%	ČSÚ	41,1	2018
o.6c	stavebnictví	%	ČSÚ	7,7	2018
o.7	Výdaje na vědu a výzkum	Kč	ČSÚ	3 426,2 mil.	2018
o.8	Počet obyvatel	počet	ČSÚ	443 690	2019

Číslo indikátoru	Název indikátoru	Jednotka	Zdroj dat	Vstupní hodnota	Rok platnosti vstupní hodnoty
o.9	Průměrný věk obyvatel	let	ČSÚ	42,3	2019
o.10	Celkový přírůstek počtu obyvatel na 1000 obyvatel	‰	ČSÚ	3,0	2019
	Počet žáků a studentů:				
o.11a	základní školy	%	MŠMT (ČSÚ)	40 722	2017/2018
o.11b	gymnázia	%	MŠMT (ČSÚ)	3 984	2017/2018
o.11c	odborné vzdělávání	%	MŠMT (ČSÚ)	10 874	2017/2018
o.11d	vysoké školy	%	MŠMT (ČSÚ)	5 543	2017/2018
o.12	Počet lékařů na 1000 obyvatel	počet	ÚZIS (ČSÚ)	3,9	2018
o.13	Počet lůžek v nemocnicích na 1000 obyvatel	počet	ÚZIS (ČSÚ)	5,5	2018
o.14	Průměrný měsíční starobní důchod	Kč	MPSV (ČSÚ)	12 301	2018
o.15	Počet lůžek v domovech pro seniory	počet	MPSV (ČSÚ)	1 028	2018
o.16	Počet registrovaných trestných činů na 1000 obyvatel	počet	Policejní prezidium ČR (ČSÚ)	20,5	2018
o.17	Počet mimořádných událostí se zásahy jednotek požární ochrany	počet	HZS ČR (ČSÚ)	5 739	2018
o.18	Počet hostů v hromadných ubytovacích zařízeních	počet	ČSÚ	1 048 865	2019
o.19	Průměrný počet přenocování	nocí	ČSÚ	3,0	2019
o.20	Počet členů České unie sportu	počet	ČUS (ČSÚ)	55 745	2018
o.21	Počet sportovních klubů (v ČUS)	počet	ČUS (ČSÚ)	355	2018
o.22	Počet muzeí, galerií a památníků v provozu	počet	NIPOS (ČSÚ)	26	2018
o.23	Počet památkových objektů zpřístupněných návštěvníkům za vstupné	počet	NIPOS (ČSÚ)	18	2018
o.24	Délka silnic a dálnic	km	ŘSD (ČSÚ)	2 424	2018
o.25	Provozní délka železničních tratí	km	SŽDC (ČSÚ)	550	2018
o.26	Přeprava cestujících veřejnou autobusovou dopravou v rámci kraje	osob	MD (ČSÚ)	11 802 tis.	2018
o.27	Přeprava cestujících železniční dopravou v rámci kraje	osob	MD (ČSÚ)	5 407 tis.	2018
o.28	Výroba elektřiny brutto	GWh	ERÚ (ČSÚ)	416,9	2018

Číslo indikátoru	Název indikátoru	Jednotka	Zdroj dat	Vstupní hodnota	Rok platnosti vstupní hodnoty
o.29	Spotřeba zemního plynu v domácnostech na 1 odběratele	m ³	ERÚ (ČSÚ)	951,0	2018
o.30	Podíl obyvatel zásobovaných vodou z vodovodů pro veřejnou potřebu	%	ČSÚ	92,4	2018
o.31	Podíl obyvatel bydlících v domech napojených na kanalizaci pro veřejnou potřebu	%	ČSÚ	69,6	2018
o.32	Podíl čištěných odpadních vod	%	ČSÚ	98,5	2018
o.33	Podíl jednotlivců používajících internet na obyvatelstvu nad 16 let	%	ČSÚ	76,4	2018
	Rozloha chráněných území:				
o.34a	národní park	ha	AOPK ČR (ČSÚ)	11 649	2018
o.34b	chráněná krajinná oblast	ha	AOPK ČR (ČSÚ)	98 714	2018
o.34c	maloplošná chráněná území	ha	AOPK ČR (ČSÚ)	5 847	2018
o.35	Investice na ochranu ŽP na území kraje	Kč	ČSÚ	1 027 428 tis.	2018
	Emise znečišťujících látek do ovzduší:				
o.36a	tuhé znečišťující látky	t	ČHMÚ (ČSÚ)	1 853	2017
o.36b	oxid siřičitý	t	ČHMÚ (ČSÚ)	1 219	2017
o.36c	oxidy dusíku	t	ČHMÚ (ČSÚ)	3 330	2017
o.36d	oxid uhelnatý	t	ČHMÚ (ČSÚ)	23 236	2017
o.37	Produkce komunálního odpadu na 1 obyvatele	kg	ČSÚ	308	2018
o.38	Podíl zemědělské půdy na celkové rozloze	%	ČÚZK (ČSÚ)	44,1	2019
o.39	Podíl lesních pozemků na celkové rozloze	%	ČÚZK (ČSÚ)	44,6	2019
o.40	Hustota zalidnění	ob./km ²	ČSÚ	140,3	2019
o.41	Podíl městského obyvatelstva	%	ČSÚ	77,2	2018
o.42	Počet dokončených bytů na 1000 obyvatel	počet	ČSÚ	2,4	2018
o.43	Volební účast	%	ČSÚ	45,4	komunální volby 2018

INDIKÁTORY K JEDNOTLIVÝM OPATŘENÍM

Číslo indikátoru	Opatření	Název indikátoru	Jednotka	Zdroj dat	Vstupní hodnota	Rok platnosti vstupní hodnoty	Garant
1	A1.1	Obecná míra nezaměstnanosti	%	ČSÚ	1,9	2018	OŠMTS
2	A1.1	Počet uchazečů o zaměstnání na 1 volné pracovní místo	počet	MPSV	0,9	2018	OŠMTS
3	A1.1	Podíl nezaměstnaných absolventů škol a mladistvých z celkového počtu neumístěných uchazečů o zaměstnání	%	MPSV (ČSÚ)	4,6	2019	OŠMTS
4	A1.1	Podíl nezaměstnaných žen na celkovém počtu nezaměstnaných	%	MPSV (ČSÚ)	52,3	2019	OŠMTS
5	A2.1	Index progresivity ekonomické struktury	index	ČSÚ	2,46	2018	ORREP
6	A2.1	Počet podniků zapojených do klastrů v Libereckém kraji	počet podniků	SALK	13	2019	ORREP
7	A2.1	Index strukturálního postižení v průmyslu	stupeň postižení	ČSÚ	2	2018	ORREP
8	A2.1	Intenzita podnikatelské aktivity (počet ekonomických subjektů na 1 000 obyvatel)	počet	ČSÚ	264,8	2019	ORREP
9	A2.1	Podíl tržeb za přímý export zboží a služeb	%	SALK	69,9	2019	ORREP
10	A2.1	Intenzita podnikatelské aktivity v hospodářsky slabých oblastech (počet ekonomických subjektů na 1 000 obyvatel)	počet	ČSÚ	243,3	2019	ORREP
11	A2.1	Počet firem inkubovaných v Lipo.ink	počet	ARR	2	2019	ORREP
12	A2.2	Výdaje na vědu a výzkum	Kč	ČSÚ	3 426,2 mil.	2018	ORREP
13	A2.2	Zaměstnaní ve VaV	přepočtené osoby	ČSÚ	2321	2018	ORREP
14	A2.2	Počet platných patentů	počet	ČSÚ	26	2019	ORREP
15	A2.3	Počet podpořených voucherů na podporu inovací (inovační, startovací, technologické)	počet	SALK	21	2019	ORREP

Číslo indikátoru	Opatření	Název indikátoru	Jednotka	Zdroj dat	Vstupní hodnota	Rok platnosti vstupní hodnoty	Garant
16	B1.1	Délka značených pěších turistických tras	km	OKPPCR	2656	2018	OKPPCR
17	B1.1	Délka upravovaných běžeckých tratí pro veřejnost	km	OŠMTS	600	2018	OŠMTS
		Kapacita hromadných ubytovacích zařízení podle kategorií:					
18a	B1.1	hotely	počet	ČSÚ	12 144	2019	OKPPCR
18b		penziony	počet	ČSÚ	12 278	2019	OKPPCR
18c		kempy	počet	ČSÚ	2 001	2019	OKPPCR
18d		chatové osady	počet	ČSÚ	4 206	2019	OKPPCR
18e		turistické ubytovny	počet	ČSÚ	2 509	2019	OKPPCR
18f		ostatní hromadná ubytovací zařízení	počet	ČSÚ	9 683	2019	OKPPCR
		Počet hromadných ubytovacích zařízení:					
18a	B1.1	hotely	počet	ČSÚ	157	2019	OKPPCR
18b		penziony	počet	ČSÚ	410	2019	OKPPCR
18c		kempy	počet	ČSÚ	30	2019	OKPPCR
18d		chatové osady	počet	ČSÚ	44	2019	OKPPCR
18e		turistické ubytovny	počet	ČSÚ	60	2019	OKPPCR
18f		ostatní hromadná ubytovací zařízení	počet	ČSÚ	194	2019	OKPPCR
20	B1.1	Čisté využití lůžek v hotelech a penzionech	%	ČSÚ	46	2019	OKPPCR
21	B1.1	Počet hostů v hromadných ubytovacích zařízeních cestovního ruchu	počet	ČSÚ	1 048 865	2019	OKPPCR
22	B1.1	Průměrná doba pobytu v hromadných ubytovacích zařízeních	dní	ČSÚ	4,0	2019	OKPPCR
23	B1.1	Počet ekonomických subjektů v ubytování a stravování se sídlem na území obce (CZ NACE 55, 56)	počet	ČSÚ	8 130	2019	OKPPCR
24	B1.1	Délka vyznačených cykloturistických tras	km	OKPPCR	3 166	2018	OKPPCR
25	B1.1	Počet turistických informačních center (včetně sezónních)	počet	OKPPCR	51	2018	OKPPCR
26	B1.2	Celková výše zaplacených poplatků souvisejících s cestovním ruchem	Kč	MF ČR, ARIS	10 978,6 tis.	2018	OKPPCR

Číslo indikátoru	Opatření	Název indikátoru	Jednotka	Zdroj dat	Vstupní hodnota	Rok platnosti vstupní hodnoty	Garant
27	B1.2	Podíl certifikovaných informačních center na celkovém počtu turistických informačních center (včetně sezónních)	počet	OKPPCR	11	2018	OKPPCR
28	B1.2	Počet oblastních certifikovaných destinačních managementů oblasti	počet	OKPPCR	5	2020	OKPPCR
29	B1.2	Počet lokálních certifikovaných destinačních managementů oblasti	počet	OKPPCR	0	2020	OKPPCR
30	B1.3	Struktura zaměstnanosti podle CZ NACE: I – Ubytování, stravování a pohostinství (podíl zaměstnaných)	%	ČSÚ	3,5	2018	OKPPCR
31	B2.1	Počet rekonstruovaných sportovišť za pomoci LK	počet	OŠMTS	6	2018	OŠMTS
32	B2.2	Počet tělovýchovných jednot (sportovních klubů) v rámci České unie sportu	počet	ČUS (ČSÚ)	355	2018	OŠMTS
33	B2.2	Počet členů České unie sportu	počet	ČUS (ČSÚ)	55 745	2018	OŠMTS
34	B2.3	Počet podpořených sportovních akcí Libereckým krajem	počet	OŠMTS	93	2018	OŠMTS
35	B3.1	Počet čtenářů registrovaných v knihovnách	počet	KVK	49 872	2018	OKPPCR
36	B3.1	Počet obsluhovaných knihoven v rámci výkonu regionálních funkcí	počet	KVK	216	2018	OKPPCR
37	B3.1	Počet návštěvníků kulturních zařízení dle druhu zařízení: galerie + muzea + památníky	počet	NIPOS	292 210	2018	OKPPCR
38	B3.1	Počet kulturně-vzdělávacích akcí uskutečněných v příspěvkových organizacích kraje	počet	OKPPCR	380	2018	OKPPCR
39	B3.1	Počet uskutečněných výstav v příspěvkových organizacích kraje	počet	OKPPCR			OKPPCR
40	B3.1	Počet kin se stálým provozem	počet	UFD (ČSÚ)	20	2018	OKPPCR
41	B3.2	Počet návštěvníků nemovitých kulturních památek	počet	NIPOS (ČSÚ)	626,6	2018	OKPPCR
42	B3.2	Počet památkových objektů zpřístupněných návštěvníkům za vstupné	počet	NIPOS (ČSÚ)	18	2018	OKPPCR
43	B3.2	Počet kulturních akcí pořádaných v památkových objektech zpřístupněných návštěvníkům za vstupné	počet	NIPOS (ČSÚ)	515	2018	OKPPCR

Číslo indikátoru	Opatření	Název indikátoru	Jednotka	Zdroj dat	Vstupní hodnota	Rok platnosti vstupní hodnoty	Garant
44	C1.1	Počet silničních propojení do zahraničí	počet	OD	15	2019	OD
45	C1.1	Počet realizovaných obchvatů	počet	OD	1	2019	OD
		Počet realizovaných přeložek:					
46a	C1.1	silnice I. třídy	počet	OD	1	2019	OD
46b		silnice II. třídy	počet	OD	0	2019	OD
46c		silnice III. třídy	počet	OD	0	2019	OD
47	C1.1	Délka realizovaných obchvatů	km	OD	2,4	2019	OD
		Délka realizovaných přeložek:					
48a	C1.1	silnice I. třídy	km	OD	2,4	2019	OD
48b		silnice II. třídy	km	OD	0	2019	OD
48c		silnice III. třídy	km	OD		2019	OD
		Stavební stav povrchů vozovek silnic I. třídy:					
49a	C1.1	kategorie 1 – výborný	km	OD	32	2015	OD
49b		kategorie 2 – dobrý	km	OD	44,2	2015	OD
49c		kategorie 3 – vyhovující	km	OD	12,9	2015	OD
49d		kategorie 4 – nevyhovující	km	OD	35,8	2015	OD
49e		kategorie 5 - havarijní	km	OD	3,6	2015	OD
		Stavební stav povrchů vozovek silnic II. a III. třídy:					
50a	C1.1	kategorie 1 – výborný	km	OD	284	2019	OD
50b		kategorie 2 – dobrý	km	OD	643	2019	OD
50c		kategorie 3 – vyhovující	km	OD	234	2019	OD
50d		kategorie 4 – nevyhovující	km	OD	294	2019	OD
50e		kategorie 5 - havarijní	km	OD	618	2019	OD
51	C1.2	Podíl železničních zastávek vybavených bezbariérovým přístupem	%	OD	5	2015	OD
52	C1.2	Počet železničních propojení do zahraničí	počet	OD	3	2019	OD

Číslo indikátoru	Opatření	Název indikátoru	Jednotka	Zdroj dat	Vstupní hodnota	Rok platnosti vstupní hodnoty	Garant
53	C1.2	Podíl železničních přejezdů vybavených světelným nebo mechanickým zabezpečovacím zařízením na celkovém počtu železničních přejezdů	%	OD	61,6	2019	OD
54	C1.2	Podíl rekonstruovaných tramvajových tratí na celkové délce (od r. 1990)	%	OD			OD
55	C1.2	Délka nově postavených tramvajových tratí	km	OD	0	2019	OD
56a	C1.2	Délka železničních tratí dle jejich technického stavu: číslo kvality 1	km	OD			OD
56b		číslo kvality 2	km	OD			OD
56c		číslo kvality 3	km	OD			OD
57a	C1.2	Počet železničních mostů dle jejich technického stavu: kategorie 1 – dobrý	počet	OD			OD
57b		kategorie 2 – vyhovující	počet	OD			OD
57c		kategorie 3 - nevyhovující	počet	OD			OD
58a	C1.2	Počet železničních tunelů dle jejich technického stavu: kategorie 1 – dobrý	počet	OD			OD
58b		kategorie 2 – vyhovující	počet	OD			OD
58c		kategorie 3 - nevyhovující	počet	OD			OD
59	C1.2	Podíl objemu železniční nákladní dopravy na celkovém objemu železniční a silniční nákladní dopravy	%	ČSÚ	1,9	2018	OD
60	C1.3	Délka značených cyklotras	km	OD	2 103	2019	OD
61	C1.3	Délka značených pěších turistických tras	km	OKPPCR	2 656	2018	OKPPCR
62	C1.3	Délka upravovaných lyžařských běžeckých tratí pro veřejnost	km	OŠMTS	600	2018	OKPPCR
63	C1.4	Počet přestupních terminálů nebo míst mezi jednotlivými systémy veřejné dopravy	počet	OD	55	2015	OD
64	C1.4	Podíl vlak. spojų veřejné dopravy s bezbariérovým přístupem	%	OD			OD
65	C1.4	Podíl tramvaj. vozidel veřejné dopravy s bezbariérovým přístupem	%	OD			OD

Číslo indikátoru	Opatření	Název indikátoru	Jednotka	Zdroj dat	Vstupní hodnota	Rok platnosti vstupní hodnoty	Garant
66	C1.4	Podíl autobusových spojů příměstské veřejné dopravy s bezbariérovým přístupem	%	OD			OD
67	C1.4	Podíl vozidel městské autobusové dopravy s bezbariérovým přístupem	%	OD			OD
68	C1.4	Počet vlkm v železniční dopravě objednaných Libereckým krajem	vlkm	OD	4 152 500	2019	OD
69	C1.4	Počet vozokm v autobusové dopravě objednaných Libereckým krajem	vozokm	OD			OD
70	C1.4	Počet vozidel veřejné dopravy vybavených navigačním a lokalizačním systémem	počet	OD			OD
71	C1.4	Počet vlakových spojů s rozšířenou přepravou jízdních kol	počet	OD			OD
72	C1.4	Poměr počtu spojů veřejné dopravy ve středu a v neděli	%	OD			OD
73a	C1.4	Počet přepravených cestujících podle jednotlivých druhů veřejné dopravy:					
		veřejná autobusová doprava v rámci kraje	počet	OD			OD
		MHD	počet	OD			OD
		železniční doprava	počet	OD			OD
74	C1.5	Počet míst pro kontrolu a odstavování nákladních vozidel	počet	OD			OD
75	C1.5	Počet telematických zařízení na silniční síti (světelné informační tabule, proměnlivé dopravní značení, meteohlásky)	počet	OD	35	2017	OD
76	C1.5	Počet dopravních nehod na 1000 obyvatel	počet	Policejní prezidium ČR (ČSÚ)	10,7	2019	OD
77	C2.1	Podíl domácností odebírajících plyn na celkovém počtu domácnosti	%	ERÚ (ČSÚ)	45,9	2018	OISNM
78	C2.1	Množství energeticky využitých odpadů ve spalovnách odpadů	t	OŽPZ	85 tis.	2018	OŽPZ
79	C2.1	Počet veřejných stanic CNG	počet	OD	3	2018	OD
80	C2.1	Počet veřejných nabíjecích stanic elektromobilů	počet	nabijto.cz	12	2020	ORREP

Číslo indikátoru	Opatření	Název indikátoru	Jednotka	Zdroj dat	Vstupní hodnota	Rok platnosti vstupní hodnoty	Garant
81	C2.1	Počet ukončených projektů na snížení energetické náročnosti budov v majetku Libereckého kraje	počet	OISNM	4	2019	OISNM
82	C2.1	Instalovaný výkon elektrizační soustavy	MW	ERÚ (ČSÚ)	234,1	2019	OISNM
83	C2.1	Výroba elektřiny brutto	GWh	ERÚ (ČSÚ)	437,4	2019	OISNM
84	C2.1	Spotřeba elektřiny v domácnostech na 1 obyvatele	kWh	ERÚ (ČSÚ)	1 669,8	2019	OISNM
85	C2.1	Spotřeba elektřiny netto	GWh	ERÚ (ČSÚ)	2 560,4	2019	OISNM
86a	C2.2	Podíl obyvatel žijících v domech napojených na: kanalizaci s napojením na ČOV pro veřejnou spotřebu	%	ČSÚ	69,6	2018	OŽPZ
86b		veřejný vodovod	%	ČSÚ	92,4	2018	OŽPZ
87	C2.2	Podíl obyvatel zásobovaných vodou z vodovodů na celkovém počtu obyvatel	%	ČSÚ	92,4	2018	OŽPZ
88	C2.2	Podíl obyvatel napojených na kanalizaci s koncovkou ČOV na celkovém počtu obyvatel	%	ČSÚ	68,5	2018	OŽPZ
89	C2.2	Podíl obyvatel bydlících v domech napojených na kanalizaci na celkovém počtu obyvatel	%	ČSÚ	69,6	2018	OŽPZ
90	C2.2	Celková kapacita ČOV	m³/den	ČSÚ	133 902	2018	OŽPZ
91	C2.2	Podíl čištěných odpadních vod na celkovém množství vypouštěných vod do kanalizace	%	ČSÚ	98,5	2018	OŽPZ
92	C2.2	Počet akcí obnovy a výstavby vodohospodářské infrastruktury podpořených z rozpočtu kraje	počet	OŽPZ	15	2019	OŽPZ
93	C2.2	Objem vypouštěné odpadní vody do kanalizace	m³	ČSÚ	16 647 tis.	2018	OŽPZ
94a	C2.2	Spotřeba vody na 1 obyvatele za 1 den v domácnostech	m³	ČSÚ	80,9	2018	OŽPZ
94b	C2.2	Spotřeba vody na 1 obyvatele za 1 den ostatní	m³	ČSÚ	34,8	2018	OŽPZ
95	C2.2	Ztráty vody v trubicí síti (podíl ztrát na vyrobené vodě)	%	ČSÚ	21,4	2018	OŽPZ
100	C2.3	Počet ICT odborníků	počet	ČSÚ	6,4 tis.	2017	OI

Číslo indikátoru	Opatření	Název indikátoru	Jednotka	Zdroj dat	Vstupní hodnota	Rok platnosti vstupní hodnoty	Garant
101	C2.3	Podíl studentů ICT oborů na celkovém počtu studentů VŠ vzdělávání	%	ČSÚ	8,6	2018	OI
96	C2.3	Podíl domácností vybavených připojením k Internetu na celkovém počtu domácností	%	ČSÚ	76,5	2018	OI
97	C2.3	Podíl uživatelů internetu ve věku 16+ využívající mobilní telefon k přístupu internetu	%	ČSÚ	50,8	2018	OI
98	C2.3	Podíl jednotlivců s přístupem k internetu na celkovém počtu obyvatel	%	ČSÚ	73,4	2018	OI
99	C2.3	Podíl domácností vybavených vysokorychlostním připojením k Internetu (přes pevnou telefonní síť nebo optický kabel) na celkovém počtu domácností	%	ČSÚ	19,9	2018	OI
102	D1.1	Počet autorizovaných osob pro ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání	počet	OŠMTS, NÚOV	10	2018	OŠMTS
103	D1.1	Podíl nekvalifikovaných pedagogů na celkovém počtu pedagogů na školách všech stupňů (MŠ, ZŠ, SŠ, VOŠ)	%	ÚIV	7,5	2019	OŠMTS
104	D1.2	Podíl žáků základního vzdělávání individuálně integrovaných a ve speciálních třídách na celkovém počtu žáků základního vzdělávání	%	ÚIV	12,6	2019	OŠMTS
105	D1.2	Počet speciálně pedagogických center	počet	OŠMTS	5	2020	OŠMTS
106	D1.2	Počet pedagogicko-psychologických poraden	počet	OŠMTS	4	2020	OŠMTS
107	D1.3	Podíl účastníků zájmového vzdělávání ve školských zařízeních na počtu žáků základního vzdělávání	%	ÚIV	53,8	2019	OŠMTS
108	D1.3	Počet center odborného vzdělávání	počet	OŠMTS	7	2019	OŠMTS
109	D1.3	Počet středisek volného času	počet	OŠMTS	17	2020	OŠMTS
110	D1.3	Počet domů dětí a mládeže	počet	OŠMTS	16	2020	OŠMTS
111	D1.4	Počet žáků oborů odborného vzdělávání (SŠ)	počet	OŠMTS	11 104	2019	OŠMTS

Číslo indikátoru	Opatření	Název indikátoru	Jednotka	Zdroj dat	Vstupní hodnota	Rok platnosti vstupní hodnoty	Garant
112a	D2.1	Střední délka života (naděje dožití, dvouletý průměr) při narození: ženy	počet	ČSÚ	81,7	2018	OZ
112b		muži	počet	ČSÚ	75,5	2018	OZ
113	D2.1	Podíl obyvatel s nadváhou/obezitou (vyjádřeno indexem BMI)	%	ÚZIS	19,1	2014	OZ
114	D2.1	Průměrné procento pracovní neschopnosti	%	ČSÚ	4,9	2018	OZ
115	D2.2	Počet lékařů na 10 000 obyvatel v akutní lůžkové péči	počet	ÚZIS	18,2	2017	OZ
116	D2.2	Počet sester na 10 000 obyvatel	počet	ÚZIS	61,1	2017	OZ
117	D2.2	Počet lékařů v primární péči (všeobecný praktický lékař, praktický lékař pro děti a dorost, zubní lékař, gynekolog)	počet	ÚZIS	556	2016	OZ
118	D2.3	Počet lůžek akutní péče na 10 000 obyvatel	počet	ÚZIS	41,4	2017	OZ
119	D2.3	Počet lůžek následné péče na 10 000 obyvatel	počet	ÚZIS	17,9	2017	OZ
120	D2.3	Počet lůžek jednodenní péče na 10 000 obyvatel	počet	ÚZIS	0	2017	OZ
121	D2.3	Počet lůžek lázeňské léčebně rehabilitační péče na 10 000 obyvatel	počet	ÚZIS	14,4	2017	OZ
122	D2.3	Počet poskytovatelů domácí péče v LK	počet	ÚZIS	21	2017	OZ
123	D2.3	Počet lůžek hospicové péče	počet	ÚZIS	28	2018	OZ
124a	D2.3	Počet samostatných ordinací lékařů podle specializace: praktický lékař pro dospělé	počet	ÚZIS	188	2017	OZ
124b		praktický lékař pro děti a dorost	počet	ÚZIS	82	2017	OZ
124c		stomatolog	počet	ÚZIS	238	2017	OZ
124d		gynekolog	počet	ÚZIS	47	2017	OZ
124e		specialista	počet	ÚZIS	283	2017	OZ
125	D2.4	Počet porodnických a novorozeneckých oddělení se statutem BFH (Baby Friendly Hospital)	počet	ÚZIS	3	2018	OZ
126	D2.4	Podíl poskytovatelů s uděleným certifikátem hodnocení kvality a bezpečí zdravotních služeb na celkovém počtu poskytovatelů	%	MZ ČR	100	2019	OZ

Číslo indikátoru	Opatření	Název indikátoru	Jednotka	Zdroj dat	Vstupní hodnota	Rok platnosti vstupní hodnoty	Garant
		Počet uživatelů sociálních služeb podle druhu:					
127a	D3.1	pečovatelská služba	počet	ČSÚ	3 813	2019	OSV
127b		odlehčovací služby	počet	ČSÚ	722	2019	OSV
127c		osobní asistence	počet	ČSÚ	513	2019	OSV
127d		sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi	počet	ČSÚ	1 209	2019	OSV
127e		tísňová péče	počet	ČSÚ	352	2019	OSV
127f		centra denních služeb	počet	ČSÚ	163	2019	OSV
127g		denní stacionáře	počet	ČSÚ	251	2019	OSV
		Počet úvazků pracovníků v přímé péči podle jednotlivých druhů služeb:					
128a	D3.2	osobní asistence	počet	OSV	118	2019	OSV
128b		pečovatelská služby	počet	OSV	296	2019	OSV
128c		průvodcovské a předčitatelské služby	počet	OSV	1	2019	OSV
128d		podpora samostatného bydlení	počet	OSV	22	2019	OSV
128e		odlehčovací služby	počet	OSV	64	2019	OSV
128f		centra denních služeb	počet	OSV	47	2019	OSV
128g		denní stacionáře	počet	OSV	44	2019	OSV
128h		týdenní stacionáře	počet	OSV	25	2019	OSV
128i		domovy pro osoby se zdravotním postižením	počet	OSV	290	2019	OSV
128j		domovy pro seniory	počet	OSV	456	2019	OSV
128k		domovy se zvláštním režimem	počet	OSV	356	2019	OSV
128l		chráněné bydlení	počet	OSV	45	2019	OSV
128m		sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních ústavní péče	počet	OSV	8	2019	OSV
129	D3.3	Počet pobytových zařízení v procesu transformace	počet	OSV	8	2020	OSV
130	D3.3	Celková suma finančních prostředků na spolufinancování sociálních služeb v síti kraje ze strany obcí	Kč	OSV	100,1 mil.	2019	OSV
131	D3.3	Počet obcí, které podaly Rozvojový záměr kraji s požadavkem na navýšení kapacit do sítě kraje	počet	OSV	30	2020	OSV

Číslo indikátoru	Opatření	Název indikátoru	Jednotka	Zdroj dat	Vstupní hodnota	Rok platnosti vstupní hodnoty	Garant
		Počet lůžek pobytových zařízení sociálních služeb podle druhu:					
132a		domovy pro seniory	počet	ČSÚ	21	2020	OSV
132b		domovy se zvláštním režimem	počet	ČSÚ	17	2020	OSV
132c	D3.3	domovy pro osoby se zdravotním postižením	počet	ČSÚ	10	2020	OSV
132d		azylové domy	počet	ČSÚ	8	2020	OSV
132e		chráněné bydlení	počet	ČSÚ	7	2020	OSV
132f		týdenní stacionáře	počet	ČSÚ	2	2020	OSV
		Počet neuspokojených žádostí o poskytnutí sociální služby v jednotlivých zařízeních:					
133a		domovy pro seniory	počet	MPSV (ČSÚ)	1 049	2019	OSV
133b	D3.3	domovy se zvláštním režimem	počet	MPSV (ČSÚ)	747	2019	OSV
133c		domovy pro osoby se zdravotním postižením	počet	MPSV (ČSÚ)	64	2019	OSV
133d		azylové domy	počet	MPSV (ČSÚ)	322	2019	OSV
133e		chráněné bydlení	počet	MPSV (ČSÚ)	48	2019	OSV
134	D3.4	Návštěvnost Katalogu sociálních služeb (počet návštěv)	počet	OSV	-	-	OSV
135	D3.4	Počet obcí zahrnutých do komunitního plánování	počet	OSV	154	2020	OSV
136	D3.4	Počet ORP, které plánují za celé své správní území	počet	OSV	8	2020	OSV
137	D3.5	Počet dětí s trvalým pobytem v Libereckém kraji, které opustí dětské domovy a odejdou do náhradní rodinné péče zprostředkované Krajským úřadem Libereckého kraje	počet	OSV	6	2019	OSV
138	D3.5	Počet dětí s trvalým pobytem v Libereckém kraji, které odejdou do náhradní rodinné péče zprostředkované Krajským úřadem Libereckého kraje z péstounské péče na přechodnou dobu	počet	OSV	23	2019	OSV
139	D3.5	Počet žadatelů o náhradní rodinnou péči (pěstounská péče, pěstounská péče na přechodnou dobu, osvojení)	počet	OSV	28	2019	OSV
140	D3.5	Počet uzavřených lokálních partnerství ve spolupráci s Agenturou pro sociální začleňování	počet	OSV	7	2020	OSV

Číslo indikátoru	Opatření	Název indikátoru	Jednotka	Zdroj dat	Vstupní hodnota	Rok platnosti vstupní hodnoty	Garant
141	D3.5	Počet návazných služeb podporujících národnostní menšiny a cizince na území Libereckého kraje	počet	OSV	21	2020	OSV
142	D3.5	Počet protidrogových služeb na území Libereckého kraje	počet	OSV	6	2020	OSV
143	D3.5	Počet sociálně vyloučených lokalit	počet	OSV	95	2020	OSV
144	D3.5	Počet obyvatel žijících v sociálně vyloučených lokalitách	počet	OSV	4 996	2020	OSV
145	D4.1	Index kriminality (počet trestných činů na 10 tisíc obyvatel)	index	KŘ PLK			OKH-Okř
146	D4.1	Počet trestných činů na 1 policistu	počet	KŘ PLK			OKH-Okř
147	D4.1	Počet policistů na 10 tisíc obyvatel	počet	KŘ PLK			OKH-Okř
148	D4.1	Počet kamerových bodů s využitím automatické kontroly vozidel	počet	Policejní prezidium ČR			OKH-Okř
149	D4.1	Počet kamer integrovaných do Jednotného systému videoinformací	počet	Policejní prezidium ČR			OKH-Okř
150a	D4.2	Počet zásahů: jednotek integrovaného záchranného systému požární ochrany v součinnosti s PČR, nebo ZZS (případně oběma složkami současně)	počet	HZS LK	4 322	2019	OKH-Okř
150b		zásahů jednotek požární ochrany	počet	HZS LK	6 211	2019	OKH-Okř
150c		výjezdů ZZS LK	počet	ZZS LK	61 672	2019	OKH-Okř
151	D4.2	Počet realizovaných projektů na obměnu, opravu a doplnění techniky výstroje a materiálu	počet	OKH-Okř	169	2019	OKH-Okř
152	D4.2	Počet zařízení sledovaných v rámci prevence závažných havárií	počet	OŽPZ	4	2019	OKH-Okř
153	D4.2	Výše uchráněných škod na majetku	Kč	HZS LK	333 579 tis.	2019	OKH-Okř
154	D4.3	Počet usmrcených osob v důsledku mimořádných událostí a havárií	počet	HZS LK	178	2019	OKH-Okř
155	D4.3	Počet zraněných osob v důsledku mimořádných událostí a havárií	počet	HZS LK	1 485	2019	OKH-Okř
156	E1.1	Podíl obcí spolupracujících v rámci MAS z celkového počtu obcí	%	ORREP	97,7	2020	ORREP
157	E1.1	Počet funkčních místních akčních skupin	počet	ORREP	9	2020	ORREP

Číslo indikátoru	Opatření	Název indikátoru	Jednotka	Zdroj dat	Vstupní hodnota	Rok platnosti vstupní hodnoty	Garant
158	E1.1	Podíl obcí zapojených v rámci Euroregionu Nisa na celkovém počtu obcí	%	ERN	47,9	2020	ORREP
159	E1.1	Počet mezinárodních partnerství měst, obcí a regionů Libereckého kraje	počet	OKH-OTVV	5	2020	ORREP
160a	E1.2	Podíl území splňujícího kritéria pro zařazení do HSO z celkové hodnoty kraje: počet obyvatel	%	ORREP	25	2020	ORREP
160b		počet obcí	%	ORREP	182	2020	ORREP
160c		rozloha	%	ORREP	69	2020	ORREP
161	E1.2	Podíl obcí, pro které úřad územního plánování pořídil ÚAP, na celkovém počtu obcí	%	OÚPSŘ	100	2020	OÚPSŘ
162	E1.2	Podíl obcí, které pořídily a vydaly územní plán, na celkovém počtu obcí	%	OÚPSŘ	80	2019	OÚPSŘ
163	E1.2	Podíl obcí s územním plánem ve strojově čitelném formátu ve standardu MMR	%	OÚPSŘ	0	2020	OÚPSŘ
164	E1.2	Počet obcí registrovaných v databázi RAP	počet	ORREP	140	2019	ORREP
165	E1.3	Počet veřejných zakázek Libereckého kraje a jeho příspěvkových organizací, u kterých byla aplikována Pravidla odpovědného přístupu při zadávání veřejných zakázek	počet	OVZ	4	2020	OVZ
166	E1.3	Objem prostředků investovaných prostřednictvím veřejných zakázek, u kterých byla aplikována Pravidla odpovědného přístupu při zadávání veřejných zakázek	Kč	OVZ	12,0 mil.	2020	OVZ
167	E1.4	Počet registrovaných NNO v Libereckém kraji (spolky a pobočné spolky)	počet	ČSÚ	5 130	2018	ORREP
168	E1.4	Podíl obcí Libereckého kraje zapojených do Národní sítě Zdravých měst na celkovém počtu obcí	%	NZSP	2,8	2019	ORREP
169	E1.4	Podíl obcí Libereckého kraje realizujících MA 21 na celkovém počtu obcí	%	ORREP	2,8	2019	ORREP

Číslo indikátoru	Opatření	Název indikátoru	Jednotka	Zdroj dat	Vstupní hodnota	Rok platnosti vstupní hodnoty	Garant
170	E2.1	Intenzita bytové výstavby (počet dokončených bytů na 1 000 obyvatel)	počet	ČSÚ	1,9	2019	ORREP
171	E2.2	Podíl městského obyvatelstva na celkovém počtu obyvatel	%	ČSÚ	77,1	2019	ORREP
172	E2.2	Počet cestujících přepravených MHD	počet	MD (ČSÚ)	11 802 mil.	2018	ORREP
173a	E2.2	Počet spojů veřejné dopravy ve městech: ve středu	počet	OD	7 916	2019	ORREP
173b		v sobotu	počet	OD	3 371	2019	ORREP
174	E2.3	Migrační saldo městských obcí na 1 000 obyvatel	%	ČSÚ	1,8	2019	ORREP
175	E2.3	Intenzita podnikatelské aktivity ve městech (počet ekonomických subjektů na 1 000 obyvatel)	počet	ČSÚ	264,4	2019	ORREP
176	E3.1	Intenzita podnikatelské aktivity ve venkovských obcích (počet ekonomických subjektů na 1 000 obyvatel)	počet	ČSÚ	262,4	2019	ORREP
177	E3.1	Počet spojů veřejné dopravy ve venkovských obcích ve středu	počet	OD	8 780	2019	ORREP
178	E3.1	Průměrný počet spojů veřejné dopravy ve venkovských obcích v sobotu	počet	OD	3 225	2019	ORREP
179	E3.2	Migrační saldo venkovských obcí na 1 000 obyvatel	‰	ČSÚ	6,1	2019	ORREP
180	E3.2	Podíl venkovské populace na celkové populaci území	%	ČSÚ	25,1	2019	ORREP
181	E3.3	Podíl venkovských obcí s platným územním plánem na celkovém počtu venkovských obcí	%	OÚPSŘ	80,1	2019	ORREP
182	E3.3	Počet obcí zapojených do Programu obnovy venkova Libereckého kraje	počet	ORREP	99	2019	ORREP
183	E3.3	Počet obcí přihlášených do soutěže Vesnice roku v Libereckém kraji	počet	ORREP	16	2019	ORREP
184	F1.1	Podíl produkce odpadů na celkové produkci odpadů: ostatní podnikový odpad	%	OŽPZ	71,2	2018	OŽPZ

Číslo indikátoru	Opatření	Název indikátoru	Jednotka	Zdroj dat	Vstupní hodnota	Rok platnosti vstupní hodnoty	Garant
185	F1.1	Podíl produkce odpadů na celkové produkci odpadů: nebezpečný podnikový odpad	%	OŽPZ	9,1	2018	OŽPZ
186	F1.1	Podíl produkce odpadů na celkové produkci odpadů: komunální	%	OŽPZ	19,7	2018	OŽPZ
187	F1.1	Celková produkce odpadů	t	OŽPZ	1 047 tis.	2018	OŽPZ
188	F1.1	Podíl materiálově využitých odpadů	%	OŽPZ	60	2018	OŽPZ
189	F1.1	Podíl odpadů odstraněných skládkováním	%	OŽPZ	14	2018	OŽPZ
190	F1.1	Počet aktivních poskytovatelů služeb v oblasti EVVO v LK	počet	OŽPZ	10	2020	OŽPZ
191	F1.1	Počet environmentálně osvětových akcí pro veřejnost realizovaných za podpory LK	ks	OŽPZ	24	2019	OŽPZ
192	F1.1	Počet základních a středních škol v síti M.R.K.E.V. (ke konci roku na území LK)	počet	OŽPZ	65	2019	OŽPZ
193	F1.1	Počet mateřských škol v síti MRKVIČKA (ke konci roku na úz. LK)	počet	OŽPZ	84	2019	OŽPZ
		Emise základních znečišťujících látek celkem:					
194a	F1.2	tuhé emise	t/rok	ČHMÚ	1 760,1	2018	OŽPZ
194b		SO ₂	t/rok	ČHMÚ	1 027,6	2018	OŽPZ
194c		NO _x	t/rok	ČHMÚ	3 287,9	2018	OŽPZ
194d		CO	t/rok	ČHMÚ	21 635,7	2018	OŽPZ
194e		VOC	t/rok	ČHMÚ	6 465,9	2018	OŽPZ
194f		NH ₃	t/rok	ČHMÚ	1814,9	2018	OŽPZ
		Celkové emise hlavních znečišťujících látek ze zdrojů dle kategorií zdrojů znečištění ovzduší - vyjmenované zdroje:					
195a	F1.2	tuhé emise	t/rok	ČHMÚ	150,7	2018	OŽPZ
195b		SO ₂	t/rok	ČHMÚ	217,7	2018	OŽPZ
195c		NO _x	t/rok	ČHMÚ	628,0	2018	OŽPZ
195d		CO	t/rok	ČHMÚ	311,1	2018	OŽPZ
195e		VOC	t/rok	ČHMÚ	320,7	2018	OŽPZ
195f		NH ₃	t/rok	ČHMÚ	10,3	2018	OŽPZ

Číslo indikátoru	Opatření	Název indikátoru	Jednotka	Zdroj dat	Vstupní hodnota	Rok platnosti vstupní hodnoty	Garant
Celkové emise hlavních znečišťujících látek ze zdrojů dle kategorií zdrojů znečištění ovzduší - nevyjmenované zdroje:							
196a	F1.2	tuhé emise	t/rok	ČHMÚ	1 364,7	2018	OŽPZ
196b		SO ₂	t/rok	ČHMÚ	805,5	2018	OŽPZ
196c		NO _x	t/rok	ČHMÚ	464,5	2018	OŽPZ
196d		CO	t/rok	ČHMÚ	18 057,6	2018	OŽPZ
196e		VOC	t/rok	ČHMÚ	5 592,5	2018	OŽPZ
196f		NH ₃	t/rok	ČHMÚ	1 772,5	2018	OŽPZ
Celkové emise hlavních znečišťujících látek ze zdrojů dle kategorií zdrojů znečištění ovzduší - mobilní zdroje:							
197a	F1.2	tuhé emise	t/rok	ČHMÚ	244,8	2018	OŽPZ
197b		SO ₂	t/rok	ČHMÚ	4,33	2018	OŽPZ
197c		NO _x	t/rok	ČHMÚ	2 195,3	2018	OŽPZ
197d		CO	t/rok	ČHMÚ	3 267,1	2018	OŽPZ
197e		VOC	t/rok	ČHMÚ	552,7	2018	OŽPZ
197f		NH ₃	t/rok	ČHMÚ	32,1	2018	OŽPZ
198	F1.2	Podíl zastavěné plochy brownfields na celkové zastavěné ploše	%	ORREP	2,09	2019	ORREP
199	F1.2	Emise skleníkových plynů z dopravy	kt/rok	ČHMÚ	746,9	2018	OŽPZ
Podíl rozlohy chráněných území na rozloze kraje:							
200a	F2.1	národní parky, CHKO, maloplošná chráněná území	%	OŽPZ	30	2019	OŽPZ
200b		Evropsky významné lokality, ptačí oblasti	%	OŽPZ	24	2019	OŽPZ
201	F2.1	Ekologická stabilita krajiny (rozdíl mezi rozlohou pozitivně a negativně využívaných ploch)	index	ČSÚ	2,4	2019	OŽPZ
202	F2.1	Počet akcí ochrany přírody a krajiny podpořených z rozpočtu Libereckého kraje	ks	OŽPZ, ORREP	32	2019	OŽPZ
203	F3.1	Podíl zemědělské půdy z celkové rozlohy území	%	ČSÚ	44,1	2019	OŽPZ
204	F3.1	Plocha obhospodařované zemědělské půdy	ha	ČSÚ	102 931	2018	OŽPZ

Číslo indikátoru	Opatření	Název indikátoru	Jednotka	Zdroj dat	Vstupní hodnota	Rok platnosti vstupní hodnoty	Garant
205	F3.1	Plocha ekologicky obhospodařované půdy	ha	ÚZEi, Mze	34 399	2018	OŽPZ
206	F3.1	Podíl orné půdy z celkové rozlohy zemědělské půdy	%	ČÚZK (ČSÚ)	44,7	2019	OŽPZ
207	F3.1	Podíl trvalých travních porostů z celkové rozlohy zemědělské půdy	%	ČÚZK (ČSÚ)	48,7	2019	OŽPZ
208	F3.1	Počet zemědělských podniků	počet	ČSÚ	2006	2018	OŽPZ
209	F3.1	Produkce zemědělského odvětví (běžné ceny)	mil. Kč	ČSÚ	2523	2018	OŽPZ
		Podíl rozlohy lesů v členění na jednotlivé kategorie na celkové rozloze lesů:					
210a	F3.2	lesy hospodářské	%	ÚHÚL, ČÚZK	63,1	2018	OŽPZ
210b		lesy ochranné	%	ÚHÚL, ČÚZK	4,5	2018	OŽPZ
210c		lesy zvláštního určení	%	ÚHÚL, ČÚZK	32,4	2018	OŽPZ
211	F3.2	Těžba dřeva	m³ b.k.	ČSÚ	787 823	2019	OŽPZ
212	F3.2	Podíl lesní půdy z celkové rozlohy území	%	ČÚZK (ČSÚ)	44,6	2019	OŽPZ
		Střední věk lesních porostů:					
213a	F3.2	jehličnaté	počet let	ÚHÚL	64	2018	OŽPZ
213b		listnaté	počet let	ÚHÚL	68	2018	OŽPZ
		Druhovú skladba lesů:					
214a	F3.2	jehličnaté	%	ÚHÚL	76,1	2018	OŽPZ
214b		listnaté	%	ÚHÚL	22,7	2018	OŽPZ